



सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

## प्रशासन वाक्प्रयोग

# प्रशासन वाक्प्रयोग



महाराष्ट्र शासन .

भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन

शासकीय फोटोडिप्लोम मुद्रणालय, पुणे येथे पुनर्मुद्रित आणि भाषा संचालक,  
महाराष्ट्र शासन, यांच्याद्वारे प्रकाशित



## प्रास्ताविक

**भारताच्या** संविधानात तरतूद केल्याप्रमाणे २६ जानेवारी १९६५ नंतर, इंग्रजी-  
एवजी हिंदीला संवभाषेचा दर्जा प्राप्त होणार असून इंग्रजी ही सहयोगी भाषा  
म्हणून राहणार आहे. राज्यपातळीवर चौदा भारतीय प्रमुख भाषांना त्या त्या राज्यात  
राजभाषेचे स्थान दिले जाणार आहे. या सांविधानिक स्थितीच्या अनुरोधाने महाराष्ट्र  
शासनाने आपल्या राज्यकारभाराची अधिकृत भाषा म्हणून मराठीचा वापर चालू  
करण्याचे धोरण निश्चित केले आहे. प्रशासनिक माध्यमांच्या मराठीकरणाची  
पायरीपायरीने सुरुवात व्हावी व हा बदल क्रमशः अंगवळणी पडावा म्हणून दरम्यानच्या  
काळात शासनयंत्रणेतील राजपत्रित अधिकारी व अराजपत्रित कर्मचारीवर्ग  
आणि निरनिराळी सरकारी कार्यालये यांच्या इंग्रजी संज्ञांचे मराठी पर्याय देणारा  
'पदनाम कोश' भाषा संचालनालयाने प्रकाशित केला. या पदसंज्ञा आता शासन-  
व्यवहारात रूढ होऊ लागल्या आहेत. या कोशाच्या प्रकाशनानंतर मराठी राजभाषेच्या  
स्वरूपासंबंधी निरनिराळ्या क्षेत्रांतून बरीच उलंढसुलट प्रतिक्रिया व्यक्त झाली. त्या  
निमित्ताने, राजभाषेच्या संबंधातील शासनाचा दृष्टिकोन स्पष्ट व्हावा म्हणून, 'शासन-  
व्यवहारात मराठी' ही एक प्रबंधवजा पुस्तिका संचालनालयाने नुकतीच प्रकाशित  
केली. शासनव्यवहारात प्रयुक्त होणाऱ्या मराठी भाषेची समस्या, प्रक्रिया व स्वरूप  
यांची शास्त्रशुद्ध मीमांसा करणारे हे पुस्तक महाराष्ट्रातील नामवंत भाषातज्ञांच्या,  
विचारवंतांच्या आणि वृत्तपत्रांच्या प्रशंसित पात्र ठरले आणि अनेकांनी आपले अनुकूल  
अभिप्राय कळवून शासनाच्या भाषाविषयक धोरणावर मान्यतेचे शिक्कामोर्तब केले.

२. आता 'प्रशासन वाक्प्रयोग' हे पुस्तक प्रकाशित करून भाषा संचालनालयाने  
मराठी राजभाषा पर्वीचे आणखी एक पान उलटले आहे. निरनिराळ्या सरकारी  
विभागांच्या व त्यांच्या अधीन असलेल्या कार्यालयांच्या दैनंदिन कामकाजात  
वापरात असलेले इंग्रजी वाक्प्रयोग व शब्दसमुच्चय आधीच संकलित करण्यात आले  
होते. या वाक्प्रयोगांना कार्यालयीन व्यवहारात एका विशिष्ट भाषिक परिपाठीचे  
स्वरूप प्राप्त झाले आहे. मराठीतही या वाक्प्रयोगांची तशीच परिपाठी ठरवून देणे व  
त्यांच्या वापरात एकरूपता आणणे योग्य होईल या कल्पनेने बरील इंग्रजी वाक्प्रयोगांचे  
मराठी पर्याय भाषा सहाय्यार मंडळाच्या साहाय्याने निश्चित करून आता कोशाखाली

प्रकाशित करण्यात आले आहेत. या सर्व प्रकाशनांत, शासनव्यवहारातील भाषेला एक नियमित स्वरूप असणे व तिच्या वापरात एकरूपता असावी हीच एक मुख्य दृष्टी आहे. राज्यकारभाराच्या भाषेचे एकरूपता हे एक महत्त्वाचे लक्षण आहे. ही एकरूपता ज्ञानविषयक परिभाषेत जितकी आवश्यक आहे तितकीच ती देनांदीन वापरातील वाक्प्रयोगांतही अपेक्षित आहे व याच दृष्टीने हा वाक्प्रयोग कोश तयार करण्यात आला आहे. या कोशाची उपयुक्तता आणखी दुसऱ्या दृष्टीनेही पटण्यासारखी आहे. नव्याने मराठी शिकणाऱ्या गैरमराठीभाषिक कर्मचाऱ्यांसाठी अशासारखा वाक्प्रयोग कोश असणे फार आवश्यक आहे. सरकारी कामकाजात मराठीचा प्रयोग सुरू झाला म्हणजे केवळ प्रशासन शब्दकोशाच्या साहाय्याने त्यांना कार्यालयीन कामात मराठीचा चांगल्या प्रकारे वापर करता येईलच असे नाही. या कामी रोजच्या कार्यालयीन व्यवहारातील भाषाप्रयोगांचे नियमित व निश्चित स्वरूप त्यांच्यापुढे ठेवणारा हा कोश त्यांना अधिक उपयोगी पडेल.

३. राज्यकारभारात काही प्रमाणावर मराठीच्या वापराला सध्या सुरुवात झालेलीच आहे. जिह्वा परिवर्तने कामकाज आज बहुतांशी मराठीतूनच चालत आहे. जिह्वा पातळीवरच नव्हे तर क्रियेकड वरच्या पातळीवर देखील पत्रव्यवहारासाठी मराठीचा वापर करण्यात येतो. कार्यालयप्रमुखांच्या व विभागाध्यक्षांच्या कार्यालयांना, सचिवालयांशी मराठीतून पत्रव्यवहार करण्याची मुभा देण्यात आलेली आहे. कार्यालयीन भाषेत अनेक प्रकारच्या व सुवर्तील तशा वाक्प्रयोगांचा उपयोग केला गेला तर राज्यकारभाराच्या भाषेची अपेक्षित एकरूपता विघटित, तिला अनिष्ट वळण लागेल आणि अयोग्य भाषासरणी व वाक्प्रयोग रूढ होतील. हे टाळण्याच्या दृष्टीनेही प्रस्तुत कोश अत्यंत उपयुक्त व्हावा असे वाटते.

४. सचिवालयातील व अन्य सरकारी कार्यालयांतील कर्मचाऱ्यांना आजवर इंग्रजीमधूनच कामकाज करण्याचा सराव झालेला आहे. त्यामुळे प्रांभी, पत्रांचे मसुदे, ठिप्पणी, ज्ञापने, ज्ञाप इत्यादी मराठीतून लिहिणे त्यांना थोडे चमत्कारिक वाटेल; मराठीतून विचार करण्याची व लिहिण्याची सवय नसल्यामुळे इंग्रजी शब्दां-ऐवजी नेमके मराठी शब्द वापरून आपल्या सूचना अथवा प्रस्ताव मांडणे त्यांना अवघड जाईल याची शासनाला जाणीव आहे. पण प्रारंभी भाषणाच्या अडचणी या कायम राहतील असे समजण्याचे कारण नाही. काही महिने अशा अडचणी गैर-मराठीभाषिकांच्याच नव्हे तर कदाचित मराठीभाषी कर्मचाऱ्यांच्याही अनुभवास येतील. परंतु मराठीतून सतत लिहिण्याचा जाणीवपूर्वक प्रयत्न केला तर इंग्रजी इतक्याच सुलभ रीतीने मराठीतून कामकाज करणे जंगवळणी पडेल. कार्यालयीन व्यवहारात

मराठीचा जितका अनिवार्य वापर होईल तितका तो तिच्या विकासाला पोषक ठरेल आणि शब्दांसाठी अहून वस्तूयाची भीती उरणार नाही. पुढे पुढे प्रशासन, विधी, तांत्रिक व शासकीय विषय यांमधील काही पारिभाषिक शब्द सोडले तर कर्मचाऱ्यांना आपले विचार प्रवाही भाषेत सहज व्यक्त करता येतील. या दृष्टीने सर्व सरकारी कर्मचारी आपल्या दैनंदिन कार्यालयीन कामकाजात प्रस्तुत पुस्तिकेचा कटाक्षाने वापर करतील अशी मी आशा करतो.

ल. ग. राजवाडे

विशेष सचिव

सामान्य प्रशासन विभाग

महाराष्ट्र शासन

सचिवालय, मुंबई

दिनांक १५ ऑक्टोबर १९६४  
विजयादशमी, शके १८८६

इंग्रजी - मराठी

Abandonment of claim	मागणीचा/हक्काचा परित्याग
Abatement of rent	भाडे/सारा/खंड कमी करणे
Abbreviated address	संक्षिप्त पत्ता
Abducted person	अपहृत व्यक्ती
Abide by one's word	आपले वचन पाळणे
Abide by the decision	निर्णयाचे पालन करणे
Abide by the rules loyally	निष्ठापूर्वक नियम पाळणे
<i>Ab initio</i>	प्रारंभापासून
<i>Ab initio void</i>	प्रारंभापासून अशास्त
Abnegation of responsibility	जबाबदारी सोडून देणे
Abnormal loss	प्रमाणावाहेर हानी/तोटा
Abnormal situation	असामान्य परिस्थिती
Abolition of post	पद नाहीसे/जागा नाहीशी करणे
Abortive efforts	निष्फळ प्रयत्न
Above cited	उपरोद्धृत ; वर उद्धृत केलेले
Above mentioned	उपरोल्लिखित ; वर उल्लेखिलेले
Above noted	वर नमूद केलेले
Above par	अविमूल्याने
Above said	उपरोक्त ; उपर्युक्त
Above written obligation	उपरिलिखित बंधन
Absence from duty	कामावरील अनुपस्थिती
Absence of authority	प्राधिकाराचा अभाव
Absence on duty	कर्तव्यार्थ अनुपस्थिती
Absence on tour	दौन्यामुळे अनुपस्थिती
Absentee allowance	अनुपस्थिति भत्ता
Absentee statement	अनुपस्थिति-विवरणपत्र
Absent in spite of service of summons	समन्स बजावूनमुद्धा अनुपस्थित
Absent without leave	रजेशिवाय अनुपस्थित

Absolute acceptance  
 Absolute conviction  
 Absolutely necessary  
 Absolute visual acuity  
 Absolved of the responsibility  
 Abstract bill  
 Abstract of —  
 Abstract of estimate  
 Abstract of objections  
 Abstract of receipts and expenditure  
 Abstract statement  
 Absurd statement  
 Abuse of power  
 Abusive language  
 Academic institution  
 Academic qualifications  
 Accede to one's request  
 Accelerated promotion  
 Acceptance of tender  
 Acceptance resolution  
 Accession number  
 Accession register  
 Accompanied by —  
 Accord approval  
 According as —  
 Accordingly it has been decided  
 According to normal rules  
 According to stipulations  
 According to the length of service  
 According to usage

पूर्ण/निरपवाद स्वीकृती  
 दृढ धारणा  
 परम आवश्यक  
 परम दृष्टीक्षमता  
 जबाबदारीतून मुक्त  
 संक्षिप्त बिल  
 — चा गोषवारा / — चे सार  
 प्राक्कलनाचा संक्षेप; अंदाजांचा गोषवारा  
 आक्षेपांचा गोषवारा  
 जमा आणि खर्च यांचा गोषवारा  
 संक्षिप्त विवरणपत्र  
 असंगत कथन/निवेदन  
 सत्तेचा दुरुपयोग  
 अपशब्द ; शिवराळ भाषा  
 विद्या संस्था  
 विद्याविषयक अर्हता  
 एखाद्याच्या विनंतीला स्कार देणे  
 त्वरित बढती  
 निविदा स्वीकृती  
 स्वीकृति ठराव  
 अवाप्ति क्रमांक  
 अवाप्ति नोंदवही  
 — च्या सहित  
 मान्यता देणे  
 — च्या अन्वये  
 तदनुसार असे ठरवण्यात आले आहे  
 सामान्य नियमानुसार  
 अटीनुसार  
 सेवाकालानुसार  
 परिपाठानुसार

Accord recognition to qualifications

Accord sanction

Accountable for —

Accountant's daily balance sheet

Account for —

Accounting procedure for receipt and expenditure

Accounts inspection

Accounts of stores

Accruing from —

Accumulated surplus

Accumulation of leave

Accuracy of statement

Accurately done

Achievement in —

Acknowledgement card

Acknowledgement due

Acknowledgement letter

Acknowledgement of balance

Acknowledgement of bill

Acknowledge receipt of —

Acquiescence and waiver

Acquisition of citizenship

Acquisition of land

Acquisition of property

Acquittance roll

Acting allowance

Acting in good faith

Acting in his discretion

Actionable wrong

अर्हतेस मान्यता देणे

मंजुरी देणे

— ला जबाबदार

लेखापालाचा दैनिक ताळेबंद

हिशेब देणे ; स्पष्टीकरण देणे/करणे

जमाखर्चाची लेखांकन पद्धती

लेखा निरीक्षण

भांडार लेखा

— पासून उपाजित

संचित वाढावा/आधिक्य

रजा साचणे

निवेदनाचा/विधानाचा बिनचूकपणा

बिनचूकपणे केलेले

— तील कामगिरी

पोन्न कार्ड

पोन्न देय

पोन्न पत्र

शिल्लेची स्वीकृती

बिलांची पोच

— ची पोच देणे

मूकसंमती व हक्कविसर्जन

नागरिकता संपादन

भूमि संपादन

मालमत्तेचे संपादन

वैतनपट/पावती तक्ता

हंगामी सेवा भत्ता

सद्भावनेने कार्य करताना

आपल्या तारतम्यबुद्धीने कार्य करीत असताना ;

आपल्या स्वेच्छानियंत्रणानुसार कार्य करीत असताना

कारवाईयोग्य अपकृत्य

Action as at 'A' above

Action may be taken as proposed

Action taken in this matter may be reported to Government.

Action taken on —

Active habits

Active partner

Active service

Act of God

Act of misconduct

Act of misconduct involving dishonesty

Act of trespass

Acts done or purported to be done

Acts prohibited

Act subversive to discipline

Actual and probable expenditure

Actual balance of stationery on hand

Actual cost

Actually employed

Actual travelling expenses

Acute shortage

Added entry

Addiction to (opium)

Additional function

Additional information statement

Additional profit

Additions and alterations

Address communication to —

वरील 'अ' प्रमाणे कार्यवाही करावी

प्रस्तावित केल्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी

या बाबतीत केलेली कार्यवाही शासनाला कळवण्यात यावी

— वर कार्यवाही केली ; दिनांक— ला कार्यवाही केली

उद्योगी वृत्ती

क्रियाशील भागीदार

क्रियाशील सेवा

ईश्वरी प्रकोप ; दैवी घटना

गैरवर्तणुकीचे कृत्य

अप्रामाणिकतायुक्त गैरवर्तणुकीचे कृत्य

अपप्रवेशाचे कृत्य

केलेली किंवा करणे अभिप्रेत असलेली कृत्ये

मना केलेली कृत्ये

शिस्तविघातक कृत्य

प्रत्यक्ष आणि संभाव्य खर्च

शिलकेपैकी प्रत्यक्ष हाती असलेली लेखन-सामग्री

प्रत्यक्ष परिव्यय/किंमत

प्रत्यक्ष नेमलेला

प्रत्यक्ष प्रवास खर्च

तीव्र टंचाई

अधिक घातलेली नोंद

(अफू) चे व्यसन

अतिरिक्त कार्य/काम

अतिरिक्त माहितीचे विवरणपत्र

अतिरिक्त नफा

भर व फेरफार

— शी पत्रव्यवहार करणे ; — ला लिहिणे



Adequate data	पर्याप्त/पुरेशी आधारसामग्री
Adequate representation	पुरेसे प्रतिनिधित्व
Ad hoc Board	तदर्थ मंडळ
Ad hoc Committee	तदर्थ समिती
Ad interim	अंतरिमकालीन
Adjourned sine die	अनिश्चित दिनापर्यंत/बिमुदत स्थगित/तहकूब
Adjournment motion	स्थगन प्रस्ताव ; तहकुबीचा प्रस्ताव
Adjudication of a dispute	विवादाचा अभिनिर्णय
Adjustment by transfer	खातेबदलाने समायोजन
Adjustment of account	लेखा समायोजन
Adjustment of rent	भाड्याचे समायोजन
Administration bond	प्रशासन बंधपत्र
Administration of general establish- ment	सर्वसाधारण आस्थापना प्रशासन
Administration of justice	न्यायदान
Administration report	प्रशासन अहवाल
Administrative agencies	प्रशासनिक अभिकरणे
Administrative approval	प्रशासनिक मान्यता
Administrative approval may be obtained	प्रशासनिक मान्यता मिळवण्यात यावी
Administrative control	प्रशासनिक नियंत्रण
Administrative division	प्रशासनिक विभाग
Administrative duties	प्रशासकीय कर्तव्ये
Administrative function	प्रशासकीय कार्य/कृत्य
Administrative lapse	प्रशासनिक चूक
Administrative machinery	प्रशासने यंत्रणा
Administrative power	प्रशासकीय शक्ती
Administrative unit	प्रशासनिक घटक
Admiralty jurisdiction	नाविक अधिकारक्षेत्र/क्षेत्राधिकार
Admissible expenditure	अनुज्ञेय खर्च
Admissible limit of amount	अनुज्ञेय रकमेची मर्यादा
Admissible under rule	नियमानुसार अनुज्ञेय

Admission fee	प्रवेश फी
Admission of claim	मागणीची ग्राह्यता
Admission to an examination	परीक्षेस बसण्याची परवानगी
Admission with permission	परवानगीने प्रवेश
Admit to bail	जामीन कबूल करणे
Admonition for negligence	हयगयीबद्दल कानउघाडणी
Adoption deed	दत्तविधानपत्र
Adoption of byelaws	पोटनियमांचा/उपविधांची अंगीकार
Adult education	प्रौढ शिक्षण
Adulterated drugs	अपमिश्रित/भेसळ केलेली औषधे
<i>Ad valorem</i>	मूल्यानुसार
Advance and its recovery	आगाऊ रक्कम आणि तिची वसुली
Advance bills	आगाऊ बिले ; आगाऊ रकमांची बिले
Advanced course	प्रगत पाठ्यक्रम
Advance increment	आगाऊ वेतनवाढ
Advance of pay	वेतनाची आगाऊ रक्कम
Advance of travelling allowance	प्रवासभत्त्याची आगाऊ रक्कम
Advance payment	आगाऊ रक्कम देणे
Advances governed by Government Resolution No. .... dated.....	शासन निर्णय क्र. .... दिनांक .... अनुसार दिल्या जाणाऱ्या आगाऊ रकमा
Advantageous for efficiency	कार्यक्षमतेला उपकारक
Adverse effect	प्रतिकूल परिणाम
Adversely affected	प्रतिकूल परिणाम झालेला
Adverse remark	प्रतिकूल शेर
Advertised post.	जाहिरात दिलेली जागा/पद
Advice of payment	प्रदान सूचना ; भरणा करण्याची सूचना
Advice should be sought	सल्ला घेण्यात यावा
Advice to transfer debit/credit	जमा/खर्च खाते बदलण्याची सूचना
Advisory service	सल्लागार सेवा
Aerial-survey	हवाई पाहणी

Affected area	बाधित क्षेत्र ; — ग्रस्त भाग
Affected person	बाधित/बाधा पोचलेली व्यक्ती
Affecting taxation	कर आकारणीवर परिणाम करणारे
Affect prejudicially	बाधक होणे
Affiliation fee	संलग्नीकरण फी
Affirmative reply	होकारार्थी उत्तर
Affirm the decision	निर्णयास पुष्टी देणे
Affix a seal	मोहोर लावणे
Affixing of stamps	मुद्रांक लावणे
Affix one's signature	स्वतःची सही करणे
Aforesaid circumstances	पूर्वोक्त परिस्थिती
Aforesaid rule	पूर्वी सांगितलेला नियम ; पूर्वोक्त नियम
After adequate consideration	पुरेशा विचारानंतर ; पुरेशा विचार करून
After careful consideration	काळजीपूर्वक विचार केल्यानंतर/करून
Aftercare programme	नंतरच्या जपणुकीचा कार्यक्रम
After coming into force of the Act	अधिनियम अंमलात आल्यानंतर
After consultation with —	— शी विचारविनिमय केल्यानंतर
After due consideration	योग्य विचारानंतर ; योग्य विचार करून
After giving an opportunity to be heard	आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर
After giving a serious thought	गंभीरपणे विचार केल्यावर/करून
After hearing the person concerned	संबंधित व्यक्तीचे म्हणणे ऐकल्यानंतर
Age certificate	वयाचा दाखला/प्रमाणपत्र
Age limit	वयोमर्यादा
Age of superannuation	नियत सेवावयमान
Aggravate the situation	स्थिती/परिस्थिती अधिक बिघडवणे/बिघडणे
Aggregate marks	एकूण गुण
Aggregate value	एकूण मूल्य
Aggrieved party	पीडित/दुखावलेला पक्ष
Aggrieved person	पीडित/दुखावलेली व्यक्ती
Agreement bond	करारनामा ; संमतिपत्र
Agreement form	करार प्रपत्र/नमुना

Agreement of balance	शिलकेचा मेळ
Agreements and covenants	संमतिपत्रे व करारपत्रे
Agree to the appointment of —	— च्या नियुक्तीला/नेमणुकीला संमती देणे
Agricultural colonisation	कृषि वसाहतीकरण
Agricultural income	कृषि उत्पन्न
Agricultural year	कृषि वर्ष
Aims and objects	उद्दिष्टे
Air armament practice	हवाई युद्धसाधनांची तालीम
Air service	विमान वाहतूक
All claims shall be supported by the necessary vouchers	सर्व मागण्या आवश्यक त्या प्रमाणकांसह करण्यात याव्या
All communications between . . . . . and . . . . . should be canalised through . . . . .	. . . . . आणि . . . . . यांमधील सर्व पत्रव्यवहार . . . . . मार्फत करण्यात यावा
All concerned to note	सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी
Alleged statement	अभिकथित निवेदन
All-inclusive rates of halting allowance	मुक्काम भत्त्याचे सर्वसमावेशक दर
All India Services	अखिल भारतीय सेवा
Allocated Government servant should be deemed to be belonging to an all-State cadre	विभागणीप्राप्त सरकारी कर्मचारी संपूर्ण राज्य संवर्गातील आहे असे मानण्यात यावे
Allocation account	विभागणी लेखा ; वाटप लेखा
Allocation of balance	शिलकेचे विल्लेवार वाटप
Allocation of duties	कर्तव्यांची विभागणी/वाटणी
Allocation of pensionary charges	निवृत्तिवेतनाच्या आकारणीचे वाटप
Allotment during . . . . . may be asked for separately	. . . . . या अवधीकरता नियत रकमा वेगवेगळ्या मागितल्या जाव्या
Allotment of funds	निधीचे नियत वाटप
Allotment order	नियत वाटपाचा आदेश
Allotment placed at your disposal	आपणाकडे सोपवलेली नियत रक्कम
Allowed and remanded	अनुमत व फेरचीकशीकरता परत
Allowed without any cuts	कोणत्याही कपातीशिवाय अनुमत

Allow to enter	प्रवेश करण्यास मुभा देणे
All-region schemes	सर्व प्रदेश योजना
All rights reserved	सर्वाधिकार सुरक्षित
All-sea route	केवळ समुद्रमार्ग
Alphabetical register	वर्णक्रमी नोंदवही
Alternative draft	पर्यायी मसुदा
Alternative lands	पर्यायी जमिनी
Alternative method	पर्यायी पद्धत
Alternatives mentioned in this rule are mutually exclusive	ह्या नियमात नमूद केलेले पर्याय परस्पर वर्जक आहेत
Ambulance and rescue work	रुग्णवहन व बचाव कार्य
Amended draft	सुधारलेला मसुदा
Amicable settlement	सलोख्याची तडजोड
Amount due for payment during the year —	— वर्षात भरावयाची देय रक्कम
Amount due for the quarter ending —	— ला संपणाऱ्या तिमाहीसाठी देय असलेली रक्कम
Amount (net) payable	(निव्वळ) देय रक्कम
Amount of leave asked for	मागितलेली रजा.....दिवस
Amount of leave at credit	जमेस असलेली रजा.....दिवस
Amount of leave due	देय रजा.....दिवस
Amount of leave enjoyed	उपभोगलेली रजा.....दिवस
Amount of leave exhausted	संपवलेली रजा.....दिवस
Amount of leave not due	अनर्जित रजा.....दिवस
Analogous case	सदृश बाब/प्रकरण
Analysis and valuation of the crops	पिकांचे वर्गीकरण आणि मूल्यांकन
Analysis register	विश्लेषण/वर्गीकरण नोंदवही
Analytical entry	विश्लेषणात्मक/वर्गीकरणात्मक नोंद
Ancillary services	अनुषंगी सेवा/व्यवस्था
Annual administration report	वार्षिक प्रशासन अहवाल
Annual audit programme	वार्षिक लेखापरीक्षा कार्यक्रम
Annual establishment return	वार्षिक आस्थापना विवरण
Annual general meeting	वार्षिक सर्वसाधारण सभा

Annual income from all sources	उत्पन्नाच्या नवे बाबीपासून होणारी वार्षिक प्राप्ती
Annual indent	वार्षिक मागणीपत्र
Annual inspection report	वार्षिक निरीक्षण अहवाल/प्रतिवेदन
Annual outlay	वार्षिक खर्च
Annual possession certificate	वार्षिक कब्जेदाखला
Annual recurring expenditure	वार्षिक आवर्ती खर्च
Annual report	वार्षिक अहवाल
Annual report and balance sheet	वार्षिक अहवाल आणि ताळेबंद
Annual report of state and progress of education	शिक्षणाच्या स्थितीचा आणि प्रगतीचा वार्षिक अहवाल
Annual return	वार्षिक विवरण
Annual solvency certificate	पतदारीचे वार्षिक प्रमाणपत्र
Annual store account	वार्षिक भंडार लेखा
Anomalous position	असंगत स्थिती
Answerable to —	— ला जाब देणारा ; — ला जबाबदार — ला उत्तरदायी
Antagonistic attitude	विरोधाची वृत्ती
Antedated cheque	पूर्व दिनांकित घनादेश; मागील तारखेचा घनादेश
Anticipated expenditure	अपेक्षित खर्च
Anticipated or estimated expenditure	अपेक्षित किंवा प्राक्कलित/अंदाजित खर्च
Any bill to be moved in the Legislature	विधानमंडळापुढे मांडावयाचे कोणतेही विधेयक
Any law made in contravention of this clause	या खंडाचे उल्लंघन करून केलेला कोणताही कायदा
Any other deduction	इतर कोणतीही कपात
Any person who has attained the age of 15 years	वयाची १५ वर्षे पूर्ण झालेली कोणतीही व्यक्ती
Any remuneration of the nature of pay	वेतनाच्या स्वरूपातील कोणताही मोबदला
Any service previous to the attainment of the minimum qualifying age for entry into the service of the State Government	राज्यशासन सेवेत प्रवेशासाठी कमीत कमी अर्हताकारी वय होण्यापूर्वीची कोणतीही सेवा

Apparent error on the face of records	अभिक्रमांवरून उघड दिसून येणारी चूक
Apparent reason	उघड कारण
Appeal allowed	अपील अनुमत
Appeal is dismissed with costs	खर्चासहित अपील खारीज करण्यात आले/फेटाळले
Appeal is filed by —	— ने अपील दाखल केले
Appeal lies to —	— यांच्याकडे अपील करता येईल
Appeals to be entered	नोंद करावयाची अपिले
Appeal was heard <i>ex-parte</i>	अपिलाची एकपक्षी सुनावणी झाली
Appeal would lie	अपील करता येईल
Appear for an interview	मुलाखतीकरिता उपस्थित होणे
Appear in person	जातीने हजर राहणे ; स्वतः उपस्थित राहणे
Appear in person or by pleader	जातीने किंवा वकिलामार्फत हजर राहणे
Appear on behalf of —	— च्या तर्फे उपस्थित होणे
Appellant contends that	अपीलदाराचे असे म्हणणे आहे की
Appellant pleaded not guilty to the charge framed against him	अपीलदाराने आपल्यावर ठेबलेला दोषारोप अमान्य केला
Appended Government Resolution may issue subject to approval	मान्यता मिळाल्यास सोबतचा शासन निर्णय काढण्यात यावा
Appended letter may issue	सोबत जोडलेले/सोबतचे पत्र पाठवावे
Appended to —	— च्या सोबत जोडलेले
Applicable to —	— ला लागू
Application form	अर्जाचा/आवेदनपत्राचा नमुना
Application for membership	सदस्यत्वासाठी अर्ज/आवेदन
Application form for school/private candidate	शाळेतील/खाजगी विद्यार्थ्यांकरिता आवेदन-पत्राचा नमुना
Application for registration	नोंदणीसाठी अर्ज/आवेदन
Application is covered by the rules	आवेदन/अर्ज नियमांस धरून आहे
Application may be rejected	अर्ज/आवेदन फेटाळण्यात यावे
Application of age limit	वयोमर्यादा लागू करणे
Application of rules	नियम लागू करणे

Applications for situations in the gift of local or controlling authorities	स्थानिक किंवा नियंत्रक प्राधिकारी यांच्या हाती असलेल्या जागांसाठी केलेले अर्ज
Apply for sanction	मंजूरीकरिता अर्ज करावा/आवेदन करावे
Apply with retrospective effect	पूर्वलक्षी प्रभावामह लागू करणे
Appointing authority	नियुक्ति प्राधिकारी
Appointing authority has reason to believe that —	— असे मानण्यास नियुक्ति प्राधिकाऱ्यास आधार आहे
Appointment by competitive examination	स्पर्धा परीक्षेच्याद्वारा नियुक्ती
Appointment by nomination	नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती
Appointment by promotion	बढतीद्वारे नियुक्ती
Appointment by selection	निवडीद्वारे नियुक्ती
Appointments provided during the currency of the alternative employment scheme	पर्यायी नोकरी योजनेच्या काळात तरतूद केलेल्या नेमणुका
Appointments to the subordinate services	दुय्यम सेवांमध्ये नियुक्ती
Apportionment of assets and liabilities	मत्ता आणि दायित्वे यांचे संविभाजन
Apportionment of responsibility	जबाबदारीचे संविभाजन
Appraisal of plan progress	योजनेच्या प्रगतीचे मूल्यमापन
Appreciable portion of the total assets	एकूण मत्तेतील पुष्कळसा भाग
Appreciate a situation quickly and accurately	परिस्थितीचे त्वरित व अचूक आकलन करणे
Appreciation of building construction	इमारत बांधणीचे अभिमूल्यन
Apprenticeship period	शिकाऊ उमेदवारीची मुदत
Apprise informally	अनौपचारिक रीतीने कळविणे
Approach Government with a complaint	शासनाकडे तक्रार घेऊन येणे/जाणे
Approach road	पोचमाणे
Appropriate action	योग्य कार्यवाही/कृती
Appropriate Government	समुचित सरकार
Appropriate intervals	योग्य कालांतर



Appropriation accounts	विनियोजन लेखा
Appropriation accounts and reports	विनियोजन लेखा आणि अहवाल
Approval to byelaws	उपविधीना/पोटनियमांना मान्यता
Approved as per remarks in the margin	समासातील शेन्यांनुसार मान्य
Approved as proposed	प्रस्तावित केल्याप्रमाणे मान्य
Approved sample	मान्य नमुना/मासला
Approved service certificate	मान्य सेवा प्रमाणपत्र
Approved subject to —	— च्या अधीन मान्य
Approve of the proposal	प्रस्तावाला मान्यता देणे
Approximate closing balance	अखेरची अदमासे शिल्लक
Approximate cost	अदमासे किंमत/परिव्यय
Apropos	— च्या संबंधात
Arbitrary action	स्वेच्छेनुसार कारवाई
Arbitration agreement	लवाद करार
Arbitration proceedings	लवाद कार्यवाही
Area comprised in the pre-reorganisation State	पुनर्रचनापूर्व राज्यात समाविष्ट असलेले क्षेत्र
Area of supply	पुरवठा क्षेत्र
Area under irrigation	जलसिंचनाखालील/पाटबंधाऱ्याखालील क्षेत्र
Arguments advanced	प्रस्तुत केलेला युक्तिवाद
Arising out of —	— मुळे निर्माण होणारे
Arms, firearms and ammunitions	शस्त्रे, अग्न्यस्त्रे व दारूगोळा
Arrear and advance bill	बाकी व आगाऊ रकमांचे बिल
Arrears of land revenue	जमीन महसुलाची थकित रक्कम
Arrears of posting	थकित खाते नोंद
Arrears of tax	थकित कर
Arrears of wages	मजुरीची/वितनाची बाकी
Arrears statement	थकित कामाचे विवरणपत्र
Arrival and departure	आगमन आणि प्रयाण
Articles of association	संघाची नियमावली
Artistic merit	कलात्मक गुणवत्ता
As above	वरीलप्रमाणे
As a coincidence	योगायोगाने

As aforesaid	पूर्वी म्हटल्याप्रमाणे
As against —	— च्या तुलनेने ; -- च्या पेशा
As a matter of comity	सौजन्य म्हणून
As a matter of course	ओघाने ; क्रमप्राप्त
As a matter of fact	वस्तुतः
As a matter of right	अधिकार म्हणून
As amended	दुरुस्त केल्याप्रमाणे ; सुधारल्याप्रमाणे
As and when	जसजसे
As are deemed fit	योग्य वाटतील अशा
As a result of —	— चा परिणाम म्हणून
As a rule	नियमतः
As a special case	खास बाब म्हणून
As a temporary measure	तात्पुरता उपाय म्हणून
As a whole	संपूर्णपणे
As before	पूर्वीप्रमाणे
As changed	फेरबदल केल्याप्रमाणे
As compared with —	— शी तुलना केली असता/केल्याप्रमाणे
As correctly as possible	शक्य तितक्या बिनचूकपणे
As defined	यथा निरूपित ; व्याख्या केल्याप्रमाणे
As described	वर्णन केल्याप्रमाणे
As desired	आदेशानुसार ; विनंतीनुसार
As determined	निर्णयाप्रमाणे ; ठरवल्याप्रमाणे ; नक्की केल्याप्रमाणे
As directed	निदेशानुसार ; आदेशानुसार
As early as possible	शक्य तितक्या लवकर ; यथाशीघ्र
As explained in your memorandum	आपल्या जापनात स्पष्ट केल्याप्रमाणे
As far as feasible and convenient	शक्य आणि सोयीस्कर असेल त्याप्रमाणे
As far as possible	शक्यतोवर ; यथासंभव
As far as practicable	व्यवहार्य असेल तितक्या
As follows	पुढीलप्रमाणे
As fully brought out in this Govern- ment letter of even No. dated—	या शासनाच्या दिनांक ..... च्या याच- क मॉकाच्या पत्रात पूर्णपणे विशद केल्या प्रमाणे

As hereinafter provided  
 As heretofore existing  
 As hinted  
 As if  
 As illustrated below  
 As in force  
 As interpreted by —  
 As is ordinarily provided  
 As it stands  
 As it stood on  
 As long as  
 As may be authorised in this behalf  
 As may be necessary  
 As modified  
 As nearly as possible  
 As nearly as practicable  
 As of right  
 As originally enacted  
 As overleaf  
 As per  
 As per corrigendum  
 As per details below  
 As per Fundamental Rules/Financial  
 Rules, Volume I and II  
 As per instructions  
 As per item in the schedule  
 As per need  
 As per opinion of —  
 As per remarks  
 As per request  
 As per Treasury Compilation Rules,  
 Volume I and II

यापुढे तरतूद केल्याप्रमाणे  
 यापूर्वी अस्तित्वात असल्याप्रमाणे  
 यथा संकेतित ; ध्वनित केल्याप्रमाणे  
 जणू काही  
 खाली निदर्शित केल्याप्रमाणे  
 अंमलात असेल त्याप्रमाणे  
 — च्या निर्बंधनानुसार  
 सामान्यतः तरतूद केल्याप्रमाणे  
 जसे आहे त्याप्रमाणे  
 दिनांक — ला होते त्याप्रमाणे  
 जोपर्यंत  
 याबाबतीत प्राधिकृत केले असेल त्याप्रमाणे  
 आवश्यक असेल त्याप्रमाणे  
 फेरफार केल्याप्रमाणे  
 जास्तीत जास्त शक्य होईल तितक्या  
 जास्तीत जास्त व्यवहार्य होईल तितके  
 अधिकारतः ; अधिकार म्हणून  
 मूलतः अधिनियमित केल्याप्रमाणे  
 मागील पानावर दाखवल्याप्रमाणे  
 — प्रमाणे ; — अन्वये ; — अनुसार  
 शुद्धिपत्रानुसार  
 खालील तपशिलानुसार  
 मूलभूत नियमावली वित्तीय नियमावली,  
 खंड १ व २ अनुसार  
 सूचनांनुसार ; अनुदेशांनुसार  
 अनुसूचीतील बाबीनुसार  
 गरजेनुसार  
 — च्या मतानुसार  
 शेच्यानुसार  
 विनंतीप्रमाणे ; विनंतीनुसार  
 कोषागार संकलन नियमावली, खंड १ व २  
 अनुसार

As proposed	प्रस्तावित केल्याप्रमाणे ; यथा प्रस्तावित
As regards	— च्या विषयी ; — च्या संबंधात
As regards the points raised	उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांच्या संबंधात
As required	अपेक्षित असल्याप्रमाणे ; हवे असल्याप्रमाणे
As respects	— च्या बाबतीत
As revised	सुधारल्याप्रमाणे
Assembling and testing	जुळवणी व चाचणी
Assessment and re-assessment	निर्धारण आणि पुनर्निर्धारण
Assessment of the instalment	हप्त्याचे निर्धारण
Assessment of work	कामाचे मूल्यनिर्धारण
Assessment order passed	निर्धारण आदेश देण्यात येत आहे
Assess to the best of one's judgment	पराकाष्ठा निर्णयशक्तीनुसार निर्धारण करणे
Assets and liabilities	मत्ता आणि दायित्वे
Assets realised	वसूल झालेली मत्ता
Assignment made by endorsement on the policy	विमापत्रावरील पृष्ठांकनाद्वारे केलेले अभि- हस्तांकन
Assignment of policy to General Provident Fund account	सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधि खात्याकडे विमापत्राचे अभिहस्तांकन
As soon as	यथाशीघ्र ; लवकरात लवकर
As soon as conveniently may be	सोयीप्रमाणे होईल तितक्या लवकर
As soon as may be	होईल तितक्या लवकर
As soon as possible	शक्य तितक्या लवकर
As soon as practicable	जमेल तितक्या लवकर
As stood on . . . . .	•••••रोजी जसे होते त्याप्रमाणे
As such	म्हणून ; या नात्याने
As suggested	सूचित केल्याप्रमाणे
Assume management	व्यवस्थापन हाती घेणे
Assume plenary responsibility	पूर्ण जबाबदारी ग्रहण करणे
Assuming that	असे गृहीत धरून
Assumption of charge	कार्यभार ग्रहण करणे
Assumption of office	अधिकारपद ग्रहण करणे

As surmised	तर्क केल्याप्रमाणे
As the case may be	यथास्थिती ; स्थितिविशेषानुसार
As the case may require	या प्रकरणी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे
As the circumstances of the case may require	प्रकरणाच्या परिस्थितीला जरूर असेल तसे
As the last resort	अंतिम उपाय म्हणून
As to accounts	लेखांच्या विषयात
As usual	नेहमीप्रमाणे
As widely as possible	शक्य तितक्या व्यापक प्रमाणावर
At a late stage	नंतरच्या अवस्थेत ; पुष्कळ उशिरा
At an early date	लवकर
At an early stage	सुरुवातीच्या अवस्थेत
At any rate	कसेही करून
At any time during working hours	कामाच्या वेळेत केव्हाही
At flag " X "	पताका " क्ष " वर
At hand balance	हाती असलेली शिल्लक
At least	कमीत कमी ; निदान
At liberty, to be	मोकळीक असणे
At once	लगेच ; ताबडतोब
At one's disposal	स्वाधीन असलेला/केलेला
At one's option	ज्याच्या त्याच्या इच्छेनुसार
At one's risk	ज्याच्या त्याच्या जोखमीवर
At one stage	एका अवस्थेमध्ये
At par	सममूल्याने
At public expense	शासकीय/सरकारी खर्चाने
At random	वाटेल तसे ; कोणतेही
At request	विनंतीवरून
Attached herewith	सोबत जोडलेले
Attached office	संलग्न कार्यालय
Attached to —	— ला जोडलेले
Attendance notice	हजेरी/उपस्थिति सूचना

Attendance roll

Attention is invited to —

Attention is invited to circular  
No. ...., dated. ....

Attention is invited to this department memo No. ...., dated. ....

Attestation of documents

Attested by —

At the bar of public opinion

At the beginning of the year

At the earliest

At the earliest possible stage

At the end of the year

At the expense of—

At the initial stage

At the instance of—

At the latest

At the time mentioned above

At the time of—

At this stage

At your convenience

At your earliest convenience

Auction the produce

Audited contingencies

Audited statement of accounts

Audit note

Audit of accounts

Audit report

Authentic copy

Authenticity of orders

Author card

उपस्थितिपट ; हजेरीपट

— कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे

परिपत्रक क्र. .... दि. .... याकडे

आपले लक्ष वेधण्यात येत आहे

या विभागाचा जाप क्रमांक .....

दिनांक ..... याकडे आपले लक्ष वेधले

जात आहे

दस्तावेजांचे साक्षात्कार

— द्वारा साक्षात्कृत

लोकमताच्या न्यायासनासमोर

वर्षारंभी

लवकरात लवकर

शक्य तितक्या आधीच्या अवस्थेत

वर्ष अखेरीस

— च्या खर्चाने

सुरुवातीच्या अवस्थेत

— च्या मागण्याबद्दल

उशिरात उशिरा

वर उल्लेखिलेल्या वेळी

— च्या वेळी

ह्या अवस्थेमध्ये

आपल्या सोयीनुसार

आपल्या सोयीप्रमाणे लवकरात लवकर

उत्पन्नाचा लिलाव करावा

लेखापरीक्षित आकस्मिक खर्च

परीक्षित लेखाविवरणपत्र

लेखापरीक्षा टिप्पणी

लेखापरीक्षा

लेखापरीक्षा प्रतिवृत्त/अहवाल

अधिप्रमाणित प्रत/नक्कल

आदेशांची विश्वसनीयता/सत्यता

लेखक पत्रिका

Author catalogue*	लेखक तालिका
Authorised expenditure	प्राधिकृत खर्च/व्यय
Authority note.	प्राधिकारपत्र
Authorization certificate number	अधिकृत मंजूरी प्रमाणपत्र क्रमांक
Autonomous body	स्वायत्त निकाय
Autonomous institutions	स्वायत्त संस्था
Auxiliary and Indian Territorial Forces	साहायकारी व भारतीय प्रादेशिक बल
Availability of funds	निधीची उपलब्धता
Available capital	उपलब्ध भांडवल
Avail oneself of—	— चा फायदा घेणे
Average pay calculation	सरासरी वेतनाची परिगणना
Average pay statement	सरासरी वेतन विवरणपत्र
Average rate of exchange	सरासरी विनिमय दर
Average value	सरासरी मूल्य
Avoidable delay	टाळता येण्याजोगा विलंब
Await cases	प्रतीक्षाधीन प्रकरणे
Await further comments	पढील भाष्यकांची वाट पहावी
Await further report	पुढील प्रतिवेदनाची वाट पहावी
Await papers	प्रतीक्षाधीन कागदपत्रे
Await reply	उत्तराची वाट पहावी
Award of stipend	पाठचवृत्ती देणे

Background of the case

Back in possession

Back payment

Bad climate allowance

Bad in law

Badly infested

Badly neglected

Bail for good conduct

Balanced development

Balance in hand

Balance sheet

Bank clause

Bank Pass Book

Bankruptcy and insolvency

Bar of limitation

Barred by limitation

Bar to certain proceedings

Bar to interference

Based on actuals

Based on facts and figures

Basic obligations

Basic pay

Basis of calculations

Be alive to one's responsibility

Bearer cheque

Be cautious

Become familiar with —

Become payable to —

Become subject to —

Before due date

प्रकरणाची/बाबीची/खटल्याची पार्श्वभूमी

परत कब्जात

मागील देणे

वाईट हवामान भत्ता

अविधिमार्ग

अतिशय उपद्रव असलेला

अत्यंत दुर्लक्षित

चांगल्या वर्तणुकीसाठी जामीन/जमानत

समतोल विकास

हातची शिल्लक

ताळेबंद

बँकविषयक खंड

बँकेचे पास बुक

दिनाळखोरी आणि नादारी

मुदतीचा रोव

मुदतवाह्य

काही विवक्षित कामकाजास रोध

हस्तक्षेपाला रोध

प्रत्यक्षावर आधारित

वस्तुस्थिती आणि आकडे यांवर आधारित

मूलभूत बंधने

मूळ वेतन/पगार

परिगणनेचा आधार

स्वतःच्या जबाबदारीबद्दल जागरूक असणे

दर्शनी धनादेश

सावध राहावे; सावधगिरी बाळगावी

—शी परिचित होणे

—ला देय होणे

—स पात्र होणे

नियत दिनांकापूर्वी/तारखेपूर्वी



Before I pass final order in this case  
I would like to have the report  
of —

Before the expiration of —

Before the Pay and Accounts Officer  
is addressed accordingly the papers  
may be shown unofficially to the  
Finance Department

Beg to be excused for —

Beg to state

Being aggrieved by —

Below . . . . . Department papers  
bearing file No. . . . . regarding —

Below par

Below the minimum of the time  
scale

Benefit of doubt

Benefit of non-postponement of  
increment for the leave enjoyed

Besides this

Betterment charges

Betterment levy

Betting and gambling

Beyond control

Beyond the said period

Beyond the scope of —

Biased opinion

Bibliographical classification

Bilateral agreement

Bill cashed on —

Bill disbursed on —

या प्रकरणात अंतिम आदेश देण्यापूर्वी मला  
— चा अहवाल/चे प्रतिवेदन मिळाल्यास  
बरे होईल

— च्या समाप्तीपूर्वी

अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याला तसे लिहिण्या-  
पूर्वी हे कागदपत्र अनौपचारिकरीत्या  
वित्त विभागास दाखवण्यात यावेत

— ची क्षमा करावी/असावी

सादर कळवतो की

— कडून पीडा पोचल्यामुळे/दुखावल्यामुळे

— संबंधीचे फाईल क्र. . . . .  
असलेले . . . . . विभागाचे कागदपत्र  
खाली आहेत

अवमूल्याने

समयश्रेणीच्या किमान वेतनाहून कमी

संशयाचा फायदा

भोगलेल्या रजेच्या कालावधीपुरती वेतनवाढ  
लांबणीवर न पडण्याचा लाभ

याशिवाय

सुधार आकार

सुधार पट्टी

पैज आणि जुगार

आटोक्याबाहेर

उल्लेखित मुदतीनंतर/मुदतीपलीकडे

— च्या व्याप्तीबाहेर

पूर्वग्रहयुक्त मत

वाङ्मयसूचीनुसार वर्गीकरण

उभयपक्षी करार

दिनांक . . . . . ला बिल बटवले

दिनांक . . . . . ला बिलाच्या रकमेचा  
बटवडा केला ;

दिनांक . . . . . ला बिलाची रक्कम दिली

Bill form	बिलाचे प्रपत्र ; बिलाचा नमुना
Bill of costs	परिव्यय बिल
Bill of entry	माल नोंद पत्र
Bill of exchange	विनिमय पत्र
Bill of lading	भरण पत्र
Bill on simple receipt	साध्या पावतीचे बिल
Bill register	बिल नोंदवही
Bills discounted	बट्टा कापून वटवलेली बिले
Bills, first and final	प्रथम आणि अंतिम बिले
Bills, first and running	प्रथम आणि चालू बिले
Bills receivable and payable	प्राप्य आणि देय बिले
Bills relating to imposition by legislation of punishment	विधिविधानाद्वारे शिक्षा करण्यासंबंधीची विधेयके
Bills, running account	चालू खात्याची बिले
Bill then pending	त्यावेळी प्रलंबित असलेले बिल
Bill to be paid by transfer credit	जमेकडे खातेबदल करून चुकते करावयाचे बिल
Birth date certificate	जन्मतारखेचा दाखला ; जन्मतारखेचे प्रमाणपत्र
Bi-weekly statement	अर्धसाप्ताहिक विवरणपत्र
Boarding in a hotel	हॉटेलात भोजन घेणे
Bodily injury	शारीरिक इजा
Body corporate	निगम निकाय
Bogus voucher	बनावटी प्रमाणक
Bona fide act	सद्भावपूर्ण कृती
Bona fide resident/student	वास्तविक निवासी/विद्यार्थी
Bone of contention	वादविषय
Book adjustment	पुस्तक समायोजन
Book adjustment slip	पुस्तक समायोजन चिठ्ठी
Book-balance	पुस्तकी शिल्लक
Books of account	लेखापुस्तके
Book value	पुस्तक मूल्य
Border customs post	सीमा शुल्क ठाणे

Borne on books	खात्यावर घेतलेला
Borne on State cadre	राज्य संवर्गात अंतर्भूत केलेला
Both days inclusive	दोन्ही दिवस धरून
Bound by —	— ने बांधलेला/बद्ध
Bounded on the north by —	उत्तरेकडे ..... ने सीमित झालेले
Bound over, to be	बांधून घेणे ; बांधले जाणे
Bound to accept	स्वीकारण्यास बांधलेला
Bound to be —	— असे होणे अपरिहार्य आहे
Breach of condition	शर्तीचा भंग
Breach of contract	संविदाभंग ; करारभंग
Breach of discipline	शिस्तभंग
Breach of order	आदेशभंग ; सुव्यवस्थाभंग
Breach of peace	शांतताभंग
Breach of trust	विश्वासघात
Breaking point	तुटण्याची मर्यादा
Break in service	सेवेतील खंड
Bribery and corruption	लाचलुचपत आणि भ्रष्टाचार
Brief explanatory note	संक्षिप्त स्पष्टीकरण टीप
Briefly the proposal is that —	थोडक्यात प्रस्ताव असा की .....
Brief note is placed below	संक्षिप्त टीप खाली ठेवली आहे
Bring forward	पुढे आणणे ; पुढच्या पानावर आणणे
Bring to notice	निदर्शनास आणणे ; नजरेस आणणे
Broad-based training	व्यापक पायावर आधारलेले प्रशिक्षण
Broadly speaking	स्थूलमानाने पाहू जाता
Broad outline	स्थूल आराखडा
Broken period	खंडित काल
Budgetary irregularity	अर्थसंकल्पीय अनियमितता
Budget estimates	अर्थसंकल्पीय अंदाज/प्राक्कलन
Budget head	अर्थसंकल्प शीर्ष
Budget head to which the cost of the indent is debitable	मागणीपत्रातील वस्तूच्या किमती खर्ची दाखवणारे अर्थसंकल्प शीर्ष
Budget provision	अर्थसंकल्पातील तरतूद
प्र. वा. —	

Budget sanction	अर्थसंकल्प मंजूरी
Budget statement	अर्थसंकल्प विवरणपत्र
Building up the account	लेख्याची मांडणी
Built up area	वांढकामाखालील क्षेत्र
Bulk of expenditure	अधिकांश खर्च/व्यय
Burden of proof	सिद्धिभार
Business hours	कामकाजाची वेळ
Business of Government	सरकारी/शासकीय कामकाज
Business of meeting	सभेचे कामकाज
But not exceeding...in any case	परंतु कोणत्याही बाबतीत .....हून अधिक नसलेले
By a certain date	विवक्षित तारखेपर्यंत
By air mail	हवाई डाकने
By all means	अवश्यमेव ; निःसंदेह ; सर्वतोपरी
By any means	कोणत्याही प्रकाराने ; कसेही करून ; कोणत्याही साधनांनी/मार्गांनी/उपायांनी
By any other means	अन्य कोणत्याही साधनांनी
By authority of —	— च्या प्राधिकाराने ; — च्या प्राधिकारानुसार
By beat of drums	दवंडी पिटवून
By dishonest means	अप्रामाणिक मार्गांनी
By force	बळजबरीने
By instalments	हप्तबंदीने
By law	विधिअनुसार ; कायद्याने
By lots	चिठ्ठ्या टाकून
By means of —	— च्या द्वारा
By no means	कदापि नाही ; केव्हाही नाही ; सुतराम नाही
By order	आदेशानुसार
By order and in the name of the Governor of Maharashtra	महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने
By reason of	या कारणामुळे/कारणाने
By return of post	उलट टपाली

By special messenger

By undue influence

By virtue of —

By virtue of higher start given to  
him

By way of —

विशेष संदेशवाहकाद्वारे/दूताद्वारे

गैरवाजवी-वजन खर्च करून

— च्या आधारे

त्याला दिलेल्या उच्चतर आरंभ वेतनाच्या  
आधारे

— च्या मागाने ; ..... म्हणून

## C

Cabinet responsibility	मंत्रिमंडळाची जबाबदारी
Cadre post	संवर्ग पद
Calculate expenses	खर्चाची गणना करणे
Calculating machine	गणनयंत्र
Calculation has been duly verified	गणना यथोचितरीत्या पडताळून पाहण्यात आली
Calculation of seniority	ज्येष्ठतेची गणना
Calculations and rates checked	गणना आणि दर तपासले
Calculations checked by me	मी तपासलेली गणना
Calendar month	कॅलेंडर महिना
Calendar of returns	विवरण दिनदर्शिका
Calendar statement	वार्षिक विवरणपत्र
Calendar year	कॅलेंडर वर्ष
Call for remarks	अभिप्राय मागवणे
Calling attention notice	लक्षवेधी सूचना
Call in question	हरकत घेणे
Call number	मागणी क्रमांक
Call off duty	एका कामावरून दुसरीकडे बोलावणे/नेणे ; काम थांबवणे
Call out on duty	कामावर बोलावणे
Call upon	फर्मावणे ; भेटिस जाणे
Camp equipment	शिविर सामग्री
Camp site of border patrols	सीमागस्तीचे शिविरस्थळ
Cancellation of allotment	नियत वाटप/रकमा रद्द करणे
Cancellation of passport	पासपत्र रद्द करणे
Cancellation of registration	नोंदणी रद्द करणे
Cancellation of service	वाहतूक रद्द करणे
Cancellation order	रद्द करण्याचा आदेश
Cancelled, refund authorised	रद्द केले, परतावा प्राधिकृत
Candidates should be given to understand that their appointment is on trial	उमेदवारांना अशी जाणीव करून देण्यात यावी की, त्यांची नियुक्ती प्रायोगिक स्वरूपाची आहे

Cannot cope with the rush of work	कामाच्या गर्दीला पुरा पडू शकत नाही
Capable of executing the work	काम पार पाडण्यास समर्थ
Capital account	भांडवली लेखा
Capital appreciation	भांडवली अधिमूल्यन
Capital cost	भांडवली परिच्यय
Capital expenditure	भांडवली खर्च
Capitalised value	भांडवली मूल्य
Capital outlay	भांडवली खर्च ; भांडवली गुंतवणूक
Capitation grant	प्रतिव्यक्ति/दरडोई अनुदान
Cardinal principle	आधारभूत तत्त्व
Care of	द्वारा ; मार्फत
Caretaker Government	काळजीवाहू सरकार
Carried over	पुढे नेलेला
Carry forward	पुढे नेणे
Carry forward the balance	शिल्लक पुढील पानावर घेणे
Carrying capacity	वहन क्षमता
Carry into effect	अंमलात आणणे
Carry on	चालू ठेवणे
Carry out	(आदेश) पालन करणे ; (काम) पार पाडणे
Carry out the purposes	प्रयोजने पार पाडणे
Carry responsibilities	जबाबदाऱ्या सांभाळणे
Carry through	पार पाडणे
Cartage of kit	सामानाचे गाडीभाडे
<i>Carte blanche</i>	कोरे पत्र ; पूर्ण मुभा
Case adjourned	खटला/प्रकरण स्थगित
Case diary	खटला/प्रकरण दैनिकी
Case file	प्रकरण फाईल
Case fixed for.....	खटला/प्रकरण दि. .... ला ठरवला/ले आहे
Case is closed now	प्रकरणाची/खटल्याची कार्यवाही आता संपली आहे
Case is remanded for fresh disposal/further report	नव्याने निकालात काढण्यासाठी/अधिक माहिती साठी प्रकरण परत पाठवण्यात येत आहे

Case is to be reviewed

Case may be heard and determined  
in his absence

Case papers

Case register

Case sheet and history sheet

Case should be kept pending till —

Cases of extreme urgency

Cases pending final disposal

Cases pending submission

Cases should be dealt with promptly

Cases which are likely to affect  
the good government of the  
scheduled areas

Cash account

Cash allowance

Cash balance

Cash balance report.

Cashed and disbursed

Cash in hand of treasurer

Cash on hand

Cash purchase

Cash remittance

Cash security

Cash transaction

Cash under double lock

Cash under single lock

Cast a vote

Castes and creeds

Casting vote

Casual employment

खटल्याचे/प्रकरणाचे पुनर्विलोकन व्हावयाचे  
आहे

त्याच्या गैरहजेरीत खटल्यांची/प्रकरणाची  
सुनावणी करण्यात यावी व निर्णय घेण्यात  
यावा

प्रकरणाचे/खटल्याचे कागदपत्र

प्रकरण नोंदवही

प्रकरण पत्रक आणि पूर्ववृत्त पत्रक

— पर्यंत प्रकरण प्रलंबित ठेवावे

अत्यंत तातडीची प्रकरणे

अंतिम विव्हेवाटीसाठी प्रलंबित प्रकरणे

सादर करण्यासाठी प्रलंबित प्रकरणे

प्रकरणावर सत्वर कार्यवाही करण्यात यावी

अनुसूचित क्षेत्रांच्या सुशासनावर परिणाम  
करण्याची शक्यता असलेली प्रकरणे

रोख लेखा

रोख भत्ता

रोख शिल्लक

रोख शिल्लकेचे प्रतिवेदन

वटवले आणि रक्कम दिली

कोषपालाजवळील रोख रक्कम

हातची रोकड

रोख खरेदी

रोख भरणा

रोख जमानत

रोख देवघेव/व्यवहार

डुहेरी कुलुपात ठेवलेली रोख रक्कम

एकेरी कुलुपात ठेवलेली रोख रक्कम

मत देणे

जाती आणि पंथ

निर्णायक मत

नैमित्तिक नोकरी



Casual leave granted	नैमित्तिक रजा दिली
Casualty ward	अपघात कक्ष
Casual vacancies	नैमित्तिक रिक्तामी पदे/रिक्ताम्या जागा
<i>Casus belli</i>	वादाचे कारण
Catalogue of books	ग्रंथतालिका
Catchment area	जलागमन/पाणलोटाचे क्षेत्र
Categorization into classes	वर्गानुसार विल्हेवारी
Cause and effect	कार्य कारण; कारण व परिणाम
Cause of action	दाव्याचे कारण
Cause of delay	विलंबाचे कारण
Causes beyond control	नियंत्रणापलीकडील/आटोक्याबाहेरील कारण
Caution money	तारण धन
Caution notice	सावधान सूचना
Cease to have effect	परिणामक्षम न राहणे
Cease to hold office	पदावर न राहणे
Cease to operate	अंमलात न राहणे
Ceiling rate	कमाल दर
Census book	जनगणना पुस्तक
Cent per cent	शंभर टक्के
Central assistance	केंद्रीय साहाय्य
Centrally aided scheme	केंद्र-सहायताप्राप्त योजना
Centrally assisted scheme	केंद्र-साहाय्यित योजना
Centrally sponsored scheme	केंद्र-पुरस्कृत योजना
Ceremonial parade	समारंभ संचलन
Certificate be amended	प्रमाणपत्र दुरुस्त करण्यात यावे
Certificate of appointment	नेमणुकीचे/नियुक्तीचे प्रमाणपत्र
Certificate of approval	मान्यता प्रमाणपत्र
Certificate of eligibility	पात्रता प्रमाणपत्र
Certificate of fitness	स्वास्थ्य प्रमाणपत्र
Certificate of identity	ओळख प्रमाणपत्र
Certificate of insurance	विमा प्रमाणपत्र
Certificate of naturalisation	नागरिकीकरण प्रमाणपत्र

Certificate of posting	प्रेषण प्रमाणपत्र
Certificate of registration	नोंदणी प्रमाणपत्र
Certificate of taxation	कर आकारणी प्रमाणपत्र
Certification of shares	हिस्श्यांचे/भागांचे प्रमाणन
Certification of standing orders	स्थायी आदेशांचे प्रमाणन
Certified auditor	प्रमाणित लेखापरीक्षक
Certified copy	प्रमाणित प्रत
Certified that	प्रमाणित करण्यात येत आहे की ; दाखला देण्यात येत आहे की
Cessation of hostilities	वैर विराम
Cession of property	मालमत्ता सोडून देण
<i>Ceteris paribus</i>	अन्य गोष्टी समान असताना
Challenged votes	आक्षेपित मते
Change of daily allowance into railway mileage	रेल्वे मॅलभत्त्याचे दैनिक भत्त्यात पुरिवर्तन
Channel of correspondence	पत्रव्यवहाराचा मार्ग
Character and antecedents of Government servant	सरकारी कर्मचाऱ्यांचे चारित्र्य आणि पूर्वचरित्र
Character certificate	चारित्र्य प्रमाणपत्र ; वर्तणुकीचा दाखला
Character roll	चारित्र्य पट
Charge allowance	कार्यभार भत्ता
Charge assumption	कार्यभार ग्रहण
Charged appropriations	भारित विनियोजने
Charged expenditure	भारित खर्च
Charge involved in the proposal is debitable to the head..... and met from the provision made thereunder	या प्रस्तावात अंतर्भूत असलेला खर्च ..... या शीर्षाखाली नावे घालावयाचा असून तो त्याखालील तरतुदीतून भागवला जावा.
Charge of office/post	पदभार
Charge relinquishment	कार्यभार मुक्ती
Charge report	कार्यभार प्रतिवेदन
Charges for services rendered in connection with —	— च्या संबन्धात केलेल्या सेवेसाठी आकारलेला खर्च
Charge sheet	दोषारोप पत्र

checked and found correct  
 checked by —  
 check measurements  
 check the draft  
 cheques to be drawn in favour  
 of officers  
 circulate and then file  
 circulate the precis  
 circulate to the staff and file  
 circumstances exist which render  
 it necessary  
 circumstances of extreme urgency  
 circumstantial evidence  
 civil employ  
 civil list  
 civil List Reserve Fund  
 civil lunatic  
 civil pay  
 civil posts  
 civil proceedings  
 claim accepted  
 claim and dividend account  
 claim deduction under Section —  
 claim of an obviously unsub-  
 stantial character  
 claims of Government servants  
 joining war service for seniority  
 claims of reimbursement admissible  
 under these rules  
 clarification sought  
 class cadre  
 classification into grades for purpose  
 of travelling allowance

तपासले आणि बरोबर आढळून आले  
 — ने तपासले; तपासणार —  
 तपासणीदाखल मोजणी  
 मसुदा तपासणे  
 अधिकाऱ्यांच्या नावाने काढावयाचे धनादेश  
 फिरवून दफ्तरदाखल करावे  
 संक्षेपिका फिरवण्यात यावी  
 सर्व कर्मचाऱ्यांमध्ये फिरवून दफ्तरदाखल करावे  
 ते आवश्यक ठरावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात  
 आहे  
 अत्यंत निकडीची परिस्थिती  
 परिस्थितिजन्य पुरावा  
 मुलकी/नागरी सेवा/नोकरी  
 राजपत्रितांची सूची  
 राजकुलव्यय राखीव निधी  
 दिवाणी वेडा  
 मुलकी वेतन  
 नागरी पदे; मुलकी जागा  
 दिवाणी कार्यवाही  
 मागणी/दावा स्वीकृत  
 मागणी आणि लाभांश लेखा  
 कलम — अनुसार वजात मागणे  
 उघड उघड पोकळ स्वल्पाचा दावा  
 युद्धसेवेत रुजू झालेल्या सरकारी कर्मचाऱ्यांचा  
 ज्येष्ठतेचा दावा  
 ह्या नियमानुसार ग्राह्य असलेल्या प्रतिपूर्ति  
 मागण्या  
 स्पष्टीकरण मागितले आहे  
 वर्गश्रेणी  
 प्रवासभत्त्यासाठी श्रेणी ठरवणे

Classification of overdue by periods	थकबाकीचे अवधीनुसार वर्गीकरण
Classification of posts	पदांचे वर्गीकरण
Classification of receipts and expenditure	जमा आणि खर्च यांचे वर्गीकरण
Classification of record	अभिलेखाचे वर्गीकरण
Classified abstract of payment	भरणा रकमचा वर्गीकृत गोषवारा
Classified abstract of receipts	जमेचा वर्गीकृत गोषवारा
Classified catalogue	वर्गीकृत ग्रंथतालिका
Class of accommodation	निवासव्यवस्थेचा वर्ग
Clean copy	स्वच्छ प्रत
Clearance list	निपटारा यादी
Clearance of arrears	थकित-कामाचा निपटारा
Clearly and strictly admissible under rule No.....	नियम क्र.....अनुसार स्पष्टपणे आणि काटेकोरपणे अनुज्ञेय
Clearly unjust	स्पष्टपणे अन्यायाचे
Clerical error	हस्तदोष
Climate allowance	हवामान भत्ता
Close an account	खाते बंद करणे
Close co-operation	निकट सहकार्य
Closed estate accounts	बंद केलेले संपत्तीचे लेखे/हिशेब
Closed file	बंद फाईल
Close supervision	वारीक देखरेख
Closing balance	अखेरची शिल्लक
Closing of accounts	लेखा/हिशेब संपवणे
Clothing allowance	पोषाख भत्ता
Clothing and equipment	पोषाख आणि सामग्री
Coat of arms	कुलचिन्ह
Code of discipline	शिस्त संहिता
Codification of rules	नियमांचे संहितीकरण
Cognizable offence	दखली अपराध
Cognizable and non-cognizable offences	दखली आणि अदखली अपराध

Cognizance of offences	अपराधांची दखल
Coinage account	नाणे लेखा
Collateral evidence	सांपाश्विक/आनुषंगिक पुरावा
Collection and compilation of data	आधारसामग्रीचे एकत्रीकरण व संकलन
Collection charges	वसुलीचा खर्च/आकार
Collective farming	सामुदायिक शेती
Collectively responsible	सामुदायिकरीत्या जबाबदार
Collective responsibility	सामुदायिक जबाबदारी
Collimation error	समांतरण दोष
Colloquial standard examination	बोलभाषा प्रमाण परीक्षा
Colloquial test	बोलभाषा चाचणी
Combination of appointments	नियुक्ति संयोग
Come in the way of —	— च्या आड येणे
Come into force	अंमलात येणे
Come into operation	अंमलात /प्रवर्तनात येणे
Command pay	समादेश वेतन
Commercial undertaking	वाणिज्य उपक्रम
Commission of an offence	अपराध कृती
Commission of the act charged as an offence	अपराध आरोपित कृती
Commit irregularity	अनियमित गोष्ट करणे
Committed expenditure	बांधील खर्च
Common cadre	सामान्य संवर्ग
Common good	लोकहित
Common intention	समान उद्देश
Common interest	समान हितसंबंध
Common law	सामान्य विधी
Common seal	सामान्य मुद्रा
Common to all	सर्वसाधारण ; सर्वांना सारखे
Communal bias	जातीय पूर्वग्रह
Communal representation	जातवार प्रतिनिधित्व
Communal roster	जातवार नामावली

Communication addressed by mail	डाकेने केलेला पत्रव्यवहार
Communication referred to in the preceding note	मागील टिप्पणीत निदिष्ट केलेला पत्र-व्यवहार
Community hygiene	समूह स्वास्थ्य
Commutation of pension	निवृत्तिवेतनाचे अंशराशीकरण
Commutation of rights	अधिकारांचे परिवर्तन
Commuted leave	परिवर्तित रजा
Comparative statement	तुलनात्मक विवरणपत्र
Compared by —	— ने ताडून पाहिले ; रुजवात करणार —
Compare with the corresponding forecast of the preceding year	गतवर्षातील समकालीन पूर्वानुमानाशी तुलना करणे
Comparing of account	लेखा ताडून पहाणे
Compassionate allowance	अनुकंपा भत्ता
Compassionate gratuity	अनुकंपा उपदान
Compensation for damage	नुकसान भरपाई
Compensation for loss	हानीची भरपाई
Compensation for use and occupation	वापर व ताबा यांकरता भरपाई
Compensation pension	भरपाई निवृत्तिवेतन
Compensatory cost of living allowance	निर्वाह खर्च पूरक भत्ता
Compensatory local allowance	स्थानिक पूरक भत्ता
Competency certificate holder	क्षमता प्रमाणपत्रधारी
Competent authority	सक्षम प्राधिकारी/प्राधिकरण
Competitive examination	स्पर्धा/चढाओढीची परीक्षा
Competitive price	स्पर्धात्मक मूल्य
Compilation and publication of —	— चे संकलन आणि प्रकाशन
Compilation of accounts	लेखा संकलन
Compilation of data	आधारसामग्रीचे संकलन
Compilation sorting	संकलनाकरता विल्हेवारी
Completion certificate	परिपूर्ति प्रमाणपत्र; समाप्ति प्रमाणपत्र
Completion of work	कामाची समाप्ती

Compliance report  
 Complicated problem  
 Complied with  
 Complimentary copy  
 Complimentary pass  
 Comply with  
 Comply with the requirements  
 Composition of the committee  
 Compost manure pits  
 Compound a case  
 Compound offence  
 Comprehensive data  
 Comprehensive risk  
 Compulsorily recalled from leave  
 Compulsory acquisition of property  
 Compulsory education  
 Compulsory retirement  
 Compulsory waiting  
 Concessional period  
 Conclusive proof  
 Concrete cases  
 Concurrence of the Finance Department has been obtained  
 Concurrent jurisdiction  
 Conditional acceptance  
 Conditional reservation  
 Condition of eligibility  
 Condition precedent to promotion  
 Conditions imposed  
 Conditions of contract  
 Conditions of labour and amenities for labour  
 Conditions of service

अनुपालनाचे प्रतिवेदन  
 गुंतागुंतीची समस्या  
 —चे अनुपालन केले  
 मानार्थ प्रत  
 मानप्रवेशिका  
 (विनंतीस) मान देणे ; (आदेश) पाळणे  
 गरजा पुऱ्या करणे  
 समितीची रचना  
 मुखताचे/मिश्र खताचे खड्डे/गड्डे  
 सामोपचाराने प्रकरण/खटला मिटवणे  
 सामोपचाराने अपराधाचा निकाल करणे  
 व्यापक आधारसामग्री  
 व्यापक स्वरूपाची जोखीम  
 रजेवरून सक्तीने परत बोलावले  
 मालमत्तेचे सक्तीने संपादन  
 सक्तीचे शिक्षण  
 सक्तीची सेवानिवृत्ती  
 सक्तीचा खोळंबा  
 सवलतीचा कालावधी  
 निर्णायक प्रमाण  
 प्रत्यक्ष प्रकरणे  
 वित्त विभागाची सहमती मिळवली आहे  
 समवर्ती क्षेत्राधिकार/अधिकारक्षेत्र  
 सशर्त स्वीकृती  
 सशर्त राखवण  
 पात्रतेची शर्त  
 बढतीसाठी/पदोन्नतीसाठी पूर्ववर्ती शर्त  
 लादलेल्या शर्ती  
 कराराच्या/संविदेच्या/कंत्राटाच्या शर्ती  
 कामगारांची काम करतानाची परिस्थिती  
 आणि त्यांच्या सुखसोयी  
 सेवेच्या शर्ती

Conditions of supply	पुरवठाच्या शर्ती
Conditions of tenure	धारणाधिकाऱ्याच्या शर्ती
Condonation of break of service	सेवेत पडलेल्या खंडाबाबत सूट/क्षमापन
Condone a deficiency	न्यूनता क्षमापित करणे
Conduct and behaviour record	वर्तणुकीचा व वागणुकीचा अभिलेख
Conduct enquiry	चौकशी करणे
Conduct of business	कामकाज चालवणे
Conduct of civil litigation to which Government is a party	ज्यामध्ये शासन एक पक्ष आहे असा दिवाणी दावा चालवणे
Conduct rules	वर्तणूक नियम/नियमावली
Conduct the case	खटला चालवणे
Confer a right	अधिकार प्रदान करणे
Confer power	शक्ती प्रदान करणे
Confer the status of a natural child	औरस संततीचा दर्जा प्रदान करणे
Confidential record	गोपनीय अभिलेख
Confidential remarks	गोपनीय अभिप्राय/शेरे
Confidential report	गोपनीय प्रतिवृत्त/प्रतिवेदन
Confined to office	कार्यालयापुरतेच
Confirm an order	आदेश कायम करणे
Confirmation in a post	एखाद्या पदावर कायम होणे/करणे ; एखाद्या पदावरील स्थायीकरण
Confirmed report	पक्के वृत्त
Confiscated amount	सरकारजमा रक्कम
Conflicting views	परस्परविरोधी दृष्टिकोन
Connected file	संबंधित फाईल
Connected papers	संबंधित कागदपत्र
Connected with —	— शी संबंधित
Consecutive days	लागोपाठचे दिवस
Consensus of opinion	मतैक्य
Consequently it has been decided that —	परिणामी असे ठरवण्यात आले आहे की —
Consequent posting	नंतरच पदस्थापन ; नंतरची पदनियुक्ती



Consequent to —	— चा परिणाम म्हणून
Consequent upon the revision of payscales	वेतनश्रेणीच्या पुनरीक्षणाचा/फेरपाहणीचा परि- णाम म्हणून
Conservancy charges	सफाई आकार
Conservative estimate of the expenses	खर्चाचा नेमस्त अंदाज
Consideration of claims	दाव्यांचा/मागण्यांचा विचार
Consider on merit	गुणवत्तेवरून विचार करणे
Consider the 'norm' or 'norms'	एका अथवा अधिक प्रमाणपद्धतींचा विचार करणे
Consistent with —	— शी सुसंगत
Consolidated fund	एकत्रित/एकत्रीकृत निधी
Consolidated leave	एकत्रित रजा
Consolidated or combined return	एकत्रित किंवा संयुक्त विवरण
Consolidated pay	एकत्रित वेतन
Consolidated statement	एकत्रीकृत विवरणपत्र
Consolidation of holdings	धारणजमिनीचे एकत्रीकरण
Constituted by —	— द्वारा प्रस्थापित
Constitutional objection	संविधानीय/घटनात्मक आक्षेप
Constitutional reform	संविधानीय/घटनात्मक सुधारणा
Constitution of cadre	संवर्गाची घटना
Constructive approach	विधायक दृष्टिकोन
Construe accordingly	तदनुसार अर्थ लावणे
Consultation with Finance Depart- ment is necessary	वित्त विभागाशी विचारविनिमय करणे आवश्यक आहे
Consult unofficially	अनौपचारिकपणे सल्ला घेणे/विचारविनिमय करणे
Consummate skill	परिपूर्ण कौशल्य
Contemplated action	योजलेली कारवाई
Contempt of court	न्यायालयाचा अवमान
Contention is untenable	म्हणणे असमर्थनीय आहे
Contents received	आतील वस्तू मिळाल्या
Contingencies invalidating the nomination	नामनिर्देशन विधिबाह्य ठरवणाऱ्या आकस्मिक घटना

Contingency fund  
 Contingency may arise  
 Contingency register  
 Contingent allotment  
 Contingent annuity  
 Contingent bill  
 Contingent charges/expenditure  
 Contingent register  
 Contingent use  
 Continuance in a post  
 Continuance in temporary vacancy

Continuance of arrangements  
 Continuance of facilities  
 Continued from —

Continued on —  
 Continued under requisition  
 Continue to be in force  
 Continue to be in office  
 Continue to function  
 Continuing concessions  
 Continuing guarantee  
 Continuity of supply  
 Continuous and concurrent audit  
 Continuous spell of leave  
 Contract contingencies/contingent charges  
 Contract in  
 Contract out  
 Contract supply system  
 Contradictory statement  
 Contrary to —

आकस्मिकता निधी  
 आकस्मिक प्रसंग उद्भवण्याची शक्यता आहे  
 आकस्मिक खर्च नोंदवही  
 आकस्मिक खर्चासाठी नियत वाटप  
 आकस्मिक वार्षिकी  
 आकस्मिक खर्चचे बिल  
 आकस्मिक खर्च  
 आकस्मिक खर्च पुस्तक  
 संभाव्य उपयोग ; आकस्मिक उपयोग  
 त्याच पदावर असणे/राहणे  
 तात्पुरत्या रिकाम्या जागेवरील नेमणूक चालू राहणे

व्यवस्था चालू राहणे  
 सोयी चालू राहणे  
 — च्या पुढे चालू ;  
 — पासून पुढे चालू  
 — वर चालू  
 अजून अधिग्रहणाखाली आहे  
 अंमल चालू राहणे  
 अधिकारपदावर राहणे  
 कार्य करीत राहणे  
 चालू ठेवलेल्या सवलती  
 चालू असलेली हमी  
 पुरवठा चालू राहणे  
 सतत व संभवर्ती लेखापरीक्षा  
 रजेचा अखंड अवधी  
 ठरावी आकस्मिक खर्च  
 करारबद्ध होणे  
 करारमुक्त होणे  
 कंत्राटी पुरवठा पद्धती  
 परस्परविरोधी कथन/निवेदन  
 — च्या विरुद्ध

Contrary to law	कायद्याविरुद्ध ; विधिविरुद्ध
Contravenes the provision of —	— च्या उपबंधाचे उल्लंघन करतो
Contribute one's mite	फूल ना फुलाची पाकळी देणे ; ऐपतीप्रमाणे रक्कम देणे
Contributory negligence	हानिसहायक दुर्लक्ष
Controlled distribution	नियंत्रित वितरण, वाटणी
Controlling of meeting	बैठक चालवणे ; सभा नियंत्रित करणे
Controversial matter	वादग्रस्त बाब
Convene conference	परिषद बोलावणे/आमंत्रित करणे
Convenor of a conference	परिषदेचा आमंत्रक
Conventional rights	संकेतमान्य अधिकार
Conversion of Savings Certificate	वचतपत्राचे रूपांतर
Conveyance of goods	मालाचे हस्तान्तरण ; माल वाहून नेणे
Co-opted member	स्वीकृत सदस्य
Co-ordination Committee	समन्वय समिती
Copied by —	प्रतिलिपी करणार—
Copy applied for	आवेदित प्रत
Copy enclosed for ready reference	तात्काळ संदर्भासाठी प्रत जोडली आहे
Copy forwarded for information and necessary action	माहिती व आवश्यक कार्यवाही यांसाठी प्रत अग्रेषित
Copy forwarded to —	— ला प्रत अग्रेषित
Copy issued on —	प्रत दिनांक — रोजी देण्यात/पाठवण्यात आली
Copy of document is enclosed herewith	सोबत दस्तऐवजाची प्रत जोडली आहे
Copy ready on —	प्रत तयार, दिनांक —
Copyright note	मुद्रणाधिकार टीप
Correct advice	यथार्थ सल्ला
Correct analysis	यथार्थ विनचूक बरोबर विश्लेषण
Corrected copy	सुधारलेली प्रत
Correspondence ending with —	— पर्यंतचा पत्रव्यवहार
Correspondence resting with your memo No. ....	आपला ज्ञाप क्र. — पर्यंतचा पत्रव्यवहार

Correspondence should invariably be routed through the usual channel	पत्रव्यवहार न चुकता नेहमीच्या मागाने करण्यात यावा
Corresponding entry	तत्सम नोंद
Corresponding post in the former State	पूर्वीच्या राज्यातील तत्सम पद
Corresponding revenue head of account	तत्सम महमुली लेखाशीर्ष
Correspond to —	— शी संवादी असणे
Correspond with —	— शी पत्रव्यवहार करणे
Corroborative evidence	परिपोषक पुरावा
Corrupt officer	लाचखाऊ अधिकारी
Cost Insurance and Freight (C. I. F.) value	परिव्यय विमा आणि वाहणावळ (प. वि वा.) मूल्य
Cost of enquiry	चौकशीचा खर्च
Cost of living	निर्वाह खर्च
Cost of production	उत्पादन परिव्यय
Count and report	मोजून कळवा
Countercheck	प्रतिनियंत्रण
Counterfoil of requisition slip	मागणी चिठ्ठीचे प्रतिपत्र
Countersigned contingencies	प्रतिस्वाक्षरित आकस्मिक खर्च
Countervailing duty	प्रतिशुल्क
Counting of votes	मतमोजणी
Count the past service	मागील सेवा हिशेबात घेणे
Count towards increment	वेतनवाढीसाठी हिशेबात घेणे
Course of instruction or training	शिक्षणाचा अथवा प्रशिक्षणाचा पाठ्यक्रम
Course of nature	निसर्गक्रम
Course of studies	अभ्यास पाठ्यक्रम
Court of inquiry	चौकशी न्यायालय
Court of wards	पाल्याधिकरण
Covering letter	उपरिपत्र
Credited into treasury	सरकारी खजिन्यात/कोषागारात जमा केले
Credit entry	जमा नोंद

Credit head	जमा शीर्ष
Credit sale	उधार विक्री
Criminal breach of trust	दंडनीय विश्वासघात
Criminal trespass	दंडनीय अपप्रवेश
Criminal tribes settlement	गुन्हेगार जमाती वसाहत
Crossed cheque	रेखित घनादेश
Crossed Indian Postal Order	रेखित भारतीय पोस्टल ऑर्डर
Cross examination	उलट तपासणी
Crossing of efficiency bar	दक्षतारोध पार करणे
Cross reference	प्रति संदर्भ
Cultural delegation	सांस्कृतिक प्रतिनिधिमंडळ
Cumulative effect	संचयी/एकूण परिणाम
Curative treatment	निवारक उपचार
Currency exchange	चलन विनिमय
Current academic year	चालू विद्यावर्ष
Current account	चालू खाते
Current demand and recoveries	चालू मागणी व वसुली
Current deposits	चालू ठेवी
Current expenses	चालू खर्च
Current file	चालू फाईल
Cursory glance	वरवर पाहणे
Customary hospitality	रूढ आतिथ्य
Customary usage	रूढ परिपाठ
Custom duty	सीमा शुल्क
Cut motion	कपात प्रस्ताव
Cutting of supply	पुरवठा कपात
Cycle advance	सायकलसाठी अग्रिम/आगाऊ रक्कम

## D

Daily allowance  
 Daily consumption  
 Daily diary  
 Daily earnings  
 Daily off take  
 Daily report  
 Daily routine  
 Daily wages  
 Danger zone  
 Data for comparison  
 Dated signature  
 Date of arrival  
 Date of occurrence  
 Date of payment  
 Date of relief  
 Day by day  
 Day to day administration  
 Dead account  
 Dead loss  
 Dead stock  
 Dead stock register  
 Deal in —  
 Dealing hand  
 Dealing with —  
 Deal with —  
 Dear Madam  
 Dearness allowance  
 Dear Sir  
 Death-cum-retirement benefits

दैनिक भत्ता  
 रोजचा खप  
 दैनिकी  
 रोजची कमाई ; दैनिक मिळकत  
 रोजची उचल  
 दैनिक प्रतिवेदन  
 दैनिक नित्यक्रम  
 दैनिक वेतन ; रोजमजुरी ; रोजंदारी  
 धोक्याचे क्षेत्र  
 तुलनेसाठी आधारमामग्री  
 तारखेसह सही ; दिनांकित स्वाक्षरी  
 येण्याची तारीख ; आगमन दिनांक  
 घटनेची / चा तारीख/दिनांक  
 रक्कम दिल्याची / देण्याची तारीख ;  
 भरणा दिनांक  
 कार्यमुक्तीची तारीख  
 दिन प्रतिदिन ; दिवसेंदिवस  
 दैनंदिन प्रशासन  
 बंद पडलेले खाते  
 निखालस हानी  
 अविक्रय माल ; जडसंग्रह  
 अविक्रय मालाची/जडसंग्रह नोंदवही  
 — ची देवघेव करणे/चा व्यापार करणे  
 कार्यवाही करणारा  
 — शी संबंधित  
 — शी व्यवहार करणे ;  
 — वर कार्यवाही करणे  
 प्रिय महोदया  
 महागाई भत्ता  
 प्रिय महोदय  
 मृत्यू नि सेवानिवृत्ति लाभ

Debar from admission	प्रवेश मना करणे
Debarred from service	सेवा रोधित
Debitable to	— नावे/खर्ची घालण्यास योग्य
Debitable to leave account	रजा खाती घालण्यास योग्य
Debited to the head —	— शीपखाली खर्ची घातले
Debit entry	खर्चाची नोंद ; नावे नोंद
Debit head	नावे शीर्ष
Deceased person	मृत व्यक्ती ; मयत इसम
Decennial census	दशवार्षिक जनगणना
Decentralisation of industries	उद्योगांचे विकेंद्रीकरण
Decent standard of life	नीटस जीवनमान
Decided at a high level	उच्च पातळीवर ठरवलेले
Decide on merits	गुणवत्तेवरून निर्णय घेणे
Deciding voté	निर्णयात्मक मत
Decision of disposal	निकालात काढण्याचा / विल्हेवाटीचा निर्णय
Decision shall be conclusive	निर्णय निश्चयात्मक असेल
Declaration and delimitation of ports	बंदरे जाहीर करणे व त्यांच्या सीमा ठरवणे
Declaration made and subscribed by —	— ने प्रतिज्ञापन करून त्यावर स्वाक्षरी केली ; — ने केलेले स्वाक्षरित प्रतिज्ञापन
Declaration of acceptance of office	पदस्वीकृतीचे प्रतिज्ञापन
Declaration of results	निकाल जाहीर करणे
Declared policy of Government	शासनाचे/सरकारचे जाहीर बोरण
Declare null and void	रद्दबातल ठरवणे
Declare upon one's honour	शपथेवर घोषित करणे
Deduction at — per cent	— टक्के वजात
Deduction at source	मुळातच वजात
Deed of covenant and indemnity	करार आणि क्षतिपूर्ति विलेख
Deemed date	मानीव तारीख
Deemed to be	मानले जाणे
Deem necessary	आवश्यक मानणे
De facto	वस्तुतः ; वास्तविक
Defalcation of money/stores	पैशांची/वस्तूंची अफरातफर

Defamatory note	मानहानिकारक टीप
Defamatory suit or case	अब्रूनुकसानीचा दावा अथवा खटला
Default in payment	भरणा कर्ण्यात कसूर
Defeat the purpose	प्रयोजन निष्फळ करणे होणे
Defective plan	सदोष योजना
Defect or irregularity not to vitiate proceedings	दोष अथवा अनियमितता यामुळे कार्यवाहीस बाध येणार नाही
Defence statement	वचावाचे निवेदन
Deferred payment	स्थगित प्रदान/भरणा
Deferred wages	स्थगित वेतन
Deficiency in remittances	पाठवलेल्या रकमेतील तूट
Deficit area	तुटीचा भाग/क्षेत्र
Deficit budget	तुटीचा अर्थसंकल्प
Defined purposes	निरूपित प्रयोजने
Defrayable expenditure	भागवता येण्याजोगा खर्च
Defunct company	बंद कंपनी
<i>De jure</i>	विधितः
Delaying tactics	विलंबकारी डावपेच
Delay is regretted	विलंबाबद्दल खेद वाटतो
Delay should be avoided	विलंब टाळावा
Delegation of financial powers	वित्तीय शक्ती प्रदान करणे
Delegation of powers and duties	शक्ती व कर्तव्ये सोपवणे
Delete the following lines	खालील ओळी गाळून टाका
Deliberately done	समजून उमजून केले/केलेले
Delimitation of constituencies	मतदारसंघांच्या सीमा ठरवणे
Delivery book or form	डाक पुस्तक किंवा प्रपत्र
Delivery of goods	माल पोचवणी ; मालाचा वटवडा
Delivery order	पोचवणी आदेश
Delivery register	पोचवणी/वटवडा नोंदवही
Demand an explanation	स्पष्टीकरण मागणे
Demand draft	दर्शनी हुंडी
Demarcation by flags	झेंड्यांनी सीमांकन



Demi official letter	अर्ध शासकीय पत्र
Demurrage charges for detentions and stoppages <i>en route</i>	प्रवास मार्गावरील थोपवणुकी आणि मुक्काम यासाठी विलंब आकार
<i>De novo</i>	नव्याने पुन्हा
Deny the knowledge of —	..... माहीत असल्याचे नाकारणे
Departmental action	विभागीय कारवाई
Departmental enquiry	विभागीय चौकशी
Departmental examination	विभागीय परीक्षा
Departmental proceedings	विभागीय कार्यवाही
Departmental representative	विभागीय प्रतिनिधी
Depends upon the circumstances of each case	प्रत्येक प्रकरणाच्या परिस्थितीवर अवलंबून राहील
Deposit at call receipt	दर्शनी निक्षेप पावती
Deposited in record room	अभिलेखकक्षात ठेवले
Deposition was explained to the accused and was attested by me in his presence	आरोपीला त्याची जबाबी समजावून सांगून त्याच्या समक्ष मी ती साक्षात्कृत केली.
Depreciated value	घटलेले मूल्य
Depreciation charges	घूसारा आकार
Deprived of a right	अधिकार वंचित
Deputation abroad	देशाबाहेर प्रतिनियुक्ती
Deputation allowance	प्रतिनियुक्ति भत्ता
Deputation on training	प्रशिक्षणार्थ प्रतिनियुक्ती
Deputation period	प्रतिनियुक्तीचा अवधी
Deputation to foreign service	परसेवेसाठी प्रतिनियुक्ती
Deputation waited upon —	शिष्टमंडळाने — ची भेट घेतली
Depute an officer to investigate	अन्वेषणासाठी अधिकारी प्रतिनियुक्त करणे
Dereliction of duty	कर्तव्यच्युती
Derogate the powers of —	— च्या शक्ती कमी करणे
Derogatory statement	कमीपणा आणणारे कथन/निवेदन/विधान
Desertion from duty	कर्तव्य सोडून जाणे ; कर्तव्यत्याग
Deserves special consideration	विशेष विचारार्ह आहे
Deserving cases	सुयोग्य प्रकरणे
Despatch register	जावक नोंदवही
Despatch today	आज रवाना करा

Despite this	असे असून देखील
Destruction of records	अभिलेख नष्ट करणे
Detailed description	तपशीलवार वर्णन
Detailed estimate	तपशीलवार अंदाज प्राक्कलन
Detailed evidence	तपशीलवार पुरावा
Detailed head	सविस्तर शीर्ष
Detailed investigation	तपशीलवार अन्वेषण
Detailed report	सविस्तर अहवाल प्रतिवेदन
Detail for duty	कामासाठी नेमणूक करणे
Detection of crime	गुन्ह्याचा तपास
Detention charges	थोपवणुकीचा आकार
Deter from duty	(बाक दाखवून) कर्तव्यपराड्मुख करणे
Deteriorating situation	घसरत चाललेली स्थिती; बिघडत असलेली स्थिती
Determination of compensation.	भरपाई ठरवणे
Determination of disputed questions	वादग्रस्त प्रश्नांचा निकाल लावणे
Determination of priority	प्राथम्यक्रम/अग्रक्रम ठरवणे
Determination of reasonable rent	वाजवी खंड/सारा/भाडे ठरवणे
Determined action	निर्धारित कार्य; निर्धारपूर्वक कृती
Detrimental action	अहितकारी कार्य कृती
Devaluation of currency	चलनाचे अवमूल्यन
Development schemes	विकास योजना
Devoid of —	—विरहित
Diary register	दैनिक नोंदवही
Difference between assets and liabilities	मत्ता व दायित्वे यांमधील फरक
Difference of opinion	मतभेद; मतभिन्नता
Difficult situation	कठीण प्रसंग/परिस्थिती
Digest of important Government Resolutions, Circulars, Orders etc.	महत्त्वाचे शासननिर्णय, परिपत्रके, आदेश इत्यादींचा सारसंग्रह
Dilatory motion	दीर्घसूत्री प्रस्ताव
Diplomatic relations	राजनैतिक संबंध
Direct approach	थेट पोच; थेट भेट; प्रत्यक्ष संपर्क

Directed to appear	उपस्थित राहण्याचा आदेश दिलेला
Direct expenditure	प्रत्यक्ष खर्च
Directly or indirectly	प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष
Direct recruit	सरळ सेवाप्रविष्ट
Direct recruitment	सरळ सेवाप्रवेश
Disability pension	विकलांग वेतन
Disabled from performing the duties of the office	पदविशिष्ट कर्तव्ये पार पाडण्यास असमर्थ झालेला
Disbursement of subsidy	अर्थसाहाय्याचे संविनरण
Discharge certificate	विमुक्ति प्रमाणपत्र
Discharged bankrupt	विमुक्त दिवाळखोर
Discharged Government employee	सेवामुक्त सरकारी कर्मचारी
Discharge from —	— तून मुक्त करणे
Discharge of duties	कर्तव्यपालन ; कर्तव्य पार पाडणे
Disciplinary action	शिस्तभंगाची कार्यवाही
Disciplinary matters	शिस्तविषयक बाबी
Discipline and appeal procedure	शिस्त व अपील कारवाई
Disclosure of information	माहिती उघड करणे
Discount on stamps	मुद्रांकांवरील बट्टा
Discrepancies may be reconciled	विसंगतीचा मेळ घालावा
Discrepancy in accounts	हिशेबातील विसंगती ; लेख्यांतील विसंगती
Discretionary fund	स्वेच्छाधीन निधी
Discretionary grants	स्वेच्छाधीन अनुदान
Discretionary power	स्वेच्छाधीन शक्ती
Discretion of State Government is not restricted	राज्यशासनाचा स्वेच्छानिर्णय निर्बंधित नाही
Discriminate against —	— विरुद्ध भेदभाव दाखवणे
Disgraceful conduct	लज्जास्पद/लाजिरवाणी वर्तणूक
Dishonoured cheque	नाकारलेला धनादेश
Dislocation in the public transport system	सार्वजनिक परिवहन व्यवस्थेतील वाहतूक व्यवस्थेतील बिघाड/विस्कळितपणा
Dislocation of work	कामात बिघाड

Dismissal of a case	खटला खारीज करणे
Dismissed from service	सेवेतून वडनर्फ
Disobedience of orders	आदेशभंग ; आदेशांची अवज्ञा
Disorderly behaviour	अव्यवस्थित वागणूक
Disparity in rates	दरांतील तफावत
Dispassionate opinion	अभिनिवेशरहित मत
Dispel doubt	संशयाचे निरसन करणे
Dispense with	कमी करणे (कामावरून वगैरे); सोडून देणे; माफ करणे; शिवाय भागवणे
Dispense with attendance	उपस्थिती आवश्यक न मानणे
Dispense with services	सेवेतून कमी करणे
Display of National Flag	राष्ट्रध्वज लावणे
Display of photos of national leaders in Government offices etc.	शासकीय कार्यालये इत्यादीतून राष्ट्रीय पुढाऱ्यांच्या तसबिरी लावणे
Disposal of cases be expedited	प्रकरणे तातडीने निकालात काढण्यात यावीत
Disposal of shares	भागांची विल्हेवाट
Disposal of work <i>en route</i>	मार्गी कामाची विल्हेवाट
Dispose of (an application)	(अर्ज) निकालात काढणे
Disproved charge	नाशाबीत आरोप
Disputed matter	वादग्रस्त वाद
Disputes arising out of —	... मुळे निर्माण होणारे विवाद/तंटे
Disputes referred to arbitration	लवादाकडे निर्दिष्ट केलेले तंटे/विवाद
Disqualification for appointment	नेमणुकीसाठी अनर्हता
Disregarding the facts	वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष करून
Dissolve the Legislature of the State	राज्य विधानमंडळ विसर्जित करणे
Distinct subject head	पृथक विषय शीर्ष
Distribution into grades	श्रेणींमध्ये वाटणी/विभागणी
Distribution list	वितरण सूची
District shelter	जिल्हा आश्रयस्थान
Divided responsibility	विभाजित जबाबदारी

Divisible expenditure	विभागणीयोग्य खर्च
Divisible surplus	विभागणीयोग्य वाढावा
Division and integration of service	सेवा विभाजन व सेवा एकात्मिकरण
Divisionwise break-up	विभागवार विभाजन
Docket sheet	निर्देश पत्र
Documentary proof/evidence	कागदोपत्री पुरावा ; लेखी प्रमाण
Documents against acceptance	स्वीकृतीकरता कागदपत्र
Domestic purpose	घरगुती काम
Domestic service	घरकाम
Domicile of origin and domicile of choice	मूळ अधिवास आणि स्वेच्छा अधिवास
Double account	दुहेरी लेखा/खाते
Double dealing	दुटप्पी व्यवहार
Down graded	निम्न श्रेणीवर आणलेला
Draft acknowledgement letter put up	पोचपत्राचा मसुदा प्रस्तुत
Draft as amended is put up for approval	दुरुस्त मसुदा/प्रारूप मान्यतेकरता प्रस्तुत केला/केले आहे
Drafted as directed	आदेशानुसार मसुदा तयार केला/प्रारूप तयार केले
Draft for approval	मान्यतेसाठी मसुदा/प्रारूप
Drafting capacity and general efficiency	मसुदा/प्रारूप लेखनकौशल्य आणि सर्व-साधारण कार्यक्षमता
Draft may issue subject to approval	मान्य झाल्यास मसुदा पाठवावा
Draft notification is in order	अधिसूचनेचा मसुदा नियमांस धरून आहे
Draft put up for approval	मान्यतेसाठी मसुदा/प्रारूप प्रस्तुत
Draft reply is put up for approval	उत्तराचा/चे मसुदा/प्रारूप मान्यतेकरिता प्रस्तुत केला/केले आहे
Drastic action	अतिकडक कारवाई
Drastic change	आमूलाग्र बदल
Draw a cheque	घनादेश काढणे
Drawal of leave salary	रजावेतन काढणे

Draw attention	लक्ष वेधणे
Draw conclusion	निष्कर्ष काढणे
Drawing and disbursing officer	आहरण व संवितरण अधिकारी
Draw up a paper	प्रश्नपत्रिका काढणे
Draw up a scheme	योजना आखणे
Due date of payment	रक्कम भरण्याची नियत तारीख
Due date of tender	निविदेची नियत तारीख
Due diligence	यथायोग्य कर्माप्रतनी
Due fulfilment	रीतसर पूर्ती
Due intimation may please be sent	कृपया रीतसर सूचना पाठवावी
Due performance of agreement	कराराचे यथोचित पालन
Due regard	योग्य लक्ष
Duly authorised under power of attorney	मुखत्यारनाम्यानुसार रीतसर प्राधिकृत केले/केलेला
Duly complied with	यथावत अनुपालन केले
Duly constituted under law	कायद्याने यथोचित प्रस्थापित झालेले
Duly countersigned	यथोचित प्रतिस्वाक्षरित
Duly performed	यथोचित, यथावत पार पाडले/पाडलेले
Duly qualified	यथोचित अहता असलेला
Duly signed by —	— द्वारा यथोचित रीत्या स्वाक्षरित
Duplicate certificate	प्रमाणपत्राची दुसरी प्रत
Duplicate copy	दुसरी प्रत
Duration of halts	मुक्कामांचा अवधी
Duration of sanction	मंजूरीचा अवधी
During good behaviour	वागणूक चांगली असेपर्यंत
During the course of discussion	चर्चेच्या ओघात
During the course of employment	नोकरीच्या काळात
During the pendency of the case	प्रकरण प्रलंबित असताना
During the pendency of these proceedings	ही कार्यवाही प्रलंबित असताना
During the pleasure of —	— ची मर्जी असेपर्यंत
During the remainder of the term	उरलेल्या मुदतीत

During the term of office .

During the year

During this period

Duty burden

Duty certificate

Duty schedule

Dwelling houses

Dying declaration

पदावधीत

वर्षभरात ; या वर्षी

या अवधीत/मुदतीत

कर्तव्याचा भार ; शुल्काचा भार

कर्तव्य प्रमाणपत्र ; शुल्क प्रमाणपत्र

कार्याची अनुसूची : कर्तव्य अनुसूची ;

शुल्क अनुसूची

निवासगृहे

मृत्युपूर्व कथन

Earliest opportunity	लवकरात लवकरची संधी
Early orders are solicited	आदेश त्वरित मिळावेत ही प्रार्थना
Early reply will be appreciated	त्वरित उत्तर आल्यास संतोष होईल
Earn an increment	वेतनवाढ मिळवणे/मिळणे
Earned leave	अर्जित रजा
Earned leave is granted	अर्जित रजा मंजूर
Earnest deposit	इसारा ; विमोह ; बयाणा
Earnest money deposit	इसान्याची/बयाणा रक्कम
Earning dependent	कमावता आश्रित
Easements annexed thereto	तत्संलग्न सुविधाधिकार
Easy access	सुकर/सुलभ प्रवेश
Easy terms	सोयीस्कर अटी
Economic crisis	आर्थिक अरिष्ट
Economic holding	निर्वाहक क्षेत्र
Economic rent	आर्थिक भाडे
Economic uplift	आर्थिक उन्नती
Economy measures	काटकसरीचे उपाय
Economy of purchase	खरेदीतील काटकसर
Economy of time and labour	वेळ आणि श्रम यांत काटकसर
Efficiency bar	दक्षतारोध
Efficiency of administration	प्रशासनिक कार्यक्षमता
Efficient discharge (of functions)	(कामे) कार्यक्षमतेने पार पाडणे
Efficient education	कार्यक्षम शिक्षण
Eight-monthly expenditure statement	आठमाही खर्चाचे विवरणपत्र
Ejected from	वेदखल केलेला; हुसकावून लावलेला
Electoral constituency	मतदारसंघ
Electric installation	वीज उभारणी
Eligibility for a post	पदासाठी पात्रता
Eligibility of candidates	उमेदवारांची पात्रता



Eligible for —	— साठी पात्र
Elimination of records	अभिलेख नाग
Elucidate the reasons	कारणे विवद करा
Embarrassing situation	अडचणीचा/अडचणीत टाकणारा प्रसंग
Emergency cadre	आकस्मिक निकड/आपाती संवर्ग
Emergency certificate	आकस्मिक निकड/आपाती प्रमाणपत्र
Emergency commission	संकटकालीन/आपाती राजादेश
Emergency duties	आकस्मिक निकडोची/आपाती कर्तव्ये
Emergency recruitment	आपाती सेवाप्रवेश
Emigration and expulsion	देशांतरण व निष्कासन
Employment return	सेवायोजन विवरण
Empower (a member)	(सदस्यास) शक्ती प्रदान करणे
Encashment of cheque	घनादेश बटवणे
Enclosures as follows	सहपत्रे पुढीलप्रमाणे
Encumbered and attached estates	भारग्रस्त आणि जप्त संपत्ती
Endorsement No. ....	पृष्ठांकन क्रमांक . . . :
Endorsement put up for signature	पृष्ठांकन सहीकरिता प्रस्तुत
Enforceable at law	विधिद्वारा अंमलात येण्याजोगे
Enforceable by any court	कोणत्याही न्यायालयाद्वारे बजावणीयोग्य
Enforce compulsion	सक्ती अंमलात आणणे
Enforcement of orders	आदेशांची बजावणी
Enforce rigidly	कडकपणे अंमलात आणणे
Enhanced punishment	वाढवलेली शिक्षा
Enhanced rent	वाढवलेले भाडे
Enhancement of sentence	शिक्षेतील वाढ
Enjoy the benefit	लाभ घेणे
Enlarged jurisdiction	परिवर्धित क्षेत्राधिकार/अधिकारक्षेत्र
Enquiries made reveal that ---	चौकशीअर्ती असे उघडकीस येत आहे की—
Enquiry should be completed and report submitted without delay	चौकशी पूर्ण करण्यात यावी आणि प्रति- वेदन अविलंब सादर करण्यात यावे
Ensure that rules are properly observed in future	यापुढे नियमांचे योग्य रीतीने पालन केले जाईल याची काळजी घ्यावी

Enter by force	बलजबरीने घुसणे/प्रवेश करणे
Enter in register	नोंदवहीत दाखल करणे
Enter into a bond	बंधपत्र/खत करून देणे
Enter into an agreement	करार करून देणे/करणे
Enter into a regular contract	रीतसर करार करून देणे
Enter into partnership	भागीदारीत सामील होणे
Entertain an application	अर्ज/आवेदन स्वीकारणे
Entertainment of an appeal	अपील स्वीकारणे
Enter upon an office	अधिकारपद ग्रहण करणे
Entries checked and verified	नोंदी तपासल्या व पडताळून पाहिल्या
Entrustment of certain functions	काही विशिष्ट कार्याची सोपवणूक
Enumeration of data	आन्वारसामग्रीची क्रमवार मांडणी
Ephemeral roll	कच्चे टिपण
Equality before law	विविधसमक्ष समता
Equality of opportunity	संधी समता
Equally entitled	समान हक्क असलेला ; समान हक्कदार
Equal protection of law	कायद्याचे समान संरक्षण
Equipment allowance	सामग्री भत्ता
Equitable distribution	समन्याय वितरण/विभागणी/वाटणी
Equivalence of posts	पदांची तुल्यता
Equivalent post	तुल्य पद
Erroneous views	चुकीचे विचार/मत
Error of fact	वस्तुस्थिति दोष
Error of law	विविध दोष
Error of omission	अकरण दोष
Error of principle	तत्त्वाची चूक
Errors and omissions excepted	चूक भूल द्यावी घ्यावी
Essential qualifications	आवश्यक अर्हता
Essential services	अत्यावश्यक सेवा
Essential supply	आवश्यक पुरवठा
Established procedure	रूढ कार्यपद्धती
Establishment charges	आस्थापना खर्च

Estimated cost	अंदाजित/प्राक्कलित परिव्यय
Estimated expenditure	अंदाजित/प्राक्कलित खर्च
Estimated out-turn	अंदाजित/प्राक्कलित उत्पादन
Estimated receipts	अंदाजित/प्राक्कलित जमा
Estimate of cost	खर्चाचा अंदाज; परिव्यय प्राक्कलन
Evacuee property	निर्वासितांची मालमत्ता
Evade duties	कामाची टाळाटाळ करणे
Evade the payment of tax	कर देण्याचे टाळणे
Evaluation of goods	मालाचे मूल्यनिर्धारण
Even distribution	समान वाटणी
Even number	सम संख्या/क्रमांक
Evoke against —	— च्या विरुद्ध पाचारण करणे
Examination fee	परीक्षा फी
Examined and countersigned	तपासून प्रतिस्वाक्षरित
Examine the proposal in the light of observations at 'A'	'अ' स्थानी व्यक्त केलेल्या विचारांस अनु- लक्षून प्रस्तावाचे परीक्षण करावे
Examine the suitability	योग्यता ठरवणे; योग्यायोग्यता प्राहणे
Examining authority	परीक्षण प्राधिकारी/प्राधिकरण
Ex-cadre post	संवर्गबाह्य पद
Except as hereinafter provided	यापुढे उपबंधित केलेले असेल त्या खेरीज
Except as otherwise provided for by this Act	ह्या अधिनियमाद्वारा अन्यथा उपबंधित केलेल्या गोष्टी व्यतिरिक्त
Except in accordance with such general delegation as the Finance Department may have made	वित्त विभागाने प्रदान केलेल्या सर्वसाधारण शक्तींना अनुसरून असेल त्या व्यतिरिक्त
Except to the extent that power may have been delegated to the Department under rules approved by the Finance Department	वित्त विभागाने मान्य केलेल्या नियमान्वये विभागांना शक्ती प्रदान केली गेली असेल तेवढी मर्यादा खेरीज करून
Except where otherwise stated these charges should be regulated as if they were countersigned contingencies	अन्यथा नमूद केले असेल त्याखेरीज हे खर्च प्रतिस्वाक्षरित आकस्मिकता असल्याप्रमाणे विनियमित करण्यात यावे
Excess in stock taking	संग्रह-पडताळणीतील आधिक्य

Excess over the estimate	अंदाजापेक्षा/प्राक्कलनापेक्षा अधिक
Excess payment recovered	दिलेली अतिरिक्त रक्कम वसूल केली
Excess profit	अतिरिक्त/जादा नफा
Exchange certificate	विनिमय प्रमाणपत्र
Exchange of information	माहितीची देवाणघेवाण
Exchange of stamps	बदली मुद्रांक देणे
Exchange value	विनिमय मूल्य
Excise constabulary staff	उत्पादनशुल्क शिपाईवर्ग
Excluding the charges	आकार/खर्च सोडून
Excluding the cost of —	— चा खर्च/उत्पादनमूल्य/परिव्यय सोडून
Exclusive jurisdiction	अनन्य क्षेत्राधिकार/अधिकारक्षेत्र
Exclusive list	अपवर्जक सूची
Exclusive of —	— ला वगळून; — अपवर्जित करून
Exclusive power	अनन्य शक्ती
Exclusive right	अनन्य अधिकार
Execute work order	कायदशाची अंमलबजावणी करणे
Execution of an agreement	कराराचे निष्पादन ; करारपत्र करून देणे
Execution of bond	बंधपत्र करून देणे
Execution of orders	आदेश पार पाडणे
Execution of process	आदेशिकेची अंमलबजावणी
Execution of scheme	योजनेची अंमलबजावणी/योजना कार्यान्वित करणे
Executive administration	कार्यकारी प्रशासन
Executive authority	कार्यकारी प्राधिकारी/प्राधिकरण/प्राधिकार
Executive body	कार्यकारी मंडळ
Executive function	अंमलबजावणीचे कार्य
Executive proceeding	अंमलबजावणीची कार्यवाही
Exemplary punishment	दहशती शिक्षा
<i>Exempli gratia</i> (e.g.)	उदाहरणार्थ (उदा०)
Exempted person	सूट दिलेली/मिळालेली व्यक्ती
Exemption from —	— ची माफी/सूट
Exemption from Income-tax	आयकराची माफी

Exemption from payment of fees	फी माफी
Exemption from tax	कर माफी
Exercise due discretion	तारतम्यबुद्धीचा/स्वेच्छानिर्णयाचा वापर करणे
Exercise jurisdiction	क्षेत्राधिकाराचा वापर करणे
Exercise of functions	कार्ये पार पाडणे
Exercise option	विकल्पाची निवड करणे ; पर्याय स्वीकारणे
Ex-gratia payment	अनुग्रहपूर्वक प्रदान
Exhibited in the accounts	लेखांमध्ये दर्शवलेले
Exigencies of public service	लोकहिताची निकड
Ex-officio	पदसिद्ध ; अधिकारपरत्वे
Expansion of the departmental staff	विभागीय कर्मचारीवर्गात वाढ
Ex-parte	एकपक्षी ; एकतर्फी
Expeditious action	शीघ्र कार्यवाही/कृती/कार्य
Expel from—	— मधून काढून टाकणे
Expenditure involved	लागलेला/लागणारा खर्च
Expenditure is within the budgetary allotment	खर्च अर्थसंकल्पीय नियत वाटपाच्या मर्यादित आहे
Expenditure on the above account should be debited to the head —	वरील कारणासाठी केलेला खर्च..... शीर्षाखाली घालण्यात यावा
Expenditure on the above account should be met out of the savings under the head —in the current year's budget	वरील कारणासाठी केलेला खर्च चालू वर्षाच्या अर्थसंकल्पातील..... शीर्षाखालील वचतीतून भागवण्यात यावा
Experimental basis	प्रयोग म्हणून
Experimental measures	प्रायोगिक उपाययोजना
Expiry of validity period	विधिग्राह्य अवधीची समाप्ती
Expiry reminder	समाप्ति स्मरणपत्र
Explained in your letter	आपल्या पत्रात स्पष्ट केलेले
Explanation be called for	स्पष्टीकरण मागवण्यात यावे
Explanation for misuse and misappropriation	दुरुपयोग आणि अफरातफर याबद्दल स्पष्टीकरण
Explanation from the defaulter may be obtained	कसूर करणाऱ्याकडून स्पष्टीकरण मागवावे

Explanatory note	स्पष्टीकरणात्मक टिप्पणी/टीप
Explicitly told	स्पष्टपणे सांगितलेले
Export outside the State	राज्याबाहेर निर्यात
Ex-post facto approval	कार्योत्तर मान्यता
Ex-post facto confirmation or revision	कार्योत्तर कायम करणे किंवा फेरपाहणी
Ex-post facto sanction	कार्योत्तर मंजूरी
Express acceptance	निःसंदिग्ध/स्पष्ट स्वीकृती
Express delivery	जलद बटवडा
Express delivery letter	शीघ्र डाक पत्र
Expressly made known	स्पष्टपणे सांगितलेले
Extend the jurisdiction	क्षेत्राधिकार वाढवणे; अधिकारक्षेत्र विस्तारणे
Extend to —	— ला लागू होणे/करणे
Extension of contract	संविदा/करार/कंत्राट वाढ
Extension of lease period	भाडेपट्ट्याची मुदतवाढ
Extension of service	सेवावधी वाढवणे
Extenuating circumstances	सौम्यकर परिस्थिती
Extracts taken	वेचे/उतारे घेतले; घेतलेले उतारे
Extraneous matter	बाह्य/तदितर बाब/प्रकरण
Extraordinary leave	असाधारण रजा
Extraordinary meeting	असाधारण/जादा सभा
Extraordinary powers in case of emergency	आणीबाणीच्या परिस्थितीतील असाधारण शक्ती
Extra work	अतिरिक्त काम/कार्य

Fabricated evidence	खोटा तयार केलेला पुरावा
Face value	दर्शनी मूल्य
Facility of working	काम करण्याची सोय ; कार्यसौकर्य
Facsimile of seal	मुद्रा प्रतिरूप
Facsimile signature	प्रतिरूप सही/स्वाक्षरी
Facts are as follows	वस्तुस्थिती पुढीलप्रमाणे आहे
Facts of the case	खटल्यातील वस्तुस्थिती
Factual data	वास्तविक आधारसामग्री
Failing which serious action will be taken	असे न केल्यास/झाल्यास कडक कारवाई करण्यात येईल
Fail to appear	उपस्थित/हजर न होणे
Failure in a suit	दाव्यात/फिर्यादीत अपयश येणे
Fair and equitable treatment	रास्त आणि समन्याय वागणूक
Fair comment	रास्त/ठीक टीकाटिप्पणी/भाष्यक
Fair copy	स्वच्छ प्रत
Fair letter	स्वच्छ पत्र
Fair price shop	रास्त भावाचे दुकान
Fair rates	रास्त दर
Faithfully done	निष्ठापूर्वक/विश्वासाने केलेले
Fallacious argument	तर्कदुष्ट युक्तिवाद
Fall due	देय होणे
Fall due for renewal	नवीकरणाची वेळ येणे
Fall short of	कमी होणे ; कमी पडणे ; अपुरे पडणे
False charge	खोटा आरोप
Fatal accident	प्राणांतिक अपघात
Faulty action	सदोष कार्यवाही
Favourable condition	अनुकूल परिस्थिती
Festival holidays	सणाच्या/उत्सवाच्या सुट्या
Field inspection	क्षेत्र निरीक्षण
File 'A'/'B' eliminated	फाईल 'अ'/'ब' काढून टाकण्यात आली
File an affidavit	प्रतिज्ञालेख/शपथपत्र दाखल करणे
File a nomination	नामनिर्देशनपत्र दाखल करणे

File 'A' partly eliminated

File in play

File in question is placed below

File may be marked to —

File not traceable

File of circulars

Fill up by nomination

Final acceptance

Final bill

Final date of release

Finalisation of accounts

Finally notified

Final order

Finance Department has agreed to these terms subject to the modification

Finance Department may kindly see for concurrence

Financial accommodation

Financial aid

Financial aspects

Financial assistance

Financial concurrence

Financial crisis

Financial implications

Financially strong

Financial resources

Financial review

Financial year

Fire risk certificate

Firm action

फाईल 'अ' चा काही भाग काढून टाकण्यात आला

चालू फाईल

संबंधित फाईल खाली ठेवली आहे

— ला फाईल पाठवण्यात यावी

फाईल सापडत नाही

परिपत्रकांची फाईल

नामनिर्देशन करून भरणे

अंतिम स्वीकृती

पक्के बिल

सुटकेची शेवटची तारीख ; प्रकाशनाची शेवटची तारीख

हिशेब पक्के करणे

अंतिमरीत्या अधिसूचित

अंतिम आदेश

फेरबदलाच्या अधीन वित्त विभागाने या अटींना संमती दिली आहे

कृपया वित्त विभागाने हे पाहून सहमती द्यावी

वित्तीय सोय

वित्तसाहाय्य

वित्तीय स्वरूप

वित्तीय साहाय्य

वित्तीय सहमती

वित्तीय अरिष्ट

वित्तीय भार

सांपत्तिकदृष्ट्या सुस्थिर

वित्तीय साधने

वित्तीय आढावा

वित्तीय वर्ष

अग्नि भय प्रमाणपत्र

ठाम कार्यवाही



first aid  
 first information report  
 fit and proper  
 fit for consumption  
 fitness certificate  
 fit to resume duty  
 fixation of pay  
 fixation of pay itself raises some  
 controversial questions  
 fixation of pay on re-employment  
 fixation of price  
 fixation of rent  
 fixed assets  
 fixed contingency  
 fixed deposits  
 fixed pay  
 fixed price  
 flat rate  
 floating debt  
 fluctuation in prices  
 following facts  
 following paragraph  
 following vacancies should be  
 kept substantively unfilled  
 follow the procedure  
 food bonus fund  
 foot note  
 for approval  
 for carrying out the purpose of —  
 forced by economic necessity  
 forced labour  
 for comments

प्रथमोपचार  
 प्रथम वार्ता प्रतिवेदन ; पहिली बातमी देणे  
 योग्य व उचित  
 वापरण्यास योग्य  
 स्वास्थ्य प्रमाणपत्र  
 कामावर परत रुजू होण्यास योग्य  
 वेतन निश्चिती  
 वेतन निश्चितीमुळेच काही वादग्रस्त प्रश्न  
 उद्भवतात  
 पुनर्नियुक्तीनंतरची वेतन निश्चिती  
 मूल्य निश्चिती  
 भाडे/महसूल/खंड/सारा निश्चिती  
 स्थिर मत्ता  
 ठराविक आकस्मिक खर्च  
 नियत ठेवी  
 नियत वेतन  
 ठराविक किंमत ; नियत मूल्य  
 सरसकट दर  
 तरंगते ऋण  
 किमतींतील चढउतार  
 खालील वस्तुस्थिती  
 पुढील/खालील परिच्छेद  
 खालील रिक्ामी पदे कायमची भरण्यात येऊ  
 नयेत  
 कार्यपद्धतीचे अनुसरण करणे  
 अन्न बोनस/अधिलाभांश निधी  
 तळटीप  
 मान्यतेकरता  
 —चे प्रयोजन पार पाडण्यासाठी  
 आर्थिक आवश्यकतेमुळे भाग पडून  
 विगार  
 टीकाटिप्पणीसाठी ; भाष्यकांसाठी

For compliance	पालनार्थ
For consideration	विचारार्थ
For destruction	नाशनार्थ
For disposal	निकालात काढण्यासाठी
For doing complete justice	पूर्ण महत्त्व देण्यासाठी
For early compliance	शीघ्र पालनार्थ
Foregoing note	पूर्ववर्ती टिप्पणी
Foregoing provisions	पूर्वगामी उपबंध
Foreign exchange	परदेशी चलन
Foreign Government	विदेशी/परदेशी सरकार
Foreign service	विदेश सेवा; पर सेवा
For enquiry and report	चौकशी आणि प्रतिवेदन यांकरता
For expression of opinion	मत व्यक्त करण्यासाठी; मत प्रदर्शनासाठी
For favour of —	— साठी सादर
For favour of comments	भाष्यकांसाठी/टीकाटिप्पणीसाठी सादर
For favour of due consideration	योग्य विचारासाठी सादर
For favour of necessary action	आवश्यक कार्यवाहीसाठी सादर
For favour of orders	आदेशासाठी सादर
For favour of remarks	अभिप्रायासाठी सादर
Forfeit to Government	जप्त होणे
Forfeiture ordered	जप्तीचा आदेश दिला
For filing with the case concerned	संबंधित प्रकरणात फाईल करण्यासाठी
For free distribution	मोफत वितरणासाठी; फुकट वाटण्यासाठी
For further action	पुढील कार्यवाहीसाठी
For gross negligence on your part	तुमच्याकडून झालेल्या अत्यंत ह्याग्यीमुळे
For guidance	मार्गदर्शनासाठी
For improvement of —	— च्या सुधारणेसाठी
For information	माहितीसाठी
For information and necessary action	माहिती व आवश्यक कार्यवाही यांसाठी
For information only	फक्त माहितीकरता
For interim information	अंतरिम माहितीसाठी
For issue	प्रेषणार्थ

Formal application for pension	निवृत्तिवेतनाकरता रीतसर अर्ज
Formal approval is necessary	औपचारिक मान्यता आवश्यक आहे
Formal inquiries	औपचारिक चौकशी
Formal proceedings	रीतसर कामकाज/कार्यवाही
Form of medical history	वैद्यकीय पूर्ववृत्ताचा नमुना
Formulated by —	— ने तयार/मांडणी केलेले
For necessary action	आवश्यक कार्यवाहीसाठी
For obvious reasons	उघडउघड कारणासाठी
For onward transmission	पुढे पाठवण्यासाठी
For orders	आदेशार्थ
For particular purpose in question	प्रस्तुत विशिष्ट प्रयोजनासाठी
For perusal	अवलोकनार्थ
For perusal after issue	प्रेषणात्तर अवलोकनासाठी
For perusal and return	पाहून परत पाठवण्याकरता
For precedent please see—	मागील दाखल्याकरता कृपा करून ..... .....पहावे
	पूर्वोदाहरणाकरता कृपा करून ..... .....पहावे
For private use	खाजगी उपयोगासाठी
For prompt action	सत्वर कार्यवाहीसाठी
For proper action	उचित कार्यवाहीसाठी
For public purpose	सार्वजनिक प्रयोजनासाठी ; शासकीय/ सरकारी प्रयोजनासाठी
For ready reference	तात्काळ संदर्भासाठी
For record	अभिलेखासाठी ; नोंदीसाठी
For recovery, remittance and report	वसुली, प्रेषण आणि प्रतिवेदन यांसाठी
For service and return	बजावणी करून परत पाठवण्यासाठी
For signature	सहीसाठी
For spot enquiry	घटनास्थळ चौकशीसाठी
For such action as may be necessary	आवश्यक वांटेल अशा कार्यवाहीसाठी
For sufficient reasons	पुरेशा कारणास्तव
For suggestions	सूचना करण्यासाठी
For sympathetic consideration	सहानुभूतिपूर्वक विचारासाठी

For the betterment of —	— च्या सुधारणेसाठी
For the covenanted services	करारबद्ध सेवांसाठी
For the present	सध्यापुरते ; तात्पुरते
For the purpose of the Act	अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी
For the reason now explained we concur in the proposal	आता सुस्पष्ट करण्यात आलेल्या कारणासाठी आम्ही प्रस्तावाशी सहमत आहोत
For the time being in force	त्यावेळेपुरता/त्यावेळी अंमलात असलेला
Fortnightly report	पाक्षिक अहवाल/प्रतिवृत्त
Fortnightly verification	पाक्षिक पडताळणी
Forwarded and recommended	शिफारस करून अग्रेषित ; शिफारस करून पुढे पाठवले आहे
Forwarded for immediate compliance	तात्काळ पालनाकरता अग्रेषित/पुढे पाठवले आहे
Forwarded with compliments	सादर अग्रेषित
Forwarding endorsement	अग्रेषण पृष्ठांकन
Forwarding letter	अग्रेषण पत्र
Frame charge-sheet against —	— विरुद्ध दोषारोपपत्र तयार करणे
Framing of a charge	दोषारोप ठेवणे
Framing of budget	अर्थसंकल्प तयार करणे
Fraudulent action	कपटपूर्ण/लबाडीचे कृत्य
Free access	मुक्त/संरस प्रवेश ; सहजसंपर्क
Free and unfettered discretion	मुक्त व अनिर्बंध स्वेच्छानिर्णय
Free and voluntary consent	मुक्त नि स्वेच्छासंमती
Free carriage	विनामूल्य वहन
Free competition	मुक्त स्पर्धा ; विनामूल्य स्पर्धा
Free from all encumbrances	सर्वभार मुक्त
Free on rail destination	रेल्वे खर्च मुक्त
Free on rail value	केवळ रेल्वे खर्च घेऊन मोफत
Free transit	विनामूल्य प्रवास ; विनामूल्य प्रेषण
Freight charges	वाहतूक खर्च/आकार ; वाहणावळ
Freight to pay	वाहतूक खर्च भरणे
Fresh receipt	नवी पावती
From prepage	मागील पृष्ठावरून

From time to time	वेळोवेळी
From various aspects	निरनिराळ्या अंगांनी/बाजूंनी
Fulfil necessary stipulations	आवश्यक अटी पूर्ण करणे
Full discharge from liability	दायित्वातून पूर्ण मुक्तता
Fully paid up	पूर्णपणे भरलेले/चुकते केलेले
Functions of a department	विभागाची कार्ये
Fundamental principles	मूलभूत तत्त्वे
Funds at disposal	स्वाधीन निधी
Furnishing information	माहिती पुरवणे
Further investigation	पुढील अन्वेषण
Further orders will follow	पुढील आदेश मागाहून पाठवण्यात येतील

Gazetted status	राजपत्रित दर्जा
General body	अधिमंडळ
General cadre	सर्वसाधारण संवर्ग
General circular	सर्वसाधारण परिपत्रक
General correspondence	सर्वसाधारण पत्रव्यवहार
General meeting	सर्वसाधारण सभा.
General municipal budget	नगरपालिकेचा सर्वसाधारण अर्थसंकल्प
General object of the management	व्यवस्थापनेचे सर्वसाधारण उद्दिष्ट
General provident fund	सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी
General purpose	सर्वसाधारण प्रयोजन
General register	सर्वसाधारण नोंदवही
General State service	सामान्य राज्य सेवा
General tendency	सामान्य प्रवृत्ती
General trend	सामान्य कल / ओघ
Give an option	विकल्प देणे ; पर्याय देणे
Give a trial to	परीक्षा पाहणे; योजून पाहणे
Give discharge	मुक्त करणे
Give effect to —	— अंमलात आणणे
Give effect to an order	आदेश अंमलात आणणे
Glaring mistake	ढळढळीत चूक
Godown delivery	गोदाम पोचवणी
Good and sufficient reason	उचित आणि पुरेसे कारण
Goods in transit	मार्गस्थ माल
Goods transport service	माल परिवहन सेवा
Governing body	नियामक मंडळ
Government are pleased to approve of your proposal for the purchase of — at a total cost not exceeding Rs. ....	— च्या खरेदीच्या आपल्या प्रस्तावास शासन मान्यता देत आहे; खरेदीचा एकूण खर्च रु. .... हून अधिक होऊ नये
Government are pleased to order	शासनाचा आदेश आहे की

Government are pleased to sanction as a special case the waiving of the leave salary and pension contribution

Government consider that there is no case for —

Government desire that

Government land

Government machinery

Government may kindly be moved

Government nominee

Government of India may be informed on the lines of the decision taken by Government

Government Promissory Note

Government Resolution

Government Resolution of even No. and date

Government servant had adduced false collateral evidence

Government subsidy

Government treasury

Grace period

Gradation list

Gradual increase

Grand total

Grant copy

Grant-in-aid

Grant of conveyance hire

Grant of free-studentship

Grant of full pension

Grant of leave on  $\frac{1}{4}$  th pay

Grant of special pay

Gratuitous goods

खास बाब म्हणून रजा वेतन आणि निवृत्ति-वेतन अंशदान सोडून देण्यास शासन मंजुरी देत आहे

— साठी पुरेशी कारणे आहेत असे शासनाला वाटत नाही

शासनाची अशी इच्छा आहे की

सरकारी भूमी/जमीन

शासनयंत्रणा

शासनाला विनंती करण्यात यावी

शासन नामनिर्देशित व्यक्ती

शासनाने घेतलेल्या निर्णयाच्या धर्तीवर भारत सरकारला कळवण्यात यावे

सरकारी वचनचिठ्ठी/वचनपत्र

शासन निर्णय

त्याच क्रमांकाचा व दिनांकाचा शासन निर्णय

सरकारी कर्मचाऱ्याने खोटा सांपादिक/आनुषंगिक पुरावा दाखल केला होता

सरकारी अर्थसाहाय्य

सरकारी कोषागार/खजिना

सवलतीची मुदत

श्रेणीवार यादी

क्रमशः वाढ

एकूण वेरीज

प्रत द्यावी

सहायक अनुदान

वाहन भाडे देणे

फी माफी देणे

पूर्ण निवृत्तिवेतन देणे

चतुर्थांश वेतनावर रजा मंजुरी

विशेष वेतन देणे

विनामूल्य माल

Grave disorder	गंभीर स्वरूपाची अव्यवस्था
Grievous injury	गंभीर दुखापत
Gross amount	ढोबळ रक्कम
Gross impertinence	अत्यंत घृष्टता
Gross misconduct	अत्यंत गैर अशी वर्तणूक
Gross negligence	अत्यंत ह्यगय
Gross profit	ढोबळ नफा
Gross sum	ढोबळ रक्कम
Group application	सामूहिक अर्ज
Guarantee given in all solemnity	पूर्ण गंभीरतेने दिलेली हमी
Guard of honour	मानवंदना



## H

Habitually negligent

Habitual offender

Half average

Half masting of the flag

Half truth

Half yearly

Half yearly balance return of stock

Half yearly register of stock

Handing over and taking over

Handled by —

Hand over charge to —

Hard and fast rules

Hard currency

Harsh treatment

Has no comments to make

Haulage charges

Have an access to —

Having regard to the merits of the case

Having satisfied myself

Having solemnly resolved

Having the force of law

Hazardous act

Head of account

Head of office

Head office

Health certificate

Hear in person

Hearing of objections

Hearing of the suit

सदा निष्काळजी

सराईत अपराधी

अर्ध सरासरी

ध्वज अर्ध्यावर उतरवणे

अर्ध सत्य

सहामाही

संग्रहाचे सहामाही शिल्लक विवरण

सहामाही संग्रह नोंदवही

कार्यभार सोपवणे व कार्यभार घेणे

— ने हाताळले

— कडे कार्यभार सोपवणे

पक्के नियम

दुर्लभ चलन

कठोर वागणूक

कोणतीही भाष्यके करावयाची नाहीत/टीका

टिप्पणी करावयाची नाही

वाहणावळ

— कडे पोच असणे

प्रकरणाचे गुणदोष लक्षात घेता

स्वतःचे समाधान करून घेतल्यावर

गंभीर्यपूर्वक संकल्प करून

विधिवत प्रभावी

जोखमीचे कार्य/काम

नेखा शीर्ष

कार्यालय प्रमुख

मुख्य कार्यालय

आरोग्य प्रमाणपत्र/दाखला

जातीने ऐकणे

आक्षेपांची सुनावणी

सटल्याची/दाव्याची/फिर्यादीची सुनावणी

Heavily congested  
 Heirship certificate  
 He may by law determine  
 Hereby acknowledged

Hereinafter called the 'principal debtor,' which expression shall, where the context so admits include his heirs, etc.

Hereinafter referred to as 'Governor', which expression shall, unless the context does not admit include his successors and assignees

Herewith enclosed

Higher educational qualification

Highly irregular

Highly objectionable

Hire purchase agreement

History of service

History sheet

Hold a lien

Hold a meeting

Hold an office

Hold a post in a provisionally substantive capacity

Holder of a post

Hold good

Hold in abeyance

Hold responsible

Hold substantively

Hold to be conclusive

Holiday allowance

Holiday cannot be interposed between two periods of casual leave

अतिशय दाटीचा

वारसा प्रमाणपत्र

त्याने कायदानुसार निर्णय घ्यावा

याद्वारा कबूली दिलेले/कबूल केलेले/पोच दिलेले

यापुढे 'प्रमुख ऋणको' असे संबोधले असून या संज्ञेत संदर्भानुसार त्याचे वारस इत्यादिकांचा समावेश होईल

यापुढे 'राज्यपाल' असा निर्देश असून या संज्ञेत संदर्भ विरोधी नसेल तर त्याचे उत्तराधिकारी आणि अभिहस्तांकिती यांचा समावेश होईल

सोबत जोडले आहे

उच्च शैक्षणिक अर्हता

अत्यंत अनियमित

अत्यंत आक्षेपाहर्

भाडे-खरेदी करार

सेवावृत्त

पूर्ववृत्त पत्रक

धारणाधिकार असणे

सभा भरवणे

पद धारण करणे

तात्पुरते कायम या नात्याने पद धारण करणे

पदधारक

लागू असणे/पडणे

आस्थगित ठेवणे

जबाबदार धरणे

मूलपद म्हणून धारण करणे

निर्णायक म्हणून समजणे

सुटी भत्ता

दोन नैमित्तिक रजांच्या कालावधींमध्ये सुटी जोडता येणार नाही

Honorific title	सन्मानदर्शक पदवी
Hoping to be excused for the trouble	तसदीबद्दल माफी केली जाईल अशी आशा आहे
Hot weather charges	उष्मानिवारण खर्च
House building advance	गृह निर्माण/घरबांधणी अग्रिम
House rent allowance	घरभाडे भत्ता
Housing accommodation	निवास व्यवस्था
Housing colony	निवास वसाहत
Howsoever otherwise	अन्यथा कसेही असले तरी
How the matter stands	प्रकरण कोठपर्यंत आले आहे
Hunger strike	अन्न सत्याग्रह
Hush up the case	प्रकरण दावून टाकणे
Hypothetical house rent allowance	गृहीत घरभाडे भत्ता
Hypothetical question	गृहीत प्रश्न

I agree

I am directed to state that.....

I am to add

I am to state that .....

I authorise you

I beg to submit that —

*Ibid*

Identical case

Identical scale

Identification mark

Identity card

I do not see any reason to —

i.e. (that is)

If any

If it shall appear

If possible

If quorum is not available

If the rule is thus amended

I fully agree with the office note

Ignorance of law

I have no instructions

I have not the least hesitation in

holding that —

I have satisfied myself

I have the honour to inform you

I have the honour to state that

Illegal dealings

Illegal gratification

Illustrative list

Illustrious personage

माझी संमती आहे

आपणास असे कळवण्याचा मला आदेश आहे की.....

मला आणखी असे सांगावयाचे आहे

मला असे सांगावयाचे आहे की.....

मी आपणास अधिकार देतो

मी सादर निवेदन करतो की —

तत्रैव, किंता

एकरूप प्रकरण/बाब

एकरूप वेतनमान

ओळखचिन्ह

ओळखपत्र

— चे कोणतेही कारण मला दिसत नाही अर्थात ; म्हणजे

जर काही ; जर कोणी ; असल्यास

असे दिसून आल्यास

शक्य तर

गणपूर्ती होत नसेल तर

नियमात याप्रमाणे दुरुस्ती केल्यास

कार्यालयीन टिप्पणीशी मी पूर्ण सहमत आहे

विधिविषयक/कायद्याविषयीचे अज्ञान

मला कोणत्याही सूचना मिळालेल्या नाहीत

— असे मानण्यास मला यात्किंचितही संदेह वाटत नाही

माझे स्वतःचे समाधान झाले आहे

सादर कळवण्यात येते की.....

सादर निवेदन आहे की —

अवैध/विकायदेशीर व्यवहार

अवैध परितोषण

नमुन्याची यादी

विख्यात व्यक्ती

Immediate action	तात्काळ कार्यवाही
Immediate control	संनिकट नियंत्रण
Immediately before	लगेच/लगत पूर्वी
Immediately below	लगेच खाली
Immediately following	लगेच पुढचा
Immediately preceding	त्याच्याच पूर्वी लगेच
Immediately prior	निकटपूर्वी
Immediate officer	लगेच वरचा अधिकारी
'Immediate' slip	'तात्काळ' पताका
Immediate superior	निकट वरिष्ठ
Imminent danger	निकटवर्ती संकट/धोका
Immovable property	स्थावर मालमत्ता
Immune from —	— पासून उन्मुक्त
Impart training	प्रशिक्षण देणे
Implementation of —	— चे कार्यान्वयन ; — कार्यान्वित करणे
Implementation of measures	उपाययोजना अंमलात आणणे ; उपाय कार्यान्वित करणे
Implementation of programme	कार्यक्रम अंमलात आणणे ; कार्यक्रम कार्यान्वित करणे
Implementation of rules	नियमांचे कार्यान्वयन ; नियम कार्यान्वित करणे
Implementation of scheme	योजनेचे कार्यान्वयन ; योजना कार्यान्वित करणे
Implementing the decision	निर्णय कार्यान्वित करताना/करीत असताना
Implication of rule	नियमाचा अभिप्रेत अर्थ/सूचितार्थ
Implication of the Act	अधिनियमाचा अभिप्रेत अर्थ
Implied acceptance	ध्वनित/गभित स्वीकृती
Import into the State	राज्यात आयात करणे
Impose duties	शुल्क लादणे
Imposition of tax	कर बसवणे
Impression of seal	मुद्रेचा/मोहोरेचा ठसा
Improved draft	सुधारलेला मसुदा ; सुधारलेले प्रारूप
In accordance with —	— च्या अनुसार
In accordance with the provisions	उपबंधानुसार ; तरतुदीनुसार

In addition to —	— च्या शिवाय ; अधिक
In addition to one's own duties	आपली स्वतःची कर्तव्ये सांभाळून
Inadequate funds	अपुरा निधी
In a dignified manner	प्रतिष्ठेला साजेल अशा रीतीने
Inadmissible claim	अग्राह्य मागणी/दावा
In advance	आगाऊ
Inadvertently overlooked	अनवधानाने सुटले/राहिले/नजरेतून निसटले
In aid of —	— च्या मदतीसाठी
In all humility	अत्यंत नम्रतापूर्वक
In alphabetical order	वर्णानुक्रमाने
In amplification of the orders contained in the Government Resolution	शासन निर्णयात समाविष्ट असलेले आदेश मविस्तर सांगताना
In a neat and tidy way	व्यवस्थित व सुवक रीतीने
In an existing vacancy	सध्या असलेल्या रिकाम्या जागी
In anticipation of —	— च्या प्रत्याशेने/अपेक्षेने
In anticipation of Government sanction	शासनाची मंजूरी मिळेल या प्रत्याशेने/अपेक्षेने
In any case	कोणत्याही अवस्थेत/परिस्थितीत; काही झाले तरी
In any form	कोणत्याही स्वरूपात
Inasmuch as	ज्याअर्थी ; म्हणून ; असे असता
Inauguration ceremony	उद्घाटन समारंभ
In bad books	मर्जीतून उतरणे
In camera	गुप्त रीत्या
In case of —	— स्थितीत ; — असेल तर ; — असल्यास , — झाल्यास
In case of doubt	संशय असेल तर
In case of failure	निष्फळ झाल्यास ; बंद पडल्यास ; चूक झाल्यास ; अपयश आल्यास
In certain cases	विवक्षित/काही/विशिष्ट प्रकरणांत/बाबतींत
Incidence of pay and allowances, pension and leave salary	वेतन आणि भत्ते, निवृत्तिवेतन आणि रजा- वेतन यांचा भार
Incidence of taxation	कर आकारणीचा भार

Incidental charges  
 Incidental expenses  
 Incidentally it may be observed  
 Incidental mileage  
 Incidental to  
 Inclusive of —

In collaboration with —  
 Income bearing purposes  
 Income for services rendered  
 Income-tax free  
 In compliance with —

In compliance with your memo  
 No. ....

In confirmation

In conformity with ---  
 In conformity with judgment  
 In conjunction with ---  
 In connection with ---  
 Inconsistent statement  
 Inconsistent with the facts  
 In consonance with ---  
 In consultation with ---

In contact with ---

In continuation of my No. ....

In continuation of this Department  
 letter No. ....dated ....

In continuation to this ---

In contravention of ---

Incontrovertible evidence

आनुषंगिक खर्च

वरखर्च

या अनुषंगाने असे म्हणता येईल की

आनुषंगिक मेलभत्ता

अनुषंगाने; आनुषंगिक

— च्या सहित ;

— अंतर्गत करून

— च्या सहयोगाने ; — च्या बरोबर

उत्पन्न मिळवून देणारी प्रयोजने

केलेल्या सेवेबद्दलचे उत्पन्न

आयकर मुक्त

— चे पालन करण्याकरता/— च्या  
 अनुपालनार्थ

आपल्या जाप क्रमांक.....चे पालन  
 करण्याकरता/च्या अनुपालनार्थ

दृढीकरणार्थ ; पुष्ट्यर्थ ; कायम करण्या-  
 करता

— शी जुळते ; — च्या अनुरूप ; — ला घेऊन ;

न्यायनिर्णयाला घेऊन

— बरोबर/सह ; — ला जोडून

— च्या संबंधी

विसंगत कथन/निवेदन

वस्तुस्थितीशी विसंगत

— च्या अनुरूप ; — च्या संवादी

— चा विचार घेऊन ; — शी विचार-  
 विनिमय करून ; — चा सल्ला घेऊन

— शी संपर्क ठेवून

माझ्या क्रमांक ..... च्या अनुसार

ह्या विभागाच्या क्रमांक ..... दिनांक

..... च्या पत्रानुसार

— च्या अनुषंगाने

— चे उल्लंघन करून

अप्रतिवाद्य/बिनतोड पुरावा

Incorporated at —	— ठिकाणी अंतर्भूत केले/केलेले
Incorporated company	कायद्याने संस्थापित कंपनी; निगमित कंपनी
Incorporated in the draft	प्रारूपात मसुद्यात अंतर्भूत केलेले
Incorporated within/in —	— च्या मध्ये समाविष्ट
Incorporation of vouchers	प्रमाणकांचा अंतर्भाव
Incorporation, regulation and winding up of Corporation	महामंडळाचे निगमन, नियमन आणि समापन
In course of —	— च्या अनुषंगाने, — च्या ओघात
In course of business	कामकाजाच्या अनुषंगाने/ओघात
In course of time	काळाच्या ओघात ; कालांतराने
Increment stopped	वेतनवाढ रोखून ठेवली
Incumbent of an office	पदधारक
Incumbent of the post	पदधारक
Incur expenditure	खर्च करणे
In default of —	— च्या अभावी; तसे न केल्यास
In defence of —	— च्या बचावाकरता; — च्या संरक्षणाकरता
Indefinite period	अनिश्चित कालावधी/अवधी/मुदत
Indemnity bond	क्षतिपूर्ति बंधपत्र
Indent form	मागणीपत्राचा नमुना
Indenting officer	मागणी करणारा अधिकारी
Indent of furniture	फर्निचरची मागणी
Indent sample	मागणी वस्तु नमुना
Indentured apprentice	करारबद्ध शिकाऊ उमेदवार
Independence of judgment	निर्णयांचे स्वातंत्र्य
In descending order	उतरत्या क्रमाने
In detail	खुलासेवार ; सविस्तर ; विस्ताराने ; तपशीलवार
Index card	सूची पत्रक ; निर्देशांक पत्रक
Index-cum-movement card	सूची नि स्थलांतर नोंदपत्र
Indian Administrative Service	भारत प्रशासन सेवा
Indian army allowance	भारतीय सेना भत्ता
Indicated against —	— च्या समोर दर्शवलेली



Indifferent attitude	उदासीन वृत्ती
Indirect election	अप्रत्यक्ष निवडणूक
Indirect expenditure	अप्रत्यक्ष खर्च
Indiscriminate use	अविवेकाने/वाटेल तसा उपयोग
In disguise of —	— च्या रूपाने ; — च्या मिषाने
Indispensable for —	— करता अनिवार्य
In due course	योग्य वेळी ; योग्य कालावधीने
In duplicate	दोन प्रती
Ineligible for —	— करता अपात्र
In excess of the requirements	जरूरीपेक्षा अधिक
In exercise of —	— चा वापर करताना/करून
In exercise of the powers conferred by Section —	कलम — द्वारा प्रदान केलेल्या शक्तींचा वापर करताना/करून
In extensive form	विस्तृत स्वरूपात
<i>In extenso</i>	विस्तारपूर्वक
In fact	वस्तुतः
In favour of —	— च्या बाजूने ; — च्या नावाने
Inferior service	कनिष्ठ सेवा
In force	अंमलात असलेला
Informal discussion	अनौपचारिक चर्चा
Informally ascertained	अनौपचारिकपणे खात्री करून घेतलेले
Information regarding —	— संबंधी माहिती
In furtherance of —	— च्या अभिवृद्ध्यर्थ
In general	सामान्यतः ; सर्वसाधारणपणे
In good faith	सद्भावनेने
In good time	वेळेवर ; योग्य कालावधीत
In habitable condition	निवासयोग्य स्थितीत
In inviting your attention to —	— कडे आपले लक्ष वेधून घेताना
Initial enquiry	प्रारंभिक चौकशी
Initially irregular	मूलतः अनियमित
Initial return	प्रारंभिक विवरण
Initiated by —	— ने प्रारंभ केलेले

Initiation of prosecution

In kind

Inland waterways

In lieu of—

In like manner

In lump sum

In matter of—

In memorandum

In modification of—

In official capacity

In one's good books, to be

In operation

In order

In order of merit

In order to—

In order to enable him to do

In ordinary course

Inordinate delay

In original

In other respects

In partial modification of the instructions communicated in this office memo. No. .... dated.....

In partial modification of the orders

In particular

In parts

In person

In possession of—

In practice

In preference to—

अभियोगाचा प्रारंभ

वस्तुरूपाने

देशांतर्गत जलमार्ग

— च्या ऐवजी ; — च्या जागी

तशाच रीतीने

ठोक रकमेत

— च्या विषयी ; — च्या बाबतीत

स्मरणार्थ

— च्यात फेरवदल करून

अधिकारी या नात्याने

एखाद्याच्या मर्जीत असणे

अंमलात असलेला ; प्रवर्तनात असलेला ;

चालू असणारा

सुस्थितीत ; नियमानुसार ; ठीक

गुणवत्तेच्या क्रमाने ; गुणानुक्रमे

— च्या करता/साठी/प्रीत्यर्थ

करण्यास तो समर्थ व्हावा म्हणून

सामान्यतः ; सामान्यपणे

अमर्याद विलंब

मूळ स्वरूपात ; मूळ

अन्य/इतर बाबतीत

या कार्यालयाचा जापक्रमांक ..... दिनांक

याद्वारा कळवलेल्या अनुदेशात अंशतः

फेरवदल करून

आदेशांत अंशतः फेरवदल करून

विशेषतः

भागशः

जातीने

— च्या कब्जात

व्यवहारात

— च्या गेवजी/पेक्षा अधिक पसंती देऊन

In proof of the payment

In public

In pursuance of —

In pursuance of the Act

In quadruplicate

In question

In reference thereto

In regard to —

In relation to —

In reply to a query

In representative capacity

In respect of —

In response to —

In rhyme with — to be

Insist on —

Insofar as

Inspecting authority

Inspection book

Inspection note

Inspection report

In spite of —

Instantaneous action

Instead of —

Institute prosecution

Instructions are awaited

Instructions are solicited

Instructions contained in the memo  
will be noted in the department

In succession

पैसे दिल्याबाबतचे प्रमाण म्हणून ; भरणा  
केल्यासंबंधीचे प्रमाण म्हणून

जाहीरपणे ; सार्वजनिकरीत्या

— च्या अनुरोधाने ; — च्या अनुसार

अधिनियमानुसार

चार प्रती

प्रश्नास्पद ; प्रस्तुत

त्यास अनुलक्षून

— च्या संबंधी ; — च्या विषयी

— च्या बाबतीत ; — च्या संबंधात

— च्या विषयी

विचारलेल्या प्रश्नाचे उत्तर म्हणून

प्रतिनिधी या नात्याने ; प्रातिनिधिक स्वरूपात

— च्या बाबतीत ; — च्या बाबत

— चे उत्तर म्हणून ; — ला प्रतिसाद म्हणून

— शी जुळते असणे

— चा आग्रह धरणे

जेथपर्यंत ; जोवर ; ज्या अर्थी

निरीक्षण प्राधिकारी ; निरीक्षक प्राधिकार/  
प्राधिकरण

निरीक्षण पुस्तक

निरीक्षण टिप्पणी

निरीक्षण प्रतिवृत्त/प्रतिवेदन

— असताना सुद्धा

त्याच क्षणी कार्यवाही

— च्या ऐवजी

अभियोग चालू करणे ; खटला भरणे

सूचनांची/अनुदेशांची वाट पाहत आहेत

अनुदेश मिळालेवत ही प्रार्थना

जापात दिलेल्या अनुदेशांची विभागात नोंद  
घेण्यात येईल

— च्या मागून ; एकामागून एक

Insufficient cause	अपर्याप्त/अपुरे कारण
In supersession of —	— चे अधिक्रमण करून
In support of —	— च्या पुष्टीदाखल ; — च्या पुष्ट्यर्थ
Insured estimated value	विमा उतरवलेले प्राक्कलित/अंदाजित मूल्य
Insured person	विमेदार
Integral relationship	अविभाज्य संबंध
Integrated plan	एकात्मीकृत योजना
Intelligence test	बुद्धिमत्ता चाचणी
Intentionally done	हेतुपुरस्सर केलेले
Inter-alia	इतर गोष्टींबरोबर
Interdepartmental	आंतर विभागीय
Interdepartmental inquiry	आंतर विभागीय चौकशी
Interdivisional routes	आंतर विभागीय प्रवासमार्ग
Interest free loan	बिनव्याजी कर्ज
Interest overdue	थकलेले व्याज
Interests of Government	शासनाचे हितसंबंध
Interim arrangement	अंतरिम व्यवस्था
Interim audit	अंतरिम लेखापरीक्षा
Interim loan	अंतरिम कर्ज
Interim order	अंतरिम आदेश
Interim payment	अंतरिम भरणा/प्रदान
Interim reply is put up	अंतरिम उत्तर प्रस्तुत केले आहे
In terms of —	— च्या अनुसार ; — च्या परिभाषेत
Internal and external	अंतर्गत व बाह्य
Internal arrangement	आंतर/अंतर्गत व्यवस्था
Interpreted and admitted correct	निर्वचनानंतर बरोबर म्हणून मान्य केले
Interruption of supply	पुरवठ्यात खंड
Interruptions of service	सेवेत खंड
Inter se	परस्पर
Inter-State	आंतरराज्य ; आंतरराज्यीय
Inter-State trade and commerce	आंतरराज्य व्यापार व वाणिज्य
Intervening period	मधला कालावधी

In the above circumstances it is requested that —	वरील परिस्थितीत अशी विनंती करण्यात येत आहे की —
In the absence of information	माहितीच्या अभावात
In the capacity of —	— च्या नात्याने
In the circumstances	अशा/ह्या परिस्थितीत
In the context of —	— च्या संदर्भात
In the course of duty	कर्तव्य करीत असताना
In the event of —	— च्या प्रसंगी ; — असे झाल्यास/घडल्यास
In the first instance	प्रथमतः ; सुरुवातीला
In the following manner	खालील रीतीने
In the interest of —	— च्या दृष्टीने ; — च्या हिताचे
In the interest of administrative convenience	प्रशासन सौकर्याच्या दृष्टीने
In the interest of public servants	सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी
In the letter under reference —	संदर्भाधीन पत्रात
In the light of —	— च्या दृष्टीने ; विचारात घेता
In the light of facts mentioned above	उपरोल्लिखित वस्तुस्थितीवरून
In the mean time	मधल्या काळात ; दरम्यान
In the name of —	— च्या नावाने
In the nature of —	— च्या स्वरूपाचा
In the near future	निकटच्या भविष्याकाळात
In the opinion of —	— च्या मते
In the opinion of the State Government	राज्य शासनाच्या मते
In the ordinary course of business	कामकाजाच्या सामान्य ओघात/क्रमात
In theory	सिद्धांतदृष्ट्या
In the prescribed manner	विहित रीतीने
In the presence of —	— च्या समक्ष/उपस्थितीत
In the prevailing circumstances	चालू पौरस्थितीत
In the public interest	सार्वजनिक हितासाठी ; लोकहितार्थ
In the safe custody	बिनघोक परिरक्षेमध्ये ; सुरक्षित
In the same manner	त्याच/तशाच रीतीने
In the same way	त्याच प्रकारे/तऱ्हेने
In this behalf	याबाबत

In this connection

In this connection I have to state  
that —

Intimate connection

Intimation memo

Intimation of adjustment

In time

In token of —

In token of having scrutinised

*In toto*

In transit

*Intra vires*

Intricate matter

Intrinsic value

In triplicate

Introduction of — (a Bill)

Introduction of — (an order)

Introduction of — (a reform)

Invalid pension

Invariably mentioned

Investigation of claim

Investiture of appellate powers

Investment of cash balance

In view of —

In view of the above

In virtue of —

Invite tender

Inviting your attention to —

Inward register

In whole or in part

In witness whereof

या संबंधात

या संबंधात मला असे सांगायलाचे आहे की —

घनिष्ठ संबंध

सूचना ज्ञाप

समायोजनाची सूचना

वेळेवर ; वेळीच

— चे दर्शक म्हणून

— चे परिनिरीक्षण केले असल्याचे दर्शक म्हणून

संपूर्णतः

मार्गस्थ

शक्तिमयार्थित

गुंतागुंतीचे प्रकरण/बाब

— आंतरिक मूल्य

तीन प्रती

— मांडणे ; — प्रविष्ट करणे (विधेयक)

— लागू करणे (आदेश)

— चा प्रारंभ ; — चालू करणे (सुधारणा)

रुग्णता घेतन

न चुकता उल्लेखलेला

मागणीची/हक्काची बारीक तपासणी

अपिलीय शक्ती निहित करणे

रोख शिल्लकीची गुंतवणूक

— च्या दृष्टीने ; — लक्षात घेता

उपर्युक्तानुसार ; बरील गोष्टी/बाबी लक्षात  
घेता

— मुळे

निविदा मागवणे

— कडे आपले लक्ष वेधीत असताना

आवक नोंदवही

संपूर्णतः किंवा अंशतः

— या गोष्टीची साक्ष म्हणून

In writing

*Ipsa facto*

I regret to state that

I reiterate my former comments

Irregular action

Irrelevant fact

Irrespective of—

Irrespective of the dates of appointment

Irrigation revenue

Irrigation works

Is bound over

see no reason to interfere

Is entitled to —

I shall be grateful

I shall be highly obliged

I shall be indebted

I shall be thankful

I shall feel obliged

Is highly pertinent

Is not likely to materialise

I solicit your orders

Is otherwise in accordance with the provisions of this Act

Is ready to experiment

Is referred to—

Issue as amended

Issue as modified

Issue as redrafted

Issue by registered post acknowledgement due

लेखी

वस्तुसिद्ध

मला कळवण्यास खेद वाटतो की —

मी आपले पूर्वीवेव मत पुन्हा मांडू इच्छितो

अनियमित कार्यवाही/कृती

अप्रस्तुत वस्तुस्थिती

—लक्षात न घेता

नेमणुकीच्या तारखा कोणत्याही असल्या तरी

पाटबंधारे महसूल

पाटबंधारी कामे

बांधून घेतले आहे; बांधला गेला आहे

हस्तक्षेप करण्याचे मला काही कारण दिसत नाही

—चा हक्क आहे

मी कृतज्ञ राहीन

मी अत्यंत उपकृत होईन

मी ऋणी होईन

मी आभारी होईन

मी उपकृत राहीन

अत्यंत समयोचित आहे

मूर्त स्वरूपात येण्याची शक्यता नाही

आपले आदेश मिळावेत ही प्रार्थना

अन्यथा या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार आहे

प्रयोग करून पाहण्याची सिद्धता आहे

—ला पाठवले आहे; —ला निर्देश केला आहे

दुरुस्त स्वरूपात/दुरुस्ती केल्याप्रमाणे पाठवा

फेरबदल केलेल्या स्वरूपात पाठवा

पुन्हा लिहिलेल्या मसुद्यानुसार पाठवा

पोचदेय नोंदणी डाकने पाठवा

Issue calls for tenders to the contractors	निविदांसाठी कंत्राटदारांना पत्र पाठवा
Issue framed	वादप्रश्न निश्चित केला
Issue immediate reminder	तात्काळ स्मरणपत्र पाठवा
Issue memo to .... for wide publicity and report compliance by .... and put up on .....	विस्तृत प्रसिद्धीकरता .... ला जाण पाठवा व तसे केल्यासंबंधीचे प्रतिवेदन तारीख .... पर्यंत पाठवा आणि तारीख .... ला प्रस्तुत करा
Issue of travellers' cheque	प्रवासी घनादेश देणे
Issue oustal order	काढून टाकल्याचा आदेश पाठवा
Issue rate	निर्गम दर
Issue register	जावक नोंदवही
Issue sanction	मंजूरी पाठवा
Issue telegraphic instructions	तारेने अनुदेश/सूचना पाठवा
Issue today	आज पाठवा
Issue urgent reminder	तातडीचे स्मरणपत्र पाठवा
Issue wireless message	बिनतारी संदेश पाठवा
I suggest —	माझी अशी सूचना आहे की —
I suppose —	माझी अशी समजूत आहे की —
It appears from the papers that—	कागदपत्रावरून असे दिसून येते की—
Item by item	किरणशः ; बाबवार
Items of expenditure such as railway freight etc.	रेल्वे वाहणावळ वगैरेसारख्या खर्चाच्या बाब.
It hardly seems feasible or advisable to—	— करणे शक्य किंवा उचित होईल असे वाटत नाही
It has been brought to my notice that—	माझ्या नजरेस आणून दिले आहे की —
It has been proposed	प्रस्तावित केले आहे
It has come to my notice	मला असे दिसून आले आहे
It has direct bearing on —	— शी त्याचा प्रत्यक्ष संबंध आहे
It has since been decided that—	त्यानंतर असे ठरवण्यात आले आहे की —
I think our view should be pressed with —	आपले म्हणणे ..... पुढे जोरदारपणे मांडण्यात यावे असे मला वाटते



I think there is a case for extending the orders	हे आदेश लागू करण्यामागची वस्तुस्थिती आहे असे मला वाटते
It is a matter of regret	ही खेदाची गोष्ट आहे
It is for consideration whether —	— किंवा काय याविषयी विचार व्हावा
It is for orders whether —	— किंवा काय याविषयी आदेश देण्यात यावा
It is further requested that—	आणखी अशी विनंती आहे की—
It is implied	हे अभिप्रेत आहे
It is incumbent on —	— ला आवश्यक आहे
It is not feasible	शक्य/व्यवहार्य नाही
It is not sought to make these rules applicable to such cases	असा प्रकरणांना हे नियम लागू करावे असा प्रयत्न नाही
It is presumed that —	असे धरून चालण्यात येत आहे की—
It is quite evident	हे अगदी स्पष्ट/उघड आहे
It is regretted that —	खेद वाटतो की —
It is submitted that —	सादर निवेदन आहे की —
It is unreasonable to insist on —	— चा आग्रह धरणे गैरवाजवी आहे
It may be added that —	पुन्हा असे की —
It may be pointed out that —	असे सांगायचे वाटते की—;
	असे दाखवून देता येईल की—
It means —	याचा अर्थ असा —
I trust	मला विश्वास वाटतो
It shall be construed	त्याचा असा अर्थ लावला/घरला जाईल
It was considered desirable to —	— करणे इष्ट समजले गेले
It will be highly appreciated —	— तर फार बरे होईल
It will not constitute any interruption of service	ती (गोष्ट) सेवेत खंड ठरणार नाही ; —मुळे सेवेत खंड पडला असे होणार नाही
I would like to have the report of —	म्हणजे — चा अहवाल/चे प्रतिवेदन मिळाल्यास बरे होईल

# J

Join duty	कामावर रजू होणे
Joining date	पदग्रहणाचा दिनांक ; रजू होण्याची तारीख
Joining report	रजू झाल्याचे/पदग्रहणाचे प्रतिवेदन
Joining time	पदग्रहण अवधी
Joint appointment	संयुक्त नेमणूक
Joint cadre	संयुक्त संवर्ग
Joint conference	संयुक्त परिषद
Joint interest	संयुक्त हितसंबंध
Joint liability	संयुक्त दायित्व/भार
Jointly and severally	संयुक्तपणे व पृथक्पणे
Joint personal security	संयुक्त वैयक्तिक जमानत
Joint property	संयुक्त मालमत्ता
Joint responsibility	संयुक्त जबाबदारी
Joint work or undertaking	संयुक्त कार्य अथवा उपक्रम
Journey on tour	दौऱ्यावर असतानाचा प्रवास
Journey on transfer	बदलीनिमित्त प्रवास
Judgment is not in rhyme with the facts	न्यायनिर्णय वस्तुस्थितीशी जुळता नाही
Judicial enquiry	न्यायिक चौकशी
Judicially interpreting	न्यायिक दृष्ट्या निर्वचन करताना
Judicial service	न्याय सेवा
Just and reasonable	न्याय्य आणि वाजवी/संयुक्तिक
Just below	लगेच खाली
Just ground	न्याय्य आधार/कारण
Justice, equity and good conscience	न्याय, समदृष्टी आणि शुद्धबुद्धी
Justification for the proposal	प्रस्तावाचे समर्थन औचित्य
Justify one's action	आपल्या कृतीचे समर्थन करणे
Juvenile offender	बाल अपराधी

Keep in abeyance

Keep in await

Keep in suspense

Keep pace

Keep pending

Keep pending till the decision is  
taken on the main file

Keep watch on —

Keep with the file

Kindly acknowledge receipt

Kindly confirm and a copy may  
be furnished

Kindly direct them to this office

Kindly let me know

Kindly permit

Knock down (in auction)

Know all men by these presents

Knowingly and unlawfully

आस्थगित ठेवणे

थांबवून ठेवणे ; प्रतीक्षाधीन ठेवणे

निलंबित ठेवणे

बरोबरीने पावले टाकणे

प्रलंबित ठेवणे ; अनिर्णीत ठेवणे ; थांबवून  
ठेवणे

मुख्य फाइलवर निर्णय घेण्यात येईपर्यंत  
थांबवून ठेवावे

— वर लक्ष ठेवणे

फाईलीस जोडावे

कृपया पोच द्यावी

कृपया पुष्टी द्यावी आणि प्रत पाठवावी

कृपा करून त्यांना या कार्यालयाकडे पाठवावे

कृपा करून मला कळवावे

कृपा करून परवानगी द्यावी

(लिलावात) बोली मंजूर करणे

या अधिलेखाद्वारे सर्व लोकांस ज्ञात व्हावे

जाणूनबुजून व बेकायदेशीरपणे

Labour and workmanship	श्रम आणि कारागिरी
Labour dispute	श्रमिक/कामगार तंटा/विवाद
Labour reports	कामगारविषयक अहवाल
Lack of discipline	शिस्तीचा अभाव
Lack of identity	ओळख साधनांचा अभाव
Lag behind	मागे पडणे
Laid down in —	— मध्ये घालून दिलेले
Laid down procedure may be followed	निर्धारित कार्यपद्धती अनुसरावी
Land assigned for other public purposes	इतर सार्वजनिक प्रयोजनांकरता नेमून दिलेली जमीन
Land charges	भूमि/जमीन आकार
Landless cultivator	भूमिहीन शेतकरी
Lapsed sanction	अवविवाह्य मंजूरी
Lapse of time	कालांतर
Lasting monument	चिरस्मारक
Last pay certificate	अंतिम वेतन प्रमाणपत्र
Late inspection fee	समयोत्तर निरीक्षण फी
Late turn duties	उशीर पाळीची कर्तव्ये
Latter part	उत्तर/नंतरचा भाग
Law and order	कायदा व सुव्यवस्था
Lawful possession	कायदेशीर/वैध कब्जा
Law in force	अंमलात असलेला कायदा
Lay down a manner	पद्धत घालून देणे
Lay on the table of the House	सभागृहासमोर ठेवणे
Lease from month to month	महिनावार पट्टा/भाडेपट्टा
Leave allowance	रजा भत्ता
Leave at credit	जमेस असलेली रजा
Leave due and admissible	देय आणि अनुज्ञेय रजा
Leave granted in extension	रजावाढ मंजूर
Leave may be notified in the Gazette	राजपत्रात रजा अधिसूचित केली जावी

Leave not due

Leave on average pay

Leave on half average pay

Leave on medical certificate

Leave on medical grounds

Leave on private affairs

Leave on quarter average salary

Leave out of India

Leave preparatory to retirement

Leave salary

Leave vacancy

Leave without allowance

Leave without pay

Leave with pay

Ledger balance

Ledgered by —

Ledger folio

Legal advice

Legalise documents

Legality of the order cannot be questioned

Legal position

Legal tender

Legible handwriting

Legislative Assembly question

Legislative business

Legitimate purpose

Length of service

Letter of administration

Letter of introduction

Letter under reference

अनर्जित रजा ;

रजा शिल्लक नाही

सरासरी वेतनावरील रजा

अर्ध सरासरी वेतनावरील रजा

वैद्यकीय प्रमाणपत्राधारे रजा

वैद्यकीय कारणासाठी रजा

खाजगी कामाकरता रजा

चतुर्थांश सरासरी वेतनावरील रजा

भारताबाहेर जाण्यासाठी रजा

निवृत्तिपूर्व रजा

रजा वेतन

रजामुदती-जागा/पद

बिनभत्ता रजा

बिनपगारी/अवैतनिक रजा

वेतनी/पगारी रजा

खातेवहीवरील शिल्लक

— ने खाते नोंद केली

खातेवही पृष्ठ

कायद्याचा/विधिविषयक सल्ला

दस्तऐवज वैध करणे

आदेशाच्या वैधतेविषयी शंका घेता कामा नये

वैध स्थिती

वैध चलन

सुवाच्य हस्ताक्षर

विधान सभा प्रश्न

वैधानिक कामकाज

कायदेशीर प्रयोजन

सेवाकाल

वहिवाट पत्र

परिचय पत्र

संदर्भाधीन पत्र

Level of prices	किंमतींची पातळी
Levy of cess	उपकर बसवणे
Liability of the surety shall not be impaired or discharged	जामिनाचे दायित्व कमी होणार नाही किंवा तो त्यापासून मुक्त होणार नाही
Liability register	दायित्वाची नोंदवही
Liable to be confiscated	सरकारजमा होण्यास पात्र
Liable to be prosecuted	खटला भरण्यायोग्य
Liable to disciplinary action	शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र
Liable to pay tax	कर देण्यास पात्र
Liberal interpretation	उदार दृष्टीने केलेला अर्थनिर्णय ; उदार निर्वाचन
Licence fee	अनुज्ञप्ति फी
Licence holder	अनुज्ञप्तिधारी
Lien means the title of a Government servant to hold substantively a permanent post, including a tenure post	धारणाधिकार म्हणजे एखाद्या अवधि-पदासह कोणतेही स्थायीपद मूळपद म्हणून धारण करण्याचा सरकारी कर्मचाऱ्याचा हक्क
Lien on post	पदावरील/जागेवरील धारणाधिकार
Life annuity	आजीव वार्षिकी
Life certificate	हयातीचा दाखला
Life convict	जन्मठेपी गुन्हेगार
Life imprisonment	आजीव कारावास ; जन्मठेप
Life insurance	आयुर्विमा
Life insurance policy, assignment of	आयुर्विमा पत्राचे अभिहस्तांकन
Limited liability	मर्यादित दायित्व
Limited tender	मर्यादित निविदा
Limited to mileage	मैलभत्त्यापुरते मर्यादित
Line of action	कार्याची दिशा
Linked file	संबद्ध फाईल ; जोडलेली फाईल
Link the file	फाईल जोडा
Liquidated damages	निर्धारित नुकसानभरपाई
List of invitees	निमंत्रितांची यादी
Literal translation	शब्दशः अनुवाद

Live register	चालू नोंदवही
Living wages	निर्वाह वेतन
Load of work	कामाचा भार
Loan register	कर्ज नोंदवही
Loans due for repayment	परतफेडीसाठी पात्र झालेली कज
Loans overdue	थकित कर्जे
Local assets	स्थानिक मत्ता
Local audit	स्थानिक लेखापरीक्षा
Local authority	स्थानिक प्राधिकारी/प्राधिकरण
Local fund works	स्थानिक निधीतून केलेली बांधकामे
Local loan works	स्थानिक कर्जातून केलेली बांधकामे
Local purchase	स्थानिक खरेदी
Local usage	स्थानिक परिपाठ
Lock-out	टाळेबंदी
Lodge suit, complaint or legal proceedings	फियाद, तक्रार किंवा वध कार्यवाही दाखल करणे
Log book	रोजवही
Long term lease	दीर्घ मुदतीचा पट्टा
Long term plan	दीर्घ मुदतीची योजना
Losses written off against reserve fund	राखीव निधीतून तोट्याचे निर्लेखन
Loss in transit	वाटचालीतील हानी ; मार्गी हानी
Loss of revenue	महसुलाची हानी
Loss sustained	झालेली हानी
Lost property	गहाळ वस्तू
Lower age limit	खालची वयोमर्यादा
Lower stage in time-scale	समयश्रेणीतील खालची पायरी
Low paid employees	लघुवेतन कर्मचारी
Luggage rate schedule	सामान दर अनुसूची
Lump sum	ठोक रक्कम

## M

Made in that behalf	त्याबाबत करण्यात आलेले
Main case which is under issue	पाटवले जात असलेले मुख्य प्रकरण
Maintenance allowance	निर्वाह भत्ता
Maintenance and repairs	परिरक्षण आणि दुरुस्ती
Maintenance charges	निर्वाह खर्च ; परिरक्षण खर्च ; पोटगी
Maintenance grant	परिरक्षण अनुदान
Maintenance of building	इमारतीचे परिरक्षण
Maintenance of discipline	शिस्तपालन
Maintenance of records	अभिलेख ठेवणे
Maintenance suit	पोटगीचा दावा
Major head	प्रधान शीर्ष
Majority of not less than two-thirds	दोन-तृतीयांशापेक्षा कमी नसलेले बहुमत
Majority view	बहुमताचा दृष्टिकोन
Majority vote	बहुमत
Make an affidavit	प्रतिजालेख/शपथपत्र लिहून देणे
Make an assertion	ठासून सांगणे; ठाम विधान करणे
Make a reference	निर्देश करणे
Make available	उपलब्ध करून देणे
Make best of one's capacities	आपल्या सामर्थ्याची पराकाष्ठा करणे
Make defaults in performance of duty	कर्तव्यपालनात कसूर करणे
Make good deficiency	न्यूनता/तूट भरून काढणे
Make interim arrangements	अंतरिम व्यवस्था करणे
Make use of —	— चा उपयोग करणे
<i>Malafides</i>	दुर्भाव
Malicious act	विद्वेषपूर्ण कृत्य
Managerial work	व्यवस्थापकीय काम/कार्य
Man hours/days	श्रम तास/दिन
Manipulation of accounts	लेखातील/हिशोबातील हातचलाखी
Manual labour	शारीरिक श्रम
Manufactured articles	निर्मित वस्तू



Manufacturing account	वस्तुनिर्माण लेखा
Manufacturing process	वस्तुनिर्माण प्रक्रिया
Marginally noted	समासात नोंद केलेले
Marginally noted items should not be accounted for	समासात नोंद केलेल्या बाबी हिशेबात घण्यात येऊ नयेत
Marginal notes	समासातील टीप
Margin of profit	नफ्याची मर्यादा
Maritime shipping and navigation	सागरी वाहतूक आणि नौकानयन
Maritime territory	सागरी प्रदेश
Mark a file to —	फाईल — च्या नावाने अंकित करणे
Marketable products	विक्रेय उत्पादित वस्तू
Market rates	बाजार भाव ; बाजार दर
Mass production	प्रचंड उत्पादन
Master plan	बृहत योजना
Material change	महत्वाचे परिवर्तन/बदल
Material goods	भौतिक माल
Material loss	विशेष नुकसान
Material particulars	महत्वाची/चा माहिती/तपशील
Materials at site account	जागेवर असलेल्या सामानाचा हिशेब
Maternity benefit	प्रसूतिलाभ
Maternity leave	प्रसूति रजा
Maternity leave on full pay	पूर्ण वेतनी प्रसूति रजा
Matter is under consideration	प्रकरण/बाब विचाराधीन आहे ; प्रकरणावर विचार चालू आहे
Matter may be referred to —	ही बाब — कडे विचारार्थ पाठवण्यात यावी
Matter of a routine nature	नित्य स्वरूपाची बाब
Matter of a technical nature	तांत्रिक स्वरूपाची बाब
Matter of policy	घोरणविषयक भाग/बाब
Matters which call for special attention and quick disposal	विशेष लक्ष द्यावयाच्या आणि त्वरित निकालात काढावयाच्या बाबी
Maximum price	कमाल मूल्य/किमत
May be considered	विचार करण्यात यावा

May be excused

May be filed

May be informed accordingly

May be obtained

May be permitted

May be recorded

May be regretted

May be rejected

May be requested to clarify

May be returned when done with

May be verified

May deem necessary

May I know, when a reply can  
be expected ?

May please see

May take cognizance of—

Means of communication

Means of livelihood

Mechanically propelled vehicles

Medical aid

Medical attendance

Medical examination

Medical fee

Medical report

Medico-legal examination

Medium of examination/instruction

Meeting was adjourned

Meet the exigencies of—

Member of the public

Memo of cash collection

Memo of receipts and expenditure

Memorandum of agreement

क्षमा करण्यात यावी

फाईल करण्यात यावे ; दप्तरदाखल करण्यात  
यावे

—ला तदनुसार कळवण्यात यावे

मिळवण्यात यावे ; प्राप्त करण्यात यावे

—ला परवानगी देण्यात यावी

नोंद करण्यात यावी

—विषयी खेद प्रगट करण्यात यावा

फेटाळण्यात यावे

खुलासा करण्याची विनंती करण्यात यावी

काम झाल्यावर परत करावे

पडताळण्यात यावे

आवश्यक वाटल्यास

उत्तर, केव्हापावेतो मिळू शकेल ते मला  
कळवाल काय ?

कृपया/कृपा करून पहावे

— ची दखल घेऊ शकेल

दळणवळणाची सावने

उपजीविकेचे साधन

यंत्रचालित वाहने

वैद्यकीय साहाय्य

वैद्यकीय परिचर्या

वैद्यकीय तपासणी

वैद्यकीय फी

वैद्यकीय अहवाल

न्यायवैद्यकीय परीक्षा

परीक्षेचे/शिक्षणाचे माध्यम

बैठक स्थगित करण्यात आली

— च्या निकडी भागवणे

जनतेतील कोणतीही व्यक्ती

रोख वसुलीचा जाप

जमाखर्चाचा जाप

संमति जापन

Memorandum of instructions	अनुदेश ज्ञापन
Memorandum of objections	आक्षेप ज्ञापन
Memorial or petition	विज्ञापन अथवा विनंतीअर्ज
Memo under reference	संदर्भित/संदर्भाधीन ज्ञाप
Mentioned above	वर उल्लेखिलेले ; उगरोल्लिखित
Mentioned against each	प्रत्येकासमोर लिहिलेले
Merged State servants	विलीन राज्य कर्मचारी
Merger of grades	श्रेणी विलीनीकरण
Merit certificate	गुणवत्ता-प्रमाणपत्र ; गुणवत्तेचा दाखला
Meritorious work	प्रशंसनीय कार्य
Merits and demerits	गुणदोष ; गुणावगुण
Merits of a candidate	उमेदवाराची गुणवत्ता
Merits of the case	प्रकरणाचे गुणदोष
Method of accounting	लेखा पद्धती
Method of disposal	विल्हेवाटीची पद्धती
Method of recruitment	सेवाप्रवेश पद्धती
Minimum amount	किमान रक्कम
Minor accident	किरकोळ अघात
Minor canal	लहान कालवा
Minor children	अज्ञान मुले
Minor group	लहान गट
Minor head	गौण शीर्ष
Minor irregularities	गौण/किरकोळ अनियमितता/ नियमबाह्य गोष्टी
Minority opinion	अल्पसंख्याकांचे मत
Minor lapses and delinquencies	किरकोळ चुका व अपचार
Minute of dissent	भिन्नमत पत्रिका
Minutes of meetings	सभेचे कार्यवृत्त
Misappropriation of money	पैशांची अफरातफर
Miscellaneous appropriation, deterioration and waste	संकीर्ण विनियोजन, न्हास व अपव्यय
Miscellaneous demands	संकीर्ण मागण्या

Miscellaneous matters	संकीर्ण बाबी
Miscellaneous working circle	संकीर्ण कार्य मंडल
Misleading statement	दिशाभूल करणारे कथन/निवेदन
Mistake is regretted	चुकीवद्दल खेद वाटतो
Mistake of fact	वस्तुस्थिति विषयक चूक
Model indent	नमुनेवजा मागणीपत्र
Model rules	आदर्श नियम/नियमावली
Model standing orders	आदर्श स्थायी आदेश
Mode of payment	भरणा/प्रदान पद्धती
Moderate ability	साधारण लायकी
Moderate views	नेमस्त मते
Modern style	आधुनिक पद्धती
Modification of byelaws	उपविधीतील फेरबदल
Modify an order	आदेशात फेरबदल करणे
<i>Modus operandi</i>	कार्यप्रणाली
Moity of the salary	अर्धवेतन
Monetary grant	द्रव्यानुदान
Money credited to public accounts	सरकारी लेखांत जमा केलेला पैसा
Monopoly-cham-royalty	मक्तेदारी नि स्वामित्व रक्कम
Monopoly price	एकाधिकार/मक्तेदारी मूल्य/किंमत
Monthly abstract of receipts and issues	मासिक आवक-जावक गोषवारा
Monthly progress report	मासिक प्रगति अहवाल
Moot point	विवाद्य मुद्दा
Moral obligation	नैतिक बंधन
Moral turpitude	नैतिक अधोगती
More convenient	अधिक सोईस्कर
More than once	एकापेक्षा अधिक वेळा
Mortgaged property	गहाण मालमता
Most immediate	अति तात्काळ
Most urgent	अत्यंत तातडीचे
Motion for consideration	विचारार्थ प्रस्ताव/ठराव

Motion of confidence  
 Motion of no-confidence  
 Movable and immovable property  
 Move-a resolution  
 Movement register  
 Multifarious duties  
 Multipurpose project  
 Municipal administration  
 Municipal area  
 Municipal funds  
 Municipal Government  
 Muster roll  
 Mutation proceedings  
 Mutation register  
*Mutatis mutandis*  
 Mutilated cheque  
 Mutual agreement  
 My presumption may be confirmed

विश्वास प्रस्ताव ; विश्वासाचा ठराव  
 अविश्वास प्रस्ताव ; अविश्वासाचा ठराव  
 जंगम व स्थावर मालमत्ता  
 ठराव मांडणे  
 ये-जा नोंदवही  
 बहुविध कर्तव्ये  
 बहुउद्देशीय प्रकल्प  
 नगरपालिका प्रशासन  
 नगरपालिका क्षेत्र  
 नगरपालिका निधी  
 नगरपालिका शासन  
 हजेरी पत्रक  
 नोंदवंदेलाची कार्यवाही  
 फेरफाराची नोंदवही  
 योग्य त्या फेरफारांसह  
 विकृत घनादेश  
 परस्पर करार  
 माझी धारणा बरोबर असल्याचे कळवावे

Narrow majority	अत्यल्प बहुमत
Narrow mentality	संकुचित मनोवृत्ती
National awards	राष्ट्रीय पुरस्कार
National integrity	राष्ट्रीय एकात्मता
National rejoicing	राष्ट्रीय आनंदोत्सव
Natural calamity	नैसर्गिक आपत्ती
Nature of duties	कर्तव्यांचे/कार्मांचे स्वरूप
Nature of training	प्रशिक्षणाचे स्वरूप
Necessary action	आवश्यक कार्यवाही
Necessary draft put up	आवश्यक मसुदा प्रस्तुत केला आहे
Necessary entries may kindly be made in the Service Book	सेवापुस्तकात आवश्यक नोंदी करण्यात याव्या
Necessary report is still awaited	आवश्यक प्रतिवेदन अजून यावयाचे आहे
Necessary steps should be taken	आवश्यक उपाययोजना करण्यात यावी
Needful has been done	आवश्यक ते करण्यात आले आहे
Needs close supervision	सूक्ष्म देखरेखीची गरज आहे
Needs no comments	टीकाटिप्पणीची गरज नाही
Neglecting his legitimate duties	आपल्या कायदेशीर कर्तव्यांची ह्यागय करून
Neglecting to furnish information	माहिती पुरवण्याबाबत ह्यागय करून
Negotiable instrument	परक्राम्य/बेचन पत्र
Negotiable receipt	परक्राम्य/बेचन पावती
Neighbouring territory	शेजारील प्रदेश
Net amount	निव्वळ रक्कम
Net amount payable Rs. ....	निव्वळ देय रक्कम रु. ....
Net weight	निव्वळ वजन
Net work	निव्वळ काम
'Next below' rule	'निकटनिम्नता' नियम
Next lower in order	क्रमाने लगेच खालचा
Next of kin	निकटतम नातेवाईक
Night shift	रात्र पाळी
Nine-monthly estimates	नऊमाही प्राक्कलने/अंदाज
Nine-monthly expenditure statement	नऊमाही खर्चाचे विवरणपत्र

No action is necessary, file

No admission

No bar

No claim agreement

No comments to make

No-confidence vote]

No demand certificate

No due certificate

No entry

No exact precedent is available

No further action is necessary

No hard and fast rules can be laid down in the matter

Non-actionable receipt

Non-agricultural purposes

Non-bailable offence

Non-cadre officer

Non-cognizable offence

Non-compliance with orders

Non-continuous service

Non-contract contingencies

Non-divisible expenditure

Non-essential services

Non-fulfilment of contract

Non-Government delegate

Non-official member

Non-permanent quota

Non-practising allowance

Non-productive consumption

Non-qualified

Non-recurring expenditure

Non-refundable amount

Non-regular employees

कोणतीच कार्यवाही आवश्यक नाही, दफ्तर-  
दाखल करावे

प्रवेश बंद

रोध नाही

नादावा करार

कोणतीही टीकाटिप्पणी करावयाची नाही

अविश्वासदर्शक मत

नामागणी प्रमाणपत्र

नादेय प्रमाः पत्र

प्रवेश बंद

नेमके पूर्वोदाहरण उपलब्ध नाही

यापुढे कोणतीच कार्यवाही आवश्यक नाही

या बाबतीत कोणतेही पक्के नियम घालून देता

येणार नाहीत

कार्यवाहीयोग्य नसलेली आवक पत्रे

कृपीतर/विंगरशेती प्रयोजने

बेजमानत अपराध

असंवर्ग अधिकारी

अदखली अपराध

आदेशांचे पालन न करणे

असंतत सेवा

बिनठरावी आकस्मिक खर्च

अविभाजनीय खर्च

अवश्येतर सेवा

संविदेची/कराराची/कंत्राटाची अपरिपूर्ती

बिनसरकारी प्रतिनिधी

बिनसरकारी सदस्य

स्थायीतर नियतभाग

व्यवसायरोध भत्ता

अनुत्पादक उपभोग

अहंतारहित

अनावर्ती खर्च

ना परतावा रक्कम

अनियत कर्मचारी

Non-resident  
 Non-selection post  
 Non-surrender of savings  
 Non-technical post  
 Non-vacation department  
 No objection certificate  
 No payment certificate  
 No profit no loss business  
 No reason to doubt  
 Normal expenditure  
 Normal loss  
 Normal work  
 No substitute has been asked for  
*Nota bene* (N. B.)  
 Noted below  
 Note of dissent  
 Note of protest  
 Notes and orders at page....may  
 please be seen in this connection  
 Not exceeding a period of —  
 Nothing in this article shall apply  
 Nothing in this clause shall be  
 construed  
 Nothing shall affect  
 Notice inviting tender  
 Notice in writing  
 Notice of civil suit  
 Notice of discharge  
 Notice of termination  
 Notified for general information  
 Not in order  
 Not later than —  
 Not less than —

अनिवासी  
 ना निवड पद  
 बचत सुपूर्द न करणे  
 अतांत्रिक पद/जागा  
 लांब सुट्टी नसलेला विभाग  
 ना हरकत प्रमाणपत्र/दाखला  
 ना भरणा प्रमाणपत्र  
 ना नफा ना तोटा धंदा  
 संशय धेण्यास कारण नाही  
 सामान्य खर्च  
 प्रमाणात हानी ; नेहमीचे नुकसान  
 नेहमीचे काम  
 बदली मागण्यात आलेला नाही  
 टीप  
 खाली लिहिलेले  
 भिन्नमत टिप्पणी  
 निवेध पत्र  
 कृपा करून यासंबंधान पृष्ठ ..... वर दिलेले  
 आदेश व टिप्पणी पहाव्या  
 — पेक्षा अधिक कालावधी/मुदत न लागणारा  
 या अनुच्छेदातील कोणतीही गोष्ट लागू  
 होणार नाही  
 या खंडातील कोणत्याही गोष्टीचा असा अर्थ  
 केला जाणार नाही  
 कोणत्याही गोष्टीचा परिणाम होणार नाही  
 निविदा मागण्याची सूचना  
 लेखी सूचना  
 दिवाणी दाव्याची नोटीस  
 सेवामुक्ति सूचना  
 समाप्तीची सूचना  
 सर्वसाधारण माहितीकरता अधिसूचित  
 नियमबाह्य ; नादुरुस्त  
 दिनांक ..... च्या आत  
 — पेक्षा कमी नाही असे



Not more than —

Not only . . . but also

Not otherwise provided for

Not payable before the 1st of the next month

Not traceable

Not transferable

Notwithstanding

Notwithstanding anything contained

Notwithstanding anything to the contrary

Notwithstanding the expiration of term

Now these presents witness that

Nucleus headquarters

Nucleus staff

Null and void

Numbered paragraph

Number of disputes referred to arbitration

Number of disputes settled

Number of education and propaganda staff maintained

Number of supervising staff maintained

Numerical return

Numerical strength of staff

— पेक्षा अधिक नसलेले ]

एवढेच नव्हे तर —

अन्यथा उपबंध/तरतुदी नसलेले

पुढील महिन्याच्या पहिल्या तारखेपूर्वी देय नसलेले

शोध लागत नाही

अहस्तांतरणीय

असे असतानासुद्धा ; असे असूनही

काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरी

काहीही विरुद्ध/उलट असले तरी

अवधी समाप्त झाला असतानासुद्धा

आता हा अधिकृत पुढील गोष्टीस साक्षी आहे

केंद्रवर्ती मुख्यालय

किमान आवश्यक कर्मचारीवर्ग

रद्दातल

क्रमांकित परिच्छेद

लवादाकडे निर्दिष्ट केलेल्या विवादांची/तंट्यांची संख्या

निवाडा झालेल्या तंट्यांची/विवादांची संख्या

ठेवलेल्या शिक्षण व प्रचार कर्मचारीवर्गाची संख्या

ठेवलेल्या पर्यवेक्षण कर्मचारीवर्गाची संख्या

आकडे विवरण

कर्मचारीवर्गाचे संख्याबल

Oath of allegiance	निष्ठेची शपथ
Oath of office	पदाची शपथ
Objections have been dealt with	आक्षेपांचा परामर्श घेण्यात आला आहे
Objection statement	आक्षेप विवरणपत्र
Objection to payment	प्रदानास आक्षेप
Objective assessment	वस्तुनिष्ठ मूल्यमापन
Object of legislation	विधिविधानाचे उद्दिष्ट
Obligatory examination	आवश्यक परीक्षा
Obligatory function	आवश्यक कार्य
Observations made above	वर व्यक्त केलेले विचार
Obtain declaration	प्रतिज्ञापन घ्यावे
Obtain formal sanction	औपचारिक मंजूरी मिळवावी
Obtain signature	सही मिळवावी ; सही घ्यावी
Occasional surprise checks	अधूनमधून अचानक तपासणी
Off duty	कामावर नसणे
Offence under Section . . . . . is clearly established	कलम . . . . . अनुसार अपराध स्पष्टपणे सिद्ध झालेला आहे
Offensive expression	चीड आणणारे शब्द
Offer remarks on—	—वर अभिप्राय देणे ; —वर शेरा देणे
Office and fair copies are put up for approval and signature	कार्यालय प्रत आणि स्वच्छ प्रत मान्यतेकरता व सहीकरता प्रस्तुत केली आहे
Office considers that	कार्यालयास असे वाटते की
Office expenses	कार्यालयीन खर्च
Office hours	कार्यालयाच्या वेळा
Office memorandum	कार्यालयीन ज्ञापन
Office note	कार्यालयीन टिप्पणी
Office of issue	प्रेषण कार्यालय
Office of profit	लाभ पद
Office of trust	विश्वास पद
Office order	कार्यालयीन आदेश

Office procedure	कार्यालयाची कामकाजपद्धती ; कार्यालयीन कार्यपद्धती
Office proposes	कार्यालय प्रस्तावित करित आहे ; कार्यालयाचा प्रस्ताव आहे
Officer duly authorised in this behalf	या बाबतीत यथावत प्राधिकृत अधिकारी
Officer on loan	उसनवार अधिकारी
Office to examine	कार्यालयाने तपासावे
Office to note carefully	कार्यालयाने काळजीपूर्वक नोंद घ्यावी
Office to take action	कार्यालयाने कार्यवाही करावी
Official and non-official	सरकारी आणि बिनसरकारी ; शासकीय आणि अशासकीय
Official documents	सरकारी/कार्यालयीन कागदपत्र ; अधिकृत दस्तऐवज
Official mourning	सरकारी दुखवटा
Officiating appointment	स्थानापन्न नियुक्ती/नेमणूक
Officiating pay	स्थानापन्न वेतन
Officiating service	स्थानापन्न सेवा
Off print	सुटी प्रत
Off take	उठाव ; उचल
Of high standard	उच्च प्रकारचे/दजांचे
Of the like amount	तेवढ्याच/तितक्याच रकमेचे
Omission of fraction	अपूर्णांक वगळणे
Omitted to be done	करावयाचे राहून गेले
On account of —	— च्या मुळे
On account of the reasons given above	वर दिलेल्या कारणांमुळे
On account payment	खात्यावर पैसे देणे
On an average	सरासरी
On behalf of	— च्या वतीने ; — च्या तर्फे
On compassionate grounds	अनुकंपा/करुणा वाटल्यामुळे
On deputation to —	— कडे प्रतिनियुक्त
On due date	नियत तारखेला
On duty	कामावर ; कर्तव्यार्थ
On grounds of —	— च्या आधारावर/कारणास्तव
On grounds of expediency	इष्टतेच्या आधारावर

On hand	हाती असलेली
On large scale	मोठ्या प्रमाणावर
On medical grounds	वैद्यकीय कारणास्तव
On merits	गुणावगुणावरून
On merits he has no case	गुणावगुणावरून पाहता त्याच्या म्हणण्यात तथ्य नाही
On no account	कोणत्याही अवस्थेत/सवबीवर नाही; काही झाले तरी . . . नाही
On or after that date	त्या तारखेस किंवा त्या तारखेनंतर
On personal contact	स्वतः भेटून/बोलून
On probation	परिवीक्षाधीन
On public grounds	सार्वजनिक हिताच्या दृष्टीने
On receipt of	पोचल्यावर; मिळाल्यावर
On relief by —	— ने कार्यमुक्त केल्यावर
On such terms and conditions as he thinks fit	त्याला योग्य वाटतील अशा अटींवर व शर्तींवर
On the analogy of —	— च्या सदृश
On the contrary	उलट; उलटपक्षी
On the expiry of —	— च्या समाप्तीनंतर
On the face of it	उघडउघड; सकृदर्शनी
On the ground that —	— या कारणामुळे
On the lines of —	— च्या धर्तीवर
On the premises	जागेमध्ये; जागेवर
On these points	ह्या मुद्द्यांवर
On the subject noted above	उपरिनिर्दिष्ट विषयावर
Onus of proof	सिद्धिभार
Onward despatch/transmission	पुढे पाठवणे; पुरःप्रेषण
Open access	मुक्त द्वार; खुला प्रवेश
Open general licence	खुली सर्वसाधारण अनुज्ञप्ती
Opening balance	प्रारंभिक शिल्लक
Opening date of tender	निविदा उघडावयाचा दिनांक
Opening entry	प्रारंभिक नोंद

Open letter	अनावृत पत्र
Open market price	खुल्या बाजारातील किंमत
Open mind	पूर्वग्रहरहित मन
Open risk	उघड जोखीम
Open sea	खुला समुद्र
Open secret	उघड गुपित
Open session	खुले सत्र/अधिवेशन
Open tender	खुली निविदा
Open the case	खटला/प्रकरण सुरू करणे
Opportunity to be heard	आपले म्हणणे मांडण्याची संधी
Opposite direction	विरुद्ध दिशा/बाजू
Optimum point	अनुकूलता बिंदू
Optimum utilisation	अनुकूलतम उपयोग
Optional appearance	वैकल्पिक उपस्थिती/हजेरी
Optional holiday	वैकल्पिक सुटी
Oral agreement	तोंडी करार
Oral evidence	तोंडी पुरावा
Order cheque	नामजोग घनादेश
Order for the payment of money	पैसे देण्याबद्दलचा आदेश ; पैसे भरण्याचा आदेश
Order in appeal	अपिलावर दिलेला आदेश
Order in council	परिषद आदेश
Order in revision	पुनरीक्षण/फेरतपासणी करून दिलेला आदेश
Order in this connection will be issued shortly	या संबंधात लवकरच आदेश देण्यात येईल
Order is restored	सुव्यवस्था प्रस्थापित करण्यात आली
Order of detention	स्थानबद्धतेचा आदेश
Order of merit	गुणवत्ताक्रम ; गुणानुक्रम
Order of preference	पसंतीक्रम
Order of priority	प्राथम्यक्रम
Order of seniority	ज्येष्ठताक्रम
Order of the lower court is upheld	खालच्या न्यायालयाचा आदेश कायम करण्यात येत आहे
Orders are solicited	आदेश द्यावेत ही प्रार्थना

Orders communicated	आदेश कळवण्यात आले ; कळवण्यात आलेले आदेश
Orders contained in —	— मध्ये दिले गेलेले आदेश
Orders issued	आदेश पाठवण्यात आले ; पाठवण्यात आलेले आदेश
Orders passed	आदेश देण्यात आले ; देण्यात आलेले आदेश
Ordinary course	सामान्य क्रम ; सामान्य व्यवहार
Ordinary general meeting	नियत साधारण सभा
Ordinary leave rules	सर्वसाधारण रजा नियम
Ordinary meeting	सामान्य सभा
Ordinary repairs	सामान्य दुरुस्ती
Ordinary retrenchment	सामान्य कपात
Organisational expenses	संघटना खर्च
Organisation and method	रचना व कार्य पद्धती
Original copy	मूळ प्रत
Original work	मूळ/मौलिक कार्य/कृती
Ostensible means of subsistence	निर्वाहाचे प्रकट साधन
Other than—	— च्या शिवाय ; — हून/अन्य , — ह्या खेरीज ; — हे वगळून
Other things being equal	अन्य परिस्थिती समान असल्यास
Outdoor staff	बाह्य कर्मचारीवर्ग
Out-fit allowance	साहित्य सामग्री भत्ता
Out-going member	मावळता सदस्य
Out of date	कालविसंगत ; जुनाट
Out of order	नियमबाह्य ; नादुरुस्त
Out of stock	संग्रहात नाही/नसलेला
Out of turn allotment	क्रमबाह्य नियत वाटप
Out of use	वापरात नसलेला ; अप्रचलित
Out today	आजच्या आज पाठवा
Outturn is estimated at —	उत्पादन — अंदाजले आहे
Outward register	जावक नोंदवही
Over-age candidate	वयाधिक उमेदवार
Overall savings	एकूण बचत

Over and above the prescribed limit	विहित मर्यादितून अधिक
Over estimate	जादा अंदाज
Overhead cost	अधिपरिव्यय
Overhead expense	उपरिव्यय ; वरकड खर्च
Overland journey	खुष्कीचा प्रवास
Over one's signature	आपल्या सहीने
Over payment	अतिप्रदान
Overseas scholarship	समुद्रपार शिष्यवृत्ती
Overstayal of leave	रजा संपूनही अनुपस्थिती
Over time allowance	अतिकालिक भत्ता
Overwriting	गिरवणे; उपरिलेखन
Owing to —	— मुळे

Package programme

Packed by —

Packing and composition

Paid and cancelled

Paid and checked

Paid by transfer

Paid in my presence

Panel of certified auditors

Papers are sent herewith

Papers do not appear to have been received

Papers have been amalgamated

Papers should not be tossed for several days

Papers to be returned in original

Paper under consideration

Paper under consideration is self explanatory

Paper under disposal

Parent office

*Pari pasu*

Partial decontrol

Partial modification

Particulars of schemes

Part thereof

Part-time

Party in power

Par value

Passed for payment

Passed on fully vouched bills

Passed with condonation

Passed with grace

सधन शेतीचा कार्यक्रम

— कडून संवेष्टित]

वस्तुमान आणि घटक निर्देश

चुकते करून रद्द

चुकते केले आणि तपासले

लेखांतरणाने दिले

माझ्या समक्ष रक्कम चुकती केली

प्रमाणित लेखापरीक्षकांची नामिका

कागदपत्र सोबत पाठवले आहेत

कागदपत्र आले नसावेत असे वाटते/दिसते

कागदपत्र एकत्रित करण्यात आले आहेत

कागदपत्रांची फार दिवस टोलवाटोलवी करू नये

मूळ कागदपत्र परत करावे

विचाराधीन कागद/पत्र

विचाराधीन कागद/पत्र स्वयंस्पष्ट आहे

कार्यवाहीसाठी कागद/पत्र

मूळ कार्यालय

एकसमयेकरून, बरोबरच

अंशतः निरनियंत्रण

अंशतः फेरबदल

योजनांचा तपशील

त्यातील अंश

अंशकालिक

सत्तारूढ पक्ष

सम मूल्य

प्रदानार्थ मंजूर

पूर्णतः प्रमाणित बिलांवर मंजूर करण्यात आलेला

क्षमापनाने उत्तीर्ण

कृपयोर्त्ता



Passing of bill	विधेयक संमत/मंजूर करणे
Passing out parade	(सैनिकी) दीक्षांत संचलन
Passing standard	उत्तीर्णता मानक
Past and current prices	पूर्वीच्या आणि चालू किंमती
Pauper costs	नादारी फिर्यादीचा खर्च
Payable to/at —	— ला/... येथे देय
Pay bill	वेतन बिल
Pay damages	नुकसानभरपाई करणे/दिणे
Payment of expenses	खर्च चुकता करणे
Payment of money into —	— मध्ये पैसा जमा करणे
Payment of taxes	कर देणे ; कर भरणे
Payment order	प्रदान आदेश
Pay of establishment	आस्थापनेचे वेतन
Pay of officers	अधिकाऱ्यांचे वेतन
Payscale have been declared as identical	वेतनश्रेणी एकरूप असल्याचे जाहीर करण्यांत आले आहे
Peaceably and quietly	शांतपणे आणि निमूटपणे
Peaceful agitation	शांततामय आंदोलन
Pecuniary interest	आर्थिक हित/हितसंबंध
Pecuniary loss	द्रव्य हानी ; आर्थिक हानी/नुकसान
Penal cut	शिक्षा म्हणून कपात
Penal diet	शिक्षा आहार
Penal rent/sum	शिक्षा भाडे/रक्कम
Penalty for contravention of orders	आदेशभंगाकरता दंड/शास्ती
Pending appointment by nomination	नामनिर्देशनाद्वारे नेमणूक होईपर्यंत
Pending authorization of the Legislature	विधान मंडळाची अधिकृत मंजूरी मिळेपर्यंत
Pending work	प्रलंबित काम ; साचलेले काम
Pend till the decision is taken on the main file	मुख्य फाईलीवर निर्णय घेण्यात येईपर्यंत थांबवून ठेवावे
Pensionary charges	निवृत्तिवेतनाचा आकार
Pensioner shall have no access to — (document)	(कागदपत्र)... निवृत्तिवेतनिकाला पहा-वयास मिळणार नाही
Per bearer	घेऊन येणाऱ्याबरोबर
Per capita	दरडोई

Per cent	शेकडा ; टक्के
Percentage of marks	गुणांची टक्केवारी / शेकडेवारी
Per contra	उलटपक्षी ; दुसऱ्या बाजूस
Perfectly in order	पूर्णपणे सुस्थितीत
Perform opening ceremonies	उद्घाटन समारंभ पार पाडणे
Perform the duties	कर्तव्ये पार पाडणे
Perfunctory and cryptic reports	वरवरची आणि दुर्बोध प्रतिवेदने
Periodical allowance	नियतकालिक भत्ता
Periodical check up	नियतकालिक तपासणी
Periodical return	नियतकालिक विवरण
Periodical statement	नियतकालिक विवरणपत्र
Period of compulsory waiting	अवश्य प्रतीक्षावधी
Period of tenure	धारणाधिकाराची मुदत
Period of validity	मान्यता काल
Permanent advance	स्थायी अग्रिम
Permanent headquarter	स्थायी मुख्यालय
Permanent pensionable post	निवृत्तिवेतनी कायम पद
Permanent resettlement	कायम पुनर्वसाहत
Permanent travelling allowance	कायम प्रवास भत्ता
Permissible means of transport	वाहतुकीची अनुज्ञेय साधने
Perpetual succession	अखंड परंपरा
Personal attention is required	जातीने लक्ष घालणे आवश्यक आहे
Personal effects	वैयक्तिक चीजवस्तू
Personal file of —	— ची वैयक्तिक फाईल
Personal interview	समक्ष मुलाखत
Personally liable	व्यक्तिशः जबाबदार
Personal pay	वैयक्तिक वेतन
Personal privileges	वैयक्तिक विशेषाधिकार
Personal qualities and practical ability	वैयक्तिक गुण आणि व्यावहारिक कार्यक्षमता
Personal security	वैयक्तिक प्रतिभूती/जमानत
Person concerned	संबंधित व्यक्ती
Person shall be proceeded against	व्यक्तीविरुद्ध कारवाई करण्यात येईल
Pertaining to —	— च्या संबंधी

Petty cash book  
 Petty construction and repairs  
 Petty time-barred claim  
 Phasing of programme  
 Physical check  
 Physical targets  
 Physical violence  
 Piece rate worker  
 Place an order for —  
 Place at one's disposal  
 Place at the disposal of —

Place of business  
 Place under suspension  
 Plan provision  
 Plans and estimates  
 Please acknowledge receipt  
 Please adduce evidence  
 Please appear in person or through  
 an agent before—  
 Please arrange to send —  
 Please comply before due date  
 Please diarise  
 Please discuss  
 Please expedite compliance  
 Please frame charge sheet with state-  
 ment of facts against the suspended  
 person  
 Please give top priority to —  
 Please hand over charge to  
 — and report yourself at —  
 Please issue the memo below  
 immediately and submit the file  
 Please note the requirements for  
 future

किरकोळ रोकड वही  
 किरकोळ बांधकाम आणि दुस्त्या  
 मुदतीबाहेर गेलेला किरकोळ दावा  
 कार्यक्रमाचे अवस्थाकल्पन/टप्पे ठरवणे  
 प्रत्यक्ष तपासणी  
 वास्तव लक्ष्ये  
 शारीरिक अत्याचार  
 कंत्राटी कामकरी  
 — ची मागणी करणे  
 एखाद्याच्या स्वाधीन करणे  
 — कडे सोपवणे (service)  
 — च्या स्वाधीन करणे (amount)  
 कार्यस्थान  
 निलंबनाधीन ठेवणे  
 योजना तरतूद  
 नकाशे व अंदाज  
 पोच द्यावी  
 पुरावा दाखल करावा  
 — च्यासमोर जातीने किंवा प्रतिनिधीमार्फत  
 हजर व्हावे  
 — पाठवण्याची व्यवस्था करावी  
 नियत तारखेपूर्वी अनुपालन करावे  
 दैनिकीत नोंद घ्या  
 चर्चा करावी  
 त्वरेने अनुपालन करावे  
 निलंबित व्यक्तीविरुद्ध वस्तुस्थिति कथनासह  
 दोषारोप पत्र तयार करावे  
 — ला सर्वप्राथम्य द्यावे  
 — कडे कार्यभार सोपवावा आणि—  
 येथे स्वतः उपस्थित व्हावे  
 खाली ठेवलेला ज्ञाप तात्काळ पाठवावा  
 आणि फाईल सादर करावी  
 या बाबींची भविष्यकाळाकरता नोंद करून  
 ठेवावी

Please prepare precis of the case	खटल्याची/प्रकरणाची संक्षेपिका तयार करावी
Please put up alternative proposals	पर्यायी प्रस्ताव प्रस्तुत करावे
Please put up a self-contained summary	कृपया स्वयंपूर्ण संक्षेप/सारांश प्रस्तुत करावा
Please put up case file	प्रकरणाची फाईल प्रस्तुत करावी
Please put up precedent	पूर्वदाखला/पूर्वोदाहरण प्रस्तुत करावा/वे
Please put up with previous papers	आधीच्या कागदपत्रांसह प्रस्तुत करावे
Please quote authority	प्राधिकार उद्धृत करावा ; प्रमाणवचन द्यावे
Please quote for —	— करता/ची किंमत कळवावी
Please reconcile the discrepancy in the entries	नोंदींतील विसंगतीचा मेळ घालावा
Please refer to letter No.	पत्र क्र. .... पहावे
Please refer to this office memo under reference	या कार्यालयाचा संदर्भाधीन जाप पहावा
Please reply forthwith	ताबडतोब उत्तर पाठवावे
Please see	भेटावे
Please see the undersigned	खाली सही करणाऱ्यास भेटावे
Please send alternative proposals	पर्यायी प्रस्ताव पाठवावेत
Please speak	समक्ष बोलावे
Please state definite reasons	निश्चित कारणे नमूद करावीत
Please submit preliminary report	प्रारंभिक प्रतिवेदन सादर करावे
Please take a special note of —	— ची विशेष रीतीने नोंद घ्यावी
Please take delivery	सोडवून घेण्यात यावे
Please treat it as most urgent	हे अत्यंत तातडीचे समजावे
Please treat this as strictly confidential	हे अगदी गोपनीय समजावे
Point by point	मुद्देवार
Point of commencement and end of journey	प्रवासाच्या आरंभाचे व शेवटचे ठिकाण
Point of fact	वस्तुस्थितिविषयक मुद्दा
Points under consideration	विचाराधीन मुद्दे
Policy decision	धोरणविषयक निर्णय
Policy on the joint lives	संयुक्त आयुर्विमापत्र
Political and communal agitations	राजकीय आणि जातीय आंदोलने

Portion marked ' A '	‘ अ ’ चिन्हित भाग
Port quarantine	बंदरावरील संसर्गरोषशाला
Position may be explained to —	— ला परिस्थिती समजावून सांगावी
Possession of prescribed qualifications	विहित अर्हता असणे
Postage stamp	डाक मुद्रांक
Postal address	डाक पत्ता
Postal copy of the telegram in confirmation	तारेच्या पुष्टीदाखल डाकप्रत
Postal insurance	डाक विमा
Postal insurance and life annuity funds	डाक विमा आणि आजीवन वार्षिकी निधी
Post and Telegraph and Public call offices	डाक व तार आणि सार्वजनिक दूरध्वनि कार्यालये
Post audit	उत्तर-लेखापरीक्षा
Post carrying a special pay	विशेष वेतनी पद
Posting of bills in stock ledger	संग्रह पंजिकेत विलांची नोंद करणे
Post item into the register	बाब नोंदवहीत घ्यावी
Post of absorption	समावेशन पद
Post office cash certificate	डाक रोखपत्र
Post review	नंतरचा आढावा
Posts and services	पदे आणि सेवा
Post-war services	युद्धोत्तर सेवा
Potential danger	संभाव्य संकट
Power of sanction	मंजुरीची शक्ती
Powers and duties	शक्ती आणि कर्तव्ये
Power shall vest in the Board	मंडळाकडे शक्ती निहित राहील
Power shall vest in the Commissioner	आयुक्ताकडे शक्ती निहित राहील
Power to make regulations	विनियम करण्याची शक्ती
Power to summon	बोलावण्याची शक्ती
Power to suspend execution of orders	आदेशांची अंमलबजावणी निलंबित/तहकूब करण्याची शक्ती
Power to write off	निलंबनाची शक्ती

Practical training	व्यावहारिक प्रशिक्षण ; प्रत्यक्ष प्रशिक्षण
Pre audit	(adj.) लेखापरीक्षा पूर्व ; (n.) पूर्व-लेखापरीक्षा
Precautionary measures	सावधानगिरीच्या उपाययोजना
Preceding note	यापूर्वीची टिप्पणी
Precis at flag ..... explains the points at issue/case	..... पताकेवरील संक्षेपित वादप्रश्न/ प्रकरण स्पष्ट करण्यात आला/आले आहे
Prefer a belated claim to the post.	पदाकरता उशिरा दावा सांगणे
Prefix or suffix a holiday to leave	रजेच्या मागे किंवा पुढे सुटी जोडणे
Prejudiced by —	— ने/मुळे बाधित
Pre-licence enquiry	अनुज्ञप्तिपूर्व चौकशी
Preliminary enquiry	प्रारंभिक चौकशी
Preliminary report	प्रारंभिक प्रतिवेदन/अहवाल
Pre-merger balance	विलीनीकरणापूर्वीची शिल्लक
Preparation of working plan	कार्ययोजना तयार करणे
Preparatory to retirement	सेवानिवृत्तिपूर्व
Prescribed form	विहित प्रपत्र/नमुना
Prescribed form of application	अर्जाचा/आवेदनपत्राचा विहित नमुना
Prescribed manner	विहित रीत
Prescribed procedure	विहित कार्यपद्धती
Prescribed qualifications	विहित अर्हता
Prescribed scale of supply	पुरवठ्याचे विहित मान
Presentation of an applications	आवेदनपत्र सादर करणे
Presentation of colours	ध्वज, बिल्ले, फीत इत्यादींचे वितरण
Presents compliments to —	विज्ञप्तिपूर्वक कळवण्यात येते की ....
Preservation of record	अभिलेख परिरक्षण
Preservative treatment	संस्करण उपचार
Preside at the meeting	सभेचे अध्यक्षपद स्वीकारणे
Press code	वृत्तपत्र संहिता
Press copy	मुद्रण प्रत
Presumptive pay	आनुमानिक वेतन
Prevailing circumstances	चालू परिस्थिती

Prevention of cruelty to animals	प्राणिपीडा प्रतिबंध
Preventive measures	प्रतिबंधक उपाय/उपाययोजना
Previous consent	पूर्व संमती
Previous papers on the subject have been transferred to section	ह्या विषयावरील आधीचे कागदपत्र ..... शाखेकडे देण्यात आल आहेत
Previous sanction	पूर्व मंजूरी
<i>Prima-facie</i>	प्रथमदर्शनी
<i>Prima-facie</i> case exists	प्रथमदर्शनी प्रकरणात तथ्य दिसते
<i>Prima-facie</i> eligible	प्रथमदर्शनी पात्र
Primary standard	मूळ प्रमाण
Prior approval	पूर्व मान्यता
Priority given to the work	कामाला दिलेले प्राथम्य
Priority marking	प्राथम्यांकन
Prior recommendation (to bills) required	(विधेयकांकरता) पूर्व शिफारस आवश्यक
Private as well as public places	खाजगी तशीच सार्वजनिक स्थाने
Private donations and contribution funds	खाजगी देणग्या आणि अंशदान निधी
Probable expenditure	संभाव्य खर्च
Probationary period	परिवीक्षा कालावधी
Probationer officer	परिवीक्षकाचीन अधिकारी
Probation officer	परिवीक्षा अधिकारी
Procedure laid down in the memo will be noted in the department	ज्ञापात विहित केलेल्या कार्यपद्धतीची विभागात नोंद केली जाईल
Procedure to be followed	अनुसरावयाची कार्यपद्धती
Proceedings be stayed	कार्यवाही थोपवून धरण्यात यावी
Proceedings of meeting to be deemed to be good and valid	सभेचे कामकाज उचित आणि विधिग्राह्य समजले जावे
Proceedings of the enquiry	चौकशीचे कामकाज
Process of training	प्रशिक्षणक्रम
Production of account	हिशेव प्रस्तुत करणे
Professing a particular denomination	विशिष्ट संप्रदायाचा अनुयायी म्हणवणे
Professional examination	व्यावसायिक परीक्षा
Proficiency in examination	परीक्षेतील नैपुण्य

Profit and loss account	नफ्यातोट्याचा हिशेब
<i>Proforma</i> accounts	प्रपत्र लेखा
<i>Proforma</i> adjustment	प्रपत्र समायोजन
Programme schedule	कार्यक्रम अनुसूची
Project undertaken departmentally	विभागाने हाती घेतलेला प्रकल्प
Promote goodwill and cordiality	सदिच्छा आणि सौहार्द वाढवणे
Promoting authority	पदोन्नती/बढती देणारा प्राधिकारी; प्रवर्तक प्राधिकारी
Promotion under 'next below' rule	'निकटनिम्नता' नियमानुसार पदोन्नती
Prompt delivery	सत्वर बटवडा/पोचवणी
Promulgation of scheme	योजनेचे प्रख्यापन
Pronounce (a decision)	(निर्णय) सांगणे
Pronouncement of judgment	न्यायनिर्णयाचे उच्चारण
Proper arrangement	योग्य/उचित व्यवस्था
Proper channel	योग्य मार्ग
Property passing upon death to —	मृत्यूनंतर — कडे जाणारी मालमत्ता
Property returned to — in my presence	माझ्या उपस्थितीत — ला मालमत्ता परत करण्यात आली
Prophylactic measures	रोगप्रतिबंधक उपाययोजना
Proposal is quite in order	हा प्रस्ताव पूर्णपणे नियमास धरून आहे
Proposals, if any	काही प्रस्ताव, असल्यास
Proposed outlay	प्रस्तावित खर्च
Proposed to be introduced	सुरू करण्याचे योजले आहे
Proposed tour programme	योजलेल्या/संकल्पित दौऱ्याचा कार्यक्रम
Propose or second a nomination	नाव सुचवणे किंवा त्याला अनुमोदन देणे
Propriety of expenditure	खर्चाचे औचित्य
<i>Prorata</i> distribution	यथाप्रमाण वितरण
Prorogue the Legislature of the State	राज्य विधानमंडळाची सत्रसमाप्ती करणे
Pros and cons	साधकबाधक मुद्दे ; उलटमुलट बाजू
Prospects of promotion	बढतीची आशा/संभव
Proved charge	सिद्ध झालेला दोषारोप
Provided by —	— ने उपबंधित केलेले ; — ने तरतूद केलेले
Provided further that —	आणखी असे की — ; आणखी जर —



Provided that substitutes are engaged only in necessitous cases

Provide for the levy of the tax

Provisional appointment

Provisional confirmation

Provisional order

Provision exists in the budget for incurring this expenditure during the current year

Provision for exclusion

Provision of alternative arrangement

Provision shall apply *mutatis mutandis*

Provisions of the appropriate penal Section of the Act

Provocative and inconsiderate conduct

Pseudonymous application

Public holidays under the Negotiable Instruments Act

Public utility service

Punishable under Section...

Purchase money

Purely temporary post

Purporting to be done

Purpose of journey

Put up a new draft

Put up for signature

Put up interview card

Put up leave account

Put up requisition

Put up with connected case papers

मात्र केवल आवश्यक त्या प्रकरणा बदली  
माणसे नेमण्यात येतील

कर वसवण्याची व्यवस्था करणे, तरतूद  
करणे

तात्पुरती नियुक्ती/नेमणूक

तात्पुरते स्थायीकरण

तात्पुरता आदेश

चालू वर्षी हा खर्च करण्याची अर्थसंकल्पात  
तरतूद आहे

अपवर्जनाकरता तरतूद

पर्यायी व्यवस्थेची तरतूद

योग्य त्या फेरफारांसह हा उपबंध लागू  
होईल

अधिनियमाच्या शिक्षाविषयक समुचित  
कलमाचे उपबंध

प्रक्षोभक अणि असमंजसपणाची वर्तणूक

टोपणनावी अर्ज

परकाम्यपत्र अधिनियमास अनुसरून दिलेल्या  
सार्वजनिक सुट्या

लोकोपयोगी सेवा

....कलमानुसार शिक्षेस पात्र

खरेदीची रक्कम

अगदी तात्पुरते पद

करणे अभिप्रेत असलेले

प्रवासाचे प्रयोजन

नवीन मसुदा प्रस्तुत करावा

सह्युत्पाद प्रस्तुत

भेटपत्रक प्रस्तुत करावे

रजेचा हिशेब प्रस्तुत करावा

मागणी प्रस्तुत करावी

प्रकरणाच्या संबंधित कागदपत्रांसह प्रस्तुत  
करावे

Qualified candidate  
 Qualified to be appointed  
 Qualifying examination  
 Qualifying marks  
 Qualifying service  
 Qualifying standard  
 Qualitative distribution  
 Quality control  
 Quantity and quality  
 Quantity required  
 Quantum of audit  
 Quantum of punishment  
 Quarter average  
 Quarterly return  
 Quash the proceedings  
 Quasi-judicial  
 Quasi-permanent  
 Query at prepage  
 Question be now put up  
 Question of fact  
 Question of law  
 Quick disposal  
 Quinquennial report

अर्हताप्राप्त उमेदवार  
 नियुक्तीस पात्र असलेले  
 अर्हता परीक्षा  
 अर्हता गुण  
 अर्हकारी सेवा  
 अर्हता प्रमाण/मानक  
 गुणात्मक वितरण  
 गुण नियंत्रण ; श्रेणी/प्रत नियंत्रण  
 परिमाण आणि दर्जा  
 आवश्यक परिमाण  
 लेखापरीक्षेचे ठरीव प्रमाण/प्रमात्रा  
 शिक्षेचे ठरीव प्रमाण/प्रमात्रा  
 चतुर्थांश सरासरी  
 त्रैमासिक विवरण  
 कार्यवाही रद्दबातल करणे  
 न्यायिकवत  
 स्थायीवत  
 मागील पृष्ठावर केलेली विचारणा  
 प्रश्न आता प्रस्तुत करावा  
 वस्तुस्थितीसंबंधी प्रश्न  
 विधिविषयक प्रश्न  
 त्वरित विल्हेवाट  
 पंचवार्षिक अहवाल

## R

Radical change	आमूलाग्र बदल/परिवर्तन
Rail-cum-road ticket	रेल्वे नि सडक तिकीट
Rail value	रेल्वे खर्च
Railway warrant	रेल्वे अधिपत्र
Raise a loan	कर्ज उभारणे
Raise objection	आक्षेप घेणे
Raise plea	युक्तिवाद करणे
Raison d'être	सयुक्तिक कारण/उपपत्ती
Random population survey	यादृच्छिक लोकसंख्या पाहणी
Random sample survey	यादृच्छिक नमुना पाहणी
Rank and file	सर्वसामान्य लोक
Rate of discount	बट्ट्याचा दर
Rate of exchange	विनिमयाचा दर
Rate of mortality	मृत्युसंख्येचे प्रमाण
Ratification of specified appointments	उल्लेखित नियुक्तींचे अनुसमर्थन
Ratio chart	गुणोत्तर तक्ता
Ratio decidendi	निर्णय आधार
Rational doubt	सयुक्तिक शंका
Rationalisation of industries	उद्योगधंद्यांचे पुनःसंघटन
Raw material	कच्चा माल
Read Government Letter, Home Department, No. ....dated. ....	गृह विभागाचे दिनांक . . . . .चे शासकीय पत्र क्रमांक . . . . .पहावे
Ready reckoner	शीघ्र गणक
Reap the benefit	लाभ करून घेणे
Reappropriation of accounts	लेख्यांचे पुनर्विनियोजन
Reappropriation statement	पुनर्विनियोजन विवरणपत्र
Rearrange the papers	कागदपत्र पुन्हा नीट लावा
Reasonable efforts	वाजवी प्रयत्न
Reasonable facilities	वाजवी सोयी/सुविधा
Reasonable grounds	वाजवी कारणे
Reasonable wear and tear	वाजवी झीजतूट
Reason to believe	मानण्यास सयुक्तिक कारण

Reassessment of value	मूल्यांचे पुनर्निर्धारण
Rebate of duty	शुल्क वटाव/सूट
Rebate of interest	व्याजाचा वटाव ; व्याजात सूट
Rebut the charges	आरोपांचे खंडन करणे
Recalculated retail rate	पुनर्गणित किरकोळ दर
Recall from leave	रजेवरून परत बोलावणे
Receipt and disbursement	जमा आणि संवितरण
Receipt and issue section	आवक आणि जावक शाखा
Receipt book	पावती पुस्तक
Receipted chalan	पोच लिखित चलान
Receipt register	जमा नोंदवही
Received in cash	रोख मिळाली
Received Rupees. ....(Rs. ....)	निविदापत्राची किंमत रु. .... (रु. ....)
only, being the cost of tender form	फक्त पावली
Reciprocal help	परस्पर साहाय्य
Reconcile the account	हिशेबाचा मेळ वसवावा
Reconciliation of accounts	लेख्यांचा मेळ
Reconciliation of expenditure	खर्चाचा मेळ
Reconstruction of accounts	लेख्याची/हिशेबाची पुनर्रचना
Record of right	अधिकार अभिलेख
Record of service	सेवाभिलेख
Record room	अभिलेख कक्ष
Recovery by instalments	हप्तोबंदीने वसुली
Recovery of claims	मागणी रकमांची वसुली
Recovery of loss	तोटाचाची/हानीची भरपाई
Recruitment by selection	निवडीद्वारे सेवाप्रवेश
Recruitment to posts	पदे/जागा भरणे
Rectify the mistake	चूक दुस्त करणे
Recurrent-non-recurrent	आवर्ती-अनावर्ती
Recurring expenditure	आवर्ती खर्च
Recurring grant	आवर्ती अनुदान
Redeemable preference shares	विमोचनयोग्य अधिमान भाग
Redeem in lump sum	ठोक रकमेत विमोचन करणे
Redemption fund	विमोचन निधी

Red letter day	सोन्याचा दिवस
Redress grievances	गान्हाणी दूर करणे
Reduce to writing	लेखनिविष्ट करणे
Reduction in pay	वेतन कमी करणे
Reduction in punishment	शिक्षा कमी करणे
Reduction in rank	पदावनती
Re-examined and found correct	पुन्हा तपासले आणि बरोबर आढळले
Reference is invited to —	— या संदर्भात पहावे
Referred to —	संदर्भित, निर्दिष्ट ; विचारार्थ पाठवलेला
	— ला पाठवले आहे
Referred to as —	— म्हणून निर्दिष्ट
Referred to in the preamble	उद्देशिकेत उल्लिखित
Refixation of pay	वेतनाची पुनर्निश्चिती
Refresher course	उजळणी पाठ्यक्रम
Refund applicable	परतावा लागू आहे
Refund of advance	आगाऊ रकमेचा परतावा
Refund of Income-tax	आयकराचा परतावा
Refund of payment order	प्रदान परतावा आदेश
Refuse to exercise the power	शक्तीचा वापर करण्यास नकार
Register a case	खटला/प्रकरण नोंदणे/नोंदवणे
Register a society	संस्था नोंदवणे/नोंदणे
Registered letter	डाक नोंद पत्र
Register of accounts	लेखा नोंदवही
Register of sales	विक्री नोंदवही
Registration mark	नोंदणी चिन्ह
Registration of foreigners	परराष्ट्रीय लोकांची नोंदणी
Regular enquiry	रीतसर चौकशी
Regular establishment	क्षिप्रत आस्थापना
Regularity of expenditure	खर्च नियमानुसार असणे
Regular leave	सर्वसाधारण रजा
Regularly settled	नियमानुसार निश्चित केलेले
Regular permanent	नियमानुसार कायम
Regular temporary	नियमानुसार तात्पुरता
Regulation of seniority	ज्येष्ठतेचे विनियमन

Reimbursement of bills	बिलांची प्रतिपूर्ती
Reimbursement of expenses	खर्चाची प्रतिपूर्ती
Reimbursement of medical charges	वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती
Reinstate in service	सेवेत पुनःस्थापित करणे
Rejected objections	फेटाळलेले आक्षेप
Relates to —	— शी संबंध आहे
Relating to —	— शी संबंधित ; — विषयक
Relaxation of age limit	वयोमर्यादेची अट शिथिल करणे
Relaxation of rules	नियम शिथिल करणे
Released on appeal	अपिलात सोडलेला
Released on bail	जामिनावर सोडलेला
Release from requisition	अधिग्रहणातून मोकळे करणे
Release of land	जमीन मोकळी करणे
Release of surplus personnel	अतिरिक्त कर्मचारीवर्ग सेवामुक्त करणे
Release to press	वृत्तपत्रांना प्रकाशनार्थ देणे
Relevant papers	संबंधित कागदपत्र
Relevant papers be put up	संबंधित कागदपत्र प्रस्तुत करावे
Reliable evidence	विश्वसनीय पुरावा
Relief and joining report awaited	कार्यमुक्तीचे व पदग्रहणाचे प्रतिवेदन प्रतीक्षित
Relief and rehabilitation	सहायता व पुनर्वसन
Religious endowment	धार्मिक दान/दाननिधि
Relinquishment of charge	कार्यभार मुक्ती
Reluctant to do—	— करण्यास नाखूश
Remain consistent with —	— शी सुसंगत राहणे
Remain in force	अंमलात असणे ; जारी राहणे
Remarks column	अभिप्राय/शेरा रकाना
Remarks of adverse nature	प्रतिकूल स्वरूपाचे शेरे/अभिप्राय
Remedial defects	सुधारता येतील असे दोष
Reminder may be sent	स्मरणपत्र पाठवण्यात यावे
Remission of fine	दंडाची सूट/माफी
Remission of tuition fee	शिक्षण फीची सूट/माफी
Remit by money order	घनप्रेषाद्वारे पाठवणे
Remit irrecoverable arrears	बुडीत बाकीची सूट देणे

Remit instalment	हप्ता पाठवणे
Remittance register	वित्तप्रेषण नोंदवही
Remittance report	भरणा प्रतिवेदन ; वित्तप्रेषण प्रतिवेदन
Removal from office	पदावरून दूर करणे
Removal from service	सेवेतून काढून टाकणे
Remuneration charges	पारिश्रमिकाचा खर्च
Render account	हिशेब देणे
Rendered service	केलेली सेवा
Renewal of demand	नव्याने मागणी करणे
Renewal of registry	नोंदीचे नवीकरण
Renewal of visa	प्रवेशपत्राचे नवीकरण
Renewals and repairs	नवीकरण आणि दुरुस्ती
Renounce a claim	दावा/मागणी सोडणे
Rent free tenements	भाडेमाफ गाळे
Repayment of loan	कर्जाची परतफेड
Repeals and savings	रद्द आणि व्यावृत्त
Reply may be sent as per draft	मसुद्यानुसार उत्तर पाठवण्यात यावे
Reply not received in spite of repeated reminders	वारंवार स्मरणपत्रे पाठवूनमुद्धा उत्तर आले नाही
Reply not yet received	अद्याप उत्तर आले नाही
Reporting officer	प्रतिवेदक अधिकारी
Report of relinquishment of charge	कार्यभार मुक्तीचे प्रतिवेदन
Report on the observance of press code	वृत्तपत्र संहितेच्या पालनाबाबत अहवाल
Report submitted to —	— ला अहवाल सादर केला/प्रतिवेदन सादर केले
Representation against order	आदेशाविरुद्ध अभिवेदन
Repugnant to the context	संदर्भास प्रतिकूल
Required information may please be furnished/supplied without delay	हवी असलेली माहिती अविलंब कळवण्यात/पुरवण्यात यावी
Requiring no proof	प्रमाणाची जरूरी नसलेले
Requisite number of labourers	कामगारांची आवश्यक ती संख्या
Requisition for advertising a post	पदाची जाहिरात देण्याची मागणी
Requisition for a form of application	आवेदनपत्राच्या नमुन्याची मागणी

Requisition for correction of heads	शीर्षाच्या दुस्स्तीची मागणी
Requisition form	मागणी प्रपत्र
Requisition of land	जमिनीचे अधिग्रहण
Reservation of circuit houses and rest houses	विश्राम भवने व विश्राम गृहे राखून ठेवणे
Reservation of posts	पदे राखून ठेवणे
Reservation of seats	जागा राखून ठेवणे
Reserved capital	राखीव भांडवल
Reserved list	राखीव यादी
Reserved price	राखीव विक्रीदर
Reserve fund	राखीव निधी
Resettlement in Government service of discharged employees	सेवामुक्त कर्मचाऱ्यांना सरकारी सेवेत पुनःस्थापित करणे
Residential quarters	राहती निवासस्थाने
Residuary powers of legislation	अवशिष्ट विधिविधानशक्ती
Resignation of post	पदाचा/जागेचा राजीनामा
Restricted interpretation	मर्यादाविशिष्ट निर्वचन
Rest with —	— च्या हाती असणे ; — च्या अधिकारात असणे
Resubmitted with previous papers	आधीच्या कागदपत्राबरोबर पुनःसादर
Resulting from —	— पासून निघालेले/उत्पन्न झालेले
Result of audit	लेखापरीक्षेचा परिणाम
Result of examination	परीक्षेचा निकाल
Resume the duties	कामावर परत रुजू होणे
Resume lands	जमिनी परत घेणे.
Resumption of charge	कार्यभाराचे पुनर्ग्रहण
Resumption of talk	बोलणी परत चालू/सुरू करणे
Retail dealer	फुटकळ विक्रेता/व्यापारी
Retired officer	सेवानिवृत्त अधिकारी
Retirement from service	सेवानिवृत्ती
Retiring pension	पूर्णसेवा निवृत्तिवेतन
Retrenched staff	कमी केलेला कर्मचारीवर्ग
Retrospective effect	पूर्वलक्षी प्रभाव
Return due on.....	परतीची/विवरण देण्याची ठराविक तारीख..



Returned after doing the needful	आवश्यक कार्यवाहीनंतर परत
Returned duly endorsed	यथोचित पृष्ठांकनासह परत
Returned for further consideration	अधिक विचारामाठी परत
Returned with objection	आक्षेपामह परत
Returned with reply that —	— या उत्तरासहित परत
Return in original	मूळ प्रत परत पाठवणे
Return is blank	विवरण कोरे
Return journey	परतीचा प्रवास
Return of file may be awaited	फाईल परत येण्याची वाट पहावी
Return of file may kindly be expedited	कृपया फाईल परत पाठवण्याची त्वरा करावी
Revaluation of assets	मत्तेचे पुनर्मूल्यांकन
Revenue and capital expenditure	महसुली आणि भांडवली खर्च
Revenue duty	महसूल शुल्क
Revenue expenditure	महसुली खर्च
Revenue stamp	महसूल मुद्रांक
Reverse an order	आदेश उलटवणे
Reversion <i>vis-a-vis</i> reduction of Government servant	सरकारी कर्मचाऱ्याचे प्रत्यावर्तन लक्षात घेऊन पदावनती
Revert to a lower post	कनिष्ठ पदावर परत येणे/आणणे
Review of balance	शिल्लेचा आढावा
Review of case	खटल्याचे/प्रकरणाचे पुनर्विलोकन
Revised agenda	सुधारलेली कार्यसूची
Revised estimates	सुधारलेले अंदाज
Revised memo is put up as desired	आदेशानुसार सुधारलेला ज्ञाप प्रस्तुत
Revise working plan	कार्ययोजना सुधारणे
Revision of payscales	वेतनश्रेणीची फेरपाहणी; वेतनश्रेणीचे पुनरीक्षण
Revoke the case	प्रकरणाला पुन्हा चालना देणे
Revocation of grants	अनुदाने रद्द करणे
Revocation of guarantee	हमी रद्द करणे
Revoked licence	रद्द केलेली अनुज्ञप्ती
Rightful heir	न्याय्य वारस

Rigorous imprisonment

Road mileage

Roll of honour

Rough copy

R. S. V. P.

Rubber stamp

Rule framed under Section . . . .

Rule making power

Rule of general application

Rules and regulations

Rules of business

Rules of procedure

Running contract

सश्रम कारावास

सडक भत्ता

सन्माननीयांची सूची

कच्ची प्रत

कृपा करून उत्तर पाठवावे (कृ. क. उ. पा.)

रबरी ठसा

कलम . . . . अनुसार तयार केलेला नियम

नियम बनवण्याची शक्ती

सर्वलागू नियम

नियम आणि विनियम

कामकाजाचे नियम ; कार्य नियमावली

कार्यपद्धति नियम

चालू कंत्राट ; चालू करार

Safe deposit vault	सुरक्षित ठेवघर
Said rule	उक्त नियम
Salaried office	वेतनी पद
Salable publications	विक्रीसाठी प्रकाशने ; विक्रेय प्रकाशने
Salient features of the scheme	योजनेची ठळक वैशिष्ट्ये
Salient points	ठळक मुद्दे
Salutary effect	हितकारक/हितावह परिणाम
Sample survey	नमुना सर्वेक्षण/पाहणी
Sanctioned after consultation with Finance Department	विन विभागाशी विचारविनिमय केल्यानंतर मंजूर
Sanctioned as proposed	यथा प्रस्तावित मंजूर
Sanction has become inoperative	मंजूरी अप्रवर्ती ठरली आहे
Sanctioning authority	मंजूरी देणारा/रे प्राधिकारी/प्राधिकरण
Sanction is hereby accorded to --	-- ला याद्वारा मंजूरी देण्यात येत आहे
Sanction of interest-free loan	ब्रिन्व्याजी कर्जाला मंजूरी
Satisfactory account	समाधानकारक खलासा/कथन
Satisfactory proof	समाधानकारक प्रमाण
Save as expressly provided	स्पष्ट जवदांत उपबंधित केलेल्या बाबी सोडून
Save as otherwise provided in any law or rule	कोणत्याही विधीत किंवा नियमात अन्यथा उपबंधित केले असेल त्याव्यतिरिक्त
Savings bank	वचत बँक
Scale of pay	वेतनश्रेणी ; वेतनमान
Scarce currency	दुर्मिल चलन
Scheduled arrival and departure	वेळापत्रकानुसार आगमन आणि प्रयाण
Scheduled bank	अनुसूचित बँक
Schedule of rates	दर अनुसूची
Schedule of specification	विनिर्देश अनुसूची
Scheme of development	विकास योजना
Scientific and technical posts	वैज्ञानिक व तांत्रिक पदे
Scrutiny and checking	परिनिरीक्षण व तपासणी
Scrutiny of script	हस्तलिखिताची सूक्ष्म तपासणी
Sea borne trade	सागरी व्यापार

Sealed cover	मोहोरबंद पाकीट
Sealed tender	मोहोरबंद निविदा
Seasonal establishment	हंगामी आस्थापना
Seasonal unemployment	हंगामी बेकारी
Secondary unit	दुय्यम घटक
Secretariat service	सचिवालयीन सेवा
Secretariat standing orders	सचिवालयीन स्थायी आदेश
Secret cover	गुप्त पाकीट
Secret instructions	गुप्त सूचना
Sectional holiday	संप्रदायविशिष्ट मुटी
Secured advance	तारणावर आगाऊ रक्कम
Security bond	जमानतनामा
Security deposit	जमानत ठेव
Security measures	सुरक्षा उपाय
Seek permission	परवानगी मागणे
Seemingly correct	वरवर पाहता बरोबर
See my note in the linked file	जोडलेल्या फाईलमधील माझी टीप पहावी
Seen and passed on to . . . . .	पाहून . . . . . विभागाकडे पाठवले
Department	
Seen and returned	पाहून परत
Seen, file	पाहिले, फाईल करावे
Seen, file with previous papers	पाहिले, आधीच्या कागदपत्रांसह फाईल करावे
Seen, thanks	पाहिले, आभारी आहे
Selecting authority	निवड प्राधिकारी/प्राधिकरण
Selection of candidates	उमेदवारांची निवड
Select list	निवड सूची
Self-contained draft	स्वयंपूर्ण मसुदा
Self-contained proposal	स्वयंपूर्ण प्रस्ताव
Self-explanatory note	स्वयंस्पष्ट टिप्पणी
Self-Governing colony	स्वयंशासित वसाहत
Semi-autonomous bodies	अर्ध स्वायत्त संस्था
Send in manuscript form	हस्तलिखित स्वरूपात पाठवावे
Seniority list	ज्येष्ठता सूची
Seniormost officer	ज्येष्ठतम अधिकारी

Senior time scale	वरिष्ठ सम. श्रेणी
Sense of duty	कर्तव्यबुद्धी
Sense of the House	सभागृहाचे मत
Sentenced to death	मृत्यूची शिक्षा देण्यात आली
Sentence of imprisonment	कारावासाची शिक्षा
Sentences to run concurrently	शिक्षा एकाच वेळी भोगावयाच्या आहेत
Separation of the Judiciary from the Executive	न्यायांगाचे शासनांगांपासून विभक्तीकरण
Sequence of events	घटनांचा अनुक्रम
Serial list	क्रमसूची
Serial number	अनुक्रमांक
Serious allegation	गंभीर अभिकथन
Seriously noticed	गंभीरपणे दखल घेतली
Serious thought	गंभीर विचार
Served and returned	बजावणीनंतर परत
Service book	सेवा पुस्तक
Service conditions	सेवा शर्ती
Service from.....to.....verified from the office copies of the pay bills and found correct	नारीख ..... ते ..... पर्यंतची सेवा वेतनबिलांच्या कार्यालय प्रतीवस्न पडताळून पाहण्यात आली आणि बरोबर आढळून आली
Service of notice	नोटीस बजावणी
Service of summons	समन्स बजावणी
Service stamps	सरकारी तिकिटे
Service telegram	सरकारी तार
Service verification	सेवेची पडताळणी
Set aside	रद्द करणे ; बाजूस काढून ठेवणे (रक्कम)
Setting of question paper	प्रश्नपत्रिका काढणे
Settled table	स्थिर सारणी
Settlement instructions	जमाबंदी अनुदेश
Settlement of land revenue	जमाबंदी
Settle the account	हिशेब चुकता करणे ; हिशेब नक्की करणे
Severally and jointly	पृथक्पणे आणि संयुक्तपणे
Severe action	कडक कारवाई

Shall be bound to obey such order	असा आदेश पाळण्यास बांधलेला राहील
Shall be deemed to be included	समाविष्ट असल्याचे मानले जाईल
Shall be inserted	समाविष्ट करण्यात येईल
Shall be liable to pay	(रक्कम) भरण्यास/देण्यास पात्र ठरेल
Shall be merged into funds	निधीत विलीन करण्यात येईल
Shall be omitted	वगळण्यात येईल
Shall be substituted for —	—च्या जागी घालण्यात येईल
Shall be void	निरर्थक होईल
Shall continue to be such	तसेच पुढे चालू राहील
Shall have effect	लागू होईल
Shall have the same effect	तसाच परीणाम होईल.
Shall not be called in question on any ground	कोणत्याही कारणास्तव आक्षेप घेतला जाणार नाही
Shall not be compelled	सक्ती केली जाणार नाही
Shall not intervene	हस्तक्षेप करणार नाही
Shall take effect	प्रभावी होईल; अंमलात येईल
Share capital	भाग भांडवल
Shortage written off	तूट निलेखित केली
Short caption	संक्षिप्त शीर्षक
Short cut method	अल्पप्रयास पद्धती
Short notice	अल्पकालिक सूचना
Short spell	अल्प अवधी
Short term	अल्पमुदती
Short term credit	अल्पमुदतीचे कर्ज
Short title	संक्षिप्त नाव/शीर्षक
Should be debited to —	— खाती खर्ची घालण्यात यावे
Should be given to understand	जाणीव करून देण्यात यावी
Should be ignored	दुरुलक्ष करावे
Should be met from —	— तून भागवण्यात यावा
Show cause notice	कारण दाखवा नोटीस
Show cause why serious action should not be taken	गंभीर कारवाई का करू नये याविषयी कारण दाखवा
Sick leave	रुग्णता रजा
Signed, sealed and delivered	स्वाक्षरित व मोहोरबंद करून पोचते केले

Simple imprisonment  
 Simplification of rules  
 Sincerely yours  
 Since the inception of —  
*Sine die*  
*Sine qua non*  
 Single entry system  
 Single journey visa  
 Single transferable vote  
 Sinking fund  
 Sitting over the papers  
 Six monthly expenditure statement  
 Skilled labour  
 Sleeping partner  
 Slightly affected  
 So and so  
 So as to ensure  
 So far as may be  
 So far as possible  
 So far as practicable  
 Soft currency  
 Solemn affirmation  
 Solemnization of marriage  
 Solemnly affirm  
 So long as  
 Solution of problem.  
 Solvency certificate  
 So much . . . . . as  
 Soon after the receipt  
 Sound proposal  
 Source of income  
 Source of profit  
 Spare copy  
 Spare parts

साधी कैद  
 नियमांचे सुलभीकरण  
 आपला स्नेहाकित  
 — च्या आरंभापासून  
 अनिश्चित दिनापर्यंत  
 अपरिहार्य बाब/अट  
 एकेरी नोंद पद्धती  
 एकेरी प्रवास प्रवेशपत्र  
 एकच संक्रमणीय मत  
 कर्जनिवारण निधी  
 कागदपत्र कार्यवाहीवाचून ठेवून देणे  
 सहामाही खर्चचे विवरणपत्र  
 कुशल कामगार  
 निष्क्रिय भागीदार  
 किंचित परिणाम झालेला ; अल्पबाधित  
 अमुक अमुक  
 सुनिश्चित होण्यासाठी/व्हावी म्हणून  
 शक्य होईल तितकत ; यथाशक्य  
 शक्य असेल तितकत ; यथासंभव  
 व्यवहार्य असेल तितकत  
 सुलभ चलन  
 प्रतिज्ञापूर्वक कथन  
 विवाहविधी यथासास्त्र करणे  
 गांभीर्यपूर्वक प्रतिज्ञा करणे  
 जोपर्यंत  
 समस्येची सोडवणूक  
 पतदारी प्रमाणपत्र  
 जेवढे . . . तेवढे  
 मिळाल्यानंतर लवकरच  
 सुयोग्य प्रस्ताव  
 उत्पन्नाचे साधन ; उत्पन्नाची बाब  
 फायद्याची बाब  
 शिलकी प्रत  
 सुटे भाग

Spare time  
 Speak on phone  
 Special accommodation  
 Special allowance  
 Special disability leave  
 Specialized post  
 Specialized training  
 Specially empowered  
 Special mode of recovery  
 Specifically appropriated  
 Specific denial  
 Specific goods  
 Specific recommendations  
 Specified in the certificate  
 Specified qualifications  
 Specimen signature  
 Speed up disposal  
 Sphere of duty  
 Sphere of influence  
 Spirit of the rule  
 Stamped agreement  
 Standard form  
 Standardised rate  
 Standard of living  
 Standard register  
 Standard rent  
 Standard specification  
 Standing crop  
 Standing orders file  
 Staple trade  
 Starred Assembly question  
 State aid  
 State Civil Service  
 State development plan

शिलकी/मोकळा वेळ  
 फोनवर/दूरध्वनीवर बोलावे  
 खास निवासव्यवस्था  
 विशेष भत्ता  
 विशेष असमर्थता रजा  
 विशेषज्ञ पद  
 विशेषीकृत प्रशिक्षण  
 विशेष रीत्या शक्तिप्रदान केलेला  
 वसुलीची विशेष पद्धती  
 विशिष्ट रीत्या विनियोजित  
 स्पष्ट नकार  
 विनिर्दिष्ट माल  
 विशिष्ट शिफारशी  
 प्रमाणपत्रात उल्लेखिलेले  
 उल्लेखित अर्हता  
 नमुन्याची सही  
 कामाचा उरक वाढवणे  
 कर्तव्य क्षेत्र  
 प्रभाव क्षेत्र  
 नियमाचा आशय/अर्थ  
 मुद्रांकित करारपत्र/संमतिपत्र  
 प्रमाण प्रपत्र/नमुना  
 प्रमाणीकृत दर  
 राहणीमान ; जीवनमान  
 प्रमाण नोंदवही ; मानक नोंदवही  
 प्रमाण भाडे  
 प्रमाण विनिर्देश ; मानक विनिर्देश  
 उभे पीक  
 स्थायी आदेशांची फाईल  
 मुख्य व्यापार  
 विधानसभेचा तारांकित प्रश्न  
 राज्य साहा  
 राज्य मुलकी सेवा  
 राज्य विकास योजना



State emblem	राज्यचिन्ह
State level scheme	राज्य पातळीवरची योजना
Statement of account	लेखा विवरणपत्र
Statement of allegations	अभिकथनपत्र
Statement of irregularities	अनियमित गोष्टींचे विवरणपत्र
Statement of objections	आक्षेप विवरणपत्र
Statement of objects and reasons	उद्देश व कारणे यांचे विवरणपत्र
State of uncertainty	अनिश्चिततेची अवस्था
State prison	राज्य कारागृह
Statewise break-up	राज्यवार विभाजन
Stationery and printing	लेखनसामग्री आणि मुद्रण
Statistical abstract	सांख्यिकी गोष्टवारा
Statistical analysis	सांख्यिकी विश्लेषण
Statistical data	सांख्यिकी आधारसामग्री
Statistical return	सांख्यिकी विवरण
Statistics of births and deaths	जन्म आणि मृत्यू यांची आकडेवारी
<i>Status quo</i>	चालूस्थिती
<i>Status quo ante</i>	पूर्वस्थिती
Statutory authority	सांविधिक प्राधिकरण/प्राधिकारी/प्राधिकार
Statutory basis	सांविधिक आधार
Stay of proceedings	कार्यवाही थोपवून धरणे
Stay order	थोपवणूक आदेश
Sterling draft	स्टर्लिंग हुंडी
Sterling overseas pay	स्टर्लिंग समुद्रपार वेतन
<i>Stet</i>	यथापूर्व
Stock in transit	मार्गस्थ माल
Stock on hand	हाती असलेला माल
Stop-gap arrangement	अंतरिम व्यवस्था
Stoppage of increment	वेतनवाढ थांबवणे
Store clerk to supply	भांडार लिपिकाने द्यावे
Stores receipt register	भांडार जमा नोंदवही
Strict conformity with the standard	मानकाशी काटेकोर अनुरूपता
Strictly relevant	सर्वथा सुसंबद्ध
Strictly speaking	काटेकोरपणे बोलायचे तर

Strike a total	एकूण बेरीज करणे
Strike off the name	नाव काढून टाकणे
Strive one's best	आटोकाट प्रयत्न करणे; प्रयत्नांची पराकाष्ठा करणे
Strong opposition	प्रबळ विरोध
Strong room	सुरक्षित कक्ष
Structural alterations	संरचनात्मक फेरफार
Struggle for existence	जीवन कलह
Stunted growth	खुरटलेली वाढ
Sub-clause	उप-खंड
Sub-divided capital	अंतर्विभाजित भांडवल
Sub-head of account	लेख्याचे उपशीर्ष
Subjected to	भाग पाडले
Subject in dispute	विवाद/वादग्रस्त विषय
Subject thereto —	— त्या अधीन
Subject to —	— च्या अधीन
Subject to approval	मान्यतेच्या अधीन; मान्य झाल्यास
Subject to confirmation	कायम करण्यावर अवलंबून
Subject to jurisdiction	क्षेत्राधिकाराच्या/अधिकारक्षेत्राच्या अधीन
Subject to the claims of —	— च्या दाव्यांच्या अधीन
Subject to the condition that —	या शर्तीवर की — ; — या शर्तीच्या अधीन
Subject to the provisions	उपबंधांच्या/तरतुदींच्या अधीन राहून
Sub-lease	पोट-भाडेपट्टा
Sub-letting	पोट-भाड्याने देणे
Submission and disposal	सादर करणे व निकालात काढणे
Submission of papers	कागदपत्र सादर करणे
Submission regarding —	— च्या संबंधी सादर निवेदन
Submitted for favour of sympathetic consideration	सहानुभूतिपूर्वक विचारासाठी सादर
Submitted for perusal	अवलोकनासाठी सादर
Submitted with reference to Deputy Secretary's orders on prepage dated.....	मागील पृष्ठावरील उपसचिवांच्या दि. .... च्या आदेशाच्या संदर्भात सादर
Submit the file	फाईल सादर करणे

Subordinate office	दुय्यम कार्यालय
Subordinate service	दुय्यम सेवा
Sub-rule	उप-नियम
Subscribed by —	— ने स्वाक्षरी केली; स्वाक्षरी करणार
Sub-section	पोटकलम
Subsequent action	नंतरची कारवाई/कार्यवाही
Subsequent compilation No. ....	नंतरचा संकलन क्रमांक .....
Subsistence allowance	निर्वाह भत्ता
Subsistence grant	निर्वाह अनुदान
Subsistence of agreement	कराराचे अस्तित्व
Substantially identical	सारभूतपणे एकरूप
Substantial question of law	विधिविषयक सारभूत प्रश्न
Substantive appointment	कायम नेमणूक/नियुक्ती
Substantive appointment to a permanent post	स्थायी पदावर कायमची नियुक्ती
Substantive confirmation	मूळ पदावर स्थायीकरण
Substantive pay	मूळ वेतन
Substantive post	कायम जागा ; मूळ पद
Substitute may be appointed as an interim arrangement	अंतरिम व्यवस्था म्हणून बदली नेमण्यात यावा
Substitute the following	— च्या जागी खालील घालावे
Sub-tenant	पोट-भाडेकरू ; पोटकूळ
Sub-title	उपशीर्षक
Subversive activities	घातपाती कृत्ये
Succeeding paragraph	अनुवर्ती परिच्छेद
Succession certificate	उत्तराधिकार प्रमाणपत्र
Such action as may be deemed necessary	आवश्यक मानली जाईल अशी कारवाई
Sufficient cause	पुरेसे कारण
Suggestion in brief	संक्षिप्त सूचना
Suitable action	योग्य कारवाई
Suitable reply is put up	यथोचित उत्तर प्रस्तुत केले आहे
Suit was barred by limitation	खटला मुदतीबाहेर गेला/मुदतबाह्य झाला
Sum insured	विमा उतरवलेली रक्कम

Summary investigation	त्वरित/संक्षिप्त चौकशी
Summary procedure	संक्षिप्त कार्यपद्धती
Summary trial	संक्षिप्त न्यायचौकशी
Summing up	समारोप
Summoning witness	साक्षीदार बोलावणे
Summon the Legislature of the State	राज्य विधानमंडळाची सभा बोलावणे
Sum payable	देय रक्कम
Sumptuary allowance	आतिथ्य भत्ता
Sundry expenses	किरकोळ खर्च
Sunk capital	उपयोजित भांडवल
Superannuation pension	नियत वयमान निवृत्तिवेतन
Superior service	उच्च सेवा
Supernumerary post	अधिसंख्य पद
Supersession of claim	हक्काचे अधिग्रहण
Supervision charges	पर्यवेक्षण खर्च
Supervisory staff	पर्यवेक्षी कर्मचारीवर्ग
Supplementary appropriation	पूरक विनियोजन
Supplementary budget	पूरक अर्थसंकल्प
Supplementary demand	पूरक मागणी
Supplementary grant	पूरक अनुदान
Supplementary indent	पूरक मागणीपत्र
Supplementary question	पूरक प्रश्न
Supplies from overseas	समुद्रपार देशांकडून पुरवठा
Supporting vouchers	आधार प्रमाणके
Supposed rights	मानीव अधिकार
Suppressive treatment	निरोधक उपचार
Surcharge on fare	प्रवास गाड्यावरील अविभार
Surety bond	जामीन खत
Surplus area	शिलकी/अतिरिक्त क्षेत्र
Surplus assets	अतिरिक्त मत्ता
Surplus budget	शिलकी अर्थसंकल्प
Surplus sum	अतिरिक्त रक्कम
Surrender of grants	अनुदाने परत करणे

Surrender share	हिस्सा सोडून देणे
Survey mark	भूमापन चिन्ह
Surviving children	हयात/जीवित मुले
Suspended from service	सेवेतून निलंबित
Suspended lien	निलंबित धारणाधिकार
Suspense account	निलंबित लेखा
Suspense head of account	निलंबित लेखाशीर्ष
Suspension or cancellation of licence	अनुज्ञप्ती निलंबित अथवा रद्द करणे
Swearing-in ceremony	शपथग्रहण विधी
Sympathetic consideration	सहानुभूतीपूर्वक विचार
Synopsis of the case	प्रकरणाची रूपरेषा/त्राटक माहिती
Systematic work	पद्धतशीर/व्यवस्थित/क्रमबद्ध काम
System of keeping records	अभिलेख ठेवण्याची पद्धती

Table of contents	विषयसूची ; अनुक्रमणिका
Tabulated statement	कोष्टकवार विवरणपत्र
Tabulate periodical returns	नियतकालिक विवरणे कोष्टकवार तयार करणे
Tact and discretion	चातुर्य व तारतम्य
Take action	कारवाई करणे (against a person)
	कार्यवाही करणे (on a file)
Take a round and report	फेरी टाकून कळवा
Take care of —	— ची काळजी घेणे
Take cognizance	दखल घेणे
Take effect	अंमलात येणे
Take exception	आक्षेप घेणे ; हरकत घेणे
Take for granted	गृहीत धरणे
Take measures in their power	शक्तिपरत्वे उपाययोजना करणे
Take notice of	लक्षात घेणे
Take over charge of duties	कार्यभार स्वीकारणे
Take over on experimental basis	प्रयोग म्हणून स्वीकार करणे
Take part	भाग घेणे
Take possession of —	— चा कब्जा घेणे
Take prompt steps	सत्वर उपाययोजना करणे
Take steps	उपाय योजणे ; उपाययोजना करणे
Take the chair	अध्यक्षपद स्वीकारणे
Take the salute	सलामी घेणे
Take up	हाती घेणे ; ग्रहण करणे ; आरम्भ करणे
Take up the question with —	— शी प्रश्नावर विचारविनिमय करणे
Tangible result	मूर्त परिणाम
Tantamount to contradiction	प्रतिषेध केल्यासारख
Target fixed	ठरीव लक्ष्य
Target of production	उत्पादन लक्ष्य
Targets achieved	संपादित लक्ष्ये
Taxable income	करयोग्य उत्पन्न/आय/प्राप्ती
Tax free	करमुक्त
Technical defects	तांत्रिक दोष

Technical error  
 Technical qualifications  
 Technical sanction  
 Technical term  
 Telegraphic message  
 Temporal affairs  
 Temporary appointment  
 Temporary headquarters  
 Temporary relief  
 Tendentious report  
 Tendered vote  
 Tender rates  
 Tender resignation  
 Tentative draft  
 Tentative programme  
 Tenure of office  
 Tenure post  
 Terminable lease  
 Terminal tax  
 Termination of employment  
 Termination of post  
 Term of office  
 Terms and conditions  
 Terms of agreement  
 Terms of reference  
 Territorial integrity  
 Territorial waters  
 Testamentary disposition  
 Testamentary succession  
 Test check  
 Test house  
 Test of competence  
 Text of the correspondence  
 That is (i.e.)

तांत्रिक चूक  
 तांत्रिक अर्हता  
 तांत्रिक मंजूरी  
 पारिभाषिक संज्ञा  
 तार संदेश  
 ऐहिक व्यवहार  
 अस्थायी/तात्पुरती नियुक्ती/नेमणूक  
 तात्पुरते मुख्यालय  
 तात्पुरते साहाय्य  
 हेत्वारोपात्मक प्रतिवेदन  
 प्रदत्त मत  
 निविदांचे दर  
 राजीनामा देणे  
 तात्पुरता मसुदा  
 तात्पुरता कार्यक्रम  
 पदावधी  
 अवधि-पद  
 समापनीय पट्टा ; मुदती पट्टा  
 सीमा कर  
 नोकरीची समाप्ती  
 पदसमाप्ती  
 पदावधी  
 अटी आणि शर्ती  
 कराराच्या अटी  
 विचारार्थ विषय  
 प्रादेशिक एकात्मता  
 प्रादेशिक जलाशय  
 मृत्युपत्रानुसार विल्लेवाट  
 मृत्युपत्रानुसार उत्तराधिकार  
 चाचणीदाखल तपासणी  
 चाचणीगृह  
 क्षमता चाचणी  
 पत्रव्यवहारातील मूळ मजकूर  
 अर्थात; म्हणजे

The letter in question is enclosed  
Then and there  
Theoretical problem  
Theory and practice of —  
The papers were marked to —;  
why were they not sent to him ?

There is no reason to suspect  
There is plenty of evidence to show  
These papers may be marked to —

The undersigned presents compli-  
ments  
Think fit  
Third party

This agreement made at... on...  
between the Governor of Maha-  
rashtra of one part and .. of the  
other part

This case relates to —  
This does not include passage both  
ways

This is an irregularity.  
This is to certify that —  
This is to inform that —  
This is to report that —

This is with reference to —  
This may be passed on to .... for  
necessary action

This may be returned when done  
with

This may kindly be condoned  
This may please be clarified  
This may please be treated as top  
priority case

संबंधित पत्र जोडले आहे  
तेथल्या तेथे  
सैध्दांतिक समस्या  
— चा सिद्धांत आणि व्यवहार  
हे कागदपत्र ... यांच्या नावाने अंकित  
केले होते, ते त्यांच्याकडे का पाठविले  
नाहीत ?

संशय घेण्यास कोणतेही कारण नाही  
दाखवणारा भरपूर पुरावा आहे  
हे कागदपत्र ... यांच्या नावाने अंकित  
करण्यात यावेत

खाली सही करणार विज्ञप्तिपूर्वक (कळवतो  
की —)

योग्य वाटणे

त्रयस्थ पक्ष

एकापक्षी महाराष्ट्राचे राज्यपाल आणि  
दुसऱ्यापक्षी ... यांमध्ये ... येथे  
दि. .... रोजी हे कारारपत्र करण्यात  
आले

ही बाब/हे प्रकरण — शी संबद्ध आहे  
यात जाण्यायेण्याचा प्रवासखर्च समाविष्ट  
नाही

ही एक अनियमित बाब आहे  
असे प्रमाणित करण्यात येत आहे की —

कळवण्यात येत आहे की —

निवेदन आहे की —

— च्या संदर्भात हे लिहिण्यात येत आहे  
हे आवश्यक कार्यवाहीसाठी ..... कडे  
पाठविण्यात यावे

काम झाल्यानंतर हे परत पाठवावे

हे कृपया क्षमापित करावे

याचे स्पष्टीकरण करावे

या प्रकरणाला सर्वप्राथम्य देण्यात यावे



This office cannot trace out papers  
This office may kindly be enlightened  
on the point

Thoroughly satisfied

Through cases

Through excitement

Through inadvertence

Through journey

Through oversight

Through proper channel

Through the agency

Thumb impression

Time barred

Time limit

Timely action

Timely completion

Time scale

Time scale of pay

Time schedule

Time schedule for submission of  
indent

Time table

Title by purchase

Title of goods

Title of honour

Title page

Title to leave

Together with

Token supplementary demand

Top most priority

Top priority

Top secret

Total brought forward

Total carried over

Total emoluments

या कार्यालयात कागदपत्र सापडत नाहीत  
या कार्यालयाच्या माहितीसाठी हा मुद्दा  
अधिक स्पष्ट करावा

पूर्ण समाधान झाले

मार्फत पाठवावयाची प्रकरणे

मनःक्षोभ झाल्यामुळे

अनवधानामुळे

थेट प्रवास

नजरचुकीमुळे

योग्य मार्गाने

— च्या द्वारा/मार्फत

अंगठ्याची निशाणी/ठसा

मुदतीबाहेर गेलेला

काल मर्यादा

वेळेवर केलेली कार्यवाही

वेळीच समाप्ती/परिपूर्ती

समयश्रेणी

समय वेतनश्रेणी

वेळापत्रक

मागणीपत्र पाठवण्याचे वेळापत्रक

समय सारणी ; वेळापत्रक

खरेदीद्वारा हक्क

मालावरील हक्क

मानोपाधी

मुखपृष्ठ

रजेचा हक्क

— च्या बरोबर/सह

लाक्षणिक पूरक मागणी

सर्वोच्च प्राथम्य

सर्वप्राथम्य

अत्यंत गुप्त

पुढे आणलेली बेरीज

पुढे नेलेली बेरीज

एकूण मिळकत

Total employees	एकूण कर्मचारी संख्या
Total incidence	एकूण भार
To the best of ability	सामर्थ्याची/कार्यक्षमतेची पराकाष्ठा करून
To the best of judgment	पराकाष्ठा निर्णयशक्तीनुसार
To the best of knowledge and belief	संपूर्ण माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे
To the effect	अशा अर्थाचे
To the exclusion of —	— ला वगळून; — अपवर्जित करून
To the extent of —	— च्या मर्यादेपर्यंत
To the point	मुद्देसूद ; मुद्यास धरून
Tourist ticket	पर्यटन तिकीट
Tour programme	दौऱ्याचा कार्यक्रम
Town area	नगर क्षेत्र
Trace out the previous papers and put up	पूर्वीचे कागदपत्र शोधून प्रस्तुत करा
Trade mark	व्यापार चिन्ह
Trade name	व्यापार नाम
Trade union	श्रमिक संघ
Trading account	व्यापार लेखा
Traditional practice	परंपरागत प्रथा
Training period	प्रशिक्षण कालावधी
Transact business	कामकाज चालवणे
Transfer a lien from one post to another	धारणाधिकार पदांतरित करणे
Transfer allowance	बदली स्थानांतरण भत्ता
Transfer at request	विनंतीप्रमाणे बदली
Transfer by pledging	तारणाद्वारे हस्तांतरण
Transfer credit	जमेकडे खातेबदल
Transfer debit	खर्चाकडे खातेबदल
Transfer of assignment	काम एकाकडून दुसऱ्याकडे सोपवणे
Transfer of property	मालमत्तेचे हस्तांतरण
Transfer order	स्थानांतरण आदेश ; बदलीचा आदेश
Transfer travelling allowance advance	स्थानांतरण प्रवास भत्त्याची आगाऊ रक्कम
Trans-frontier trade	सीमापार व्यापार
Transitional period	संक्रमणकाल

Transitory provisions	संक्रमणकालीन उपबंध/तरतुदी
Transmission of messages	संदेश प्रेषण
Transportation for life	जन्मठेप
Transport charges	परिवहन आकार/खर्च
Travelling allowance	प्रवास भत्ता
Travelling concession	प्रवास सवलत
Travel on duty	कर्तव्यार्थ प्रवास करणे
Treasure trove	निखात निधी
Treasure trove finds	निखात निधि लाभ
Treasury and bank balances	कोषागार व बँक शिल्लक
Treasury receipt	खजिना/कोषागार पावती/जना
Treasury strong room	कोषागार सुरक्षित कक्ष
Treaties, agreements and conventions with foreign countries	परराष्ट्रांवरुबर केलेले तह, करार आणि अभिसंधी
Treatment of a subject	विषयाची मांडणी
Treatment of disease	रोगाचा रोगावरील उपचार
Treaty obligations	तहाची बंधने
Tribal area	जनजाति क्षेत्र
Triennial report	त्रैवार्षिक अहवाल
Tripartite agreement	त्रिपक्ष करार
Triplicate of a bill	बिलाची तिसरी प्रत
True copy	खरी प्रत/नक्कल
True statement	सत्य कथन
Truely yours	आपला
Trust property	विश्वस्त मालमत्ता
Trustworthy hand	विश्वाभू मदतनीस
Turnover of purchases	खरेदीची एकुणात
Turnover of sales	विक्रीची एकुणात
Typical instance	नमुनेदार उदाहरण
Typographical error	टंकलेखातील दोष/चूक ; मुद्रणदोष

## U

<i>Ultra vires</i>	शक्तिबाह्य
Unalterable decision	अपरिवर्तनीय/न बदलणारा निर्णय
Unauthorised action	अनधिकृत कार्यवाही
Unauthorised arrears	अनधिकृत बाकी/थकिते
Unavoidable accident	अपरिहार्य अपघात
Unbiased opinion	निःपक्ष/पूर्वग्रह रहित मत
Uncalled for remarks	अनाहूत शेरें
Unceasing efforts	अविरत प्रयत्न
Unclassified posts	अवर्गीकृत पदे
Unconditional undertaking	बिनशर्त अंगीकार
Undated cheque	बिनातारीख/दिनांकरहित घनादेश
Under certificate of posting	टपाल दाखला घेऊन
Under compliance	अनुपालनाधीन
Under consideration	विचाराधीन
Underdeveloped countries	अल्पविकसित देश
Under duress	धाकदपटशाखाली
Undergo a sentence of imprisonment	कारावासाची शिक्षा भोगणे
Underground railway	भुयारी रेल्वे
Under hand and seal of —	— ची सही आणि मुद्रा यांसह
Under head —	— शीर्षाखाली
Under instructions from —	— च्या अनुदेशानुसार
Under intimation to this office	या कार्यालयास कळवून
Under issue	पाठवले जात आहे
Undermine the security	सुरक्षितता धोक्यात आणणे
Under my authority	माझ्या अधिकारात
Under orders of transfer.	वदलीचे आदेश मिळालेला
Under para— <i>ibid</i>	पूर्वोक्त परिच्छेदानुसार
Under protest	निषेध व्यक्त करून
Under refereace	संदर्भाधीन
Under rule	नियमानुसार
Undersigned is directed that —	खाली सही करणाऱ्याला आदेश देण्यात आला आहे की —

Under suspension	निलंबनाधीन
Under the authority of any law	कोणत्याही विधीच्या प्राधिकारानुसार
Under the control of —	— च्या नियंत्रणाखाली
Under the hand	सहीने ; सहीनिशी
Under the rule-making power	नियम बनवण्याच्या शक्तीन्वये
Under the rules thereunder	त्याखालील नियमांस अनुसरून
Under the stress of circumstances	परिस्थितीच्या दडपणाखाली
Undetermined value	अनिर्धारित मूल्य
Undue benefit	गैरवाजवी फायदा ; अनुचित लाभ
Undue delay	गैरवाजवी विलंब/उशीर
Undue hardship	अकारण हाल
Undue influence	गैरवाजवी/अनुचित वजन/प्रभाव
Undue interference	अनुचित/गैरवाजवी हस्तक्षेप
Uneconomic cultivation	अनिर्वाहक लागवड
Unencumbered estate	भाररहित संपत्ती
Unexpected delay	अनपेक्षित विलंब
Unexpired portion	उरलेला भाग
Unfit for human consumption	मानवी वापरासाठी अयोग्य
Unforeseen charges	अकल्पित भार
Unforeseen circumstances	अकल्पित परिस्थिती
Unhampered action	अप्रतिबंध कार्यवाही
Unhealthy climate	रोगट हवामान
Unified scale	एकीकृत मान/श्रेणी
Uniform increase	एकरूप वाढ/वृद्धी
Uniformity in procedure	कार्यपद्धतीतील एकरूपता
Unilateral action	एकपक्षीय/एकतर्फी कार्यवाही
Unit of appropriation	विनियोजन घटक
Universal demand	सार्वत्रिक मागणी
Unlawful purpose	विधिविरुद्ध/बिकायदेशीर प्रयोजन
Unless otherwise provided	अन्यथा उपबोधित केले नसेल तर
Unless the context otherwise requires	संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर
Unlimited power	अमर्यादित शक्ती/सत्ता
Unofficial card-reminder	अनौपचारिक स्मरणपत्रिका
Unofficial letter	अनौपचारिक पत्र

Unofficial notes and aide memoirs	अनौपचारिक टिप्पण्या आणि स्मारकपत्रे
Unproductive labour	अनुत्पादक श्रम
Unprotected land	असंरक्षित जमीन/भूमी
Unproved charge	असिद्ध आरोप
Unquestionable right	निर्विवाद अधिकार
Unrealisable sum	वसूल न होणारी रक्कम
Unreasonable delay	गैरवाजवी विलंब
Unrestricted interpretation	अनिर्बंधित निर्वचन
Unskilled labour	अकुशल कामगार
Unstable administration	अस्थिर प्रशासन
Until further orders	पुढील आदेश मिळ्यपर्यंत
Until otherwise provided for	अन्यथा उपबंधित करीपर्यंत
Unusual occurrence	विशेष/आगळी घटना
Unwritten agreement	अलिखित करार
Upgrading of posts	पदांची श्रेणीवाढ
Upkeep of building	इमारतीची निगा
Upper age limit	वरची वयोमर्यादा
Up-to-date	अद्यावत ; आधुनिक
Upward limit	वरची मर्यादा
Urban areas	नागरी क्षेत्र
Urban industries	नागरी उद्योग
Urgently required	तातडीने हवे असलेले
Usage having the force of law	विधिप्रभावी परिपाठ
Usual action	नेहमीची/सामान्य कार्यवाही

Vacant post	रिक्त/रिक्तमे पद
Vacate office	पद सोडणे
Vacation department	लांव सुटी असणारा विभाग
Valedictory address	निरोपाचे भाषण
Validation of papers	कागदपत्रे विधिग्राह्य करणे
Validity of declaration	प्रतिज्ञापत्राची विधिग्राह्यता
Valuation certificate	मूल्यनिर्धारण प्रमाणपत्र
Valuation of answer books	उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन
Valuation statement	मूल्यनिर्धारण विवरणपत्र
Ventilate one's grievances	गाऱ्हाणी मांडणे
Venue of meeting	सभेचे स्थान/स्थळ
Verbal alteration	शाब्दिक फेरफार
Verbal statement	तोंडी निवेदन/कथन
Verbatim report	शब्दशः प्रतिवृत्त
Verification of accounts	लेख्यांची पडताळणी
Verification of antecedents	पूर्वचरित्राची पडताळणी
Verification of service	सेवेची पडताळणी
Verification of signatures	सह्यांची पडताळणी
Verification of title	हक्क पडताळणी
Verified and found correct	पडताळले व बरोबर आढळले
Verified copy	पडताळलेली प्रत
Very Important Personages	अति महत्त्वाच्या व्यक्ती
Very urgent	अत्यंत तातडीचे
Vested interest	निहित हितसंबंध
Veto power	नकाराधिकार
Vexatious proceedings	तापदायक कार्यवाही
Vice versa	त्याचप्रमाणे उलट
Vide letter number ....	पत्र क्रमांक.....पहा
Vide note on the order-sheet	आदेश पत्रावरील टीप पहा
Violation of law	विधीचा/कायद्याचा भंग
Vis-a-vis	समोर ठेवून; लक्षात घेऊन; ज्या विरुद्ध च्या समक्ष;

Visit book  
 Visual test  
 Vital centre  
 Vital statistics  
 Vitiate the enquiry  
 Vitiate the proceedings  
 Viva-voce  
 Viva voce and personality test  
 Vocational training  
 Void contract  
 Voluntary service  
 Voluntary statement  
 Voted/non-voted expenditure  
 Vote on account

भेट नोंद पुस्तक  
 दृष्टिविषयक चाचणी  
 मर्म स्थान  
 जीवनविषयक आकडेवारी  
 चौकशीस बाध येणे  
 कार्यवाहीस बाध येणे  
 मौखिक परीक्षा  
 मौखिक परीक्षा आणि व्यक्तिमत्त्व परीक्षा  
 व्यावसायिक प्रशिक्षण  
 निरर्थक संविदा/करार/कत्राट  
 स्वेच्छासेवा  
 स्वेच्छा कथन/निवेदन  
 दत्तमत/अदत्तमत खर्च  
 लेखानुदान



## W

Wages and salaries	मजुरी आणि वेतन
Waiting charge	प्रतीक्षा आकार
Waiting list	प्रतीक्षा सूची
Waive rights	अधिकार सोडून देणे
Waive the recovery	वसुली सोडून देणे
Want of confidence	विश्वासाचा अभाव
Warning circular	तांकीद/इशारा परिपत्रक
Warrant of precedence	अग्रक्रमाचे अधिपत्र
Washing allowance	घुलाई. भत्ता
Watch and ward	राखण व पहारा
Water rates	पाणीपट्टी
Ways and means	अर्थोपाय
Ways and means forecast	अर्थोपायांचे पूर्वनिर्मान
We agree with 'A' above	आम्ही वरील 'अ' शी सहमत आहोत
Wear and tear	झीजतूट
Weekending report	सप्ताहान्त प्रतिवेदन
Weekend ticket	सप्ताहान्त तिकीट
Weekly progress	साप्ताहिक प्रगती
Weighted average	भारित सरासरी
Weights and measures	वजने आणि मापे
Whatever may be the circumstances	कसोही परिस्थिती असो
When not qualified or when disqualified	अर्हता नसताना अथवा अनर्ह ठरवल्यावर
When the qualifying service is less than the prescribed minimum	"अर्हकारी सेवा ही विहित किमान मर्यादितून कमी असेल तेव्हा
Whereabouts of individuals	व्यक्तींचा ठावटिकाणा
Whereas it is expedient to —	ज्याअर्थी — करणे कालप्राप्त झाले आहे
Whether the live entries are watched and reminders issued	चालू नोंदीवर लक्ष ठेवले जाते किंवा नाही आणि स्मरणपत्रे पाठविली जातात किंवा नाही
Whichever is earlier	अगोदर असेल/घडेल ते
Whole number	पूर्णांक
Wholesale price	घाऊक किंमत
Wholesome food	हितावह अन्न

Wholetime work	सावेकालिक काम
Wholly or partly	पूर्णतः अथवा अंशतः
Wide discontent	मोठ्या प्रमाणावरील असंतोष
Wilful absence	हेतुपुरःसर गैरहजेरी
Wilful mis-statement	हेतुपुरःसर असत्कथन
Wilful negligence	हेतुपुरःसर दुर्लक्ष/हयगय
Will be attended to —	— कडे लक्ष दिले जाईल
Will be dealt with severely	कडक कार्यवाही केली जाईल
Will be held to be conclusive	निर्णायक समजण्यात येईल
Will be severely viewed	मनत दखल घेण्यात येईल
Will remain unaffected	अबाधित राहील
Will render the defaulter liable for punishment	— मुळे कसूर करणारा शिक्षेस पात्र होईल
Will you please state ?	— सांगाल काय ?
Wind up	आवरणे
Wind up the office	कार्यालय आवरणे
With a view to—	—च्या हेतूने
With details	तपशिलासह/सहित
Withdrawal form	पैसे काढण्याचा नमुना/प्रपत्र
Withdrawal of magisterial powers	दंडाधिकार काढून घेणे
Withdrawal of motion	प्रस्ताव परत घेणे
With due regard to —	— कडे योग्य लक्ष देऊन; — ची योग्य ती काळजी घेऊन
With due regard to the nature and extent of such duties	अशा कर्तव्यांचे स्वरूप व व्याप्ती यथायोग्यपणे लक्षात घेऊन
With effect from—	— पासून
With great risk to life	जिवास मोठा धोका पत्करून
With great vigour	मोठ्या उत्साहाने/जोमाने
Withholding of increments	वेतनवाढ रोखणे
Within a radius of —	— च्या परिघामध्ये
Within the ambit of the Act	अधिनियमाच्या कक्षेत
Within the jurisdiction of —	— च्या क्षेत्राधिकारात; — च्या अधिकार-क्षेत्रात

Within the local limits	स्थानिक सीमांच्या आत
Within the purview of the Commission	आयोगाच्या अधिकारक्षेत्र
With or without	सहित अथवा विरहित
Without any further reference	पुढील कोणत्याही निर्देशाशिवाय
Without any hesitation	निःसंदिग्धपणे ; विनद्विकत
Without being informed	माहिती/सूचना न देता
Without delay	अविलंब ; विलंब न करता
Without fail	न चुकता
Without hindrance	कोणत्याही आडकाठीशिवाय
Without jurisdiction	क्षेत्राधिकार विरहित ; अधिकारक्षेत्राबाहेर
Without payment of rent	भाडे न भरता
Without prejudice	हानी न पोचवता
Without prejudice to the generality of the foregoing provisions	पूर्वगामी उपबंधांच्या सर्वसाधारणतेला हानी न पोचवता
Without previous approval	पूर्व मान्यतेशिवाय
Without proper authority	योग्य प्राधिकाराशिवाय
Without service element	सेवाकालनिरपेक्ष
With permission to affix and suffix	मागे आणि पुढे जोडण्याच्या परवानगीसहित
With reference to	— च्या संदर्भात
With reference to your letter	आपल्या पत्राचे उत्तर म्हणून ; आपल्या पत्राच्या संदर्भात
With reference to your memo cited above, I beg to state	वर उल्लेखिलेल्या आपल्या ज्ञापाचे उत्तर म्हणून निवेदन आहे की
With regard to —	— च्या संबंधी/संबंधात
With respect to —	— बाबत ; — च्या बाबत
With retrospective effect	पूर्वलक्षी प्रभावासह
With the compliments of —	— द्वारा सादर
With the concurrence of —	— च्या सहमतीने
With the result that	परिणामी ; — चा परिणाम म्हणून
Workable area	काम करण्यायोग्य क्षेत्र
Work charged establishment	कार्यव्ययी आस्थापना
Work day	कामाचा दिवस
Working capital	कार्यकारी/खेळते भांडवल

Working hours	कामाच्या वेळा
Working partner	क्रियाशील भागीदार
Work in progress	काम चालू
Work order	कार्यदेश
Work order on payment basis	वेतनावर आधारलेला कार्यदेश
Work out cost	परिव्यय काढणे
Work schedule	कार्य अनुसूची
Work sheet	कार्य विवरण
Works taken under loan programme	कर्ज-कार्यक्रमानुसार हाती घेतलेली कामे
Wound and injury pension	जखम आणि इजा निवृत्तिवेतन
Write off	निलेखन करणे
Write off an account	खाते निलेखित करणे
Write off an amount to be recovered	वसूल करावयाची रक्कम निलेखित करणे
Write up	प्रतिवेदन लेख
Written order	लेखी आदेश

## Y

Year book	संवत्सरी, वार्षिक
Year under report	अहवाल वर्ष
You are called upon to show cause	कारण दाखवण्यास तुम्हाला फर्माविण्यात येत आहे
You are suspended from duty	तुम्हाला कामावरून निलंबित करण्यात येत आहे
Your presumption is correct	आपली धारणा बरोबर आहे
Your reply is awaited	आपल्या उत्तराची वाट पाहण्यात येत आहे
Your request cannot be acceded to	आपल्या विनंतीला रुकार देता येत नाही
Your request cannot be considered	आपल्या विनंतीचा विचार करता येत नाही
Yours faithfully	आपला
Yours sincerely	आपला स्नेहांकित
Yours truly	आपला
You will appreciate my difficulties	आपण माझी अडचण समजून घ्याल

## Z

Zeal and energy	उत्साह आणि जोम
Zero hour	शून्य काल ; मध्यरात्र

मराठी - इंग्रजी

## अ

अकरण दोष	Error of omission
अकल्पित परिस्थिती	Unforeseen circumstances
अकल्पित भार	Unforeseen charges
अकारण हाल	Undue hardship
अकुशल कामगार	Unskilled labour
अखंड परंपरा	Perpetual succession
अखिल भारतीय सेवा	All India Services
अखेरची अदमासे शिल्लक	Approximate closing balance
अखेरची शिल्लक	Closing balance
अंगठ्याचा ठसा	} Thumb impression
अंगठ्याची निशाणी	
अगदी तात्पुरते पद	Purely temporary post
अगोदर असेल/घडेल ते	Whichever is earlier
अग्नि भय प्रमाणपत्र	Fire risk certificate
अग्रक्रम ठरवणे	Determination of priority
अग्रक्रमाचे अधिपत्र	Warrant of precedence
अग्राह्य दावा/मागणी	Inadmissible claim
अग्रेषण पत्र	Forwarding letter
अग्रेषण पृष्ठांकन	Forwarding endorsement
‘अ’ चिन्हित भाग	Portion marked ‘A’
अजून अधिग्रहणाखाली आहे	Continued under requisition
अटी आणि शर्ती	Terms and conditions
अटीनुसार	According to stipulations
अडचणीचा/अडचणीत टाकणारा प्रसंग	Embarrassing situation
अंतरिम आदेश	Interim order
अंतरिम उत्तर प्रस्तुत केले आहे	Interim reply is put up
अंतरिम कर्ज	Interim loan
अंतरिम कालीन	Ad interim
अंतरिम प्रदान/भरणा	Interim payment
अंतरिम माहितीसाठी	For interim information

अंतरिम लेखापरीक्षा  
 अंतरिम व्यवस्था  
 अंतरिम व्यवस्था करणे  
 अंतरिम व्यवस्था म्हणून बदली नेमण्यात  
 यावा  
 — अंतर्गत करून  
 अंतर्गत व बाह्य  
 अंतर्गत व्यवस्था  
 अंतर्विभाजित भांडवल  
 अतांत्रिक जागा }  
 अतांत्रिक पद }  
 अतिकडक कारवाई  
 अतिकालिक भत्ता  
 अति तात्काळ  
 अतिप्रदान  
 अंतिम आदेश  
 अंतिम उपाय म्हणून  
 अंतिमरीत्या अधिसूचित  
 अंतिम विल्हेवाटीसाठी प्रलंबित प्रकरणे  
 अंतिम वेतन प्रमाणपत्र  
 अंतिम स्वीकृती  
 अति महत्त्वाच्या व्यक्ती  
 अतिरिक्त कर्मचारीवर्ग सेवामुक्त करणे  
 अतिरिक्त काम/कार्य  
 अतिरिक्त नफा  
 अतिरिक्त मत्ता  
 अतिरिक्त माहितीचे विवरणपत्र  
 अतिरिक्त रक्कम  
 अतिरिक्त क्षेत्र  
 अतिशय उपद्रव असलेला  
 अतिशय दाटीचा  
 अत्यंत अनियमित  
 अत्यंत आक्षेपाहं  
 अत्यंत गुप्त

Interim audit  
 Interim/Stop-gap arrangement  
 Make interim arrangements  
 Substitute may be appointed as an  
 interim arrangement  
 Inclusive of —  
 Internal and external  
 Internal arrangement  
 Sub-divided capital  
 Non-technical post  
 Drastic action  
 Overtime allowance  
 Most immediate  
 Over payment  
 Final order  
 As the last resort  
 Finally notified  
 Cases pending final disposal  
 Last pay certificate  
 Final acceptance  
 Very Important Personages (V.I.P.)  
 Release of surplus personnel  
 Extra work; additional function  
 Excess profit; additional profit  
 Surplus assets  
 Additional information statement  
 Surplus sum  
 Surplus area  
 Badly infested  
 Heavily congested  
 Highly irregular  
 Highly objectionable  
 Top secret



अत्यंत गैर अशी वर्तणूक  
 अत्यंत तातडीची प्रकरणे  
 अत्यंत तातडीचे  
 अत्यंत दुर्लक्षित  
 अत्यंत धृष्टता  
 अत्यंत नम्रतापूर्वक  
 अत्यंत निकडीची परिस्थिती  
 अत्यंत समयोचित आहे  
 अत्यंत हयगय  
 अत्यल्प बहुमत  
 अत्यावश्यक सेवा  
 अदखली अपराध  
 अदमासे किंमत/परिव्यय  
 अंदाजाचा गोषवारा  
 अंदाजापेक्षा अधिक  
 अंदाजित उत्पादन  
 अंदाजित खर्च  
 अंदाजित जमा  
 अंदाजित परिव्यय  
 अद्याप उत्तर आले नाही  
 अद्यावत  
 अधिक घातलेली नोंद  
 अधिक विचारासाठी परत  
 अधिक सोईस्कर  
 अधिकार अभिलेख  
 अधिकारतः  
 अधिकारपद ग्रहण करणे  
 अधिकारपदावर राहणे  
 अधिकारपरत्वे  
 अधिकार प्रदान करणे  
 अधिकार म्हणून  
 अधिकार वंचित

Gross misconduct  
 Cases of extreme urgency  
 { Most urgent  
 Very urgent  
 Badly neglected  
 Gross impertinence  
 In all humility  
 Circumstances of extreme urgency  
 Is highly pertinent  
 Gross negligence  
 Narrow majority  
 Essential services  
 Non-cognizable offence  
 Approximate cost  
 Abstract of estimate  
 Excess over the estimate  
 Estimated out-turn  
 Estimated expenditure  
 Estimated receipts  
 Estimated cost  
 Reply not yet received  
 Up-to-date  
 Added entry  
 Returned for further consideration  
 More convenient  
 Record of right  
 As of right  
 { Enter upon an office  
 Assumption of office  
 Continue to be in office  
 Ex-officio  
 Confer a right  
 { As a matter of right  
 As of right  
 Deprived of a right

अधिकार सोडून देणे  
अधिकारक्षेत्र विस्तारणे  
अधिकारक्षेत्राच्या अधीन  
अधिकारक्षेत्राबाहेर  
अधिकारांचे परिवर्तन  
अधिकारी या नात्याने  
अधिकाऱ्यांचे वेतन  
अधिकाऱ्यांच्या नावाने काढावयाचे घनादेश

अधिकांश खर्च/व्यय  
अधिकृत दस्तऐवज  
अधिकृत मंजूरी प्रमाणपत्र क्रमांक  
अधिग्रहणातून मोकळे करणे  
अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याला तसे  
लिहिण्यापूर्वी हे कागदपत्र अनौपचारिक  
रीत्या वित्त विभागास दाखवण्यात यावेत

अ धिनियम अंमलात आल्यानंतर  
अधिनियमाचा अभिप्रेत अर्थ  
अधिनियमाच्या कक्षेत  
अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी  
अधिनियमाच्या शिक्षाविषयक समुचित  
कलमाचे उपबंध  
अधिनियमानुसार  
अधिपरिव्यय  
अधिप्रमाणित नक्कल }  
अधिप्रमाणित प्रत }  
अधिमंडळ  
अधिमूल्याने  
अधिसंख्य पद  
अधिसूचनेचा मसुदा नियमांस धरून आहे  
अधूनमधून अचानक तपासणी  
अध्यक्षपद स्वीकारणे  
अनधिकृत कार्यवाही  
अनधिकृत थकिते/बाकी

Waive rights  
Extend the jurisdiction  
Subject to jurisdiction  
Without jurisdiction  
Commutation of rights  
In official capacity  
Pay of officers  
Cheques to be drawn in favour of  
officers  
Bulk of expenditure  
Official documents  
Authorization certificate number  
Release from requisition  
Before the Pay and Accounts Officer  
is addressed accordingly the papers  
may be shown unofficially to the  
Finance Department  
After coming into force of the Act  
Implication of the Act  
Within the ambit of the Act  
For the purpose of the Act  
Provisions of the appropriate penal  
Section of the Act  
In pursuance of the Act  
Overhead cost  
Authentic copy  
General body  
Above par  
Supernumerary post  
Draft notification is in order  
Occasional surprise checks  
Take the chair  
Unauthorised action  
Unauthorised arrears

अनन्य अधिकार	Exclusive right
अनन्य अधिकारक्षेत्र	Exclusive jurisdiction
अनन्य शक्ती	Exclusive power
अनन्य क्षेत्राधिकार	Exclusive jurisdiction
अनपेक्षित विलंब	Unexpected delay
अनर्जित रजा	Leave not due
अनर्जित रजा . . . दिवस	Amount of leave not due
अनवधानाने नजरेतून निसटले/राहिले/सुटले	Inadvertently overlooked
अनवधानामुळे	Through inadvertence
अनावर्ती खर्च	Non-recurring expenditure
अनावृत पत्र	Open letter
अनाहूत शेरे	Uncalled for remarks
अनियत कर्मचारी	Non-regular employees
अनियमित कार्यवाही }	Irregular action
अनियमित कृती }	
अनियमित गोष्ट करणे	Commit irregularity
अनियमित गोष्टींचे विवरणपत्र	Statement of irregularities
अनिर्णीत ठेवणे	Keep pending
अनिर्धारित मूल्य	Undetermined value
अनिर्बंधित निर्वचन	Unrestricted interpretation
अनिर्वाहक लागवड	Uneconomic cultivation
अनिवासी	Non-resident
अनिश्चित अवधी }	Indefinite period
अनिश्चित कालावधी }	
अनिश्चित मुदत }	
अनिश्चिततेची अवस्था	State of uncertainty
अनिश्चित दिनापर्यंत	<i>Sine die</i>
अनिश्चित दिनापर्यंत तहकूब }	Adjourned <i>sine die</i>
अनिश्चित दिनापर्यंत स्थगित }	
अनुकंपा उपदान	Compassionate gratuity
अनुकंपा भत्ता	Compassionate allowance
अनुकंपा वाटल्यामुळे	On compassionate grounds
अनुकूलतम उपयोग	Optimum utilisation
अनुकूलता बिंदू	Optimum point
अनुकूल परिस्थिती	Favourable condition

अनुक्रमणिका	Table of contents
अनुक्रमांक	Serial number
अनुग्रहपूर्वक प्रदान	Ex-gratia payment
अनुचित प्रभाव	Undue influence
अनुचित लाभ	Undue benefit
अनुचित वजन	Undue influence
अनुचित हस्तक्षेप	Undue interference
अनुत्पादक उपभोग	Non-productive consumption
अनुत्पादक श्रम	Unproductive labour
अनुदाने परत करणे	Surrender of grants
अनुदाने रद्द करणे	Revocation of grants
अनुदेश मिळावेत ही प्रार्थना	Instructions are solicited
अनुदेश जापन	Memorandum of instructions
अनुदेशाची वाट पाहत आहोत	Instructions are awaited
अनुदेशांनुसार	As per instructions
अनुपस्थिति भत्ता	Absentee allowance
अनुपस्थिति विवरणपत्र	Absentee statement
अनुपालनाचे प्रतिवेदन	Compliance report
अनुपालनावीन	Under compliance
अनुमत व फेरचौकशीकरता परत	Allowed and remanded
अनुवर्ती परिच्छेद	Succeeding paragraph
अनुषंगाने	Incidental to
अनुषंगी व्यवस्था }	Ancillary services
अनुषंगी सेवा }	
अनुसरावयाची कार्यपद्धती	Procedure to be followed
— अनुसार	As per —
अनुसूचित बँक	Scheduled bank
अनुसूचित क्षेत्रांच्या सुशासनावर परिणाम	Cases which are likely to affect the
करण्याची शक्यता असलेली प्रकरणे	good government of the scheduled areas
अनुसूचीतील बाबीनुसार	As per item in the schedule
अनुज्ञप्तिधारी	Licence holder
अनुज्ञप्तिपूर्व चौकशी	Pre-licence enquiry
अनुज्ञप्ति फी	Licence fee

अनुज्ञप्ती निलंबित अथवा रद्द करणे  
 अनुज्ञेय खर्च  
 अनुज्ञेय रकमेची मर्यादा  
 अनौपचारिक चर्चा  
 अनौपचारिक टिप्पण्या आणि स्मारकपत्रे  
 अनौपचारिकपणे खात्री करून घेतलेले  
 अनौपचारिकपणे विचारविनिमय करणे }  
 अनौपचारिकपणे सल्ला घेणे  
 अनौपचारिक पत्र  
 अनौपचारिक रीतीने कळवणे  
 अनौपचारिक स्मरणपत्रिका  
 अन्न अधिलाभांड/बोनस निधी  
 अन्न सत्याग्रह  
 अन्य कोणत्याही साधनांनी  
 अन्य गोष्टी समान असताना  
 अन्यथा उपबंध नसलेले  
 अन्यथा उपबंधित करीपर्यंत  
 अन्यथा उपबंधित केले नसेल तर  
 अन्यथा कसेही असले तरी  
 अन्यथा तरतुदी नसलेले  
 अन्यथा नमूद केले असेल त्याखेरीज हे खर्च  
 प्रतिस्वाक्षरित आकस्मिकता असल्याप्रमाणे  
 विनियमित करण्यात यावे  
 अन्यथा या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार आहे  
 अन्य परिस्थिती समान असल्यास  
 अन्य बाबतीत  
 — अन्वये  
 अन्वेषणासाठी अधिकारी प्रतिनियुक्त करणे  
 अपघात कक्ष  
 अपप्रवेशाचे कृत्य  
 अपमिश्रित औषधे  
 अपयश आल्यास

Suspension or cancellation of licence  
 Admissible expenditure  
 Admissible limit of amount  
 Informal discussion  
 Unofficial notes and aide memoirs  
 Informally ascertained  
 Consult unofficially  
 Unofficial letter  
 Apprise informally  
 Unofficial card-reminder  
 Food bonus fund  
 Hunger strike  
 By any other means  
*Ceteris paribus*  
 Not otherwise provided for  
 Until otherwise provided for  
 Unless otherwise provided  
 Howsoever otherwise  
 Not otherwise provided for  
 Except where otherwise stated these  
 charges should be regulated as if  
 they were countersigned contin-  
 gencies  
 Is otherwise in accordance with the  
 provisions of this Act  
 Other things being equal  
 In other respects  
 As per —  
 Depute an officer to investigate  
 Casualty ward  
 Act of trespass  
 Adulterated drugs  
 In case of failure

अपराध आरोपित कृती

अपराध कृती

अपराधांची दखल

अपरिवर्तनीय निर्णय

अपरिहार्य अट

अपरिहार्य अपघात

अपरिहार्य वाव

अपर्याप्त कारण

अपवर्जक सूची

अपवर्जनाकरता तरतूद

— अपवर्जित करून

अपशब्द

अपहृत व्यक्ती

अपिलाची एकपक्षी सुनावणी झाली

अपिलात सोडलेला

अपिलावर दिलेला अदेश

अपिलीय शक्ती निहित करणे

अपील अनुमत

अपील करता येईल

अपीलदाराचे असे म्हणणे आहे की

अपीलदाराने आपल्यावर ठेवलेला दीषारोप

अमान्य केला

अपील स्वीकारणे

अपुरा निधी

अपुरे कारण

अपुरे पडणे

अपूर्णक वगळणे

अपेक्षित असल्याप्रमाणे

अपेक्षित किंवा अंदाजित/प्राक्कलित खर्च

अपेक्षित खर्च

अप्रचलित

अप्रतिबंध कार्यवाही

अप्रतिवक्ष्य पुरावा

Commission of the act charged as  
an offence

Commission of an offence

Cognizance of offences

Unalterable decision

*Sine qua non*

Unavoidable accident

*Sine qua non*

Insufficient cause

Exclusive list

Provision for exclusion

Exclusive of ; to the exclusion of —

Abusive language

Abducted person

Appeal was heard *ex-parte*

Released on appeal

Order in appeal

Investiture of appellate powers

Appeal allowed

Appeal would lie

Appellant contends that

Appellant pleaded not guilty to the  
charge framed against him

Entertainment of an appeal

Inadequate funds

Insufficient cause

Fall short of

Omission of fraction

As required

Anticipated or estimated expenditure

Anticipated expenditure

Out of use

Unhamperted action

Incontrovertible evidence

अप्रत्यक्ष खर्च  
 अप्रत्यक्ष निवडणूक  
 अप्रस्तुत वस्तुस्थिती  
 अप्रामाणिकतायुक्त गैरवर्तणुकीचे कृत्य

अप्रामाणिक मार्गानी  
 (अफू) चे व्यसन  
 अबाधित राहिल  
 अब्रूनुकसानीचा दावा अथवा खटला  
 अभिकथनपत्र  
 अभिकथित निवेदन  
 अभिनिवेशरहित मत  
 अभिप्राय मागवणे  
 अभिप्राय रकाना  
 अभिप्रायासाठी सादर  
 अभियोग चालू करणे  
 अभियोगाचा प्रारंभ  
 अभिलेखकक्ष  
 अभिलेखकक्षात ठेवले  
 अभिलेख ठेवणे  
 अभिलेख ठेवण्याची पद्धती  
 अभिलेख नष्ट करणे  
 अभिलेख नाश  
 अभिलेख परिरक्षण  
 अभिलेखाचे वर्गीकरण  
 अभिलेखांवरून उघड दिसून येणारी चूक  
 अभिलेखासाठी  
 अभ्यास पाठ्यक्रम  
 अमर्याद विलंब  
 अमर्यादित शक्ती  
 अमर्यादित सत्ता  
 अंमल चालू राहणे  
 अंमलबजावणीची कार्यवाही  
 अंमलबजावणीचे कार्य

Indirect expenditure  
 Indirect election  
 Irrelevant fact  
 Act of misconduct involving dishonesty  
 By dishonest means  
 Addiction to (opium)  
 Will remain unaffected  
 Defamatory suit or case  
 Statement of allegations  
 Alleged statement  
 Dispassionate opinion  
 Call for remarks  
 Remarks column  
 For favour of remarks  
 Institute prosecution  
 Initiation of prosecution  
 Record room  
 Deposited in record room  
 Maintenance of records  
 System of keeping records  
 Destruction of records  
 Elimination of records  
 Preservation of record  
 Classification of record  
 Apparent error on the face of record  
 For record  
 Course of studies  
 Inordinate delay  
 Unlimited power  
 Continue to be in force  
 Executive proceeding  
 Executive function

अंमलात असणे  
 अंमलात असलेला कायदा  
 अंमलात असलेला  
 अंमलात असेल त्याप्रमाणे  
 — अंमलात आणणे  
 अंमलात आणणे  
 अंमलात न राहणे  
 अंमलात येईल  
 अमलात यण  
 अमुक अमुक  
 (अर्ज) निकालात काढणे  
 अर्ज नियमांस धरून आहे  
 अर्ज फेटाळण्यात यावा  
 अर्ज स्वीकारणे  
 अर्जाचा नमुना  
 अर्जाचा विहित नमुना  
 अर्जित रजा  
 अर्जित रजा मंजूर  
 अर्थसंकल्प तयार करणे  
 अर्थसंकल्प मंजूरी  
 अर्थसंकल्प विवरणपत्र  
 अर्थसंकल्प शीर्ष  
 अर्थसंकल्पातील तरतूद  
 अर्थसंकल्पीय अंदाज  
 अर्थसंकल्पीय अनियमितता  
 अर्थसंकल्पीय प्राक्कलन  
 अर्थसाहाय्याचे संवितरण  
 अर्थात  
 अर्थोपाय  
 अर्थोपायांचे पूर्वानुमान  
 अर्धवेतन  
 अर्ध शासकीय पत्र

Remain in force  
 Law in force  
 { In operation  
 In force  
 As in force  
 Give effect to —  
 Carry into effect  
 Cease to operate  
 Shall take effect  
 Take effect  
 { Come into force  
 Come into operation  
 So and so  
 Dispose of (an application)  
 Application is covered by the rules  
 Application may be rejected  
 Entertain an application  
 Application form  
 Prescribed form of application  
 Earned leave  
 Earned leave is granted  
 Framing of budget  
 Budget sanction  
 Budget statement  
 Budget head  
 Budget provision  
 Budget estimates  
 Budgetary irregularity  
 Budget estimates  
 Disbursement of subsidy  
 That is (i.e.)  
 Ways and means  
 Ways and means forecast  
 Moity of the salary  
 Demi official letter



अर्ध सत्य	Half truth
अर्ध सरासरी	Half average
अर्ध सरासरी वेतनावरील रजा	Leave on half average pay
अर्धसाप्ताहिक विवरणपत्र	Bi-weekly statement
अर्ध स्वायत्त संस्था	Semi-autonomous bodies
अर्हकारी सेवा	Qualifying service
अर्हकारी सेवा ही विहित किमान मर्यादितून	When the qualifying service is less
कमी असेल तेव्हा	than the prescribed minimum
अर्हता गुण	Qualifying marks
अर्हता नसताना अथवा अनर्ह ठरवल्यावर	When not qualified or when dis-
	qualified
अर्हता परीक्षा	Qualifying examination
अर्हता प्रमाण	Qualifying standard
अर्हताप्राप्त उमेदवार	Qualified candidate
अर्हता मानक	Qualifying standard
अर्हतारहित	Non-qualified
अर्हतेस मान्यता देणे	Accord recognition to qualifications
अलिखित करार	Unwritten agreement
अल्प अवधी	Short spell
अल्पकालिक सूचना	Short notice
अल्पप्रयास पद्धती	Short cut method
अल्पबाधित	Slightly affected
अल्पमुदती	Short term
अल्पमुदतीचे कर्ज	Short term credit
अल्पविकसित देश	Under-developed countries
अल्पसंख्याकांचे मत	Minority opinion
अवधि-पद	Tenure post
अवधिबाह्य मंजूरी	Lapsed sanction
अवधी समाप्त झाला असतानासुद्धा	Notwithstanding the expiration of
	term
अवमूल्याने	Below par
अवर्गीकृत पदे	Unclassified posts
अवलोकनार्थ	For perusal

अवलोकनासाठी सादर  
 अवशिष्ट विधिविधान शक्ती  
 अवश्य प्रतीक्षावधी  
 अवश्यमेव  
 अवश्येतर सेवा  
 अवाप्ति क्रमांक  
 अवाप्ति नोंदवही  
 अविक्रेय माल  
 अविक्रेय मालाची नोंदवही  
 अविधिमान्य  
 अविभाजनीय खर्च  
 अविभाज्य संबंध  
 अविरत प्रयत्न  
 अविलंब  
 अविवेकाने उपयोग  
 अविश्वासदर्शक मत  
 अविश्वास प्रस्ताव  
 अविश्वासाचा ठराव }  
 अवैतनिक रजा  
 अवैध परितोषण  
 अवैध व्यवहार  
 अव्यवस्थित वागणूक  
 अंशकालिक  
 अंशतः नियंत्रण  
 अंशतः फेरबदल  
 अशा अर्थाचे  
 अशा कर्तव्यांचे स्वरूप व व्याप्ती  
 यथायोग्यपणे लक्षात घेऊन  
 अशा परिस्थितीत  
 अशा प्रकरणांना हे नियम लागू करावे असा  
 प्रयत्न नाही  
 असंगत कथन/निवेदन  
 असंगत स्थिती  
 असंतत सेवा

Submitted for perusal  
 Residuary powers of legislation  
 Period of compulsory waiting  
 By all means  
 Non-essential services  
 Accession number  
 Accession register  
 Dead stock  
 Dead stock register  
 Bad in law  
 Non-divisible expenditure  
 Integral relationship  
 Unceasing efforts  
 Without delay  
 Indiscriminate use  
 No-confidence vote  
 Motion of no-confidence  
 Leave without pay  
 Illegal gratification  
 Illegal dealings  
 Disorderly behaviour  
 Part-time  
 Partial decontrol  
 Partial modification  
 To the effect  
 With due regard to the nature and  
 extent of such duties  
 In the circumstances  
 It is not sought to make these rules  
 applicable to such cases  
 Absurd statement  
 Anomalous position  
 Non-continuous service

— असतानासुद्धा  
असंरक्षित जमीन }  
असंरक्षित भूमी }

असल्यास

असंवर्ग अधिकारी

असा आदेश पाळण्यास बांधलेला राहील

असाधारण रजा

असाधारण सभा

असामान्य परिस्थिती

असिद्ध आरोप

असे असता

असे असतानासुद्धा }  
असे असूनही }

असे असून देखील

असे गृहीत धरून

असे घडल्यास }

असे झाल्यास }

असे दाखवून देता येईल की —

असे दिसून आल्यास

असे धरून चालण्यात येत आहे की —

असे न केल्यास/झाल्यास कडक कारवाई

करण्यात येईल

असे प्रमाणित करण्यात येत आहे की —

— असे मानण्यास नियुक्ति प्राधिकार्यास  
आधार आहे

— असे मानण्यास मला यात्किंचितही संदेह  
वाटत नाही

— असेल तर

असे सांगावेसे वाटते की —

— असे होणे अपरिहार्य आहे

‘अ’ स्थानी व्यक्त केलेल्या विचारांस  
अनुलक्षन प्रस्तावाचे परीक्षण करावे

अस्थायी नियुक्ती/निमणूक

In spite of —

Unprotected land

{ If any  
In case of —

Non-cadre officer

Shall be bound to obey such order

Extraordinary leave

Extraordinary meeting

Abnormal situation

Unproved charge

Inasmuch as

Notwithstanding

Despite this

Assuming that

In the event of —

It may be pointed out that —

If it shall appear

It is presumed that

Failing which serious action will be  
taken

This is to certify that

Appointing authority has reason to  
believe that —

I have not the least hesitation in  
holding that —

In case of —

It may be pointed out that —

Bound to be —

Examine the proposal in the light  
of observations at ‘A’

Temporary appointment

अस्थिर प्रशासन  
अहवाल वर्ष  
अहस्तांतरणीय  
अहितकारी कार्य/कृती  
अज्ञान मुले

Unstable administration  
Year under report  
Not transferable  
Detrimental action  
Minor children

## आ

आकडे विवरण  
आकस्मिक उपयोग  
आकस्मिक खर्च  
आकस्मिक खर्च नोंदवही  
आकस्मिक खर्चाचे बिल  
आकस्मिक खर्चासाठी नियत वाटप  
आकस्मिकता निधी  
आकस्मिकता नोंदवही  
आकस्मिक निकड प्रमाणपत्र  
आकस्मिक निकड संवर्ग  
आकस्मिक निकडीची कर्तव्ये  
आकस्मिक प्रसंग उद्भवण्याची शक्यता आहे  
आकस्मिक वार्षिकी  
आकार सोडून  
आगमन आणि प्रयाण  
आगमन दिनांक  
आगळी घटना  
आगाऊ  
आगाऊ बिले  
आगाऊ रकमांची बिले }  
आगाऊ रकमेचा परतावा  
आगाऊ रक्कम आणि तिची वसुली  
आगाऊ रक्कम देणे  
आगाऊ वेतनवाढ  
आजच्या आज पाठवा

Numerical return  
Contingent use  
Contingent charges / expenditure  
Contingent register  
Contingent bill  
Contingent allotment  
Contingency fund  
Contingency register  
Emergency certificate  
Emergency cadre  
Emergency duties  
Contingency may arise  
Contingent annuity  
Excluding the charges  
Arrival and departure  
Date of arrival  
Unusual occurrence  
In advance  
Advance bills  
Refund of advance  
Advance and its recovery  
Advance payment  
Advance increment  
Out today

आज पाठवा  
 आज रवाना करा  
 आजिव कारावास  
 आजिव वार्षिकी  
 आटोकाट प्रयत्न करणे  
 आटोक्याबाहेर  
 आटोक्याबाहेरील कारणे  
 आठमाही खर्चाचे विवरणपत्र  
 आणखी अशी विनंती आहे की —  
 आणखी असे की — ; आणखी जर —  
 ..... आणि ..... यांमधील सर्व पत्रव्यवहार  
 ..... साफत करण्यात यावा  
 आणीबाणीच्या परिस्थितीतील असाधारण  
 शक्ती  
 आंतरराज्य  
 आंतरराज्य व्यापार व वाणिज्य  
 आंतरराज्यीय  
 आंतर विभागीय  
 आंतर विभागीय चौकशी  
 आंतर विभागीय प्रवासमार्ग  
 आंतर व्यवस्था  
 आंतरिक मूल्य  
 आता सुस्पष्ट करण्यात आलेल्या कारणासाठी  
 आम्ही प्रस्तावाशी सहमत आहोत  
 आता हा अधिलेख पुढील गोष्टीस साक्षी आहे  
 आतिथ्य भत्ता  
 आतील वस्तू मिळाल्या  
 भादर्श नियम  
 आदर्श नियमावली  
 आदर्श स्थायी आदेश  
 आदेश अंमलात आणणे  
 आदेश उलटवणे  
 आदेश कायम करणे  
 आदेश कलवण्यात आले  
 आदेश त्वरित मिळावेत ही प्रार्थना

Issue today  
 Despatch today  
 Life imprisonment  
 Life annuity  
 Strive one's best  
 Beyond control  
 Causes beyond control  
 Eight-monthly expenditure statement  
 It is further requested that —  
 Provided further that —  
 All communications between.....and  
 .....should be canalised through.....  
 Extraordinary powers in case of  
 emergency  
 Inter-State  
 Inter-State trade and commerce  
 Inter-State  
 Interdepartmental  
 Interdepartmental inquiry  
 Interdivisional routes  
 Internal arrangement  
 Intrinsic value  
 For the reason now explained we  
 concur in the proposal  
 Now these presents witness that  
 Sumptuary allowance  
 Contents received  
 Model rules  
 Model standing orders  
 Give effect to an order  
 Reverse an order  
 Confirmation order  
 Orders communicated  
 Early orders are solicited

आदेश देण्यात आले  
 आदेश द्यावेत ही प्रार्थना  
 आदेशपत्रावरील टीप पहा  
 आदेश पाठवण्यात आले  
 आदेश पार पाडणे  
 (आदेश) पालन करणे  
 (आदेश) पाळणे  
 आदेशभंग  
 आदेशभंगाकरता दंड }  
 आदेशभंगाकरता शास्ती }  
 आदेशांची अंमलबजावणी तहकूब / निळंबित  
 करण्याची शक्ती  
 आदेशांची अवज्ञा  
 आदेशांची बजावणी  
 आदेशांची विश्वसनीयता }  
 आदेशांची सत्यता }  
 आदेशांचे पालन न करणे  
 आदेशाच्या वैधतेविषयी शंका घेता कामा नये  
 आदेशांत अंशतः फेरबदल करून  
 आदेशात फेरबदल करणे  
 आदेशानुसार  
 आदेशानुसार प्रारूप तयार केले }  
 आदेशानुसार मसुदा तयार केला }  
 आदेशानुसार सुधारलेला जाप प्रस्तुत  
 आदेशार्थ  
 आदेशाविरुद्ध अभिवेदन  
 आदेशासाठी सादर  
 आदेशिकेची अंमलबजावणी  
 आधार प्रमाणके  
 आधारभूत तत्त्व  
 आधारसामग्रीची क्रमवार मांडणी  
 आधारसामग्रीचे एकत्रीकरण व संकलन

Orders passed  
 Orders are solicited  
 Vide note on the order-sheet  
 Orders issued  
 Execution of orders  
 Carry out  
 Comply with  
 { Disobedience of orders  
 Breach of order  
 Penalty for contravention of orders  
 Power to suspend execution of orders  
 Disobedience of orders  
 Enforcement of orders  
 Authenticity of orders  
 Non-compliance with orders  
 Legality of the order cannot be questioned  
 In partial modification of the orders  
 Modify an order  
 { As desired ; as directed  
 By order  
 Drafted as directed  
 Revised memo is put up as desired  
 For orders  
 Representation against order  
 For favour of orders  
 Execution of process  
 Supporting vouchers  
 Cardinal principle  
 Enumeration of data  
 Collection and compilation of data

आधारसामग्रीचे संकलन

आधीच्या कागदपत्रांबरोबर पुनः सादर

आधीच्या कागदपत्रांसह प्रस्तुत करावे

आधुनिक

आधुनिक पद्धती

आनुमानिक वेतन

आनुषंगिक

आनुषंगिक खर्च

आनुषंगिक पुरावा

आनुषंगिक मूलभूतः

आपण माझी अडचण समजून घ्याल

आपणाकडे सोपवलेली नियत रक्कम

आपणास असे कळवण्याचा मला आदेश आहे की —

आपला

आपला स्नेहांकित

आपला ज्ञाप क्र. ....पर्यंतचा पत्रव्यवहार

आपली धारणा बरोबर आहे

आपली स्वतःची कर्तव्ये सांभाळून

आपले आदेश मिळावेत ही प्रार्थना

आपले म्हणणे — पुढे जोरदारपणे मांडण्यात यावे असे मला वाटते

आपले म्हणणे मांडण्याची संधी

आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर

आपले वचन पाळणे

आपल्या उत्तराची वाट पाहण्यात येत आहे

आपल्या कायदेशीर कर्तव्यांची ह्यगय करून

आपल्या कृतीचे समर्थन करणे

आपल्या तात्तम्यबुद्धीने कार्य करीत असताना

आपल्या पत्राचे उत्तर म्हणून ; आपल्या पत्राच्या संदर्भात

आपल्या पत्रात स्पष्ट केलेले

Compilation of data

Resubmitted with previous papers

Please put up with previous papers

Up-to-date

Modern style

Presumptive pay

Incidental to

Incidental charges

Collateral evidence

Incidental mileage

You will appreciate my difficulties

Allotment placed at your disposal

I am directed to state that —

Truely yours

Yours truely / faithfully

Yours sincerely

Sincerely yours

Correspondence resting with your memo No. ....

Your presumption is correct

In addition to one's own duties

I solicit your orders

I think our view should be pressed with —

Opportunity to be heard

After giving an opportunity to be heard

Abide by one's word

Your reply is awaited

Neglecting his legitimate duties

Justify one's action

Acting in his discretion

With reference to your letter

Explained in your letter.

आपल्या विनंतीचा विचार करता येत नाही	Your request cannot be considered
आपल्या विनंतीला स्कार देता येत नाही	Your request cannot be acceded to
आपल्या सहीने	Over one's signature
आपल्या सामर्थ्याची पराकाष्ठा करणे	Make best of one's capacities
आपल्या सोयीनुसार	At your convenience
आपल्या सोयीप्रमाणे लवकरात लवकर	At your earliest convenience
आपल्या स्वेच्छानिर्णयानुसार कार्य करित असताना	Acting in his discretion
आपल्या ज्ञाप क्रमांक ..... चे पालन करण्या- करता / च्या अनुपालनार्थ	In compliance with your memo No. ....
आपल्या ज्ञापनात स्पष्ट केल्याप्रमाणे	As explained in your memorandum
आपाती कर्तव्ये	Emergency duties
आपाती प्रमाणपत्र	Emergency certificate
आपाती राजादेश	Emergency commission
आपाती संवर्ग	Emergency cadre
आपाती सेवाप्रवेश	Emergency recruitment
आमूलाग्र परिवर्तन / बदल	Radical change
आमूलाग्र बदल	Drastic change
आम्ही बरील 'अ' शी सहमत आहोत	We agree with 'A' above
आयकर मुक्त	Income-tax free
आयकराचा परतावा	Refund of Income-tax
आयकराची माफी	Exemption from Income-tax
आयुक्ताकडे शक्ती निहित राहिल	Power shall vest in the Commissioner
आयुर्विमा	Life insurance
आयुर्विमा पत्राचे अभिहस्तांकन	Life insurance policy, assignment of
आयोगाच्या अधिकारक्षेत्र	Within the purview of the Commis- sion
आरंभ करणे	Take up
आरोग्य दाखला } आरोग्य प्रमाणपत्र }	Health certificate
आरोपांचे खंडन करणे	Rebut the charges
आरोपीला त्याची जबानी समजावून सांगून. त्याच्या समक्ष मी ती साक्षात्कृत केली	Deposition was explained to the accused and was attested by me in his presence
आर्थिक अरिष्ट	Economic crisis



आर्थिक आवश्यकतेमुळे भाग पडून  
 आर्थिक उन्नती  
 आर्थिक नुकसान  
 आर्थिक भाडे  
 आर्थिक हानी  
 आर्थिक हित / हितसंबंध  
 आवक आणि जावक शाखा  
 आवक नोंदवही  
 आवरणे  
 आवर्ती-अनावर्ती  
 आवर्ती अनुदान  
 आवर्ती खर्च  
 आवश्यक अटी पूर्ण करणे  
 आवश्यक असेल त्याप्रमाणे  
 आवश्यक अर्हता  
 आवश्यक उपपाययोजना करण्यात यावी  
 आवश्यक कार्य  
 आवश्यक कार्यवाही  
 आवश्यक कार्यवाहीनंतर परत  
 आवश्यक कार्यवाहीसाठी  
 आवश्यक कार्यवाहीसाठी सादर  
 आवश्यक ते करण्यात आले आहे  
 आवश्यक परिमाण  
 आवश्यक परीक्षा  
 आवश्यक पुरवठा  
 आवश्यक प्रतिवेदन अजून यावयाचे आहे  
 आवश्यक मसुदा प्रस्तुत केला आहे  
 आवश्यक मानणे  
 आवश्यक मानली जाईल अशी कारवाई  
 आवश्यक वाटल्यास  
 आवश्यक वाटेल अशा कार्यवाहीसाठी  
 आवेदन नियमांस धरून आहे  
 आवेदनपत्र सादर करणे

Forced by economic necessity  
 Econmic uplift  
 Pecuniary loss  
 Economic rent  
 Pecuniary loss  
 Pecuniary interest  
 Receipt and issue section  
 Inward register  
 Wind up  
 Recurrent-non-recurrent  
 Recurring grant  
 Recurring expenditure  
 Fulfil necessary stipulations  
 As may be necessary  
 Essential qualification  
 Necessary steps should be taken  
 Obligatory function  
 Necessary action  
 Returned after doing the needful  
 For necessary action  
 For favour of necessary action  
 Needful has been done  
 Quantity required  
 Obligatory examination  
 Essential supply  
 Necessary report is still awaited  
 Necessary draft put up  
 Deem necessary  
 Such action as may be deemed  
 necessary  
 May deem necessary  
 For such action as may be necessary  
 Application is covered by the rules  
 Presentation of an application

आवेदनपत्राचा नमुना  
 आवेदनपत्राचा विहित नमुना  
 आवेदनपत्राच्या नमुन्याची मागणी  
 आवेदन फेटाळण्यात यावे  
 आवेदन स्वीकारणे  
 आवेदित प्रत

आस्थगित ठेवणे

आस्थापना खर्च  
 आस्थापनेचे वेतन

आहरण व संवितरण अधिकारी

आक्षेप घेणे

आक्षेप विवरणपत्र

आक्षेपज्ञापन

आक्षेपांचा गोष्टवारा

आक्षेपांचा परामर्श घेण्यात आला आहे

आक्षेपांची सुनावणी

आक्षेपासह परत

आक्षेपित मते

Application form

Prescribed form of application

Requisition for a form of application

Application may be rejected

Entertain an application

Copy applied for

{ Hold in abeyance

{ Keep in abeyance

Establishment charges

Pay of establishment

Drawing and disbursing officer

{ Raise objection

{ Take exception

{ Statement of objections

{ Objection statement

Memorandum of objections

Abstract of objections

Objections have been dealt with

Hearing of objections

Returned with objection

Challenged votes

इ

इतर कोणतीही कपात

इतर गोष्टींबरोबर

इतर बाबतीत

इतर सार्वजनिक प्रयोजनांकरता नेमून दिलेली  
 जमीन

इमारत बांधणीचे अधिमूल्यन

इमारतीची निगा

इमारतीचे परिरक्षण

इशारा परिपत्रक

इष्टतेच्या आधारावर

Any other deduction

Inter-alia

In other respects

Land assigned for other public  
 purposes.

Appreciation of building construction

Upkeep of building

Maintenance of building

Warning circular

On grounds of expediency

इसारा  
इसान्याची रक्कम

Earnest deposit  
Earnest money deposit.

२५

ईश्वरी प्रकोप

Act of God

२५

उक्त नियम  
उघडउघड  
उघडउघड कारणांसाठी  
उघडउघड पोकळ स्वरूपाचा दावा

Said rule  
On the face of it  
For obvious reasons  
Claim of an obviously unsubstantial  
character

उघड कारण  
उघड गुपित  
उघड जोखीम  
उचल

Apparent reason  
Open secret  
Open risk  
Off take

उचित आणि पुरेसे कारण  
उचित कार्यवाहीसाठी  
उचित व्यवस्था

Good and sufficient reason  
For proper action  
Proper arrangement

उच्च दर्जाचे  
उच्च पातळीवर ठरवलेले  
उच्च प्रकारचे

Of high standard  
Decided at a high level  
Of high standard  
Higher educational qualifications

उच्च शैक्षणिक अर्हता  
उच्च सेवा

Superior service  
Refresher course

उजळणी पाठ्यक्रम  
उठाव

Off take

उतरत्या क्रमाने

In descending order

उतारे घेतले

Extracts taken

उत्तर केव्हापावेतो मिळू शकेल ते मला  
कळवावा काय ?

May I know, when the reply can be  
expected ?

उत्तर भाग

Latter part

उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन  
 उत्तर-लेखापरीक्षा  
 उत्तराचा मसुदा मान्यतेकरिता प्रस्तुत  
 केला आहे  
 उत्तराची वाट पहावी  
 उत्तराचे प्रारूप मान्यतेकरिता प्रस्तुत  
 केले आहे  
 उत्तराधिकार प्रमाणपत्र  
 उत्तरेकडे . . . . . ने सीमित झालेले  
 उत्तीर्णता मानक  
 उत्पन्न मिळवून देणारी प्रयोजने  
 उत्पन्नाचा लिलाव करावा  
 उत्पन्नाची बाब }  
 उत्पन्नाचे साधन }  
 उत्पन्नाच्या सर्व बाबींपासून होणारी वार्षिक  
 प्राप्ती  
 उत्पादन — अंदाजले आहे  
 उत्पादन परिचय  
 उत्पादन लक्ष्य  
 उत्पादनशुल्क शिपाईवर्ग  
 उत्सवाच्या सुट्या  
 उत्साह आणि जोम  
 उदा. (उदाहरणार्थ)  
 उदार दृष्टीने केलेला अर्थनिर्णय ; उदार  
 निर्वचन  
 उदासीन वृत्ती  
 उद्घाटन समारंभ  
 उद्घाटन समारंभ पार पाडणे  
 उद्दिष्टे  
 उद्देश व कारणे यांचे विवरण  
 उद्देशिकेत उल्लिखित  
 उद्योगधंद्यांचे पुनःसंघटन  
 उद्योगांचे विकेंद्रीकरण  
 उद्योगी वृत्ती  
 धार विक्री

Valuation of answer books  
 Post audit  
 Draft reply is put up for approval  
 Await reply  
 Draft reply is put up for approval  
 Succession certificate  
 Bounded on the north by —  
 Passing standard  
 Income bearing purposes  
 Auction the produce  
 Source of income  
 Annual income from all sources  
 Outturn is estimated at —  
 Cost of production  
 Target of production  
 Excise constabulary staff  
 Festival holidays  
 Zeal and energy  
 e.g. (*exempli gratia*)  
 Liberal interpretation  
 Indifferent attitude  
 Inauguration ceremony  
 Perform opening ceremonies  
 Aims and objects  
 Statement of objects and reasons  
 Referred to in the preamble  
 Rationalisation of industries  
 Decentralisation of industries  
 Active habits  
 Credit sale

उपकर बसवणे	Levy of cess
उप-खंड	Sub-clause
उपजीविकेचे साधन	Means of livelihood
उप-नियम	Sub-rule
उपबंधांच्या अधीन राहून	Subject to the provisions
उपबंधानुसार	In accordance with the provisions
उपभोगलेली रजा . . . . . दिवस	Amount of leave enjoyed
उपयोजित भांडवल	Sunk capital
उपरिनिर्दिष्ट विषयावर	On the subject noted above
उपरिपत्र	Covering letter
उपरिलिखित बंधन	Above written obligation
उपरिलेखन	Overwriting
उपरिव्यय	Overhead expense
उपरोक्त	Above said
उपरोद्धृत	Above cited
उपरोल्लिखित	Above mentioned ; mentioned above
उपरोल्लिखित वस्तुस्थितीवरून	In the light of facts mentioned above
उपर्युक्त	Above said
उपर्युक्तानुसार	In view of the above
उपलब्ध करून देणे	Make available
उपलब्ध भांडवल	Available capital
उपविधींचा अंगीकार	Adoption of bye-laws
उपविधींतील फेरबदल	Modification of bye-laws
उपविधींना मान्यता	Approval to bye-laws
उपशीर्षक	Sub-title
उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांच्या संबंधात	As regards the points raised
उपस्थित राहण्याचा आदेश दिलेला	Directed to appear
उपस्थित न होणे	Fail to appear
उपस्थितिपट	Attendance roll
उपस्थिति सूचना	Attendance notice
उपस्थिती आवश्यक न मानणे	Dispense with attendance
उपाय कार्यान्वित करणे	Implementation of measures
उपाय योजणे	Take steps
उपाययोजना अंमलात आणणे	Implementation of measures

उपाययोजना करणे  
 उभयपक्षी करार  
 उभे पीक  
 उमेदवाराची गुणवत्ता  
 उमेदवारांची निवड  
 उमेदवारांची पात्रता  
 उमेदवारांना अशी जाणीव करून देण्यात  
 यावी की, त्यांची नियुक्ती प्रायोगिक  
 स्वरूपाची आहे  
 उरलेला भाग  
 उरलेल्या मुदतीत  
 उलट  
 उलट टपाली  
 उलट तपासणी  
 उलटपक्षी  
 उलट सुलट बाजू  
 उल्लेखित अहंता  
 उल्लेखित नियुक्तीचे अनुसमर्थन  
 उल्लेखित मुदतीनंतर  
 उल्लेखित मुदतीपलीकडे }  
 उशिरात उशिरा  
 उशीर पाळीची कर्तव्ये  
 उष्मानिवारण खर्च  
 उसनवार अधिकारी

Take steps  
 Bilateral agreement  
 Standing crop  
 Merits of a candidate  
 Selection of candidates  
 Eligibility of candidates  
 Candidates should be given to under-  
 stand that their appointment is on  
 trial.  
 Unexpired portion  
 During the remainder of the term  
 On the contrary  
 By return of post  
 Cross examination  
 { On the contrary  
 { Per contra  
 Pros and cons  
 Specified qualifications  
 Ratification of specified appointment  
 Beyond the said period  
 At the latest  
 Late turn duties  
 Hot weather charges  
 Officer on loan

ए

एकच संक्रमणीय मत  
 एकतर्फी  
 एकतर्फी कार्यवाही  
 एकत्रित किंवा संयुक्त विवरण  
 एकत्रित निधी  
 एकत्रित रजा

Single transferable vote  
 Ex-parte  
 Unilateral action  
 Consolidated or combined return  
 Consolidated fund  
 Consolidated leave

एकत्रित वेतन	Consolidated pay
एकत्रीकृत निधी	Consolidated fund
एकत्रीकृत विवरणपत्र	Consolidated statement
एकपक्षीय कार्यवाही	Unilateral action
एकपक्षी	Ex-parte
एकरूप प्रकरण }	Identical case
एकरूप बाब }	Uniform increase
एकरूप वाढ	Uniform increase
एकरूप वृद्धी	Identical scale
एकरूप वेतनमान	Pari pasu
एकसमयेकरून	Consider the 'norm' or 'norms'
एका अथवा अधिक प्रमाणपद्धतींचा विचार करणे	At one stage
एका अवस्थेमध्ये	Call off duty
एका कामावरून दुसरीकडे नेणे }	Integrated plan
एका कामावरून दुसरीकडे बोलावणे }	Monopoly price
एकात्मिकृत योजना	This agreement made at.....on.....
एकाधिकार किंमत/मूल्य	between Governor of Maharashtra
एका पक्षी महाराष्ट्राचे राज्यपाल आणि	of one part and.....of the other part
दुसऱ्यापक्षी.....यांमध्ये.....येथे दि. ....	More than once
रोजी हे करारपत्र करण्यात आले	In succession
एकापेक्षा अधिक वेळा	Unified scale
एकामागून एक	Total employees
एकीकृत मान }	Aggregate marks
एकीकृत श्रेणी }	Cumulative effect
एकूण कर्मचारी संख्या	Overall savings
एकूण गुण	Grand total
एकूण परिणाम	Strike a total
एकूण बचत	Total incidence
एकूण बेरीज	Appreciable portion of the total assets
एकूण बेरीज करणे	Total emoluments
एकूण भार	Aggregate value
एकूण मत्तेतील पुष्कळसा भाग	Cash under single lock
एकूण मिळकत	
एकूण मूल्य	
एकेरी कुलुपात ठेवलेली रोख रक्कम	

एकेरी नोंद पद्धती  
 एकेरी प्रवास प्रवेशपत्र  
 एखाद्याच्या मर्जीत असणे  
 एखाद्याच्या विनंतीला हकार देणे  
 एखाद्याच्या स्वाधीन करणे  
 एखाद्या पदावर कायम करणे  
 एखाद्या पदावर कायम होणे  
 एखाद्या पदावरील स्थायीकरण  
 एवढेच नव्हे तर —

Single entry system  
 Single journey visa  
 In one's good books, to be  
 Accede to one's request  
 Place at one's disposal  
 Confirmation in a post  
 Not only — but also

ऐ

ऐपतीप्रमाणे रक्कम देणे  
 ऐहिक व्यवहार

Contribute one's mite  
 Temporal affairs

ओ

ओघाने  
 ओळख चिन्ह  
 ओळखपत्र  
 ओळख प्रमाणपत्र  
 ओळख साधनांचा अभाव

As a matter of course  
 Identification mark  
 Identity card  
 Certificate of identity  
 Lack of identity

औ

औपचारिक चौकशी  
 औपचारिक मंजूरी मिळवावी  
 औपचारिक मान्यता आवश्यक आहे  
 औरस संततीचा दर्जा प्रदान करणे

Formal inquiries  
 Obtain formal sanction  
 Formal approval is necessary  
 Confer the status of a natural child



## क

कच्चा माल	Raw material
कच्ची प्रत	Rough copy
कच्चे टिपण	Ephemeral roll
कठीण परिस्थिती/प्रसंग	Difficult situation
कठोर वागणूक	Harsh treatment
कडक कारवाई	Severe action
कडक कार्यवाही केली जाईल	Will be dealt with severely
कडकपणे अंमलात आणणे	Enforce rigidly
— कडून दुखावल्यामुळे	Being aggrieved by —
— कडून पीडा पोचल्यामुळे	
— कडून संवेष्टित	Packed by —
— कडे आपले लक्ष वेधीत असताना	Inviting your attention to —
— कडे आपले लक्ष वेधून घेताना	In inviting your attention to —
— कडे कार्यभार सोपवणे	Hand over charge to —
— कडे कार्यभार सोपवावा आणि	Please hand over charge to —
— येथे स्वतः उपस्थित व्हावे	and report yourself at —
— कडे पोच असणे	Have an access to —
— कडे प्रतिनियुक्त	On deputation to —
— कडे योग्य लक्ष देऊन	With due regard to —
— कडे लक्ष दिले जाईल	Will be attended to —
— कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे	Attention is invited to —
— कडे सोपवणे (service)	Place at the disposal of —
कंत्राटवाद	Extension of contract
कंत्राटाची अपरिपूर्ती	Non-fulfilment of contract
कंत्राटाच्या शर्ती	Conditions of contract
कंत्राटी कामकरी	Piece rate worker
कंत्राटी पुरवठा पद्धती	Contract supply system
कदापि नाही	By no means
कनिष्ठ पदावर परत आणणे	Revert to a lower post
कनिष्ठ पदावर परत येणे	
कनिष्ठ सेवा	Inferior service
कपटपूर्ण कृत्य	Fraudulent action

कपात प्रस्ताव  
 कमाल किंमत  
 कमाल दर  
 कमाल मूल्य  
 कमावता आश्रित  
 कमी करणे (कामावरून वगैरे)  
 कमी केलेला कर्मचारीवर्ग  
 कमीत कमी  
 कमी पडणे  
 कमीपणा आणणारे कथन  
 कमीपणा आणणारे निवेदन  
 कमीपणा आणणारे विधान  
 कमी होणे  
 करआकारणीचा भार  
 करआकारणी प्रमाणपत्र  
 करआकारणीवर परिणाम करणारे  
 करणे अभिप्रेत असलेले  
 — करणे इष्ट समजले गेले  
 — करणे शक्य किंवा उचित होईल असे  
 वाटत नाही  
 करण्यास तो समर्थ व्हावा म्हणून  
 करण्यास नाखूश  
 — करता अनिवार्य  
 — करता अपात्र  
 — करता किंमत कळवावी  
 कर देणे  
 कर देण्याचे टाळणे  
 कर देण्यास पात्र  
 कर बसवणे  
 कर बसविण्याची तरतूद/व्यवस्था करणे  
 कर भरणे  
 करमाफी  
 करमुक्त  
 करयोग्य आय  
 करयोग्य उत्पन्न  
 करयोग्य प्राप्ती

Cut motion  
 Maximum price  
 Ceiling rate  
 Maximum price  
 Earning dependent  
 Dispense with  
 Retrenched staff  
 At least  
 Fall short of  
 Derogatory statement  
 Fall short of  
 Incidence of taxation  
 Certificate of taxation  
 Affecting taxation  
 Purporting to be done  
 It was considered desirable to —  
 It hardly seems feasible or advisable  
 to—  
 In order to enable him to do  
 Reluctant to do  
 Indispensable for —  
 Ineligible for —  
 Please quote for —  
 Payment of taxes  
 Evade the payment of tax  
 Liable to pay tax  
 Imposition of tax  
 Provide for the levy of the tax  
 Payment of taxes  
 Exemption from tax  
 Tax free  
 Taxable income

करार आणि क्षतिपूर्ति त्रिलेख	Deed of covenant and indemnity
करार करणे	Enter into an agreement
करार करून देणे }	
करार नमुना	Agreement form
करारनामा	Agreement bond
करारपत्र करून देणे	Execution of an agreement
करार प्रपत्र	Agreement form
करारबद्ध शिकाऊ उमेदवार	Indentured apprentice
करारबद्ध सेवांसाठी	For the covenanted services
करारबद्ध होणे	Contract in
करार भंग	Breach of contract
करारमुक्त होणे	Contract out
करारवाढ	Extension of contract
कराराची अपरिपूर्ती	Non-fulfilment of contract
कराराचे अस्तित्व	Subsistence of agreement
कराराचे निष्पादन	Execution of an agreement
कराराचे यथोचित पालन	Due performance of agreement
कराराच्या अटी	Terms of agreement
कराराच्या शर्ती	Conditions of contract
करावयाचे राहून गेले	Omitted to be done
करुणा वाटल्यामुळे	On compassionate grounds
कर्ज उभारणे	Raise a loan
कर्ज कार्यक्रमानुसार हाती घेतलेली कामे	Works taken under loan programme
कर्जनिवारण निधी	Sinking fund
कर्ज नोंदवही	Loan register
कर्जाची परतफेड	Repayment of loan
कर्तव्य अनुसूची	Duty schedule
कर्तव्य करीत असताना	In the course of duty
कर्तव्यच्युती	Dereliction of duty
कर्तव्यत्याग	Desertion from duty
कर्तव्य पार पाडणे }	
कर्तव्यपालन	Discharge of duties
कर्तव्यपालनात कसूर करणे	Make defaults in performance duty

कर्तव्य प्रमाणपत्र

कर्तव्यबुद्धी

कर्तव्य सोडून जाणे

कर्तव्य क्षेत्र

कर्तव्याचा भार

कर्तव्यांची वाटणी }  
कर्तव्यांची विभागणी }

कर्तव्यांचे स्वरूप

कर्तव्यार्थ

कर्तव्यार्थ अनुपस्थिती

कर्तव्यार्थ प्रवास करणे

कर्तव्ये पार पाडणे

कर्मचारीवर्गाचे संख्याबल

कलम . . . . . अनुसार अपराध स्पष्टपणे सिद्ध  
झालेला आहे

कलम . . . . . अनुसार तयार केलेला नियम

कलम . . . . . अनुसार वजात मागणे

कलम . . . . . द्वारा प्रदान केलेल्या शक्तीचा }  
वापर करताना }  
कलम . . . . . द्वारा प्रदान केलेल्या शक्तीचा }  
वापर करून }

— कलमानुसार शिक्षेस पात्र

कलात्मक गुणवत्ता

कॅलेंडर महिना

कॅलेंडर वर्ष

कशीही परिस्थिती असो

कसूर करणाऱ्याकडून स्पष्टीकरण मागवावे

कसेही करून

कळवण्यात आलेले आदेश

कळवण्यात येत आहे की —

कागदपत्र आले नसावेत असे दिसते/वाटते

कागदपत्र एकत्रित करण्यात आले आहेत

कागदपत्र कार्यवाहीवाचून ठेवून देणे

Duty certificate

Sense of duty

Desertion from duty

Sphere of duty

Duty burden

Allocation of duties

Nature of duties

On duty

Absence on duty

Travel on duty

Perform the duties

Numerical strength of staff

Offence under Section . . . . is clearly  
established

Rule framed under Section . . . .

Claim deduction under Section . . . .

In exercise of the powers conferred  
by Section . . . .

Punishable under Section . . . .

Artistic merit

Calendar month

Calendar year

Whatever may be the circumstances

Explanation from the defaulter may  
be obtained

At any rate; by any means

Orders communicated

This is to inform that —

Papers do not appear to have been  
received

Papers have been amalgamated

Sitting over the papers

(कागदपत्र)...निवृत्तिवैतनिकाला पहावयास  
मिळणार नाही

कागदपत्र पुन्हा नीट लावा

कागदपत्र सादर करणे

कागदपत्र सोबत पाठवले आहेत.

कागदपत्रांची फार दिवस टोलवाटोलवी  
करू नये

कागदपत्रांवरून असे दिसून येते की —

कागदपत्रे विधिग्राह्य करणे

कागदपत्री पुरावा

काटकसरीचे उपाय

काटेकोरपणे बोलायचे तर

काढून टाकल्याचा आदेश पाठवा

काम एकाकडून दुसऱ्याकडे सोपवणे

काम करण्याची सोय

काम करण्यायोग्य क्षेत्र

कामकाज चालवणे

कामकाजाची वेळ

कामकाजाचे नियम

कामकाजाच्या अनुषंगाने }

कामकाजाच्या ओघात }

कामकाजाच्या सामान्य ओघात }

कामकाजाच्या सामान्य क्रमात }

कामगार तंट्या }

कामगार विवाद }

कामगारविषयक अहवाल

कामगारांची आवश्यक ती संख्या

कामगारांची काम करतानाची परिस्थिती

आणि त्यांच्या सुखसोयी

काम चालू

काम झाल्यानंतर हे परत पाठवावे

काम झाल्यावर परत करावे

काम थांबवणे

Pensioner shall have no access to —  
(document)

Rearrange the papers

Submission of papers

Papers are sent herewith

Papers should not be tossed for  
several days

It appears from the papers that —

Validation of papers

Documentary proof/evidence

Economy measures

Strictly speaking

Issue oustal order

Transfer of assignment

Facility of working

Workable area

{ Conduct of business

{ Transact business

Business hours

Rules of business

In course of business

In the ordinary course of business

Labour dispute

Labour reports

Requisite number of labourers

Conditions of labour and amenities  
for labour

Work in progress

This may be returned when done  
with

May be returned when done with

Call off duty

(काम) पार पाडणे  
 काम पार पाडण्यास समर्थ  
 कामाचा उरकू वाढवणे  
 कामाचा दिवस  
 कामाचा भार  
 कामाची टाळाटाळ करणे  
 कामाची समाप्ती  
 कामाचे मूल्यनिर्धारण  
 कामाचे स्वरूप  
 कामाच्या शर्दीला पुरा पडू शकत नाही  
 कामाच्या वेळा  
 कामाच्या वेळेत केव्हाही  
 कामात बिघाड  
 कामाला दिलेले प्राथम्य  
 कामावर  
 कामावर नसणे  
 कामावर परत रुजू होण्यास योग्य  
 कामावर परत रुजू होणे  
 कामावर दोलावणे  
 कामावर रुजू होणे  
 कामावरील अनुपस्थिती  
 कामासाठी नेमणूक करणे  
 (कामे) कार्यक्षमतेने पार पाडणे  
 कायदा व सुव्यवस्था  
 कायदेशीर कळजा  
 कायदेशीर प्रयोजन  
 कायद्याचा भंग  
 कायद्याचा सरला  
 कायद्याचे समान संरक्षण  
 कायद्याने  
 कायद्याने वशोचित प्रस्थापित झालेले  
 कायद्याने संस्थापित कंपनी  
 कायद्याविरुद्ध  
 कायद्याविषयीचे अज्ञान

Carry out  
 Capable of executing the work  
 Speed up disposal  
 Work day  
 Load of work  
 Evade duties  
 Completion of work  
 Assessment of work  
 Nature of duties  
 Cannot cope with the rush of work  
 Working hours  
 At any time during working hours  
 Dislocation of work  
 Priority given to the work  
 On duty  
 Off duty  
 Fit to resume duty  
 Resume duties  
 Call out on duty  
 Join duty  
 Absence from duty  
 Detail for duty  
 Efficient discharge (of functions)  
 Law and order  
 Lawful possession  
 Legitimate purpose  
 Violation of law  
 Legal advice  
 Equal protection of law  
 By law  
 Duly constituted under law  
 Incorporated company  
 Contrary to law  
 Ignorance of law

कायम करण्याकरता  
 कायम करण्यावर अवलंबून  
 कायम जागा  
 कायम नियुक्ती }  
 कायम नेमणूक }  
 कायम पुनर्वसाहत  
 कायम प्रवास भत्ता  
 कारण दाखवण्यास तुम्हाला फर्माविण्यात येत आहे  
 कारण दाखवा नोटीस  
 कारण व परिणाम  
 कारणे विशद करा  
 कारवाई करणे (against a person)  
 कारवाईयोग्य अपकृत्य  
 कारावासाची शिक्षा  
 कारावासाची शिक्षा भोगणे  
 कार्य अनुसूची  
 कार्य करीत राहणे  
 कार्यकारण  
 कार्यकारी प्रशासन  
 कार्यकारी प्राधिकरण }  
 कार्यकारी प्राधिकार }  
 कार्यकारी प्राधिकारी }  
 कार्यकारी मंडळ  
 कार्यकारी मंडळ  
 कार्यक्रम अनुसूची  
 कार्यक्रम अंमलात आणणे }  
 कार्यक्रम कार्यान्वित करणे }  
 कार्यक्रमाचे अवस्थाकल्पन }  
 कार्यक्रमाचे टप्पे उरवणे }  
 कार्यनियमावली  
 कार्यपद्धति नियम  
 कार्यपद्धतीचे अनुसरण करणे  
 कार्यपद्धतीतील एकरूपता  
 कार्यप्रणाली

In confirmation  
 Subject to confirmation  
 Substantive post  
 Substantive appointment  
 Permanent resettlement  
 Permanent travelling allowance  
 You are called upon to show cause  
 Show cause notice  
 Cause and effect  
 Elucidate the reasons  
 Take action  
 Actionable wrong  
 Sentence of imprisonment  
 Undergo a sentence of imprisonment  
 Work schedule  
 Continue to function  
 Cause and effect  
 Executive administration  
 Executive authority  
 Working capital  
 Executive body  
 Programme schedule  
 Implementation of programme  
 Phasing of programme  
 Rules of business  
 Rules of procedure  
 Follow the procedure  
 Uniformity in procedure  
 Modus operandi

कार्यभार ग्रहण  
 कार्यभार ग्रहण करणे  
 कार्यभार प्रतिवेदन  
 कार्यभार भत्ता  
 कार्यभार मुक्ती  
 कार्यभार मुक्तीचे प्रतिवेदन  
 कार्यभार सोपवणे व कार्यभार घेणे  
 कार्यभार स्वीकारणे  
 कार्यभाराचे पुनर्ग्रहण  
 कार्यमुक्तीची तारीख  
 कार्यमुक्तीचे व पदग्रहणाचे प्रतिवेदन प्रतीक्षित  
 कार्ययोजना तयार करणे  
 कार्ययोजना सुधारणे  
 कार्यवाही करणारा  
 कार्यवाही करणे (on a file)  
 कार्यवाही थोपवून घरणे  
 कार्यवाही थोपवून धरण्यात यावी  
 कार्यवाहीयोग्य नसलेली आवक पत्रे  
 कार्यवाही रद्दबातल करणे  
 कार्यवाहीस बाध येणे  
 कार्यवाहीसाठी कागद }  
 कार्यवाहीसाठी पत्र }  
 कार्यविवरण  
 कार्यव्ययी आस्थापना  
 कार्यसौकर्य  
 कार्यस्थान  
 कार्यक्षमतेची पराकाष्ठा करून  
 कार्यक्षमतेला उपकारक  
 कार्यक्षम शिक्षण  
 कार्याची अनुसूची  
 कार्याची दिशा  
 कार्यदिश  
 कार्यदिशाची अंमलबजावणी करणे

Charge assumption  
 Assumption of charge  
 Charge report  
 Charge allowance  
 Charge relinquishment  
 Relinquishment of charge  
 Report of relinquishment of charge  
 Handing over and taking over  
 Take over charge of duties  
 Resumption of charge  
 Date of relief  
 Relief and joining report awaited  
 Preparation of working plan  
 Revise working plan  
 Dealing hand  
 Take action  
 Stay of proceedings  
 Proceedings be stayed  
 Non-actionable receipt  
 Quash the proceedings  
 Vitiate the proceedings  
 Paper under disposal  
 Work sheet  
 Work charged establishment  
 Facility of working  
 Place of business  
 To the best of ability  
 Advantageous for efficiency  
 Efficient education  
 Duty schedule  
 Line of action  
 Work order  
 Execute work order



— कार्यान्वित करणे

कार्यालय आवरणे

कार्यालय प्रत आणि स्वच्छ प्रत मान्यतेकरता

व सहीकरता प्रस्तुत केली आहे

कार्यालय प्रमुख

कार्यालय प्रस्तावित करित आहे }

कार्यालयाचा प्रस्ताव आहे }

कार्यालयाची कामकाजपद्धती

कार्यालयाच्या वेळा

कार्यालयाने कार्यवाही करावी

कार्यालयाने काळजीपूर्वक नोंद घ्यावी

कार्यालयाने तपासावे

कार्यालयापुरतेच

कार्यालयास असे वाटते की

कार्यालयीन आदेश

कार्यालयीन कागदपत्र

कार्यालयीन कार्यपद्धती

कार्यालयीन खर्च

कार्यालयीन टिप्पणी

कार्यालयीन टिप्पणीशी मी पूर्ण सहमत आहे

कार्यालयीन ज्ञापन

कार्ये पार पाडणे

कार्योत्तर कायम करणे किंवा फेरवाहणी

कार्योत्तर मंजुरी

कार्योत्तर मान्यता

काल मर्यादा

कालविसंगत

कालांतर

कालांतराने

काही झाले तरी

काही झाले तरी नाही

काही प्रकरणांत

काही प्रस्ताव, असल्यास

काही बाबतींत

Implementation of —

Wind up the office

Office and fair copies are put up for

approval and signature

Head of office

Office proposes

Office procedure

Office hours

Office to take action

Office to note carefully

Office to examine

Confined to office

Office considers that

Office order

Official documents

Office procedure

Office expenses

Office note

I fully agree with the office note

Office memorandum

Exercise of functions

*Ex-post facto* confirmation or revision

*Ex-post facto* sanction

*Ex-post facto* approval

Time limit

Out of date

Lapse of time

In course of time

In any case

On no account

In certain cases

Proposals, if any

In certain cases

काही विविध कामकाजास रोध  
काही विशिष्ट कार्याची सोपवणूक  
काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरी  
काहीही उलट/विरुद्ध असले तरी

काळजीपूर्वक विचार करून  
काळजीपूर्वक विचार केल्यानंतर

काळजीवाहू सरकार

काळाच्या ओघात

किंचित परिणाम झालेला

किता

किमतीची पातळी

किमतीतील चढउतार

किमान आवश्यक कर्मचारीदग

किमान रक्कम

किरकोळ अतिरिक्तता

किरकोळ अपघात

किरकोळ खर्च

किरकोळ चुका व अपचार

किरकोळ नियमबाह्य गोष्टी

किरकोळ बांधकाम आणि दुरुस्तर

किरकोळ रोकड वही

— किंवा काय याविषयी आदेश देण्यात यावा

— किंवा काय याविषयी विचार व्हावा

कुलचिन्हे

कुशल कामगार

कृपया पहावे

कृपया पुष्टी द्यावी आणि प्रत पाठवावी

कृपया पोच द्यावी

कृपया फाईल परत पाठविण्याची त्वरा करावी

कृपया रीतसर सूचना पाठवावी

कृपया वित्त विभागाने हे पाहून सहमती द्यावी

Bar to certain proceedings  
Entrustment of certain functions  
Notwithstanding anything contained  
Notwithstanding anything to the  
contrary

After careful consideration

Caretaker Government

In course of time

Slightly affected

*Ibid*

Level of prices

Fluctuation in prices

Nucleus staff

Minimum amount

Minor irregularities

Minor accident

Sundry expenses

Minor lapses and delinquencies

Minor irregularities

Petty construction and repairs

Petty cash book

It is for orders whether —

It is for consideration whether —

Coat of arms

Skilled labour

May please see

Kindly confirm and a copy may be  
furnished

Kindly acknowledge receipt

Return of file may kindly be expedited

Due intimation may please be sent

Finance Department may kindly  
see for concurrence

कृपया स्वयंपूर्ण संक्षेप/सारांश प्रस्तुत करावा	Please put up a self-contained summary
कृपयोत्तीर्ण	Passed with grace
कृपा करून उत्तर पाठवावे (कृ. क. उ. पा.)	R.S.V.P.
कृपा करून त्यांना या कार्यालयाकडे पाठवावे	Kindly direct them to this office
कृपा करून परवानगी द्यावी	Kindly permit
कृपा करून पहावे	May please see
कृपा करून मला कळवावे	Kindly let me know
कृपा करून यासंबंधात पृष्ठ . . . . वर दिलेले	Notes and orders at page . . . . may
आदेश व टिप्पणी पहाव्या	please be seen in this connection
कृषि उत्पन्न	Agricultural income
कृषि वर्ष	Agricultural year
कृषि वसाहतीकरण	Agricultural colonisation
कृषीतर प्रयोजने	Non-agricultural purposes
केंद्र पुरस्कृत योजना	Centrally sponsored scheme
केंद्रवर्ती मुख्यालय	Nucleus headquarters
केंद्र सहायताप्राप्त योजना	Centrally aided scheme
केंद्र साहाय्यित योजना	Centrally assisted scheme
केंद्रीय साहाय्य	Central assistance
केलेली किंवा करणे अभिप्रेत असलेली कृत्ये	Acts done or purported to be done
केलेली सेवा	Rendered service
केलेल्या सेवेवद्दलचे उत्पन्न	Income for services rendered
केवळ रेल्वे खर्च घेऊन मोफत	Free on rail value
केवळ समुद्रमार्ग	All-sea route
केव्हाही नाही	By no means
कोणतीच कार्यवाही आवश्यक नाही, दफ्तर- दाखल करावे	No action is necessary, file
कोणतीही टीकाटिप्पणी करावयाची नाही	{ Has no comments to make No comments to make
कोणतीही भाष्यके करावयाची नाहीत	Has no comments to make
कोणतेही	At random
कोणत्याही अवस्थेत	In any case
कोणत्याही अवस्थेत नाही	On no account
कोणत्याही आडकाठीशिवाय	Without hindrance

कोणत्याही उपायांनी	By any means
कोणत्याही कपातीशिवाय अनुमत	Allowed without any cuts
कोणत्याही कारणास्तव आक्षेप घेतला जाणार नाही	Shall not be called in question on any ground
कोणत्याही गोष्टीचा परिणाम होणार नाही	Nothing shall affect
कोणत्याही न्यायालयाद्वारे वजावणीयोग्य	Enforceable by any court
कोणत्याही परिस्थितीत	In any case
कोणत्याही प्रकाराने }	By any means
कोणत्याही मार्गांनी }	
कोणत्याही विधीच्या प्राविकारानुसार	Under the authority of any law
कोणत्याही विधीत किंवा नियमात अन्यथा उपबंधित केले असेल त्याव्यतिरिक्त	Save as otherwise provided in any law or rule
कोणत्याही सबबीवर नाही	On no account
कोणत्याही साधनांनी	By any means
कोणत्याही स्वरूपात	In any form
कोरे पत्र	<i>Carte blanche</i>
कोषपालाजवळील रोख रक्कम	Cash in hand of treasurer
कोषागार जमा/पावती	Treasury receipt
कोषागार व बँक जिल्लक	Treasury and bank balances
कोषागार संकलन नियमावली, खंड १ व २ अनुसार	As per Treasury Compilation Rules, Volume I and II
कोषागार सुरक्षित कक्ष	Treasury strong room
कोष्टकवार विवरणपत्र	Tabulated statement
क्रमप्राप्त	As a matter of course
क्रमबद्ध काम	Systematic work
क्रमबाह्य नियत वाटप	Out of turn allotment
क्रमशः वाढ	Gradual increase
क्रमसूची	Serial list
क्रमांकित परिच्छेद	Numbered paragraph
क्रमाने लगेच खालचा	Next lower in order
क्रियाशील भागीदार	{ Working partner
	{ Active partner
क्रियाशील सेवा	Active service

## ख

खजिना जमा/पावती  
 खटला खारीज करणे  
 खटला चालवणे  
 खटला दि. . . . ला ठरवला आहे  
 खटला दैनिकी  
 खटला नोंदणे  
 खटला नोंदवणे }  
 खटला भरणे  
 खटला भरण्यायोग्य  
 खटला मुदतबाह्य झाला }  
 खटला मुदतीबाहेर गेला }  
 खटला सुरू करणे  
 खटला स्थगित  
 खटल्याची कार्यवाही आता संपली आहे  
 खटल्याची पाश्र्वभूमी  
 खटल्याची संक्षेपिका तयार करावी  
 खटल्याची सुनावणी  
 खटल्याचे कागदपत्र  
 खटल्याचे पुनर्विलोकन  
 खटल्याचे पुनर्विलोकन व्हावयाचे आहे  
 खटल्यातील वस्तुस्थिती  
 खंड कमी करणे  
 खंड निश्चिती  
 खंडित काल  
 खत करून देणे  
 खरी नक्कल/प्रत  
 खरेदीची एकुणात  
 खरेदीची रक्कम  
 खरेदीतील काटकसर  
 खरेदीद्वारा हक्क  
 खर्च, अर्थसंकल्पीय नियत वाटपाच्या मर्यादित  
 आहे

Treasury receipt  
 Dismissal of a case  
 Conduct the case  
 Case fixed for —  
 Case diary  
 Register a case  
 Institute prosecution  
 Liable to be prosecuted  
 Suit was barred by limitation  
 Open the case  
 Case adjourned  
 Case is closed now  
 Background of the case  
 Please prepare precis of the ca  
 Hearing of the suit  
 Case papers  
 Review of case  
 Case is to be reviewed  
 Facts of the case  
 Abatement of rent  
 Fixation of rent  
 Broken period  
 Enter into a bond  
 True copy  
 Turnover of purchases  
 Purchase money  
 Economy of purchase  
 Title by purchase  
 Expenditure is within the budget  
 allotment

खर्च करणे	Incur expenditure
खर्च नुकता करणे	Payment of expenses
खर्च नियमानुसार असणे	Regularity of expenditure
खर्च मोडून	Excluding the charges
खर्चाकडे खातेबदल	Transfer debit
खर्चाचा अंदाज	Estimate of cost
खर्चाचा नेमस्त अंदाज	Conservative estimate of the expenses
खर्चाचा मेळ	Reconciliation of expenditure
खर्चाची गणना करणे	Calculate expenses
खर्चाची नोंद	Debit entry
खर्चाची प्रतिपूर्ती	Reimbursement of expenses
खर्चाचे औचित्य	Propriety of expenditure
खर्चासहित अपील खारीज करण्यात आले/ फेटाळले	Appeal is dismissed with costs
खर्ची घालण्यास योग्य	Debitable to
खाजगी उपयोगासाठी	For private use
खाजगी कामाकरता रजा	Leave on private affairs
खाजगी तशीच सार्वजनिक स्थाने	Private as well as public places
खाजगी देणग्या अर्णि अंगदान निधी	Private donations and contribution funds
— खाती खर्ची घालण्यात यावे	Should be debited to —
खाते निलेखित करणे	Write off an account
खाते बंद करणे	Close an account
खातेबदलाने समायोजन	Adjustment by transfer
खातेवही पृष्ठ	Ledger folio
खातेवहीवरील शिल्लक	Ledger balance
खात्यावर घेतलेला	Borne on books
खात्यावर पैसे देणे	On account payment
खालजी वयोमर्यादा	Lower age limit
खालच्या न्यायालयाचा आदेश कायम करण्यात येत आहे	Order of the lower court is upheld
खाली ठेवलेला जाप तात्काळ पाठवावा आणि फाईल सादर करावी	Please issue the memo below today immediately and submit the file
खाली निदर्शित केल्याप्रमाणे	As illustrated below

खालील ओळी गाळून टाका

खालील तपशिलानुसार

खालील परिच्छेद

खालील रिकामी पदे कायमची भरण्यात येऊ नयेत

खालील रीतीने

खालील वस्तुस्थिती

खाली लिहिलेले

खाली सही करणार विज्ञप्तिपूर्वक (कळवतो की . . . . )

खाली सही करणाऱ्याला आदेश देण्यात आला आहे की

खाली सही करणाऱ्यास भेटावे

खास निवासव्यवस्था

खास बाव म्हणून

खास दाव म्हणून रजा वेतन आणि निवृत्ति-वेतन अंशदान सोडून देण्यास शासन मंजूरी देत आहे

खुरटलेली वाढ

खुला प्रवेश

खुला समुद्र

खुलासा करण्याची विनंती करण्यात यावी

खुलासेवार

खुली निविदा

खुली सर्वसाधारण अनुज्ञप्ती

खुले अधिवेशन/सत्र

खुल्या बाजारातील किंमत

खुष्कीचा प्रवास

खेद वाटतो की —

खेळते भांडवल

खोटा तयार

खोटा तयार केलेला पुरावा

Delete the following lines

As per details below

Following paragraph

Following vacancies should be kept substantively unfilled

In the following manner

Following facts

Noted below

The undersigned presents compliments

Undersigned is directed that —

Please see the undersigned

Special accommodation

As a special case

Government are pleased to sanction as a special case the waiving of the leave salary and pension contribution

Stunted growth

Open access

Open sea

May be requested to clarify

In detail

Open tender

Open general licence

Open session

Open market price

Overland journey

It is regretted that —

Working capital

False charge

Fabricated evidence

गणनयंत्र

Calculating machine

गणना आणि दर तपासले

Calculations and rates checked

गणना यथोचिनरीत्या पडताळून पाहण्यात आली

Calculation has been duly verified

गणपूर्ती होत नसेल तर

If quorum is not available

गतवर्षातील समकालीन पूर्वानुमानाशी तुलना करणे

Compare with the corresponding forecast of the preceding year

गंभीर अभिकथन

Serious allegation

गंभीर कारवाई का करू नये याविषयी कारण दाखवा

Show cause why serious action should not be taken

गंभीर दुखापत

Grievous injury

गंभीरपणे दखल घेतली

Seriously noticed

गंभीरपणे विचार करून

गंभीरपणे विचार केल्यावर

After giving a serious thought

गंभीर विचार

Serious thought

गंभीर स्वरूपाची अव्यवस्था

Grave disorder

गरजा पुऱ्या करणे

Comply with the requirements

गरजेनुसार

As per need

गर्भित स्वीकृती

Implied acceptance

गहाण सालमत्ता

Mortgaged property

गहाळ वस्तू

Lost property

गांभीर्यपूर्वक प्रतिज्ञा करणे

Solemnly affirm

गांभीर्यपूर्वक संकल्प करून

Having solemnly resolved

गाऱ्हाणी दूर करणे

Redress grievances

गाऱ्हाणी मांडणे

Ventilate one's grievances

गिरवणे

Overwriting

गुणदोष

Merits and demerits

गुण नियंत्रण

Quality control

गुणवत्ताक्रम

Order of merit

गुणवत्ता प्रमाणपत्र

Merit certificate

गुणवत्तेचा दाखला

गुणवत्तेच्या क्रमाने

In order of merit



गुणवत्तेवरून निर्णय घेणे	Decide on merits
गुणवत्तेवरून विचार करणे	Consider on merit
गुणांची टक्केवारी } गुणांची शेकडेवारी }	Percentage of marks
गुणात्मक वितरण	Qualitative distribution
गुणानुक्रम	Order of merit
गुणानुक्रमे	In order of merit
गुणावगुण	Merits and demerits
गुणावगुणावरून	On merits
गुणावगुणावरून पाहता त्याच्या म्हणण्यात	On merits he has no case
तथ्य नाही	Ratio chart
गुणोत्तर तक्ता	Intricate matter
गुंतागुंतीची बाब	Complicated problem
गुंतागुंतीची समस्या	Intricate matter
गुंतागुंतीचे प्रकरण	Criminal tribes settlement
गुन्हेगार जमाती वसाहत	Detection of crime
गुन्हाचा तपास	Secret cover
गुप्त पाकीट	In camera
गुप्तरीत्या	Secret instructions
गुप्तसूचना	House building advance
गृह निर्माण अग्रिम	Read Government Letter, Home
गृह विभागाचे दिनांक . . . . . चे शासकीय पत्र	Department, No. . . . . dated . . . . .
क्रमांक . . . . . पहावे	Hypothetical house rent allowance
गृहीत घरभाडे भत्ता	Take for granted
गृहीत धरणे	Hypothetical question
गृहीत प्रश्न	Act of misconduct
गैरवर्तणुकीचे कृत्य	Undue delay
गैरवाजवी उशीर	Undue influence
गैरवाजवी प्रभाव	Undue benefit
गैरवाजवी फायदा	Undue influence
गैरवाजवी वजन	By undue influence
गैरवाजवी वजन खर्च करून	{ Unreasonable delay
गैरवाजवी विलंब	{ Undue delay
गैरवाजवी हस्तक्षेप	Undue interference

गोदाम पोचवणी  
 गोपनीय अभिप्राय  
 गोपनीय अभिलेख  
 गोपनीय प्रतिवृत्त/प्रतिवेदन  
 गोपनीय शेरे  
 गोण अनियमितता  
 गोण नियमबाह्य गोष्टी }  
 गोण शीर्ष  
 ग्रंथ तालिका  
 — ग्रस्त भाग  
 ग्रहण करणे

Godown delivery  
 Confidential remarks  
 Confidential record  
 Confidential report  
 Confidential remarks  
 Minor irregularities  
 Minor head  
 Catalogue of books  
 Affected area  
 Take up

घ

घटनांचा अनुक्रम  
 घटनात्मक आक्षेप  
 घटनात्मक सुधारणा  
 घटनास्थळ चौकशीसाठी  
 घटनेचा दिनांक }  
 घटनेची तारीख }  
 घटलेले मूल्य  
 घनिष्ठ संबंध  
 घरकाम  
 घरगुती काम  
 घरबांधणी अग्रिम  
 घरभाडे भत्ता  
 घसरत चाललेली स्थिती  
 घसारा आकार  
 घाऊक किंमत  
 घातपाती कृत्ये  
 घेऊन येणाऱ्याबरोबर  
 घेतलेले उतारे

Sequence of events  
 Constitutional objection  
 Constitutional reform  
 For spot enquiry  
 Date of occurrence  
 Depreciated value  
 Intimate connection  
 Domestic service  
 Domestic purpose  
 House building advance  
 House rent allowance  
 Deteriorating situation  
 Depreciation charges  
 Wholesale price  
 Subversive activities  
 Per bearer  
 Extracts taken

चढाओढीची परीक्षा  
 चतुर्थांश वेतनावर रजा मंजुरी  
 चतुर्थांश सरासरी  
 चतुर्थांश सरासरी वेतनावरील रजा  
 चर्चा करावी  
 चर्चेच्या ओघात  
 चलन विनिमय  
 चलनाचे अवमूल्यन  
 — चा आग्रह धरणे  
 — चा आग्रह धरणे गैरवाजवी आहे  
 — चा उपयोग करणे  
 — चा कब्जा घेणे  
 — चा खर्च सोडून  
 चांगल्या वर्तणुकीसाठी जमानत/जामीन  
 — चा गोषवारा  
 चाचणीगृह  
 चाचणीदाखल तपासणी  
 चातुर्य व तारतम्य  
 — चा परिणाम म्हणून  
 — चा परिव्यय सोडून  
 — चा प्रारंभ (सुधारणा)  
 — चा फायदा घेणे  
 चार प्रती  
 चारित्र्य पट  
 चारित्र्य प्रमाणपत्र  
 चालू असणारा  
 चालू असलेली हमी  
 चालू कंत्राट  
 — चालू करणे (सुधारणा)  
 चालू करार

Competitive examination  
 Grant of leave on  $\frac{1}{4}$ th pay  
 Quarter average  
 Leave on quarter average salary  
 Please discuss  
 During the course of discussion  
 Currency exchange  
 Devaluation of currency  
 Insist on —  
 It is unreasonable to insist on —  
 Make use of —  
 Take possession of —  
 Excluding the cost of —  
 Bail for good conduct  
 Abstract of —  
 Test house  
 Test check  
 Tact and discretion  
 As a result of —; with the result that—  
 Consequent to —  
 Excluding the cost of —  
 Introduction of — (a reform)  
 Avail oneself of —  
 In quadruplicate  
 Character roll  
 Character certificate  
 In operation  
 Continuing guarantee  
 Running contract  
 Introduction of — (a reform)  
 Running contract

चालू खर्च	Current expenses
चालू खाते	Current account
चालू खात्याची बिले	Bills, running account
चालू ठेवणे	Carry on
चालू ठेवलेल्या सवलती	Continuing concessions
चालू ठेवी	Current deposits
चालू नोंदवही	Live register
चालू नोंदींवर लक्ष ठेवले जाते किंवा नाही	Whether the live entries are watched
आणि स्मरणपत्रे पाठविली जातात किंवा नाही	and reminders issued
चालू परिस्थिती	Prevailing circumstances
चालू परिस्थितीत	In the prevailing circumstances
चालू फाईल	{ File in play
चालू मागणी व वसुली	{ Current file
चालू वर्षी हा खर्च करण्याची अर्थसंकल्पात	Current demand and recoveries
तरतूद आहे	Provision exists in the budget for
	incurring this expenditure during
	the current year
चालू विद्यावर्ष	Current academic year
चालू स्थिती	Status quo
— चा वापर करताना }	In exercise of —
— चा वापर करून }	In consultation with —
— चा विचार घेऊन	Deal in —
— चा व्यापार करणे	In consultation with—
— चा सल्ला घेऊन	Theory and practice of —
— चा सिद्धांत आणि व्यवहार	Is entitled to —
— चा हक्क आहे	By lots
चिठ्ठ्या टाकून	Lasting monument
चिरस्मारक	Take care of —
— ची काळजी घेणे	Please quote for —
— ची किंमत कळवावी	Offensive expression
चीड आणणारे शब्द	May take cognizance of —
— ची दखल घेऊ शकेल	Deal in
— ची देवघेव करणे	Acknowledge receipt of —
— ची पोच देणे	During the pleasure of —
— ची मर्जी असेपर्यंत	

— ची मागणी करणे	Place an order for —
— ची माफी	Exemption from —
— ची योग्य ती काळजी घेऊन	With due regard to—
— ची विशेष रीतीने नोंद घ्यावी	Please take a special note of —
— ची वैयक्तिक फाईल	Personal file of —
— ची सही आणि मुद्रा यांसह	Under hand and seal of —
— ची सूट	Exemption from —
— ची क्षमा असावी }	Beg to be excused for —
— ची क्षमा करावी }	
चुकते करून रद्द	Paid and cancelled
चुकते केले आणि तपासले	Paid and checked
चुकीचा विचार }	Erroneous views
चुकीचे मत }	
चुकीबद्दल खेद वाटतो	Mistake is regretted
चूक झाल्यास	In case of failure
चूक दुष्ट करणे	Rectify the mistake
चूक भूल द्यावी घ्यावी	Errors and omissions excepted
— चे अधिक्रमण करून	In supersession of —
— चे अनुपालन केले	Complied with
— चे उत्तर म्हणून	In response to —
— चे उत्पादनमूल्य सोडून	Excluding the cost of —
— चे उल्लंघन करून	In contravention of —
— चे कार्यान्वयन	Implementation of —
— चे कोणतेही कारण मला दिसत नाही	I do not see any reason to —
— चे दर्शक म्हणून	In token of —
— चे परिनिरीक्षण केले असल्याचे दर्शक म्हणून	In token of having scrutinised —
— चे पालन करण्याकरता	In compliance with
— चे प्रयोजन पार पाडण्यासाठी	For carrying out the purpose of —
— चे संकलन आणि प्रकाशन	Compilation and publication of —
— चे सार	Abstract of —
चौकशी अंती असे उघडकीस येत आहे की	Enquiries made reveal that —
चौकशी आणि प्रतिवेदन यांकरता	For enquiry and report
चौकशी करणे	Conduct enquiry

चौकशीचा खर्च  
 चौकशीचे कामकाज  
 चौकशी न्यायालय  
 चौकशी पूर्ण करण्यात यावी आणि प्रतिवेदन  
 अविलंब सादर करण्यात यावे  
 चौकशीस बाध येणे  
 — च्या अधिक  
 — च्या अधिकारक्षेत्रात  
 — च्या अधिकारात असणे  
 — च्या अधीन  
 — च्या अधीन मान्य  
 — च्या अनुदेशानुसार  
 — च्या अनुपालनार्थ  
 — च्या अनुरूप  
 — च्या अनुरोधाने  
 — च्या अनुषंगाने  
 — च्या अनुसार  
 — च्या अन्वये  
 — च्या अपेक्षेने  
 — च्या अभावी  
 — च्या अभिवृद्धर्थ  
 — च्या आड येणे  
 — च्या आधारावर  
 — च्या आधारे  
 — च्या आरंभापासून  
 — च्या उपबंधाचे उल्लंघन करतो  
 — च्या उपस्थितीत  
 — च्या ऐवजी  
 — च्या ओघात  
 — च्या कब्जात  
 — च्या करता

Cost of enquiry  
 Proceedings of the enquiry  
 Court of inquiry  
 Enquiry should be completed and  
 report submitted without delay  
 Vitiates the enquiry  
 In addition to —  
 Within the jurisdiction of —  
 Rest with —  
 Subject to —  
 Approved subject to —  
 Under instructions from —  
 In compliance with —  
 In consonance with— ; in conformity  
 with —  
 In pursuance of —  
 In course of— ; in continuation to  
 this —  
 In accordance with —  
 In terms of— ; in pursuance of —  
 According as —  
 In anticipation of —  
 In default of —  
 In furtherance of —  
 Come in the way of —  
 On grounds of —  
 By virtue of —  
 Since the inception of —  
 Contravenes the provision of —  
 In the presence of —  
 Instead of —  
 In lieu of— ; in preference to—  
 In course of —  
 In possession of —  
 In order to —

- च्या कारणास्तव
- च्या खरेदीच्या आपल्या प्रस्तावास शासन मान्यता देत आहे ; खरेदीचा एकूण खर्च रुपये . . . हून अधिक होऊ नये
- च्या खर्चाने
- च्या जागी
- च्या जागी खालील घालावे
- च्या जागी घालण्यात येईल
- च्यात फेरबदल करून
- च्या तर्फे
- च्या तर्फे उपस्थित होणे
- च्या तुलनेने
- च्या दाव्यांच्या अधीन
- च्या दृष्टीने
- च्या द्वारा
- च्या घर्तीवर
- च्या नात्याने
- च्या नावाने
- च्या निकडी भागवणे
- च्या नियंत्रणाखाली
- च्या नियुक्तीला संमती देणे
- च्या निर्बंधानुसार
- च्या नेमणुकीला संमती देणे
- च्या परिघामध्ये
- च्या परिभाषेत
- च्या पुढे चालू
- च्या पुष्टीदाखल
- च्या पुष्ट्यर्थे }
- च्या पेक्षा
- च्या पेक्षा अधिक पसंती देऊन
- च्या प्रत्याशेने
- च्या प्रसंगी

On grounds of —  
Government are pleased to approve of your proposal for the purchase of — at a total cost not exceeding Rs. ....

At the expense of —  
In lieu of —  
Substitute the following  
Shall be substituted for —  
In modification of —  
On behalf of —  
Appear on behalf of —  
As against —  
Subject to the claims of —  
{ In the interest of — ; in view of —  
In the light of —  
By means of ; through the agency  
On the lines of —  
In the capacity of  
{ In the name of —  
In favour of —  
Meet the exigencies of —  
Under the control of —  
Agree to the appointment of —  
As interpreted by  
Agree to the appointment of —  
Within a radius of —  
In terms of —  
Continued from —  
In support of —  
As against —  
In preference to —  
In anticipation of —  
In the event of —

- ज्या प्राधिकारानुसार }  
 — ज्या प्राधिकाराने }  
 — ज्या प्रीत्यर्थ  
 — ज्या बचावाकरता  
 — ज्या बरोबर  
 — ज्या बाजूने  
 — ज्या बाबत  
 — ज्या बाबतीत  
 — ज्या मतानुसार  
 — ज्या मते  
 — ज्या मदतीसाठी  
 — ज्या मध्ये समाविष्ट  
 — ज्या मर्यादेपर्यंत  
 — ज्या मागून  
 — ज्या मार्गाने  
 — ज्या मार्फत  
 — ज्या मिषाने  
 — ज्या मुळे  
 — ज्या रूपाने  
 — ज्या वतीने  
 — ज्या विरुद्ध  
 — ज्या विरुद्ध पाचारण करणे  
 — ज्या विरोधी  
 — ज्या त्रिषयी  
 — ज्या वेळी  
 — ज्या व्याप्तीबाहेर  
 — ज्या शक्ती कमी करणे  
 — ज्या शिवाय

By authority of

In order to —

In defence of —

{ In collaboration with —

{ Together with —

In favour of —

In respect of — ; with respect to

{ As respects

{ In respect of —

{ In relation to —

{ In matter of —

As per opinion of —

In the opinion of —

In aid of —

Incorporated within/in —

To the extent of —

In succession

By way of —

Through the agency

In disguise of —

On account of —

In disguise of —

On behalf of —

Contrary to —

Evoke against —

*Vis-a-vis*

{ In matter of —

{ In relation to —

{ As regards —

{ In regard to —

At the time of —

Beyond the scope of —

Derogate the powers of —

{ In addition to —

{ Other than —



— च्या संदर्भात	{ With reference to — In the context of —
— च्या संदर्भात हे विहिण्यात येत आहे	This is with reference to —
— च्या सदृश	On the analogy
— च्या संबंधात	{ As regards — In relation to — With regard to—; apropos
— च्या संबंधात केलेल्या सेवेसाठी आकार- लेला खर्च	Charges for the services rendered in connection with—
— च्या संबंधी	{ Pertaining to — In connection with — In regard to — With regard to —
— च्या संबंधी सादर निवेदन	Submission regarding—
— च्या समक्ष	{ In the presence of — Vis-a-vis
— च्या समाप्तीनंतर	On the expiry of —
— च्या समाप्तीपूर्वी	Before the expiration of —
— च्यासमोर जातीने किंवा प्रतिनिधीमार्फत हजर व्हावे	Please appear in person or through an agent before —
— च्या समोर दर्शविलेली	Indicated against —
— च्या संरक्षणाकरता	In defence of —
— च्या संवादी	In consonance with —
— च्या सह	Together with —
— च्या सहमतीने	With the concurrence of —
— च्या सहयोगाने	In collaboration with—
— च्या सहित	Inclusive of —; accompanied by —
— च्या सांगण्यावरून	At the instance of —
— च्या साठी	In order to —
— च्या सुधारणेसाठी	{ For improvement of — For the betterment of —
— च्यासोबत जोडलेले	Appended to —
— च्या स्वरूपाचा	In the nature of —
— च्या स्वाधीन करणे (Amount)	Place at the disposal of —
— च्या हाती असणे	Rest with —

- च्या हिताचे
- च्या हेतूने
- च्या क्षेत्राधिकारात

- In the interest of —
- With a view to —
- Within the jurisdiction of —

## ज

- जखम आणि इजा निवृत्तिवेतन
- जडसंग्रह
- जडसंग्रह नोंदवही
- जंगम व स्थावर मालमत्ता
- जणू काही
- जनगणना पुस्तक
- जनजाति क्षेत्र
- जनतेतील कोणतीही व्यक्ती
- जन्म आणि मृत्यू यांची आकडेवारी
- जन्मठेप
- जन्मठेपो गुन्हेगार
- जन्मतारखेचा दाखला
- जन्मतारखेचे प्रमाणपत्र
- जप्त होणे
- जप्तीचा आदेश दिला
- जबाबदार घरणे
- जबाबदारीचे संविभाजन
- जबाबदारीतून मुक्त
- जबाबदारी सोडून देणे
- जबाबदाऱ्या सांभाळणे
- जमा आणि खर्च यांचा गोषवारा
- जमा आणि खर्च यांचे वर्गीकरण
- जमा आणि संवितरण
- जमा/खर्च खाते बदलण्याची सूचना
- जमाखर्चाचा ज्ञाप

- Wound and injury pension
- Deadstock
- Deadstock register
- Movable and immovable property
- As if
- Census book
- Tribal area
- Member of the public
- Statistics of births and deaths
- Transportation for life; life imprisonment
- Life convict
- Birth date certificate
- Forfeit to Government
- Forfeiture ordered
- Hold responsible
- Apportionment of responsibility
- Absolved of the responsibility
- Abnegation of responsibility
- Carry responsibilities
- Abstract of receipts and expenditure
- Classification of receipts and expenditure
- Receipt and disbursement
- Advice to transfer debit/credit
- Memo of receipts and expenditure

## जमाखर्चाची लेखांकन पद्धती

जमानत ठेव  
जमानतनामा  
जमा नोंद  
जमा नोंदवही  
जमाबंदी  
जमाबंदी अनुदेश  
जमाशीर्ष  
जमिनीचे अधिग्रहण  
जमिनी परत घेणे  
जमीन आकार  
जमीन महसुलाची थकित रबकग  
जमीन मोकळी करणे  
जमेकडे खातेबदल  
जमेकडे खातेबदल करून चुकते करावयाचे बिल  
जमेचा वर्गीकृत गोष्टद्वारा  
जमेल तितक्या लवकर  
जमेस असलेली रजा  
जमेस असलेली रजा — दिवस  
जर काही/कोणी  
जरुरीपेक्षा अधिक  
जलद बटवडा  
जलसिंचनाखालील क्षेत्र  
जलागमन क्षेत्र  
जसजसे  
जसे आहे त्याप्रमाणे  
जागा नाहीशी करणे  
जागा भरणे  
जागा राखून ठेवणे  
जागेचा राजीनामा  
जागेमध्ये }  
जागेवर }  
जागेवर असलेल्या सामानाचा हिशोब

## Accounting procedure for receipt and expenditure

Security deposit  
Security bond  
Credit entry  
Receipt register  
Settlement of land revenue  
Settlement instructions  
Credit head  
Requisition of land  
Resume lands  
Land charges  
Arrears of land revenue  
Release of land  
Transfer credit  
Bill to be paid by transfer credit  
Classified abstract of receipts  
As soon as practicable  
Leave at credit  
Amount of leave at credit  
If any  
In excess of the requirements  
Express delivery  
Area under irrigation  
Catchment area  
As and when  
As it stands  
Abolition of post  
Recruitment to posts  
Reservation of seats  
Resignation of post  
On the premises  
Materials at site account

जागेवरील धारणाधिकार	Lien on post
जाणीव करून देण्यात यावी	Should be given to understand
जाणूनबुजून व बेकायदेशीरपणे	Knowingly and unlawfully
जातवार नामावली	Communal roster
जातवार प्रतिनिधित्व	Communal representation
जाती आणि पंथ	Castes and creeds
जातीने	In person
जातीने ऐकणे	Hear in person
जातीने किंवा वकिलामार्फत हजर राहणे	Appear in person or by pleader
जातीने लक्ष घालणे आवश्यक आहे	Personal attention is required
जातीने हजर राहणे	Appear in person
जातीय पूर्वग्रह	Communal bias
जादा अंदाज	Over estimate
जादा नफा	Excess profit
जादा मभा	Extraordinary meeting
जामिनाचे दायित्व कमी होणार नाही किंवा तो त्यापासून मुक्त होणार नाही	Liability of the surety shall not be impaired or discharged
जामिनावर सोडलेला	Released on bail
जामीन कबूल करणे	Admit to bail
जामीन स्वतः	Surety bond
जारी राहणे	Remain in force
जावक नोंदवही	Despatch register
	Issue register
	Outward register
जास्तीत जास्त व्यवहार्य होईल तितके	As nearly as practicable
जास्तीत जास्त शक्य होईल तितकपत	As nearly as possible
जाहिरात दिलेली जाणा	Advertised post
जाहिरात दिलेले पद	
जाहीरपणे	In public
जिल्हा आश्रयस्थान	District shelter
जिवाम मोठा धोका पत्करून	With great risk to life
जीवन कलह	Struggle for existence
जीवनमान	Standard of living
जीवनविषयक आकडेवारी	Vital statistics
जीवित मुले	Surviving children

जुनाट	Out of date
जुळवणी व चाचणी	Assembling and testing
जेथपर्यंत	Insofar as
जेवढे ... तेवढे	So much ... as
जोखमीचे काम/कार्य	Hazardous act
जोडलेली फाईल	Linked file
जोडलेल्या फाईलमधील माझी टीप पहावी	See my note in the linked file
जोपर्यंत	So long as; as long as
जोवर	Insofar as
ज्याअर्थी	{ Insofar as Inasmuch as
ज्याअर्थी — करणे कालप्राप्त झाले आहे	Whereas it is expedient to —
ज्याच्या त्याच्या इच्छेनुसार	At one's option
ज्याच्या त्याच्या जोखमीवर	At one's risk
ज्यामध्ये शासन एकपक्ष आहे असा दिवाणी दावा चालवणे	Conduct of civil litigation to which Government is a party
ज्येष्ठतम अधिकारी	Seniormost officer
ज्येष्ठताक्रम	Order of seniority
ज्येष्ठता सूची	Seniority list
ज्येष्ठतेची गणना	Calculation of seniority
ज्येष्ठतेचे विनियमन	Regulation of seniority

## झ

झालेली हानी	Loss sustained
— झाल्यास	In case of —
झीज तूट	Wear and tear
झेंड्यांनी सीमांकन	Demarcation by flags

## ट

टंकलेखातील दोष/चूक	Typographical error
टक्के	Per cent

— टक्के वजात  
 टपाल दाखला घेऊन  
 टाळता येण्याजोगा विलंब  
 टाळेबंदी  
 टीकाटिप्पणीची गरज नाही  
 टीकाटिप्पणीसाठी  
 टीकाटिप्पणीसाठी सादर  
 टीप  
 टोपणनावी अर्ज

Deduction at... per cent  
 Under certificate of posting  
 Avoidable delay  
 Lock-out  
 Needs no comments  
 For comments  
 For favour of comments  
 Nota bene  
 Pseudonymous application

४

ठरवल्याप्रमाणे  
 ठराव मांडण  
 ठराविक आकस्मिक खर्च  
 ठराविक किंमत  
 ठरावीक आकस्मिक खर्च  
 ठरीव लक्ष्य  
 ठळक मुद्दे  
 ठाम कार्यवाही  
 ठाम विधान करणे  
 ठामून सांगणे  
 — ठिकाणी अंतर्भूत केले/केलेले

As determined  
 Move a resolution  
 Fixed contingency  
 Fixed price  
 Contract contingencies  
 Contingent charges

Target fixed  
 Salient points  
 Firm action

Make an assertion

Incorporated at —

In order

Fair comment

Number of supervising staff maintained

Number of education and propaganda staff maintained

In lump sum

Redeem in lump sum

Lump sum

ठीक  
 ठीक टीकाटिप्पणी/भाष्यक  
 ठेवलेल्या पर्यवेक्षण कर्मचारीवर्गाची संख्या  
 ठेवलेल्या शिक्षण व प्रचार कर्मचारीवर्गाची संख्या  
 ठोक रकमेत  
 ठोक रकमेत विभोचन करणे  
 ठोक रक्कम

इ

डाक नोंद पत्र	Registered letter
डाक पत्ता	Postal address
डाक पुस्तक किंवा प्रपत्र	Delivery book or form
डाक मुद्रांक	Postal stamp
डाक रोख पत्र	Post office cash certificate
डाक व तार आणि सार्वजनिक दूरध्वनि कार्यालये	Post and Telegraph and Public Call Offices
डाक विमा	Postal insurance
डाक, विमा आणि आजीवन वार्षिकी निधी	Postal insurance and life annuity funds
डाकने केलेला पत्रव्यवहार	Communication addressed by mail

ढ

ढळढळीत चूक	Glaring mistake
ढोबळ नफा	Gross profit
ढोबळ रक्कम	Gross sum/amount

त

तत्रेव	<i>Ibid</i>
तत्त्वाची चूक	Error of principle
तत्सम नोंद	Corresponding entry
तत्सम महसुली लेखाशीर्ष	Corresponding revenue head of account
तत्संलग्न सुविधाधिकार	Easements annexed thereto
तदनुसार अर्थ लावणे	Construe accordingly
तदनुसार असे ठरवण्यात आले आहे	Accordingly it has been decided
तदर्थ मंडळ	<i>Ad hoc</i> Board

तदर्थं समिती  
 तदितर प्रकरण/बाब  
 तपशीलसह/सहित  
 तपशीलवार  
 तपशीलवार अंदाज  
 तपशीलवार अन्वेषण  
 तपशीलवार पुरावा  
 तपशीलवार प्राक्कलन  
 तपशीलवार वर्णन  
 तपासणार --  
 तपासणीदाखल मोजणी  
 तपासले आणि बरोबर आढळून आले  
 तपासून प्रतिस्वाक्षरित  
 तरतुदींच्या अधीन राहून  
 तरतुदींनुसार  
 तरंगते ऋण  
 -- तर फार बरे होईल  
 तर्क केल्याप्रमाणे  
 तर्कदृष्ट युक्तिवाद  
 तशाच रीतीने  
 तसदीबद्दल माफी केली जाईल अशी आशा आहे  
 तसाच परिणाम होईल  
 तसेच पुढे चालू राहील  
 तसे न केल्यास  
 तहकुबीचा प्रस्ताव  
 तहाची बंधने  
 तळटीप  
 ताकीद परिपत्रक  
 तातडीचे स्मरणपत्र पाठवा  
 तातडीने हवे असलेले  
 तात्काळ कार्यवाही  
 'तात्काळ' पताका  
 तात्काळ पालनाकरता अप्रेषित/पुढे पाठवले  
 आहे

*Ad hoc* Committee  
 Extraneous matter  
 With details  
 In detail  
 Detailed estimate  
 Detailed investigation  
 Detailed evidence  
 Detailed estimate  
 Detailed description  
 Checked by --  
 Check measurements  
 Checked and found correct  
 Examined and countersigned  
 Subject to the provisions  
 In accordance with the provisions  
 Floating debt  
 It will be highly appreciated  
 As surmised  
 Fallacious argument  
 { In like manner  
 { In the same manner  
 Hoping to be excused for the trouble  
 Shall have the same effect  
 Shall continue to be such  
 In default of  
 Adjournment motion  
 Treaty obligations  
 Foot note  
 Warning circular  
 Issue urgent reminder  
 Urgently required  
 Immediate action  
 'Immediate' slip  
 Forwarded for immediate compliance



तात्काळ संदर्भासाठी	For ready reference
तात्काळ संदर्भासाठी प्रत जोडली आहे	Copy enclosed for ready reference
तात्काळ स्मरणपत्र पाठवा	Issue immediate reminder
तात्पुरता आदेश	Provisional order
तात्पुरता उपाय म्हणून	As a temporary measure
तात्पुरता कार्यक्रम	Tentative programme
तात्पुरता मसुदा	Tentative draft
तात्पुरती नियुक्ती/नेमणूक	{ Temporary appointment Provisional appointment
तात्पुरते	For the present
तात्पुरते कायम या नात्याने पद धारण करणे	Hold a post in provisionally substantive capacity
तात्पुरते मुख्यालय	Temporary headquarters
तात्पुरते साहाय्य	Temporary relief
तात्पुरते स्थायीकरण	Provisional confirmation
तात्पुरत्या रिकाम्या जागेवरील नेमणूक	Continuance in temporary vacancy
चालू राहणे	
तांत्रिक अर्हता	Technical qualifications
तांत्रिक चूक	Technical error
तांत्रिक दोष	Technical defects
तांत्रिक मंजूरी	Technical sanction
तांत्रिक स्वरूपाची बाब	Matter of technical nature
तापदायक कार्यवाही	Vexatious proceedings
ताबडतोब	At once
ताबडतोब उत्तर पाठवावे	Please reply forthwith
तारखेसह सही	Dated signature
तारण धन	Caution money
तारणाद्वारे हस्तांतरण	Transfer by pledging
तारणावर आगाऊ रक्कम	Secured advance
तारतम्यबुद्धीचा वापर करणे	Exercise due discretion
तार संदेश	Telegraphic message
तारीख . . . ते . . . पर्यंतची सेवा वेतनबिलांच्या कार्यालय प्रतीवरून पडताळून पाहण्यात आली आणि बरोबर आढळून आली	Service from . . . to . . . verified from the office copies of the pay bills and found correct

तारेच्या पुष्टीदाखल डाकप्रत

तारेने अनुदेश/सूचना पाठवा

ताळेबंद

तितक्याच रकमेचे

ती (गोष्ट) सेवेत खंड ठरणार नाही

तीन प्रती

— तील कामगिरी

तीत्र टंचाई

तुटण्याची मर्यादा

तुटीचा अर्थसंकल्प

तुटीचा भाग }

तुटीचे क्षेत्र }

तुमच्याकडून झालेल्या अत्यंत हयगरीमुळे

तुम्हाला कामावरून निलंबित करण्यात

येत आहे

तुलनात्मक विवरणपत्र

तुलनेसाठी आधारसामग्री

तुल्य पद

तूट निलेखित केली

तूट भरून काढणे

— तून भागवण्यात यावा

— तून मुक्त करणे

ते आवश्यक ठरावे अशी परिस्थिती

अस्तित्वात आहे

तेथल्या तेथे

तेवढ्याच रकमेचे

तोट्याची भरपाई

तोंडी कथन

तोंडी करार

तोंडी निवेदन

तोंडी पुरावा

त्या अधीन

याखालील नियमांस अनुसरून

Postal copy of the telegram in confirmation

Issue telegraphic instructions

Balance sheet

Of the like amount

It will not constitute any interruption of service

In triplicate

Achievement in —

Acute shortage

Breaking point

Deficit budget

Deficit area

For gross negligence on your part

You are suspended from duty

Comparative statement

Data for comparison

Equivalent post

Shortage written off

Make good deficiency

Should be met from —

Discharge from —

Circumstances exist which render it necessary

Then and there

Of the like amount

Recovery of loss

Verbal statement

Oral agreement

Verbal statement

Oral evidence

Subject thereto

Under the rules thereunder

त्याच कर्माकाचा व दिनांकाचा शासन निर्णय	Government Resolution of even No. and date
त्याच पदावर असणे / राहणे	Continuance in a post
त्याच प्रकारे / तऱ्हेने	In the same way
त्याचप्रमाणे उलट	Vice versa
त्याच रीतीने	In the same manner
त्याच क्षणी कार्यवाही	Instantaneous action
त्याचा असा अर्थ घरला / लावला जाईल	It shall be construed
त्याच्या गैरहजेरीत खटल्याची / प्रकरणाची सुनावणी करण्यात यावी व निर्णय घेण्यात यावा	Case may be heard and determined in his absence
त्याच्याच पूर्वी लगेच	Immediately preceding
त्या तारखेत किंवा त्या तारखेनंतर	On or after that date
त्यातील अंश	Part thereof
त्यानंतर असे ठरवण्यात आले आहे की	It has since been decided that
त्याने कायद्यानुसार निर्णय घ्यावा	He may by law determine
त्याबाबत करण्यात आलेले	Made in that behalf
त्याला दिलेल्या उच्चतर आरंभ वेतनाच्या आधारे	By virtue of higher start given to him
त्याला योग्य वाटतील अशा अटींवर व शर्तींवर	On such terms and conditions as he thinks fit
त्यावेळी अंमलात असलेला	For the time being in force
त्यावेळी प्रलंबित असलेले बिल	Bill then pending
त्यावेळेपुरता	For the time being in force
त्यास अनुलभून	In reference thereto
त्रयस्थ पक्ष	Third party
त्रिपक्ष करार	Tripartite agreement
त्रैमासिक विवरण	Quarterly return
त्रैवार्षिक अहवाल	Triennial report
त्वरित उत्तर आल्यास संतोष होईल	Early reply will be appreciated
त्वरित चौकशी	Summary investigation
त्वरित बढती	Accelerated promotion
त्वरित विल्हेवाट	Quick disposal
त्वरने अनुपालन करावे	Please expedite compliance

थकबाकीचे अवधीनुसार वर्गीकरण  
थकलेले व्याज  
थकित कर  
थकित कर्ज  
थकित कामाचा निपटारा  
थकित कामाचे विवरणपत्र  
थकित खाते नोंद  
थांबवून ठेवणे  
थेट पोच  
थेट प्रवास  
थेट भेट  
थोडक्यात प्रस्ताव असा की  
थोपवणुकीचा आकार  
थोपवणूक आदेश

Classification of overdues by periods  
Interest overdue  
Arrears of tax  
Loans overdue  
Clearance of arrears  
Arrears statement  
Arrears of posting  
Keep pending  
Direct approach  
Through journey  
Direct approach  
Briefly the proposal is that  
Detention charges  
Stay order

६

दखल घेणे  
दखली अपराध  
दखली आणि अदखली अपराध

दंडनीय अपप्रवेश  
दंडनीय विश्वासघात  
दंडाची माफी / सूट  
दंडाधिकार काढून घेणे  
दत्तमत / अदत्तमत खर्च  
दत्तविधानपत्र  
दप्तरदाखल करण्यात यावे  
दर अनुसूची  
दरडोई

Take cognizance  
Cognizable offence  
Cognizable and non-cognizable offences  
Criminal trespass  
Criminal breach of trust  
Remission of fine  
Withdrawal of magisterial powers  
Voted/non-voted expenditure  
Adoption deed  
May be filed  
Schedule of rates  
Per capita

दरडोई अनुदान	Capitation grant
दरम्यान	In the mean time
दरांतील तफावत	Disparity in rates
दर्शनी घनादेश	Bearer cheque
दर्शनी निक्षेप पावती	Deposit at call receipt
दर्शनी मूल्य	Face value
दर्शनी हुंडी	Demand draft
दवंडी पिटवून	By beat of drums
दशवार्षिक जनगणना	Decennial census
दस्तऐवज वैध करणे	Legalise documents
दस्तऐवजांचे साक्षांकन	Attestation of documents
दहशती शिक्षा	Exemplary punishment
दळणवळणाची साधने	Means of communication
दक्षता रोध	Efficiency bar
दक्षता रोध पार करणे	Crossing of efficiency bar
दाखला देण्यात येत आहे की	Certified that
— दाखवणारा भरपूर पुरावा आहे	There is plenty of evidence to show
दायित्वाची नोंदवही	Liability register
दायित्वातून पूर्ण मुक्तता	Full discharge from liability
दावा सोडणे	Renounce a claim
दावा स्वीकृत	Claim accepted
दाव्याचा विचार	Consideration of claims
दाव्याची सुनावणी	Hearing of the suit
दाव्याचे कारण	Cause of action
दाव्यात अपयश येणे	Failure in a suit
दिन प्रतिदिन	Day by day
दिनांक रहित घनादेश	Undated cheque
दिनांक . . . . . च्या आत	Not later than —
दिनांक . . . . . ला कार्यवाही केली	Action taken on —
दिनांक . . . . . ला बिल बटवले	Bill cashed on —
दिनांक . . . . . ला बिलाची रक्कम दिली	} Bill disbursed on —
दिनांक . . . . . ला बिलाच्या रकमेचा बटवडा केला	
दिनांक . . . . . ला होते त्याप्रमाणे	As it stood on —

दिनांकित स्वाक्षरी  
 दिलेली अतिरिक्त रक्कम वसूल केली  
 दिवसेंदिवस  
 दिवाणी कार्यवाही  
 दिवाणी दाव्याची नोटीस  
 दिवाणी वेडा  
 दिवाळखोरी आणि नादारी  
 दिशाभूल करणारे कथन/निवेदन  
 दीर्घ मुदतीचा पट्टा  
 दीर्घ मुदतीची योजना  
 दीर्घमूर्ती प्रस्ताव  
 दुखावलेला पक्ष  
 दुखावलेली व्यक्ती  
 दुटप्पी व्यवहार  
 दुय्यम कार्यालय  
 दुय्यम घटक  
 दुय्यम सेवा  
 दुय्यम सेवांमध्ये नियुक्ती

दुर्भाव  
 दुर्मिळ चलन  
 दुर्लभ चलन  
 दुर्लक्ष करावे  
 दुरुपयोग आणि अफरातफर यावद्दल स्पष्टी-  
 करण  
 दुरुस्त केल्याप्रमाणे  
 दुरुस्त प्रारूप/मसुदा मान्यतेकरता प्रस्तुत  
 केले/केला आहे  
 दुरुस्त स्वरूपात/दुरुस्ती केल्याप्रमाणे पाठवा  
 दुसरी प्रत  
 दुसऱ्या बाजूत  
 दुहेरी कुलुपात ठेवलेली रोख रक्कम  
 दुहेरी खाते/लेखा  
 दूरध्वनीवर बोलावे

Dated signature  
 Excess payment recovered  
 Day by day  
 Civil proceedings  
 Notice of civil suit  
 Civil lunatic  
 Bankruptcy and insolvency  
 Misleading statement  
 Long term lease  
 Long term plan  
 Dilatory motion  
 Aggrieved party  
 Aggrieved person  
 Double dealing  
 Subordinate office  
 Secondary unit  
 Subordinate service  
 Appointments to the subordinate  
 services  
 Malafides  
 Scarce currency  
 Hard currency  
 Should be ignored  
 Explanation for misuse and  
 misappropriation  
 As amended  
 Draft as amended is put up for  
 approval  
 Issue as amended  
 Duplicate copy  
 Per contra  
 Cash under double lock  
 Double account  
 Speak on phone

॥	Absolute conviction
॥	In confirmation
यक चाचणी	Visual test
आलेले आदेश	Orders passed
ण अनुज्ञेय रजा	Leave due and admissible
रुम	Sum payable
॥....दिवस	Amount of leave due
॥	Fall due
॥ व निष्कासन	Emigration and expulsion
॥ जलमार्ग	Inland waterways
॥ र प्रतिनियुक्ती	Deputation abroad
प्रशासन	Day to day administration
नेत्यक्रम	Daily routine
॥दवही	Diary register
प्रतिवेदन	Daily report
॥त्ता	Daily allowance
मिळकत	Daily earnings
देतन	Daily wages
॥ नोंद घ्या	Daily diary
॥ना	Please diarise
॥यांशापेक्षा कमी नसलेले बहुमत	Act of God
॥मिक्तिक रजांच्या कालावधीमध्ये	Majority of not less than two-thirds
॥जोडता येणार नाही	Holiday cannot be interposed between
॥ती	two periods of casual leave
॥दिवस धरून	In duplicate
॥या अनियमितता यामुळे कार्यवाहीस	Both days inclusive
॥येणार नाही	Defect or irregularity not to vitiate
॥प ठेवणे	proceedings
॥प पत्र	Framing of a charge
॥ कार्यक्रम	Charge sheet
॥ले अनुपस्थिती	Tour programme
॥र असतानाचा प्रवास	Absence on tour
॥नी	Journey on tour
	Pecuniary loss

द्रव्यानुदान

द्वारा

— द्वारा प्रस्थापित

— द्वारा यथोचित रीत्या स्वाक्षरित

— द्वारा सादर

— द्वारा साक्षात्कृत

Monetary grant

Care of

Constituted by —

Duly signed by —

With the compliments of

Attested by —

ध

धनप्रेषाद्वारे पाठवणे

धनादेश काढणे

धनादेश वटवणे

धाकदपटशाखाली

धाक दाखवून कर्तव्य पराङ्मुख करणे

धारण जमिनीचे एकत्रीकरण

धारणाधिकार, असणे

धारणाधिकार पदांतरित करणे

Remit by money order

Draw a cheque

Encashment of cheque

Under duress

Deter from duty -

Consolidation of holdings

Hold a lien

Transfer a lien from one post to another

धारणाधिकार म्हणजे एखाद्या अवघि-पदासह  
कोणतेही स्थायी पद मूळ पद म्हणून  
धारण करण्याचा सरकारी कर्मचाऱ्याचा  
हक्क

Lien means the title of a Govern-  
ment servant to hold substantively  
a permanent post, including a  
tenure post

धारणाधिकाराची मुदत

धारणाधिकाराच्या शर्ती

धार्मिक दान / दाननिधी

धुलाई भत्ता

धोक्याचे क्षेत्र

धोरणविषयक निर्णय

धोरणविषयक बाब / भाग,

ध्वज अर्ध्यावर उतरवणे

ध्वज, बिल्ले, फीत इत्यादींचे वितरण

ध्वनित केल्याप्रमाणे

ध्वनित स्वीकृती

Period of tenure

Conditions of tenure

Religious endowment

Washing allowance

Danger zone

Policy decision

Matter of policy

Half masting of the flag

Presentation of colours

As hinted

Implied acceptance



नऊमाही अंदाज  
 नऊमाही खर्चाचे विवरणपत्र  
 नऊमाही प्राक्कलने  
 नकाराधिकार  
 नकाशे व अंदाज  
 नक्की केल्याप्रमाणे  
 नगरपालिका निधी  
 नगरपालिका प्रशासन  
 नगरपालिका शासन  
 नगरपालिका क्षेत्र  
 नगरपालिकेचा सर्वसाधारण अर्थसंकल्प  
 नगर क्षेत्र  
 न चुकता  
 न चुकता उल्लेखलेला  
 नजरचुकीमुळे  
 नजरेस आणणे  
 नंतरचा बाढावा  
 नंतरचा भाग  
 नंतरचा संकलन क्रमांक —  
 नंतरची कारवाई/कार्यवाही  
 नंतरची पदनिष्पत्ती }  
 नंतरचे पदस्थापन }  
 नंतरच्या अवस्थेत  
 नंतरच्या जपणूकीचा कार्यक्रम  
 नफ्याची मर्यादा  
 नफ्यातोट्याचा हिशेब  
 न बदलणारा निर्णय  
 नमुना पाहणी / सर्वेक्षण  
 नमुनेदार उदाहरण  
 नमुनेवजा मागणीपत्र  
 नमुन्याची यादी  
 नमुन्याची सही

Nine-monthly estimates  
 Nine-monthly expenditure statement  
 Nine-monthly estimates  
 Veto power  
 Plans and estimates  
 As determined  
 Municipal funds  
 Municipal administration  
 Municipal Government  
 Municipal area  
 General municipal budget  
 Town area  
 Without fail  
 Invariably mentioned  
 Through oversight  
 Bring to notice  
 Post review  
 Latter part  
 Subsequent compilation No.—  
 Subsequent action  
 Consequent posting  
 At a late stage  
 Aftercare programme  
 Margin of profit  
 Profit and loss account  
 Unalterable decision  
 Sample survey  
 Typical instance  
 Model indent  
 Illustrative list  
 Specimen signature

नवीकरण आणि दुहस्ती	Renewals and repairs
नवीकरणाची वेळ येणे	Fall due for renewal
नवीन मसुदा प्रस्तुत करावा	Put up a new draft
नवी पावती	Fresh receipt
नव्याने निकालात काढण्यासाठी / अधिक माहितीसाठी प्रकरण परत पाठवण्यात येत आहे	Case is remanded for fresh disposal / further report
नव्याने पुन्हा	De novo
नव्याने मागणी करणे	Renewal of demand
नाकारलेला घनादेश	Dishonoured cheque
नागरिकता संपादन	Acquisition of citizenship
नागरिकीकरण प्रमाणपत्र	Certificate of naturalisation
नागरी उद्योग	Urban industries
नागरी नोकरी	Civil employ
नागरी पदे	Civil posts
नागरी सेवा	Civil employ
नागरी क्षेत्रे	Urban areas
नाणे लेखा	Coinage account
नादारी फिरादीचा खर्च	Pauper costs
ना दावा करार	No claim agreement
नादुस्त	Not in order ; out of order
ना देय प्रमाणपत्र	No due certificate
ना नफा ना तोटा घंदा	No profit no loss business
ना निवड पद	Non-selection post
ना परतावा रक्कम	Non-refundable amount
ना भरणा प्रमाणपत्र	No payment certificate
नामजोग घनादेश	Order cheque
नामनिर्देशन करून भरणे	Fill up by nomination
नामनिर्देशनपत्र दाखल करणे	File a nomination
नामनिर्देशन विधिवाह्य ठरविणाऱ्या आकस्मिक घटना	Contingencies invalidating the nomination
नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती	Appointment by nomination
नामनिर्देशनाद्वारे नेमगूक होईपर्यंत	Pending appointment by nomination
ना मागणी प्रमाणपत्र	No demand certificate
नाव काढून टाकणे	Strike off the name

नाव सुचवणे किंवा त्याला अनुमोदन देणे  
 नाविक अधिकारक्षेत्र / क्षेत्राधिकार  
 नावे घालण्यास योग्य  
 नावे नोंद  
 नावे शीर्ष  
 नाशनाश  
 नाशाधीन आरोप  
 नाहरकत दाखला / प्रमाणपत्र  
 निकटच्या भविष्यकाळात  
 निकटतम नातेवाईक  
 'निकटनिम्नता' नियम  
 'निकटनिम्नता' नियमानुसार पदोन्नती  
 निकटपूर्वी  
 निकट वरिष्ठ  
 निकटवर्ती धोका / संकट  
 निकट सहकार्य  
 निकाल जाहीर करणे  
 निकालात काढण्याचा निर्णय  
 निकालात काढण्यासाठी  
 निखात निधि लाभ  
 निखात निधी  
 निखालस हानी  
 निगम निकाय  
 निगमित कंपनी  
 नित्य स्वरूपाची वाढ  
 निदर्शनास आणणे  
 निदान  
 निदेशानुसार  
 निधीची उपलब्धता  
 निधीचे नियत वाटप  
 निधीत विलीन करण्यात येईल  
 निपटारा यादी  
 निःपक्ष मत  
 निमंत्रितांची यादी

Propose or second a nomination  
 Admiralty jurisdiction  
 Debitable to  
 Debit entry  
 Debit head  
 For destruction  
 Disproved charge  
 No objection certificate  
 In the near future  
 Next of kin  
 'Next below' rule  
 Promotion under 'next below' rule  
 Immediately prior  
 Immediate superior  
 Imminent danger  
 Close co-operation  
 Declaration of result  
 Decision of disposal  
 For disposal  
 Treasure trove finds  
 Treasure trove  
 Dead loss  
 Body corporate  
 Incorporated company  
 Matter of a routine nature  
 Bring to notice  
 At least  
 As directed  
 Availability of funds  
 Allotment of funds  
 Shall be merged into funds  
 Clearance list  
 Unbiased opinion  
 List of invitees

निम्न श्रेणीवर आणलेला  
 नियत आस्थापना  
 नियतकालिक तपासणी  
 नियतकालिक भत्ता  
 नियतकालिक विवरण  
 नियतकालिक विवरणपत्र  
 नियतकालिक विवरणे कोष्टकवार  
 तयार करणे  
 नियत ठेवी  
 नियत तारखेपूर्वी  
 नियत तारखेपूर्वी अनुपालन करावे  
 नियत तारखेला  
 नियत दिनांकापूर्वी  
 नियत मूल्य  
 नियत रकमा रद्द करणे  
 नियत वयमान निवृत्तिरेतन  
 नियत वाटप रद्द करणे  
 नियत वाटपाचा आदेश  
 नियत वेतन  
 नियत साधारण सभा  
 नियत सेवा वयमान  
 नियंत्रणापलीकडील कारणे  
 नियंत्रित वाटणी / वितरण  
 नियम आणि विनियम  
 नियम कार्यान्वित करणे  
 नियम क्र. .... अनुसार स्पष्टपणे आणि  
 काटेकोरपणे अनुज्ञेय  
 नियमतः  
 नियम बनवण्याची शक्ती  
 नियम बनवण्याच्या शक्तीवर  
 नियमबाह्य  
 नियम लागू करणे  
 नियम शिथिल करणे  
 नियमाचा अभिप्रेत अर्थ

Down graded  
 Regular establishment  
 Periodical check up  
 Periodical allowance  
 Periodical return  
 Periodical statement  
 Tabulate periodical returns  
 Fixed deposits  
 Before due date  
 Please comply before due date  
 On due date  
 Before due date  
 Fixed price  
 Cancellation of allotment  
 Superannuation pension  
 Cancellation of allotment  
 Allotment order  
 Fixed pay  
 Ordinary general meeting  
 Age of superannuation  
 Causes beyond control  
 Controlled distribution  
 Rules and regulations  
 Implementation of rules  
 Clearly and strictly admissible under  
 rule No. ....  
 As a rule  
 Rule making power  
 Under the rule making power  
 { Not in order  
 { Out of order  
 Application of rules  
 Relaxation of rules  
 Implication of rule

/ आशय	Spirit of the rule
तार्थ	Implication of rule
नियम	Implementation of rules
तीकरण	Codification of rules
मीकरण	Simplification of rules
माणे दुस्तती केल्यास	If the rule is thus amended
अनुज्ञेय	Under rule ; in order
कायम	Admissible under rule
तात्पुरता	Regular permanent
निश्चित केलेले	Regular temporary
ळ	Regularly settled
वकारी	Governing body
ोग	Appointing authority
माणपत्र	Combination of appointments
त्र असलेले	Certificate of appointment
अंगांनी / बाजूनी	Qualified to be appointed
वीकृती	From various aspects
ाट / करार / संविदा	Absolute acceptance
ईल	Void contract
धिकरण / प्राधिकार	Shall be void
टप्पणी	Inspecting authority
स्तक	Inspection note
तिवृत्त / प्रतिवेदन	Inspection book
विकारी	Inspection report
योजने	Inspecting authority
उपचार	Defined purposes
भाषण	Suppressive treatment
	Valedictory address
	Issue rate
वार	Ratio decidendi
यान्वित करताना / करीत असताना	Implementing the decision
श्चयात्मक असेल	Decision shall be conclusive
सांगणे	Pronounce (a decision)

निर्णयाचे पालन करणे	Abide by the decision
निर्णयाचे स्वातंत्र्य	Independence of judgment
निर्णयात्मक मत	Deciding vote
निर्णयाप्रमाणे	As determined
निर्णयास पुष्टी देणे	Affirm the decision
निर्णायिक प्रमाण	Conclusive proof
निर्णायिक मत	Casting vote
निर्णायिक म्हणून समजणे	Hold to be conclusive
निर्णायिक समजण्यात येईल	Will be held to be conclusive
निर्दिष्ट	Referred to
निर्देश करणे	Make a reference
निर्देश पत्र	Docket sheet
निर्देशांक पत्रक	Index card
निर्धारण आणि पुनर्निर्धारण	Assessment and re-assessment
निर्धारण आदेश देण्यात येत आहे	Assessment order passed
निर्धारपूर्वक कृती	Determined action
निर्धारित कार्यपद्धती अनुसरावी	Laid down procedure may be followed
निर्धारित नुकसानभरपाई	Liquidated damages
निर्धारित कार्य	Determined action
निमित्त वस्तू	Manufactured articles
निलेखन करणे	Write off
निलेखनाची शक्ती	Power to write off
निर्वचनानंतर बरोबर म्हणून मान्य केले	Interpreted and admitted correct
निर्वासितांची मालमत्ता	Evacuee property
निर्वाह अनुदान	Subsistence grant
निर्वाहक क्षेत्र	Economic holding
निर्वाह खर्च	{ Cost of living
	{ Maintenance charges
निर्वाह खर्च पूरक भत्ता	Compensatory cost of living allowance
निर्वाह भत्ता	{ Maintenance allowance
	{ Subsistence allowance
निर्वाह बेतन	Living wages

निर्वाहाचे प्रकट, साधन  
निर्विवाद अधिकार  
निलंबनाधीन  
निलंबनाधीन ठेवणे  
निलंबित ठेवणे  
निलंबित धारणाधिकार  
निलंबित लेखा  
निलंबित लेखाशीर्ष  
निलंबित व्यक्तीविरुद्ध वस्तुस्थिति कयनासह  
दोषारोप पत्र तयार करावे

निवड प्राधिकरण / प्राधिकारी

निवड सूची

निवडीद्वारे नियुक्ती

निवडीद्वारे सेनाप्रवेश

निवाडा झालेल्या तंट्यांची / विवादांची संख्या

निवारक उपचार

निवास गृहे

निवासयोग्य स्थितीत

निवास वसाहत

निवासव्यवस्था

निवासव्यवस्थेचा वर्ग

निविदा उवडावयाचा दिनांक

निविदांचे दर

निविदापत्राची किंमत रु. .... (रु. ....)

फक्त पावली

निविदा मागण्याची सूचना

निविदा मागवणे

निविदासाठी कंत्राटदारांना पत्रे पाठवा

निविदा स्वीकृती

निविदेची नियत तारीख

निवृत्तिपूर्व रजा

निवृत्तिवेतनाकरता रीतसर अर्ज

Ostensible means of subsistence

Unquestionable right

Under suspension

Place under suspension

Keep in suspense

Suspended lien

Suspense account

Suspense head of account

Please frame charge-sheet with statement of facts against the suspended person

Selecting authority

Select list

Appointment by selection

Recruitment by selection

Number of disputes settled

Curative treatment

Dwelling houses

In habitable condition

Housing colony

Housing accommodation

Class of accommodation

Opening date of tender

Tender rates

Received Rupees ..... (Rs. ....) only, being the cost of tender form

Notice inviting tender

Invite tender

Issue calls for tenders to the contractors

Acceptance of tender

Due date of tender

Leave preparatory to retirement

Formal application for pension

निवृत्तिवेतनाचा आकार  
 निवृत्तिवेतनाचे अंशराशीकरण  
 निवृत्तिवेतनाच्या आकारणीचे वाटप  
 निवृत्तिवेतनी कायम पद  
 निवेदन आहे की —  
 निवेदनाचा बिनचूकपणा  
 निव्वळ काम  
 (निव्वळ) देय रक्कम  
 निव्वळ देय रक्कम रु.....  
 निव्वळ रक्कम  
 निव्वळ वजन  
 निश्चित कारणे नमूद करावीत  
 निषेध पत्र  
 निषेध व्यक्त करून  
 निष्कर्ष काढणे  
 निष्क्रिय भागीदार  
 निष्ठापूर्वक केलेले  
 निष्ठापूर्वक नियम पाळणे  
 निष्ठेची शपथ  
 निष्फळ झाल्यास  
 निष्फळ प्रयत्न  
 निःसंदिग्धपणे  
 निःसंदिग्ध स्वीकृती  
 निःसंदेह  
 निसर्गक्रम  
 निहित हितसंबंध  
 नीटस जीवनमान  
 नुकसान भरपाई  
 नुकसान भरपाई करणे / देणे  
 — ने अपील दाखल केले  
 — ने उपबंधित केलेले  
 — ने कार्यमुक्त केल्यावर  
 — ने केलेले स्वाक्षरित प्रतिज्ञापन  
 — ने खाते नोंद केली

Pensionary charges  
 Commutation of pension  
 Allocation of pensionary charges  
 Permanent pensionable post  
 This is to report that  
 Accuracy of statement  
 Net work  
 Amount (net) payable  
 Net amount payable Rs.....  
 Net amount  
 Net weight  
 Please state definite reasons  
 Note of protest  
 Under protest  
 Draw conclusion  
 Sleeping partner  
 Faithfully done  
 Abide by the rule loyally  
 Oath of allegiance  
 In case of failure  
 Abortive efforts  
 Without any hesitation  
 Express acceptance  
 By all means  
 Course of nature  
 Vested interest  
 Decent standard of life  
 Compensation for damage  
 Pay damages  
 Appeal is filed by —  
 Provided by —  
 On relief by —  
 Declaration made and subscribed by—  
 Ledgered by —



-- ने तपासले	Checked by —
-- ने तयार केलेले	Formulated by —
-- ने तरतूद केलेले	Provided by —
-- न ताडून पाहिले	Compared by —
-- ने प्रतिज्ञापन करून त्यावर स्वाक्षरी केली	Declaration made and subscribed by —
-- ने प्रारंभ केलेले	Initiated by —
-- ने बद्ध	Bound by —
-- ने बांधलेला }	
-- ने बाधित	Prejudiced by —
नेमके पूर्वोदाहरण उपलब्ध नाही	No exact precedent is available
नेमणकीच्या तारखा कोणत्याही असल्या तरी	Irrespective of the dates of appointment
नेमणुकीचे प्रमाणपत्र	Certificate of appointment
नेमणुकीसाठी अनर्हता	Disqualification for appointment
नेमस्त मते	Moderate views
-- ने मांडणी केलेले	Formulated by —
-- ने स्वाक्षरी केली	Subscribed by —
नेहमीची कार्यवाही	Usual action
नेहमीचे काम	Normal work
नेहमीचे नुकसान	Normal loss
नेहमीप्रमाणे	As usual
-- ने हाताळले	Handled by —
नैतिक अधोगती	Moral turpitude
नैतिक बंधन	Moral obligation
नैमित्तिक नोकरी	Casual employment
नैमित्तिक रजा दिली	Casual leave granted
नैमित्तिक रिकामी पदे	Casual vacancies
नैमित्तिक रिकाम्या जागा }	
नैसर्गिक आपत्ती	Natural calamity
नोकरीची समाप्ती	Termination of employment
नोकरीच्या काळात	During the course of employment

नोटीस बजावणी  
 नोंद करण्यात यावी  
 नोंद करावयाची अपिले  
 नोंदणी चिन्ह  
 नोंदणी प्रमाणपत्र  
 नोंदणी रद्द करणे  
 नोंदणीसाठी अर्ज/आवेदन  
 नोंदवदलाची कार्यवाही  
 नोंदवहीत दाखल करणे  
 नोंदीचे नवीकरण  
 नोंदी तपासल्या व पडताळून पाहिल्या  
 नोंदीतील विसंगतीचा मेल घालावा  
  
 नोंदीसाठी  
 न्यायदान  
 न्यायनिर्णय वस्तुस्थितीशी जुळता नाही  
  
 न्यायनिर्णयाचे उच्चारण  
 न्यायनिर्णयाला धरून  
 न्यायवैद्यकीय परीक्षा  
 न्याय, समदृष्टी आणि शुद्धबुद्धी  
 न्याय सेवा  
 न्यायांगाचे शासनांगापासून विभक्तीकरण  
  
 न्यायालयाचा अवमान  
 न्यायिक चौकशी  
 न्यायिक दृष्ट्या निर्वचन करताना  
 न्यायिकवत  
 न्याय्य आणि वाजवी/सयुक्तिक  
 न्याय्य आधार/कारण  
 न्याय्य वारस  
 न्यूनता भरून काढणे  
 न्यूनता क्षमापित करणे

Service of notice  
 May be recorded  
 Appeals to be entered  
 Registration mark  
 Certificate of registration  
 Cancellation of registration  
 Application for registration  
 Mutation proceedings  
 Enter in register  
 Renewal of registry  
 Entries checked and verified  
 Please reconcile the discrepancy in  
 the entries  
 For record  
 Administration of justice  
 Judgment is not in rhyme with the  
 facts  
 Pronouncement of judgment  
 In conformity with judgment  
 Medico-legal examination  
 Justice, equity and good conscience  
 Judicial service  
 Separation of the Judiciary from the  
 Executive  
 Contempt of court  
 Judicial enquiry  
 Judicially interpreting  
 Quasi-judicial  
 Just and reasonable  
 Just ground  
 Rightful heir  
 Make good deficiency  
 Condone a deficiency

पक्के नियम	Hard and fast rules
पक्के बिल	Final bill
पक्के वृत्त	Confirmed report
पगारी रजा	Leave with pay
पंचवार्षिक अहवाल	Quinquennial report
पडताळण्यात यावे	May be verified
पडताळलेली प्रत	Verified copy
पडताळले व बरोबर आढळले	Verified and found correct
पतदारीचे वार्षिक प्रमाणपत्र	Annual solvency certificate
पतदारी प्रमाणपत्र	Solvency certificate
पताका 'क्ष' वर	At flag 'X'
— पताकेवरील संक्षेपिकृत प्रकरण/वादप्रश्न	Precis at flag ..... explains the
स्पष्ट करण्यात आले/ला आहे	points at issue / case
पत्र क्र. .... पहा	Vide letter number
पत्र क्र. .... पहावे	Please refer to letter No. ....
पत्रव्यवहार न चुकता नेहमीच्या मार्गाने	Correspondence should invariably
करण्यात यावा	be routed through the usual channel
पत्रव्यवहाराचा मार्ग	Channel of correspondence
पत्रव्यवहारातील मूळ मजकूर	Text of the correspondence
पदग्रहण अवधी	Joining time
पदग्रहणाचा दिनांक	Joining date
पदग्रहणाचे प्रतिवेदन	Joining report
पदधारक	{ Incumbent of the post
	{ Holder of a post
	{ Incumbent of an office
	Hold an office
पद धारण करणे	Abolition of post
पद नाहीसे करणे	Charge of office / post
पदभार	Disabled from performing the duties
पदविशिष्ट कर्तव्ये पार पाडण्यास असमर्थ	of the office
झालला	Termination of post
पदसमाप्ती	Ex-officio
पदसिद्ध	

पद सोडणे  
 पदस्वीकृतीचे प्रतिज्ञापन  
 पदाकरता उशिरा दावा सांगणे  
 पदाचा राजीनामा  
 पदाची जाहिरात देण्याची मागणी  
 पदांची तुल्यता  
 पदाची शपथ  
 पदांची श्रेणीवाद  
 पदांचे वर्गीकरण  
 पदावधी  
 पदावधीत  
 पदावनती  
 पदावर न राहणे  
 पदावरील धारणाधिकार  
 पदावरून दूर करणे  
 पदासाठी पात्रता  
 पदे आणि सेवा  
 पदे भरणे  
 पदे राखून ठेवणे  
 पदोन्नती देणारा प्राधिकारी  
 पदोन्नतीसाठी पूर्ववर्ती शर्त  
 पद्धत घालून देणे  
 पद्धतशीर काम  
 परक्राम्यपत्र  
 परक्राम्यपत्र अधिनियमास अनुसरून दिलेल्या  
 सार्वजनिक सुट्या  
 परक्राम्य पावती  
 परत कब्जा  
 परत फेडीसाठी पात्र झालेली कर्ज  
 परताबा लागू आहे  
 परतीचा प्रवास  
 परतीची ठराविक तारीख.....  
 परंतु कोणत्याही बाबतीत....हून अधिक  
 नसलेले

Vacate office  
 Declaration of acceptance of office  
 Prefer a belated claim to the post  
 Resignation of post  
 Requisition for advertising a post  
 Equivalence of posts  
 Oath of office  
 Upgrading of posts  
 Classification of posts  
 { Tenure of office  
 { Term of office  
 During the term of office  
 Reduction in office rank  
 Cease to hold office  
 Lien on post  
 Removal from office  
 Eligibility for a post  
 Posts and services  
 Recruitment to posts  
 Reservation of posts  
 Promoting authority  
 Condition precedent to promotion  
 Lay down a manner  
 Systematic work  
 Negotiable instrument  
 Public holidays under the Negotiable  
 Instruments Act  
 Negotiable receipt  
 Back in possession  
 Loans due for repayment  
 Refund applicable  
 Return journey  
 Return due on ....  
 But not exceeding .... in any case

परदेशी चलन	Foreign exchange
परदेशी सरकार	Foreign Government
परंपरागत प्रथा	Traditional practice
परम आवश्यक	Absolutely necessary
परम दृष्टितीक्ष्णता	Absolute visual acuity
परराष्ट्राबरोबर केलेले तह, करार आणि अभिसंधी	Treaties, agreements and conventions with foreign countries
परराष्ट्रीय लोकांची नोंदणी	Registration of foreigners
परवानगीने प्रवेश	Admission with permission
परवानगी मागणे	Seek permission
परसेवा	Foreign service
परसेवेसाठी प्रतिनियुक्ती	Deputation to foreign service
परस्पर	<i>Inter se</i>
परस्पर करार	Mutual agreement
परस्परविरोधी कथन	Contradictory statement
परस्परविरोधी दृष्टिकोन	Conflicting views
परस्परविरोधी निवेदन	Contradictory statement
परस्पर साहाय्य	Reciprocal help
पराकाष्ठा निर्णयशक्तीनुसार	To the best of judgment
पराकाष्ठा निर्णयशक्तीनुसार निर्धारण करणे	Assess to the best of one's judgment
परिगणनेचा आधार	Basis of calculations
परिचय पत्र	Letter of introduction
परिणामक्षम न राहणे	Cease to have effect
परिणामी	With the result that
परिणामी असे ठरवण्यात आले आहे की -	Consequently it has been decided that —
परिनिरीक्षण व तपासणी	Scrutiny and checking
परिपत्रक क्र. .... दिनांक .... याकडे	Attention is invited to circular No. .... dated ....
आपले लक्ष वेधण्यात येत आहे	
परिपत्रकांची फाइल	File of circulars
परिपाठानुसार	According to usage
परिपूर्ण कौशल्य	Consummate skill
परिपूर्ति प्रमाणपत्र	Completion certificate
परिपोषक पुरावा	Corroborative evidence
परिमाण आणि दर्जा	Quantity and quality

परिरक्षण अनुदान	Maintenance grant
परिरक्षण आणि दुरुस्ती	Maintenance and repairs
परिरक्षण खर्च	Maintenance charges
परिवर्तित रजा	Commuted leave
परिवर्धित अधिकारक्षेत्र/क्षेत्राधिकार	Enlarged jurisdiction
परिवहन आकार/खर्च	Transport charges
परिवीक्षा अधिकारी	Probation officer
परिवीक्षा कालावधी	Probationary period
परिवीक्षाधीन	On probation
परिवीक्षाधीन अधिकारी	Probationer officer
परिव्यय काढणे	Work out cost
परिव्यय प्राक्कलन	Estimate of cost
परिव्यय बिल	Bill of costs
परिव्यय विमा आणि वाहणावळ (प.वि.वा.) मूल्य	Cost Insurance and Freight (C. I. F.) value
परिषद आदेश	Order in council
परिषद आमंत्रित करणे/बोलावणे	Convene conference
परिषदेचा आमंत्रक	Convenor of a conference
परिस्थितिजन्य पुरावा	Circumstantial evidence
परिस्थिती अधिक बिघडणे/बिघडवणे	Aggravate the situation
परिस्थितीचे त्वरित व अचूक आकलन करणे	Appreciate a situation quickly and accurately
परिस्थितीच्या दडपणाखाली	Under the stress of circumstances
परीक्षण प्राधिकरण/प्राधिकारी	Examining authority
परीक्षा पाहणे	Give a trial to
परीक्षा फी	Examination fee
परीक्षित लेखा विवरणपत्र	Audited statement of accounts
परीक्षेचा निकाल	Result of examination
परीक्षेचे/शिक्षणाचे माध्यम	Medium of examination/instruction
परीक्षेतील नैपुण्य	Proficiency in examination
परीक्षेस बसण्याची परवानगी	Admission to an examination
पर्यटन तिकीट	Tourist ticket
— पर्यंतचा पत्रव्यवहार	Correspondence ending with —
— पर्यंत प्रकरण प्रलंबित ठेवावे	Case should be kept pending till —
पर्यवेक्षण खर्च	Supervision charges

पर्यवेक्षी कर्मचारीवर्ग	Supervisory staff
पर्याप्त आधारसामग्री	Adequate data
पर्याय देणे	Give an option
पर्याय स्वीकारणे	Exercise option
पर्यायी जमिनी	Alternative lands
पर्यायी नोकरी योजनेच्या काळात तरतूद केलेल्या नेमणुका	Appointments provided during the currency of the alternative employment scheme
पर्यायी पद्धती	Alternative method
पर्यायी प्रस्ताव पाठवावेत	Please send alternative proposals
पर्यायी प्रस्ताव प्रस्तुत करावे	Please put up alternative proposals
पर्यायी मसुदा	Alternative draft
पर्यायी व्यवस्थेची तरतूद	Provision of alternative arrangement
पसंतीक्रम	Order of preference
पहिली बातमी देणे	First information report
पाटबंधारी कामे	Irrigation works
पाटबंधारे महसूल	Irrigation revenue
पाटबंधान्याखालील क्षेत्र	Area under irrigation
पाठवण्याची व्यवस्था करावी	Please arrange to send
पाठवण्यात आलेला आदेश	Orders issued
पाठवले जात असलेले मुख्य प्रकरण	Main case which is under issue
पाठवले जात आहे	Under issue
पाठवलेल्या रकमेतील तूट	Deficiency in remittances
पाठववृत्ती देणे	Award of stipend
पाणलोटाचे क्षेत्र	Catchment area
पाणीपट्टी	Water rates
पात्रता प्रमाणपत्र	Certificate of eligibility
पात्रतेची शर्त	Condition of eligibility
पारपत्र रद्द करणे	Cancellation of passport
पार पाडणे	Carry through
पारिभाषिक संज्ञा	Technical term
पारिश्रमिकाचा आकार	Remuneration charges
पालनार्थ	For compliance
पाल्याधिकरण	Court of wards

पावती तक्ता	Acquittance roll
पावती पुस्तक	Receipt book
— पासून	With effect from —
— पासून उत्पन्न झालेले	Resulting from —
— पासून उन्मुक्त	Immune from —
— पासून उपाजित	Accruing from —
— पासून निघालेले	Resulting from—
— पासून पुढे चालू	Continued from—
पाहिले, आधीच्या कागदपत्रांसह फाईल करावे	Seen, file with previous papers
पाहिले, आभारी आहे	Seen, thanks
पाहिले, फाईल करावे	Seen, file
पाहून परत	Seen and returned
पाहून परत पाठवण्याकरता	For perusal and return
पाहून — विभागाकडे पाठवले	Seen and passed on to — Depart- ment
पाक्षिक अहवाल	Fortnightly report
पाक्षिक पडताळणी	Fortnightly verification
पाक्षिक प्रतिवृत्त	Fortnightly report
पिकांचे वर्गीकरण आणि मूल्यांकन	Analysis and valuation of the crops
पीडित पक्ष	Aggrieved party
पीडित व्यक्ती	Aggrieved person
पुढच्या पानावर आणणे	Bring forward
पुढील अन्वेषण	Further investigation
पुढील आदेश मागाहून पाठवण्यात येतील	Further orders will follow
पुढील आदेश मिळेपर्यंत	Until further orders
पुढील कार्यवाहीसाठी	For further action
पुढील कोणत्याही निर्देशाशिवाय	Without any further reference
पुढील परिच्छेद	Following paragraph
पुढील प्रतिवेदनाची वाट पहावी	Await further report
पुढीलप्रमाणे	As follows
पुढील भाष्यकांची वाट पहावी	Await further comments
पुढील महिन्याच्या पहिल्या तारखेपूर्वी देय नसलेले	Not payable before the 1st of the next month
पुढे आणणे	Bring forward



पुढे आणलेली बेरीज	Total brought forward
पुढे नेणे	Carry forward
पुढे नेलेला	Carried over
पुढे नेलेली बेरीज	Total carried over
पुढे पाठवणे	Onward despatch / transmission
पुढे पाठवण्यासाठी	For onward transmission
पुनरीक्षण करून दिलेला आदेश	Order in revision
पुनर्गणित किरकोळ दर	Recalculated retail rate
पुनर्नियुक्तीनंतरची वेतन निश्चिती	Fixation of pay on re-employment
पुनर्रचनापूर्व राज्यात समाविष्ट असलेले क्षेत्र	Area comprised in the pre-reorganisation State
पुनर्विनियोजन विवरणपत्र	Reappropriation statement
पुन्हा असे की —	It may be added that —
पुन्हा तपासले आणि बरोबर आढळले	Re-examined and found correct
पुन्हा लिहिलेल्या मसुद्यानुसार पाठवा	Issue as redrafted
पुरःप्रेषण	Onward despatch / transmission
पुरवठा कपात	Cutting of supply
पुरवठा चालू राहणे	Continuity of supply
पुरवठा क्षेत्र	Area of supply
पुरवठ्याचे विहित मान	Prescribed scale of supply
पुरवठ्याच्या शर्ती	Conditions of supply
पुरवठ्यात खंड	Interruption of supply
पुरावा दाखल करावा	Please adduce evidence
पुरेशा कारणास्तव	For sufficient reason
पुरेशा विचारानंतर	After adequate consideration
पुरेशी आधारसामग्री	Adequate data
पुरेसा विचार करून	After adequate consideration
पुरेसे कारण	Sufficient cause
पुरेसे प्रतिनिधित्व	Adequate representation
पुष्कळ उशिरा	At a late stage
पुष्टचर्य	In confirmation
पुस्तक मूल्य	Book value
पुस्तक समायोजन	Book adjustment
पुस्तक समायोजन चिठ्ठी	Book adjustment slip

पुस्तकी शिल्लक  
 पूरक अनुदान  
 पूरक अर्थसंकल्प  
 पूरक प्रश्न  
 पूरक मागणी  
 पूरक मागणीपत्र  
 पूरक विनियोजन  
 पूर्ण गंभीरतेने दिलेली हमी  
 पूर्ण जबाबदारी ग्रहण करणे  
 पूर्णतः अथवा अंशतः  
 पूर्णतः प्रमाणित बिलांवर मंजूर करण्यात  
 आलेला

पूर्ण निवृत्तिवेतन देणे  
 पूर्णपणे चुकते केलेले / भरलेले  
 पूर्णपणे सुस्थितीत  
 पूर्ण महत्त्व देण्यासाठी  
 पूर्ण मुभा  
 पूर्ण वेतनी प्रसूति रजा  
 पूर्ण समाधान झाले  
 पूर्ण सेवा निवृत्तिवेतन  
 पूर्ण स्वीकृती  
 पूर्णक  
 पूर्वगामी उपबंध  
 पूर्वगामी उपबंधांच्या सर्वसाधारणतेला हानी  
 न पोचवता

पूर्वग्रहयुक्त मत  
 पूर्वग्रहरहित मत  
 पूर्वग्रहरहित मन  
 पूर्वचरित्राची पडताळणी  
 पूर्व दाखला प्रस्तुत करावा  
 पूर्व दिनांकित घनादेश  
 पूर्व मंजुरी  
 पूर्व मान्यता  
 पूर्व मान्यतेशिवाय

Book-balance  
 Supplementary grant  
 Supplementary budget  
 Supplementary question  
 Supplementary demand  
 Supplementary indent  
 Supplementary appropriation  
 Guarantee given in all solemnity  
 Assume plenary responsibility  
 Wholly or partly  
 Passed on fully vouched bills  
 Grant of full pension  
 Fully paid up  
 Perfectly in order  
 For doing complete justice  
 Carte blanche  
 Maternity leave on full pay  
 Thoroughly satisfied  
 Retiring pension  
 Absolute acceptance  
 Whole number  
 Foregoing provisions  
 Without prejudice to the generality  
 of the foregoing provisions  
 Biased opinion  
 Unbiased opinion  
 Open mind  
 Verification of antecedents  
 Please put up precedent  
 Antedated cheque  
 Previous sanction  
 Prior approval  
 Without previous approval

पूर्वलक्षी प्रभाव  
 पूर्वलक्षी प्रभावासह  
 पूर्वलक्षी प्रभावासह लागू करणे  
 पूर्व लेखापरीक्षा  
 पूर्ववर्ती टिप्पणी  
 पूर्ववृत्त पत्रक  
 पूर्वसंमती  
 पूर्वस्थिती  
 पूर्वीचे कागदपत्र शोधून प्रस्तुत करा

पूर्वीच्या आणि चालू किंमती  
 पूर्वीच्या राज्यातील तत्सम पद

पूर्वीप्रमाणे  
 पूर्वी म्हटल्याप्रमाणे  
 पूर्वी सांगितलेला नियम, पूर्वोक्त नियम  
 पूर्वोक्त परिच्छेदानुसार  
 पूर्वोक्त परिस्थिती  
 पूर्वोदाहरण प्रस्तुत करावे  
 पूर्वोदाहरणाकरता कृपा करून . . . . . पहावे  
 पृथक्पणे आणि संयुक्तपणे  
 पृथक् विषय शीर्ष  
 पृष्ठांकन क्रमांक  
 पृष्ठांकन सहीकरता प्रस्तुत  
 — पेक्षा अधिक कालावधी न लागणारा  
 — पेक्षा अधिक नसलेले  
 — पेक्षा अधिक मुदत न लागणारा  
 — पेक्षा कमी नाही असे  
 पैज आणि जुगार  
 पैशांची अफरातफर  
 पैशांची / वस्तूंची अफरातफर  
 पेसे काढण्याचा / चे नमुना / प्रपत्र  
 पेसे दिल्याबाबतचे प्रमाण म्हणून  
 पेसे देण्याबद्दलचा आदेश  
 पेसे भरण्याचा आदेश }

Restrospective effect  
 With retrospective effect  
 Apply with retrospective effect  
 Pre audit  
 Foregoing note  
 History sheet  
 Previous consent  
*Status quo ante*  
 Trace out the previous papers and  
 put up  
 Past and current prices  
 Corresponding post in the former  
 State  
 As before  
 As aforesaid  
 Aforesaid rule  
 Under para — *ibid*  
 Aforesaid circumstances  
 Please put up precedent  
 For precedent please see —  
 Severally and jointly  
 Distinct subject-head  
 Endorsement No.  
 Endorsement put up for signature  
 Not exceeding a period of —  
 Not more than  
 Not exceeding a period of  
 Not less than  
 Betting and gambling  
 Misappropriation of money  
 Defalcation of money / stores  
 Withdrawal form  
 In proof of the payment  
 Order for the payment of money

पोच कार्ड	Acknowledgement card
पोच देय	Acknowledgement due
पोच देय नोंदणी डाकेने पाठवा	Issue by registered post acknowledgement due
पोच द्यावी	Please acknowledge receipt
पोच पत्र	Acknowledgement letter
पोच पत्राचा मसुदा प्रस्तुत	Draft acknowledgement letter put up
पोच मार्ग	Approach road
पोच लिखित चलान	Receipted chalan
पोचल्यावर	On receipt of
पोचवणी आदेश	Delivery order
पोचवणी नोंदवही	Delivery register
पोटकलम	Sub-section
पोटकूल	Sub-tenant
पोटगी	Maintenance charges
पोटगीचा दावा	Maintenance suit
पोटनियमांचा अंगीकार	Adoption of byelaws
पोटनियमांना मान्यता	Approval to byelaws
पोटभाडेकरू	Sub-tenant
पोटभाडेपट्टा	Sub-lease
पोटभाड्याने देणे	Sub-letting
पोषाख आणि सामग्री	Clothing and equipment
पोषाख भत्ता	Clothing allowance
प्रकरण कोठपर्यंत आले आहे	How the matter stands
प्रकरण दाबून टाकणे	Hush up the case
प्रकरण दिनांक ..... ला ठरवले आहे	Case fixed for —
प्रकरण दैनिकी	Case diary
प्रकरण नोंदणे / नोंदवणे	Register a case
प्रकरण नोंदवही	Case register
प्रकरण पत्रक आणि पूर्ववृत्त पत्रक	Case sheet and history sheet
प्रकरण प्रलंबित असताना	During the pendency of the case
प्रकरण फाईल	Case file
प्रकरण विचाराधीन आहे	Matter is under consideration
प्रकरणशः	Item by item

प्रकरण सुरू करणे

प्रकरण स्थगित

प्रकरणाची कार्यवाही आता संपली आहे

प्रकरणाची नोटक माहिती

प्रकरणाची पार्श्वभूमी

प्रकरणाची फाईल प्रस्तुत करावी

प्रकरणाची रूपरेषा

प्रकरणाची संक्षेपिका तयार करावी

प्रकरणाचे कागदपत्र

प्रकरणाचे गुणदोष

प्रकरणाचे गुणदोष लक्षात घेता

प्रकरणाचे पुनर्विलोकन

प्रकरणाचे पुनर्विलोकन व्हावयाचे आहे

प्रकरणाच्या परिस्थितीला जरूर असेल तसे

प्रकरणाच्या संबंधित कागदपत्रांसह प्रस्तुत करावे

प्रकरणाला पुन्हा चालना देणे

प्रकरणावर विचार चालू आहे

प्रकरणावर सत्वर कार्यवाही करण्यात यावी

प्रकरणे तातडीने निकालात काढण्यात यावीत

प्रकाशनाची शेवटची तारीख

प्रगत पाठ्यक्रम

प्रचंड उत्पादन

प्रत तयार, दिनांक —

प्रत दिनांक—रोजी देण्यात / पाठवण्यात आली

प्रत द्यावी

प्रत नियंत्रण

प्रतिकूल परिणाम

प्रतिकूल परिणाम झालेला

प्रतिकूल शेर

प्रतिकूल स्वरूपाचे / अभिप्राय / शेरे

Open the case

Case adjourned

Case is closed now

Synopsis of the case

Background of the case

Please put up case file

Synopsis of the case

Please prepare precis of the case

Case papers

Merits of the case

Having regard to the merits of the case

Review of case

Case is to be reviewed.

As the circumstances of the case may require

Put up with connected case papers

Revive the case

Matter is under consideration

Cases should be dealt with promptly

Disposal of cases be expedited

Final date of release

Advanced course

Mass production

Copy ready on —

Copy issued on —

Grant copy

Quality control

Adverse effect

Adversely affected

Adverse remark

Remarks of adverse nature

प्रतिनिधी या नात्याने  
 प्रतिनियंत्रण  
 प्रतिनियुक्ति भत्ता  
 प्रतिनियुक्तीचा अवधी  
 प्रतिबंधक उपाय / उपाययोजना  
 प्रतिरूप सही / स्वाक्षरी  
 प्रतिलिपि करणार —  
 प्रतिवेदक अधिकारी  
 प्रतिवेदन लेख  
 प्रति व्यक्ति अनुदान  
 प्रतिशुल्क  
 प्रतिषेध केल्यासारखे  
 प्रतिष्ठेला साजेल अशा रीतीने  
 प्रति संदर्भ  
 प्रतिस्वाक्षरित आकस्मिक खर्च  
 प्रतिज्ञापत्राची विविधाह्यता  
 प्रतिज्ञापन घ्या  
 प्रतिज्ञापूर्वक कथन  
 प्रतिज्ञालेख दाखल करणे  
 प्रतिज्ञालेख लिहून देणे  
 प्रतीक्षा आकार.  
 प्रतीक्षाधीन कागदपत्रे  
 प्रतीक्षाधीन ठेवणे  
 प्रतीक्षाधीन प्रकरणे  
 प्रतीक्षा सूची  
 प्रत्यक्ष आणि संभाव्य खर्च  
 प्रत्यक्ष किंमत  
 प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष  
 प्रत्यक्ष खर्च  
 प्रत्यक्ष तपासणी  
 प्रत्यक्ष नेमलेला  
 प्रत्यक्ष परिव्यय  
 प्रत्यक्ष प्रकरणे  
 प्रत्यक्ष प्रवास खर्च

In representative capacity  
 Countercheck  
 Deputation allowance  
 Deputation period  
 Preventive measures  
 Facsimile signature  
 Copied by  
 Reporting officer  
 Write up  
 Capitation grant  
 Countervailing duty  
 Tantamount to contradiction  
 In a dignified manner  
 Cross reference  
 Countersigned contingencies  
 Validity of declaration  
 Obtain declaration  
 Solemn affirmation  
 File an affidavit  
 Make an affidavit  
 Waiting charges  
 Await papers  
 Keep in await  
 Await cases  
 Waiting list  
 Actual and probable expenditure  
 Actual cost  
 Directly or indirectly  
 Direct expenditure  
 Physical check  
 Actually employed  
 Actual cost  
 Concrete cases  
 Actual travelling expenses

प्रत्यक्ष प्रशिक्षण	Practical training
प्रत्यक्ष संपर्क	Direct approach
प्रत्यक्षावर आधारित	Based on actuals
प्रत्येक प्रकरणाच्या परिस्थितीवर अवलंबून राहील	Depends upon circumstances of each case
प्रत्येकासमोर लिहिलेले	Mentioned against each
प्रथम आणि अंतिम बिले	Bills, first and final
प्रथम आणि चालू बिले	Bills, first and running
प्रथमतः	In the first instance
प्रथमदर्शनी	<i>Prima-facie</i>
प्रथमदर्शनी पात्र	<i>Prima-facie</i> eligible
प्रथमदर्शनी प्रकरणात तथ्य दिसते	<i>Prima-facie</i> case exists
प्रथम वार्ता प्रतिवेदन	First information report
प्रथमोपचार	First aid
प्रदत्त मत	Tendered vote
प्रदान आदेश	Payment order
प्रदान पद्धती	Mode of payment
प्रदान परतावा आदेश	Refund of payment order
प्रदान सूचना	Advice of payment
प्रदानार्थ मंजूर	Passed for payment
प्रदानास आक्षेप	Objection to payment
प्रधान शीर्ष	Major head
प्रपत्र लेखा	<i>Proforma</i> accounts
प्रपत्र समायोजन	<i>Proforma</i> adjustment
प्रबल विरोध	Strong opposition
प्रभाव क्षेत्र	Sphere of influence
प्रभावी होईल	Shall take effect
प्रमाणकांचा अंतर्भाव	Incorporation of vouchers
प्रमाण नमुना	Standard form
प्रमाण नोंदवही	Standard register
प्रमाणपत्र दुरुस्त करण्यात यावे	Certificate be amended
प्रमाणपत्राची दुसरी प्रत	Duplicate certificate
प्रमाणपत्रात उल्लेखिलेले	Specified in the certificate
प्रमाण प्रपत्र	Standard form

प्रमाण भाडे	Standard rent
प्रमाणवचन दावे	Please quote authority
प्रमाण विनिर्देश	Standard specification
प्रमाणाची जरूरी नसलेले	Requiring no proof
प्रमाणात हानी	Normal loss
प्रमाणाबाहेर हानी/तोटा	Abnormal loss
प्रमाणित करण्यात येत आहे की	Certified that
प्रमाणित प्रत	Certified copy
प्रमाणित लेखापरीक्षक	Certified auditor
प्रमाणित लेखापरीक्षकांची नामिका	Panel of certified auditors
प्रमाणीकृत दर	Standardised rate
— प्रमाणे	As per
प्रयत्नांची पराकाष्ठा करणे	Strive one's best
प्रयोग करून पाहण्याची सिद्धता आहे	Is ready to experiment
प्रयोग म्हणून	Experimental basis
प्रयोग म्हणून स्वीकार करणे	Take over on experimental basis
प्रयोजन निष्फळ करणे/होणे	Defeat the purpose
प्रयोजने पार पाडणे	Carry out the purposes
प्रलंबित काम	Pending work
प्रलंबित ठेवणे	Keep pending
प्रवर्तक प्राधिकारी	Promoting authority
प्रवर्तनात असलेला	In operation
प्रवर्तनात येणे	Come into operation
प्रवासभत्ता	Travelling allowance
प्रवासभत्त्याची आगाऊ रक्कम	Advance of travelling allowance
प्रवासभत्त्यासाठी श्रेणी ठरवणे	Classification into grades for purpose of travelling allowance
प्रवास भाड्यावरील अधिभार	Surcharge on fare
प्रवास मार्गावरील थोपवणुकी आणि मुक्काम यांसाठी विलंब आकार	Demurrage charges for detention and stoppages en route
प्रवास सवलत	Travelling concession
प्रवासाचे प्रयोजन	Purpose of journey
प्रवासाच्या आरंभाचे व शेवटचे ठिकाण	Point of commencement and end of journey
प्रवासी घनादेश देणे	Issue of travellers' cheques



— प्रविष्ट करणे (विधेयक)

प्रवेश करण्यास मुभा देणे

प्रवेशपत्राचे नवीकरण

प्रवेश फी

प्रवेश बंद

प्रवेश मना करणे

प्रशंसनीय कार्य

प्रशासकीय कर्तव्ये

प्रशासकीय कार्य / कृत्य

प्रशासकीय शक्ती

प्रशासन अहवाल

प्रशासन बंधपत्र

प्रशासन यंत्रणा

प्रशासन सौकर्याच्या दृष्टीने

प्रशासनिक अभिकरणे

प्रशासनिक कार्यक्षमता

प्रशासनिक घटक

प्रशासनिक चूक

प्रशासनिक नियंत्रण

प्रशासनिक मान्यता

प्रशासनिक मान्यता मिळवण्यात यावी

प्रशासनिक विभाग

प्रशिक्षण कालावधी

प्रशिक्षणक्रम

प्रशिक्षण देणे

प्रशिक्षणाचे स्वरूप

प्रशिक्षणार्थ प्रतिनियुक्ती

प्रश्न आता प्रस्तुत करावा

प्रश्नपत्रिका काढणे

प्रश्नास्पद

प्र. वा.—९

Introduction of — (a bill)

Allow to enter

Renewal of visa

Admission fee

No admission

No entry

Debar from admission

Meritorious work

Administrative duties

Administrative function

Administrative power

Administration report

Administration bond

Administrative machinery

In the interest of administrative convenience

Administrative agencies

Efficiency of administration

Administrative unit

Administrative lapse

Administrative control

Administrative approval

Administrative approval may be obtained

Administrative division

Training period

Process of training

Impart training

Nature of training

Deputation on training

Question be now put up

Draw up a paper

Setting of question paper

In question

प्रसूति रजा	Maternity leave
प्रसूतिलाभ	Maternity benefit
प्रस्ताव परत वेणे	Withdrawal of motion
प्रस्तावाचे औचित्य / समर्थन	Justification for the proposal
प्रस्तावाला मान्यता देणे	Approve of the proposal
प्रस्तावित केले आहे	It has been proposed
प्रस्तावित केल्याप्रमाणे	As proposed
प्रस्तावित केल्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी	Action may be taken as proposed
प्रस्तावित केल्याप्रमाणे मान्य	Approved as proposed
प्रस्तावित खर्च	Proposed outlay
प्रस्तुत	In question
प्रस्तुत केलेला युक्तिवाद	Arguments advanced
प्रस्तुत त्रिशिष्ट प्रयोजनासाठी	For particular purpose in question
प्रक्षोभक आणि असमंजसपणाची वर्तणूक	Provocative and inconsiderate conduct
प्राक्कलनाचा संक्षेप	Abstract of estimate
प्राक्कलनापेक्षा अधिक	Excess over the estimate
प्राक्कलित उत्पादन	Estimated out-turn
प्राक्कलित खर्च	Estimated expenditure
प्राक्कलित जमा	Estimated receipts
प्राक्कलित परिव्यय	Estimated cost
प्राणिपीडा प्रतिबंध	Prevention of cruelty to animals
प्रातिनिधिक स्वरूपात	In representative capacity
प्राथम्यक्रम	Order of priority
प्राथम्यक्रम ठरवणे	Determination of priority
प्राथम्यांकन	Priority marking
प्रादेशिक एकात्मता	Territorial integrity
प्रादेशिक जलाशय	Territorial waters
प्राधिकार उद्धृत करावा	Please quote authority
प्राधिकार पत्र	Authority note
प्राधिकाराचा अभाव	Absence of authority
प्राधिकृत खर्च/व्यय	Authorised expenditure
प्राप्त करण्यात यावे	May be obtained
प्राप्य आणि देय बिले	Bills receivable and payable

प्राणांतिक अपघात	Fatal accident
प्रायोगिक उपाययोजना	Experimental measurers
प्रारंभापासून	<i>Ab initio</i>
प्रारंभापासून अग्राह्य	<i>Ab initio void</i>
प्रारंभिक अहवाल	Preliminary report
प्रारंभिक चौकशी	Preliminary / Initial enquiry
प्रारंभिक नोंद	Opening entry
प्रारंभिक प्रतिवेदन	Preliminary report
प्रारंभिक प्रतिवेदन सादर करावे	Please submit preliminary report
प्रारंभिक विवरण	Initial return
प्रारंभिक शिल्लक	Opening balance
प्रारूप लेखनकौशल्य आणि सर्वसाधारण कार्यक्षमता	Drafting capacity and general efficiency
प्रारूपात अंतर्भूत केलेले	Incorporated in the draft
प्रिय महोदय	Dear Sir
प्रिय महोदया	Dear Madam
प्रेषण कार्यालय	Office of issue.
प्रेषण प्रमाणपत्र	Certificate of posting
प्रेषणार्थ	For issue
प्रेषणोत्तर अवलोकनासाठी	For perusal after issue
प्रौढ शिक्षण	Adult education

## फ

फक्त माहितीकरता	For information only
फर्निचरची मागणी	Indent of furniture
फर्मावणे	Call upon
फाईल 'अ' / 'ब' काढून टाकण्यात आला	File A / B eliminated
फाईल 'अ' चा काही भाग काढून टाकण्यात आला	File 'A' partly eliminated
फाईल करण्यात यावे	May be filed
फाईल ..... च्या नावाने अंकित करणे	Mark a file to --
फाईल जोडा	Link the file

फाईल परत येण्याची वाट पहावी  
 फाईल सादर करणे  
 फाईल सापडत नाही  
 फाईलीस जोडावे  
 फायद्याची वाढ  
 फिरवून दफ्तरदाखल करावे  
 फिर्याद, तक्रार किंवा वैध कार्यवाही दाखल  
 करणे  
 फिर्यादीची सुनावणी  
 फिर्यादीत अपयश येणे  
 फी माफी  
 फी माफी देणे  
 फुकट वाटण्यासाठी  
 फुटकळ विक्रेता / व्यापारी  
 फूल ना फुलाची पाकळी देणे  
 फेटाळण्यात यावे  
 फेटाळलेले आक्षेप  
 फेरतपासणी करून दिलेला आदेश  
 फेरफार केल्याप्रमाणे  
 फेरफाराची नोंदवही  
 फेरबदल केलेल्या स्वरूपात पाठवा  
 फेरबदल केल्याप्रमाणे  
 फेरबदलाच्या अधीन वित्त विभागाने या अटींना  
 संमती दिली आहे

फेरी टाकून कळवा  
 फोनवर बोलावे

Return of file may be awaited  
 Submit the file  
 File not traceable  
 Keep with the file  
 Source of profit  
 Circulate and then file  
 Lodge suit, complaint or legal  
 proceedings  
 Hearing of the suit  
 Failure in a suit  
 Exemption from payment of fees  
 Grant of free-studentship  
 For free distribution  
 Retail dealer  
 Contribute one's mite  
 May be rejected  
 Rejected objections  
 Order in revision  
 As modified  
 Mutation register  
 Issue as modified  
 As changed  
 Finance Department has agreed to  
 these terms subject to the modi-  
 fication  
 Take a round and report  
 Speak on phone

व

बँकविषयक खंड  
 बँकेचे पासबुक  
 बचतपत्राचे रूपांतर

Bank clause  
 Bank Pass Book  
 Conversion of savings certificate

बचत बँक

बचत सुपूर्द न करणे

बचावाची कैफियत }  
बचावाचे निवेदन }

बजावणी करून परत पाठवण्यासाठी

बजावणीनंतर परत

बटवडा नोंदवही

बट्टा कापून बटवलेली बिले

बट्ट्याचा दर

बढतीचा संभव }  
बढतीची आशा }

बढती देणारा प्राधिकारी

बढतीद्वारे नियुक्ती

बढतीसाठी पूर्ववर्ती शर्त

बंद कंपनी

बंद केलेले संपत्तीचे लेखे / हिशेब

बंद पडलेले खाने

बंद पडल्यास

बंद फाईल

बंदरावरील संसर्गरोधशाला

बंदरे जाहीर करणे व त्यांच्या सीमा ठरवणे

बदलीचा आदेश

बदलीचे आदेश मिळालेला

बदलीनिमित्त प्रवास

बदली मागण्यात आलेला नाही

बदली भत्ता

बदली मुद्रांक देणे

बंधपत्र करून देणे

बनावटी प्रमाणक

बयाणा

बयाणा रक्कम

— बरोबर

बरोबरच

Savings bank

Non-surrender of savings

Defence statement

For service and return

Served and returned

Delivery register

Bills discounted

Rate of discount

Prospects of promotio.

Promoting authority

Appointment by promotion

Condition precedent to promotion

Defunct company

Closed estate accounts

Dead account

In case of failure

Closed file

Port quarantine

Declaration and delimitation of ports

Transfer order

Under orders of transfer

Journey on transfer

No substitute has been asked for

Transfer allowance

Exchange of stamps

Execution of bond

Enter into a bond

Bogus voucher

Earnest deposit

Earnest money deposit

In conjunction with —

*Pari pasu*

बरोबर विश्लेषण  
 बरोवरीने पावले टाकणे  
 बहुउद्देशीय प्रकल्प  
 बहुमत  
 बहुमताचा दृष्टिकोन  
 बहुविध कर्तव्ये  
 बळजबरीने  
 बळजबरीने घुसणे / प्रवेश करणे  
 बाकी व आगाऊ रकमांचे दिल  
 बाजार दर }  
 बाजार भाव }  
 बाजूस काढून ठेवणे (रक्कम)  
 बाधक होणे  
 बांधकामाखालील क्षेत्र  
 बांधला गेला आहे  
 बांधले जाणे  
 बाधा पोचलेली / बाधित व्यक्ती  
 बाधित क्षेत्र  
 बांधील स्वर्च  
 बांधून घेणे  
 बांधून घेतले आहे  
 - दावत  
 बसब नोंदवहीत घ्यावी  
 बाबवार  
 बाब विचाराधीन आहे  
 बाबीची पार्श्वभूमी  
 बारीक देखरेख  
 बाल अपराधी  
 बाह्य कर्मचारीवर्ग  
 बाह्य प्रकरण / बाब  
 बिगरशेती प्रयोजने  
 बिगार  
 बिघडत असलेली स्थिती  
 बिनचूकपणे केलेले

Correct analysis  
 Keep pace  
 Multipurpose project  
 Majority vote  
 Majority view  
 Multifarious duties  
 By force  
 Enter by force  
 Arrear and advance bill  
 Market rates  
 Set aside  
 Affect prejudicially  
 Built up area  
 Is bound over  
 Bound over, to be  
 Affected person  
 Affected area  
 Committed expenditure  
 Bound over, to be  
 Is bound over  
 With respect to  
 Post item into the register  
 Item by item  
 Matter is under consideration  
 Background of the case  
 Close supervision  
 Juvenile offender  
 Outdoor staff  
 Extraneous matter  
 Non-agricultural purposes  
 Forced labour  
 Deteriorating situation  
 Accurately done

विनचूक विश्लेषण  
 विनठरावी आकस्मिक खर्च  
 विनतारी संदेश पाठवा  
 विनतोड पुरावा  
 विनद्विकत  
 विनवोक परिरक्षेमध्ये  
 विनपगारी रजा  
 विनमत्ता रजा  
 विनव्याजी कर्ज  
 विनव्याजी कर्जाला मंजुरी  
 विनशत अंगीकार  
 विनसरकारी प्रतिनिधी  
 विनसरकारी सदस्य  
 विल नोंदवही  
 विलाचा नमुना  
 विलाची तिसरी प्रत  
 विलाची पोच  
 विलांची प्रतिपूर्ती  
 विलाचे प्रपत्र  
 वुडीत वाकीची सूट देणे  
 वृद्धिमत्ता चाचणी  
 वृहत् योजना  
 वेकायदेशीर प्रयोजन  
 वेकायदेशीर व्यवहार  
 वेचनपत्र  
 वेचन पावती  
 वेजमानत अपराध  
 वेदखल केलेला  
 बैठक चालवणे  
 बैठक स्थगित करण्यात आली  
 वेमुदत तहकूब }  
 वेमुदत स्थगित }  
 वोल्फी परत चालू/ सुरू करणे  
 वोल्भाषा चाचणी

Correct analysis  
 Non-contract contingencies  
 Issue wireless message  
 Incontrovertible evidence  
 Without any hesitation  
 In the safe custody  
 Leave without pay  
 Leave without allowance  
 Interest-free loan  
 Sanction of interest-free loan  
 Unconditional undertaking  
 Non-Government delegate  
 Non-official member  
 Bill register  
 Bill form  
 Triplicate of a bill  
 Acknowledgement of bill  
 Reimbursement of bills  
 Bill form  
 Remit irrecoverable arrears  
 Intelligence test  
 Master plan  
 Unlawful purpose  
 Illegal dealings  
 Negotiable instrument  
 Negotiable receipt  
 Non-bailable offence  
 Ejected from  
 Controlling of meeting  
 Meeting was adjourned  
 Adjourned *sine die*  
 Resumption of talk  
 Colloquial test

बोलभाषा प्रमाण परीक्षा  
बोलावण्याची शक्ती

Colloquial standard examination  
Power to summon

भ

भरण पत्र  
भरणा करण्याची सूचना  
भरणा करण्यात कसूर  
भरणा केल्यासंबंधीचे प्रमाण म्हणून  
भरणा दिनांक  
भरणा पद्धती  
भरणा प्रतिवेदन  
भरणा रकमेचा वर्गीकृत गोष्टवारा  
भरपाई ठरवणे  
भरपाई निवृत्तिवेतन  
भर व फेरफार  
भाग घेणे  
भाग पाडले  
भाग भांडवल  
भागवता येण्याजोगा खर्च  
भागघ्नः  
भागांची विल्हेवाट  
भागांचे प्रमाणन  
भागीदारीत सामील होणे  
भांडवली अधिमूल्यन  
भांडवली खर्च  
भांडवली खर्च }  
भांडवली गुंतवणूक }  
भांडवली परिव्यय  
भांडवली मूल्य  
भांडवली लेखा  
भांडार जमा नोंदवही  
भांडार लिपिकाने द्यावे

Bill of lading  
Advice of payment  
Default in payment  
In proof of the payment  
Date of payment  
Mode of payment  
Remittance report  
Classified abstract of payment  
Determination of compensation  
Compensation pension  
Additions and alterations  
Take part  
Subjected to  
Share capital  
Defrayable expenditure  
In parts  
Disposal of shares  
Certification of shares  
Enter into partnership  
Capital appreciation  
Capital expenditure  
Capital outlay  
Capital cost  
Capitalised value  
Capital account  
Stores receipt register  
Store clerk to supply



डार लेखा	Accounts of stores
डे कमी करणे	Abatement of rent
डे खरेदी करार	Hire purchase agreement
डे न भरता	Without payment of rent
डे निश्चिती	Fixation of rent
डेपट्ट्याची मुदतवाढ	Extension of lease period
डे माफ गाळे	Rent free tenements
ड्याचे समायोजन	Adjustment of rent
ड्यस्त आणि जप्त संपत्ती	Encumbered and attached estates
डरत प्रशासन सेवा	Indian Administrative Service
डरताबाहेर जाण्यासाठी रजा	Leave out of India
डरतीय सेना भत्ता	Indian army allowance
डररहित संपत्ती	Unencumbered estate
डरित खर्च	Charged expenditure
डरित विनियोजने	Charged appropriations
डरित सरासरी	Weighted average
डारण्याकांसाठी	For comments
डारण्याकांसाठी सादर	For favour of comments
डरन्नमत टिप्पणी	Note of dissent
डरन्नमत पत्रिका	Minute of dissent
डुयारी रेल्वे	Underground railway
डुमापन चिन्ह	Survey mark
डूमि आकार	Land charges
डूमि संपादन	Acquisition of land
डूमिहीन शेतकरी	Landless cultivator
डेट नोंदपुस्तक	Visit book
डेट पत्रक प्रस्तुत करावे	Put up interview card
डेटावे	Please see
डेटोस जाणे	Call upon
डेटळ केलेली औषधे	Adulterated drugs
डोमलेल्या रजेच्या कालावधीपुरती वेतन-	Benefit of non-postponement of incre-
वाढ लांबणीवर न पडण्याचा लाभ	ment for the leave enjoyed
डौतिक माल	Material goods

मक्तेदारी किमत  
 मक्तेदारी नि स्वामित्व रक्कम  
 मक्तेदारी मूल्य  
 मंजुरी अप्रवर्ती ठरली आहे  
 मंजुरी आणि वेतन  
 मंजुरीकरता अर्ज करावा }  
 मंजुरीकरता आवेदन करावे }  
 मंजुरीची बाकी  
 मंजुरीची शक्ती  
 मंजुरी देणारा प्राधिकारी }  
 मंजुरी देणार प्राधिकरण }  
 मंजुरी देणे  
 मंजुरी पाठवा  
 मंजुरीचा अवधी  
 मंडळाकडे शक्ती निहित राहिल  
 मतदार संघ  
 मतदार संघाच्या सीमा ठरवणे  
 मत देणे  
 मतप्रदर्शनार्थ  
 मतभिन्नता }  
 मतभेद }  
 मतभोजणी  
 मत व्यक्त करण्यासाठी  
 मतपत्र  
 मत्ता आणि दायित्वे  
 मत्ता आणि दायित्वे यांचे संविभाजन  
 मत्ता व दायित्वे यांमधील फरक  
 मत्तेचे पुनर्मूल्यांकन  
 मंत्रिमंडळाची जबाबदारी  
 मधला कालावधी  
 मधल्या काळात

Monopoly price  
 Monopoly-cum-royalty  
 Monopoly price  
 Sanction has become inoperative  
 Wages and salaries  
 Apply for sanction  
 Arrears of wages  
 Power of sanction  
 Sanctioning authority  
 Accord sanction  
 Issue sanction  
 Duration of sanction  
 Power shall vest in the Board  
 Electoral constituency  
 Delimitation of constituencies  
 Cast a vote  
 For expression of opinion  
 Difference of opinion  
 Counting of votes  
 For expression of opinion  
 Consensus of opinion  
 Assets and liabilities  
 Apportionment of assets and liabilities  
 Difference between assets and liabilities  
 Revaluation of assets  
 Cabinet responsibility  
 Intervening period  
 In the mean time

— मधून काढून टाकणे	Expel from —
मध्य रात्र	Zero hour
— मध्ये घालून दिलेले	Laid down in —
— मध्ये दिले गेलेले आदेश	Orders contained in —
— मध्ये पैसा जमा करणे	Payment of money into —
मनःक्षोभ झाल्यामुळे	Through excitement
मना केलेली कृत्ये	Acts prohibited
मयत इसम	Deceased person
मर्जीतून उतरणे	In bad books
मर्म स्थान	Vital centre
मर्यादा विशिष्ट निर्वचन	Restricted interpretation
मर्यादित दायित्व	Limited liability
मर्यादित निविदा	Limited tender
मला असे सांगावयाचे आहे की ...	I am to state that....
मला असे दिसून आले आहे	It has come to my notice
मला आणखी असे सांगावयाचे आहे	I am to add
मला कोणत्याही सूचना मिळालेल्या नाहीत	I have no instructions
मला कळवण्यास खेद वाटतो की ...	I regret to state that ...
मला ..... चा अहवाल / चे प्रतिवेदन	I would like to have a report of ...
मिळाल्यास बरे होईल	
मला विश्वास वाटतो	I trust
मसुदा तपासणे	Check the draft
मसुदालेखनकौशल्य आणि सर्वसाधारण	Drafting capacity and general
कार्यक्षमता	efficiency
मसुदात अंतर्भूत केलेले	Incorporated in the draft
मसुदानुसार उत्तर पाठवण्यात यावे	Reply may be sent as per draft
महत्त्वाचा तपशील	Material particulars
महत्त्वाची माहिती	
महत्त्वाचे परिवर्तन / बदल	Material change
महत्त्वाचे शासन निर्णय, परिपत्रके, आदेश	Digest of important Government
इत्यादींचा सारसंग्रह	Resolutions, Circulars, Orders etc.
महसुलाची हानी	Loss of revenue
महसुली आणि भांडवली खर्च	Revenue and capital expenditure
महसुली खर्च	Revenue expenditure

महसूल निश्चिती	Fixation of rent
महसूल मुद्रांक	Révenue stamp
महसूल शुल्क	Revenue duty
महागाई भत्ता	Dearness allowance
महामंडळाचे निगमन, नियमन आणि समापन	Incorporation, regulation and winding up of Corporation
महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने	By order and in the name of the Governor of Maharashtra
महिनावार पट्टा / भाडेपट्टा	Lease from month to month
मागणी आणि लाभांश लेखा	Claim and dividend account
मागणी करणारा अधिकारी	Indenting officer
मागणी क्रमांक	Call number
मागणीचा परित्याग	Abandonment of claim
मागणी चिठ्ठीचे प्रतिपत्र	Counterfoil of requisition slip
मागणीची ग्राह्यता	Admission of claim
मागणीची वारीक तपासणी	Investigation of claim
मागणीपत्र पाठवण्याचे वेळापत्रक	Time schedule for submission of indent
मागणीपत्राचा नमुना	Indent form
मागणीपत्रातील वस्तूच्या किमती खर्ची दाखवणारे अर्थसंकल्प शीर्ष	Budget head to which the cost of the indent is debitable
मागणी प्रपत्र	Réquisition form
मागणी प्रस्तुत करावी	Put up requisition
मागणी रकमांची वसुली	Recovery of claims
मागणी वस्तु नमुना	Indent sample
मागणी सोडणे	Renounce a claim
मागणी स्वीकृत	Claim accepted
मागणीचा विचार	Consideration of claims
मागितलेली रजा . . . दिवस	Amount of leave asked for
मागील टिप्पणीत निर्दिष्ट केलेला पत्रव्यवहार	Communication referred to in the preceding note
मागील तारखेचा धनादेश	Antedated cheque
मागील दाखल्याकरता कृपा करून . . . पहावे	For precedent please see
मागील देणे	Back payment

मागील पागावर दाखवल्याप्रमाणे  
मागील पृष्ठावर केलेली विचारणा  
मागील पृष्ठावरील उपसचिवांच्या दिनांक  
... च्या आदेशांच्या मंदर्भात मादर

मागील पृष्ठावरून  
मागील सेवा हिशेबात घेणे  
मागे आणि पुढे जोडण्याच्या परवानगीसहित  
मागे पडणे  
माझी अशी समजूत आहे की  
माझी अशी सूचना आहे की  
माझी धारणा बरोबर असल्याचे कळवावे  
माझी संमती आहे  
माझे स्वतःचे समाधान झाले आहे  
माझ्या अधिकारात  
माझ्या उपस्थितीत ... ला मालमत्ता  
परत करण्यात आली  
माझ्या क्रमांक ... च्या अनुसार  
माझ्या नजरेस / निदर्शनास आणून दिले  
आहे की—  
माझ्या समक्ष रक्कम चुकती केली  
मांडणे (विधेयक)  
मात्र केवळ आवश्यक त्या प्रकरणी बदली  
माणसे नेमण्यात येतील  
मानक नोंदवही  
मानक विनिर्देश  
मानकांशी काटेकोर अनुरूपता  
मानण्यास सयुक्तिक कारण  
मान प्रवेशिका  
मानले जाणे  
मानवंदना  
मानवी वापरासाठी अयोग्य  
मानहानिकारक टीप  
मानार्थ प्रत

As overleaf  
Query at prepage  
Submitted with reference to Deputy  
Secretary's orders on prepage  
dated —  
From prepage  
Count the past service  
With permission to affix and suffix  
Lag behind  
I suppose  
I suggest  
My presumption may be confirmed  
I agree  
I have satisfied myself  
Under my authority  
Property returned to .... in my  
presence  
In continuation of my No. ....  
It has been brought to my notice  
that—  
Paid in my presence  
Introduction of— (a Bill)  
Provided that substitutes are engaged  
only in necessitous cases  
Standard register  
Standard specification  
Strict conformity with the standard  
Reason to believe  
Complimentary pass  
Deemed to be  
Guard of honour  
Unfit for human consumption  
Defamatory note  
Complimentary copy

मानीव अधिकार	Supposed rights
मानीव तारीख	Deemed date
मानोपाधी	Title of honour
मान्य झाल्यास	Subject to approval
मान्य झाल्यास मसुदा पाठवावा	Draft may issue subject to approval
मान्यता काल	Period of validity
मान्यता देणे	Accord approval
मान्यता प्रमाणपत्र	Certificate of approval
मान्यता मिळाल्यास सोबतचा आम्सन निर्णय काढण्यात यावा	Appended Government Resolution may issue subject to approval
मान्यतेकरता	For approval
मान्यतेच्या अधीन	Subject to approval
मान्यतेसाठी प्रारूप / मसुदा	Draft for approval
मान्यतेसाठी प्रारूप / मसुदा प्रस्तुत	Draft put up for approval
मान्य नमुना / मासला	Approved sample
मान्य सेवा प्रमाणपत्र	Approved service certificate
माफ करणे	Dispense with
मार्गदर्शनासाठी	For guidance
मार्गस्थ	In transit
मार्गस्थ माल	{ Stock in transit
मार्गी कामाची विल्हेवाट	{ Goods in transit
मार्गी हानी	Disposal of work <i>en route</i>
मार्फत	Loss in transit
मार्फत पाठवावयाची प्रकरणे	Care of
माल नोंदपत्र	Through cases
माल परिवहन सेवा	Bill of entry
माल पोचवणी	Goods transport service
मालमत्ता सोडून देणे	Delivery of goods
मालमत्तेचे सक्तीने संपादन	Cession of property
मालमत्तेचे संपादन	Compulsory acquisition of property
मालमत्तेच हस्तांतरण	Acquisition of property
मालवाहन नेणे	Transfer of property
मालाचा बटवडा	Conveyance of goods
	Delivery of goods

मालाचे मूल्य निर्धारण  
 मालाचे हस्तांतरण  
 मालावरील हक्क  
 मावळता सदस्य  
 मासिक आवक जावक गोष्टवारा  
 मासिक प्रगति अहवाल  
 — माहिती असल्याचे नाकारणे  
 माहिती उघड करणे  
 माहितीची देवाण घेवाण  
 माहितीच्या अभावी  
 माहिती न देता  
 माहिती पुरवणे  
 माहिती पुरवण्याबाबत हयगय करून  
 माहिती व आवश्यक कार्यवाही यांसाठी  
 माहिती व आवश्यक कार्यवाही यांसाठी प्रत  
 अग्रेषित  
 माहितीसाठी  
 मिश्र खताचे खड्डे / गड्डे  
 मिळवण्यात यावे  
 मिळाल्यानंतर लौकरच  
 मिळाल्यावर  
 मी अत्यंत उपकृत होईन  
 मी आपणास अधिकार देतो  
 मी आपले पूर्वीचेच मत पुन्हा मांडू  
 इच्छितो  
 मी आभारी होईन  
 मी उपकृत राहीन  
 मी ऋणी होईन  
 मी कृतज्ञ राहीन  
 मी तपासलेली गणना  
 मी सादर निवेदन करतो की  
 मुक्काम भल्याचे सर्व समावेशक दर  
 मुक्कामांचा अवधी

Evaluation of goods  
 Conveyance of goods  
 Title of goods  
 Outgoing member  
 Monthly abstract of receipts and issues  
 Monthly progress report  
 Deny the knowledge of —  
 Disclosure of information  
 Exchange of information  
 In the absence of information  
 Without being informed  
 Furnishing information  
 Neglecting to furnish information  
 For information and necessary action  
 Copy forwarded for information and  
 necessary action  
 For information  
 Compost manure pits  
 May be obtained  
 Soon after the receipt  
 On receipt of  
 I shall be highly obliged  
 I authorise you  
 I reiterate my former comments  
 I shall be thankful  
 I shall feel obliged.  
 I shall be indebted  
 I shall be grateful  
 Calculations checked by me  
 I beg to submit that  
 All-inclusive rates of halting  
 allowance  
 Duration of halts

मुक्त करणे	Give discharge
मुक्त द्वार	Open access
मुक्त नि स्वेच्छा संमती	Free and voluntary consent
मुक्त प्रवेश	Free access
मुक्त व अनिर्बंध स्वेच्छानिर्णय	Free and unfettered discretion
मुक्त स्पर्धा	Free competition
मुखत्यारनाम्नानुसार रीतसर प्राधिकृत केले/केलेला	Duly authorised under power of attorney
मुख पृष्ठ	Title page
मुख्य कार्यालय	Head office
मुख्य फाईलवर निर्णय घेण्यात येईपर्यंत थांबवून ठेवावे	Keep pending till the decision is taken on the main file
मुख्य व्यापार	Staple trade
मुदतबाह्य	Barred by limitation
मुदतीचा रोध	Bar of limitation
मुदती पट्टा	Terminable lease
मुदतीबाहेर गेलेला	Time barred
मुदतीबाहेर गेलेला किरकोळ दावा	Petty time barred claim
मुद्देवार	Point by point
मुद्देसुद, मुद्दास धरून	To the point
मुद्रण दोष	Typographical error
मुद्रणप्रत	Press copy
मुद्रणाधिकार टीप	Copyright note
मुद्रांक लावणे	Affixing of stamps
मुद्रांकावरील बट्टा	Discount on stamps
मुद्रांकित करारपत्र / संमति पत्र	Stamped agreement
मुद्रा प्रतिरूप	Facsimile of seal
मुद्रेचा ठसा	Impression of seal
मुखताचे खड्डे / गढे	Compost manure pits
मुलकी जागा	Civil posts
मुलकी नोकरी	Civil employ
मुलकी बेतन	Civil pay
मुलकी सेवा	Civil employ
मुलाखतीकरता उपस्थित होणे	Appear for an interview



## मुळातच वजात

-- मुळे

-- मुळे कसूर करणारा शिक्षेस पात्र होईल

-- मुळे निर्माण होणारे

-- मुळे निर्माण होणारे तंटे / विवाद

-- मुळे बाधित

-- मुळे सेवेत खंड पडला असे होणार नाही

मूकसंमती व हक्क विसर्जन

मूर्त परिणाम

मूर्त स्वरूपात येण्याची शक्यता नाही

मूलतः अविनियमित केल्याप्रमाणे

मूलतः अनियमित

मूलभूत तत्त्वे

मूलभूत नियमावली, खंड १ व २ अनुसार

मूलभूत बंधने

मूल्यनिर्धारण प्रमाणपत्र

मूल्यनिर्धारण विवरणपत्र

मूल्यनिश्चिती

मूल्याचे पुनर्निर्धारण

मूल्यानुसार

मूळ

मूळ अधिवास आणि स्वेच्छा अधिवास

मूळ कागदपत्र परत करावे

मूळ कार्य

मूळ कार्यालय

मूळ कृती

मूळ पत्र

मूळ पद

मूळ पद म्हणून धारण करणे

मूळ पदावर स्थायीकरण

## Deduction at source

{ In virtue of —

{ Owing to —

Will render the defaulter liable for punishment —

Arising out of —

Disputes arising out of —

Prejudiced by —

It will not constitute any interruption of service

Acquiescence and waiver

Tangible result

Is not likely to materialise

As originally enacted

Initially irregular

Fundamental principles

As per Fundamental Rules, Volume I and II

Basic obligations

Valuation certificate

Valuation statement

Fixation of price

Reassessment of value

*Ad valorem*

In original

Domicile of origin and domicile of choice

Papers to be returned in original

Original work

Parent office

Original work

Basic pay

Substantive post

Hold substantively

Substantive confirmation

मूळ प्रत	Original copy
मूळ प्रत परत पाठवणे	Return in original
मूळ प्रमाण	Primary standard
मूळ वेतन	Substantive pay ; basic pay
मूळ स्वरूपात	In original
मृत व्यक्ती	Deceased person
मृत्युपत्रानुसार उत्तराधिकार	Testamentary succession
मृत्युपत्रानुसार विल्हेवाट	Testamentary disposition
मृत्युपूर्व कथन	Dying declaration
मृत्युसंख्येचे प्रमाण	Rate of mortality
मृत्यूची शिक्षा देण्यात आली	Sentenced to death
मृत्यू नंतर . . . . . कडे जाणारी मालमत्ता	Property passing upon death to —
मृत्यू नि सेवानिवृत्ति लाभ	Death-cum-retirement benefits
मैलभत्त्यांपुरते मर्यादित	Limited to mileage
मोकळा वेळ	Spare time
मोकळीक असणे	At liberty, to be
मोजून कळवा	Count and report
मोठ्या उत्साहाने / जोमाने	With great vigour
मोठ्या प्रमाणावर	On large scale
मोठ्या प्रमाणावरील असंतोष	Wide discontent
मोफत वितरणासाठी	For free distribution
मोहोरबंद निविदा	Sealed tender
मोहोरबंद पाकीट	Sealed cover
मोहोर लावणे	Affix a seal
मोहोरेचा ठसा	Impression of seal
मौखिक परीक्षा	Viva-voce
मौखिक परीक्षा आणि व्यक्तिमत्व परीक्षा	Viva-voce and personality test
मौलिक कार्य / कृती	Original work
म्हणजे	That is (i. e.)
म्हणणे असमर्थनीय आहे	Contention is untenable
म्हणून	{ As such
	{ By way of
	{ Inasmuch as
म्हणून निर्दिष्ट	Referred to as —

## य

यंत्रचलित वाहने	Mechanically propelled vehicles
यथा निरूपित	As defined
यथापूर्व	<i>Stet</i> (let it stand)
यथाप्रमाण वितरण	<i>Pro rata</i> distribution
यथा प्रस्तावित	As proposed
यथा प्रस्तावित मंजूर	Sanctioned as proposed
यथायोग्य कार्यासक्ती	Due diligence
यथार्थ विश्लेषण	Correct analysis
यथार्थ सल्ला	Correct advice
यथावत अनुपालन केले	Duly complied with
यथावत पार पाडले / पाडलेले	Duly performed
यथासम्य	So far as may be
यथाशीघ्र	As soon as ; as early as possible
यथा संकेतित	As hinted
यथामंभव	As / so far as possible
यथास्थिती	As the case may be
यथोचित अर्हता असलेला	Duly qualified
यथोचित उत्तर प्रस्तुत केले आहे	Suitable reply is put up
यथोचित पार पाडले / पाडलेले	Duly performed
यथोचित पृष्ठांकनासह परत	Returned duly endorsed
यथोचित प्रतिस्वाक्षरित	Duly countersigned
या अधिलेखाद्वारे सर्व लोकांस ज्ञात व्हावे	Know all men by these presents
या अनुच्छेदातील कोणतीही गोष्ट लागू होणार नाही	Nothing in this article shall apply
या अनुपंगाने असे म्हणता येईल की	Incidentally it may be observed
... या अवधीकरता नियत रकमा	Allotment during . . . . may be asked
वेगवेगळ्या मागितल्या जाण्या	for separately
या अवधीत	During this period
— या उत्तरांसहित परत	Returned with reply that —
या कारणांने / कारणामुळे	{ On the ground that
	{ By reason of

या कार्यालयाचा संदर्भाधीन ज्ञाप पहावा

Please refer to this office memo under reference

या कार्यालयाचा ज्ञाप क्रमांक . . . दिनांक . . .  
याद्वारा कळवलेल्या अनुदेशात अंशतः  
फेरबदल करून

In partial modification of the instructions communicated in this office memo No. . . . . dated . . . . .

या कार्यालयाच्या माहितीसाठी हा मुद्दा  
अधिक स्पष्ट करावा

This office may kindly be enlightened on the point

या कार्यालयात कागदपत्र सापडत नाहीत

This office cannot trace out papers

या कार्यालयास कळवून

Under intimation to this office

या खंडाचे उल्लंघन करून केलेला कोणताही  
कायदा

Any law made in contravention of this clause

या खंडातील कोणत्याही गोष्टीचा असा अर्थ  
केला जाणार नाही

Nothing in this clause shall be construed

— या गोष्टीची साक्ष म्हणून

In witness whereof

— याचा अर्थ असा

It means

याचे स्पष्टीकरण करावे

This may please be clarified

— यांच्याकडे अपील करता येईल

Appeal lies to —

यात जाण्यायेण्याचा प्रवासखर्च समाविष्ट  
नाही

This does not include passage both ways

यादृच्छिक नमुना पाहणी

Random sample survey

यादृच्छिक लोकसंख्या पाहणी

Random population survey

याद्वारा कबुली दिलेले / कबूल केलेले / पाच दिलेले

Hereby acknowledged

या नात्याने

As such

यापुढे उपबंधित केलेले असेल त्या खेरीज

Except as hereinafter provided

यापुढे कोणतीच कार्यवाही आवश्यक नाही

No further action is necessary

यापुढे तरतुद केल्याप्रमाणे

As hereinafter provided

यापुढे नियमांचे योग्य रीतीने पालन केले  
जाईल याची काळजी घ्यावी

Ensure that rules are properly observed in future

यापुढे 'प्रमुख ऋणको' असे संबोधले असून  
या संज्ञेत, संदर्भानुसार त्याचे वारस  
इत्यादिकांचा समावेश होईल

Hereinafter called the 'principal debtor' which expression shall, where the context so admits include, his heirs etc.

यापुढे 'राज्यपाल' असा निर्देश असून मा  
संज्ञेत, संदर्भविरोधी नसेल तर त्याचे उत्तरा-  
धिकारी आणि अभिहस्तांकिती यांचा समावेश  
होईल

Hereinafter referred to as 'Governor' which expression shall unless the context does not admit include his successors and assignees

यापूर्वी अस्तित्वात असल्याप्रमाणे

As heretofore existing

यापूर्वीची टिप्पणी

Preceding note

या प्रकरणात अंतिम आदेश देण्यापूर्वी मला  
.....चा अहवाल / चे प्रतिवेदन मिळाल्यास  
बरे होईल

Before I pass final order in this case  
I would like to have the report of...

या प्रकरणाला सर्वप्राथम्य देण्यात यावे

This may please be treated as top  
priority case

या प्रकरणी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे

As the case may require

या प्रस्तावात अंतर्भूत असलेला खर्च .....  
या शीर्षाखाली नावे घालावयाचा असून तो  
त्याखालील तरतुदीतून भागवला जावा

Charge involved in the proposal is  
debitable to the head .....  
and met from the provision made  
thereunder

याबाबत

In this behalf

या बाबतीत केलेली कार्यवाही शासनाला  
कळवण्यात यावी

Action taken in this matter may  
be reported to Government

या बाबतीत कोणतेही पक्के नियम घालून देता  
येणार नाहीत

No hard and fast rules can be laid  
down in the matter

या बाबतीत प्राधिकृत केले असेल त्याप्रमाणे

As may be authorised in this  
behalf

या बाबतीत यथावत प्राधिकृत अधिकारी

Officer duly authorised in this  
behalf

या बाबींची भविष्यकाळाकरता नोंद करून  
ठेवावी

Please note the requirements for  
future

या मुदतीत

During this period

यावर्षी

During the year

या विभागाचा ज्ञाप क्रमांक .....  
दिनांक ..... याकडे आपले लक्ष  
वेधले जात आहे

Attention is invited to this depart-  
ment memo No..... dated....

—या शर्तीच्या अधीन }  
या शर्तीवर की — }

Subject to the condition that —

या शासनाच्या दिनांक .....च्या याच  
क्रमांकाच्या पत्रात पूर्णपणे विशद केल्या-  
प्रमाणे

As fully brought out in this.....  
Government letter of even No....  
dated.....

याशिवाय

Besides this

या संदर्भात पहावे

Reference is invited to

या संबंधात

In this connection

या संबंधात मला असे सांगावयाचे आहे की  
या संबंधात लवकरच आदेश देण्यात येईल

युक्तिवाद करणे

युद्धसेवेत रुजू झालेल्या सरकारी कर्मचाऱ्यांचा  
ज्येष्ठतेचा दावा

युद्धोत्तर सेवा

ये-जा नोंदवही

येण्याची तारीख

— येथे देय

योगायोगाने

योग्य कारवाई

योग्य कार्यवाही

योग्य कालांतर

योग्य कालावधीत

योग्य कालावधीने

योग्य कृती

योग्यता ठरवणे

योग्य त्या फेरफारांसह

योग्य त्या फेरफारांसह हा उपबंध लागू  
होईल

योग्य प्राधिकाराशिवाय

योग्य मार्ग

योग्य मार्गाने

योग्य लक्ष

योग्य व उचित

योग्य वाटणे

योग्य वाटतील अशा

योग्य विचार करून }

योग्य विचारानंतर }

योग्य विचारासाठी सादर

योग्य वेळी

योग्य व्यवस्था

योग्यायोग्यता पाहणे

योजना आखणे

In this connection I have to state that  
Order in this connection will be  
issued shortly

Raise plea

Claims of Government servants  
joining war service for seniority

Post-war services

Movement register

Date of arrival

Payable at —

As a coincidence

Suitable action

Appropriate action

Appropriate intervals

In good time

In due course

Appropriate action

Examine the suitability

*Mutatis mutandis*

Provision shall apply *mutatis*  
*mutandis*

Without proper authority

Proper channel

Through proper channel

Due regard

Fit and proper

Think fit

As are deemed fit

After due consideration

For favour of due consideration

In due course

Proper arrangement

Examine the suitability

Draw up a scheme

योजना कार्यान्वित करणे  
 योजनांचा तपशील  
 योजना तरतूद  
 योजनेची अंमलबजावणी  
 योजनेची ठळक वैशिष्ट्ये  
 योजनेचे कार्यान्वयन  
 योजनेचे प्रख्यापन  
 योजनेच्या प्रगतीचे मूल्यमापन  
 योजलेली कारवाई  
 योजलेल्या दौऱ्याचा कार्यक्रम  
 योजून पाहणे

Implementation/Execution of schemes  
 Particulars of schemes  
 Plan provision  
 Execution of scheme  
 Salient features of the scheme  
 Implementation of scheme  
 Promulgation of scheme  
 Appraisal of plan progress  
 Contemplated action  
 Proposed tour programme  
 Give a trial to

र

रक्कम दिल्याची तारीख }  
 रक्कम देण्याची तारीख }  
 रक्कम देण्यास पात्र ठरेल  
 रक्कम भरण्याची नियत तारीख  
 रक्कम भरण्यास पात्र ठरेल  
 रचना व कार्यपद्धती  
 रजा खाती घालण्यास योग्य  
 रजा भत्ता  
 रजामुदती जागा / पद  
 रजावाढ मंजूर  
 रजा वेतन  
 रजा वेतन काढणे  
 रजा शिल्लक नाही  
 रजा संपूनही अनुपस्थिती  
 रजा साचणे  
 रजेचा अखंड अवधी  
 रजेचा हक्क  
 रजेचा हिशेब प्रस्तुत करावा  
 रजेच्या मागे किंवा पुढे सुटी जोडणे

Date of payment  
 Shall be liable to pay  
 Due date of payment  
 Shall be liable to pay  
 Organization and methods  
 Debitable to leave account  
 Leave allowance  
 Leave vacancy  
 Leave granted in extension  
 Leave salary  
 Drawal of leave salary  
 Leave not due  
 Overstayal of leave  
 Accumulation of leave  
 Continuous spell of leave  
 Title to leave  
 Put up leave account  
 Prefix or suffix a holiday to leave

रजेवरून परत बोलावणे  
 रजेवरून सक्तीने परत बोलाविले  
 रजेशिवाय अनुपस्थित  
 रद्द आणि व्यावृत्त  
 रद्द करणे  
 रद्द करण्याचा आदेश  
 रद्द केले ; परतावा प्राधिकृत  
 रद्द केलेली अनुज्ञप्ती  
 रद्दबातल  
 रद्दबातल ठरवणे  
 रबरी ठसा  
 राखण व पहारा  
 राखीव निधी  
 राखीव निधीतून तोट्यांचे निर्लेखन  
 राखीव भांडवल  
 राखीव यादी  
 राखीव विक्रीदर  
 राजकीय आणि जातीय आंदोलने  
 राजकुलज्यय राखीव निधी  
 राजनैतिक संबंध  
 राजपत्रात रजा अधिसूचित केली जावी  
 राजपत्रित दर्जा  
 राजपत्रितांची सूची  
 राजीनामा देणे  
 राज्य कारागृह  
 राज्य चिन्ह  
 राज्य पातळीवरची योजना  
 राज्य मुलकी सेवा  
 राज्यवार विभाजन  
 राज्य विकास योजना  
 राज्य विधानमंडळ विसर्जित करणे  
 राज्य विधानमंडळाची सत्रसमाप्ती करणे  
 राज्य विधानमंडळाची सभा बोलावणे

Recall from leave  
 Compulsorily recalled from leave  
 Absent without leave  
 Repeals and savings  
 Set aside  
 Cancellation order  
 Cancelled ; refund authorised  
 Revoked licence  
 Null and void  
 Declare null and void  
 Rubber stamp  
 Watch and ward  
 Reserve fund  
 Losses written off against reserve fund  
 Reserved capital  
 Reserved list  
 Reserved price  
 Political and communal agitations  
 Civil List Reserve Fund  
 Diplomatic relations  
 Leave may be notified in the gazette  
 Gazetted status  
 Civil list  
 Tender resignation  
 State prison  
 State emblem  
 State level scheme  
 State Civil Service  
 Statewise break-up  
 State development plan  
 Dissolve the Legislature of the State  
 Prorogue the Legislature of the State  
 Summon the Legislature of the State



राज्यशासन सेवेत प्रवेशासाठी कमीतकमी  
अर्हताकारी वय होण्यापूर्वीची कोणतीही  
सेवा

राज्य शासनाचा स्वेच्छानिर्णय निर्बंधित नाही

राज्य शासनाच्या मते

राज्य संवर्गात अंतर्भूत केलेला

राज्य साहा

राज्यात आयात करणे

राज्यावाहेर निर्यात

रात्र पाळी

राष्ट्रध्वज लावणे

राष्ट्रीय आनंदोत्सव

राष्ट्रीय एकात्मता

राष्ट्रीय पुरस्कार

रास्त आणि समन्याय वागणूक

रास्त टीकाटिप्पणी / भाष्यक

रास्त दर

रास्त भावाचे दुकान

राहणीमान

राहती निवासस्थाने

रिकामे / रिक्त पद

रीतसर करार करून देणे

रीतसर कामकाज / कार्यवाही

रीतसर चौकशी

रीतसर पूर्ती

रुग्णता रजा

रुग्णता वेतन

रुग्णवहन व बचाव कार्य

रुजवात करणार

रुजू झाल्याचे प्रतिवेदन

रुजू होण्याची तारीख

रूढ आतिथ्य

Any service previous to the attain-  
ment of the minimum qualifying  
age for entry into the service of  
the State Government

Discretion of State Government is  
not restricted

In the opinion of the State Govern-  
ment

Borne on State cadre

State aid

Import into the State

Export outside the State

Night shift

Display of National Flag

National rejoicing

National integrity

National awards

Fair and equitable treatment

Fair comment

Fair rates

Fair price shop

Standard of living

Residential quarters

Vacant post

Enter into regular contract

Formal proceedings

Regular enquiry

Due fulfilment

Sick leave

Invalid pension

Ambulance and rescue work

Compared by—

Joining report

Joining date

Customary hospitality

रूढ कार्यपद्धती	Established procedure
रूढ परिपाठ	Customary usage
रेखित घनादेश	Crossed cheque
रेखित भारतीय पोस्टल ऑर्डर	Crossed Indian Postal Order
रेल्वे अधिपत्र	Railway warrant
रेल्वे खर्च	Rail value
रेल्वे खर्च मुक्त	Free on rail destination
रेल्वे नि सडक तिकीट	Rail-cum-road ticket
रेल्वे मेल भत्त्याचे दैनिक भत्त्यांत परिवर्तन	Change of daily allowance into railway mileage
रेल्वे वाहणावळ वगैरेसारख्या खर्चाच्या बाबी	Items of expenditure such as railway freight, etc.
रोख खरेदी	Cash purchase
रोख जमानत	Cash security
रोख देवघेव	Cash transaction
रोख भत्ता	Cash allowance
रोख भरणा	Cash remittance
रोख मिळाली	Received in cash
रोख लेखा	Cash account
रोख वसुलीचा त्राप	Memo of cash collection
रोख व्यवहार	Cash transaction
रोख शिल्लेची गुंतवणूक	Investment of cash balance
रोख शिल्लेचे प्रतिवेदन	Cash balance report
रोख शिल्लक	Cash balance
रोगट हवामान	Unhealthy climate
रोग प्रतिबंधक उपाययोजना	Prophylactic measures
रोगाचा / रोगावरील उपचार	Treatment of disease
रोजचा खप	Daily consumption
रोजची उचल	Daily offtake
रोजची कमाई	Daily earnings
रोजंदारी } रोजमजुरी }	Daily wages
रोजवही	Log book
..... रोजी जसे होते त्याप्रमाणे	As stood on.....
रोघ नाही	No bar

लगतपूर्वी	Immediately before
लगेच	At once
लगेच खाली	{ Just below
	{ Immediately below
लगेच पुढची	Immediately following
लगेच पूर्वी	Immediately before
लगेच वरचा अधिकारी	Immediate officer
लघुवेतन कर्मचारी	Low paid employees
लज्जास्पद वर्तणूक	Disgraceful conduct
लबाडीचे कृत्य	Fraudulent action
लवकर	At an early date
लवकरात लवकर	At the earliest ; as soon as
लवकरात लवकरची संधी	Earliest opportunity
लवाद करार	Arbitration agreement
लवाद कार्यवाही	Arbitration proceedings
लवादाकडे निर्दिष्ट केलेले तंटे / विवाद	Disputes referred to arbitration
लवादाकडे निर्दिष्ट केलेल्या तंट्यांची /	Number of disputes referred to
विवादांची संख्या	arbitration
लहान कालवा	Minor canal
लहान गट	Minor group
लक्ष वेधणे	Draw attention
लक्षवेधी सूचना	Calling attention notice
लक्षात घेऊन	Vis-a-vis
लक्षात घेणे	Take notice of —
— लक्षात घेता	In view of —
— लक्षात न घेता	Irrespective of —
— ला अहवाल सादर केला	Report submitted to —
— ला आवश्यक आहे	It is incumbent on —
— ला उत्तरदायी	Answerable to —
लागू असणे	Hold good
— लागू करणे (आदेश)	Introduction of — (an order)
लागू पडणे	Hold good

लागू होईल  
 लागोपाठचे दिवस  
 लाचखाऊ अधिकारी  
 लाचलुचपत आणि भ्रष्टाचार  
 — ला जबाबदार  
 — ला जाब देणारा  
 लाजिरवाणी वर्तणूक  
 — ला जोडलेले  
 — ला जोडून  
 — ला तदनुसार कळविण्यात यावे  
 लादलेल्या शर्ती  
 — ला देय  
 — ला देय होणे  
 — ला घरून  
 — ला निर्देश केला आहे  
 — ला परवानगी देण्यात यावी  
 — ला परिस्थिती समजावून सांगावी  
 — ला पाठवले आहे  
 — ला प्रत अग्रेषित  
 — ला प्रतिवेदन सादर केले  
 — ला प्रतिसाद म्हणून  
 — ला फाईल पाठविण्यात यावी  
 लांब सुटी असणारा विभाग  
 लांब सुटी नसलेला विभाग  
 लाभ करून घेणे  
 लाभ घेणे  
 लाभ पद  
 — ला याद्वारा मंजूरी देण्यात येत आहे  
 — ला लागू  
 — ला लागू करणे / होणे  
 — ला लिहिणे  
 — ला वगळून

Shall have effect  
 Consecutive days  
 Corrupt officer  
 Bribery and corruption  
 { Accountable for —  
 { Answerable to —  
 Answerable to —  
 Disgraceful conduct  
 Attached to —  
 In conjunction with —  
 May be informed accordingly  
 Conditions imposed  
 Payable to —  
 Become payable to —  
 In conformity with —  
 Is referred to —  
 May be permitted  
 Position may be explained to —  
 { Is referred to —  
 { Referred to —  
 Copy forwarded to —  
 Report submitted to —  
 In response to —  
 File may be marked to —  
 Vacation department  
 Non-vacation department  
 Reap the benefit  
 Enjoy the benefit  
 Office of profit  
 Sanction is hereby accorded to —  
 Applicable to —  
 Extend to —  
 Address communication to —  
 { Exclusive of  
 { To the exclusion of

— ला संपणाच्या तिमाहीसाठी देय असलेली  
रक्कम

— ला सर्वप्राथम्य द्यावे  
लाक्षणिक पूरक मागणी  
(लिलावात) बोली मंजूर करणे  
लेखक तालिका  
लेखक पत्रिका  
लेखनसामग्री आणि मुद्रण  
लेखनिविष्ट करणे  
लेखांतरणाने दिले  
लेखा ताडून पाहणे  
लेखा निरीक्षण  
लेखानुदान  
लेखा नोंदवही  
लेखा पद्धती  
लेखापरीक्षा  
लेखापरीक्षा अहवाल  
लेखापरीक्षा टिप्पणी  
लेखापरीक्षा पूर्व  
लेखापरीक्षा प्रतिवृत्त  
लेखापरीक्षित आकस्मिक खर्च  
लेखापरीक्षेचा परिणाम  
लेखापरीक्षेची ठरीव प्रमात्रा }  
लेखापरीक्षेचे ठरीव प्रमाण }  
लेखापालाचा दैनिक तालेबंद  
लेखा पुस्तके  
लेखा विवरणपत्र  
लेखा शीर्ष  
लेखा संकलन  
लेखा समायोजन  
लेखी  
लेखी आदेश  
लेखी सूचना  
लेख्यांचा मेळ

Amount due for the quarter-ending

Please give top priority to —

Token supplementary demand

Knock down (in auction)

Author catalogue

Author card

Stationery and printing

Reduce to writing

Paid by transfer

Comparing of account

Accounts inspection

Vote on account

Register of accounts

Method of accounting

Audit of accounts

Audit report

Audit note

Pre-audit

Audit report

Audited contingencies

Result of audit

Quantum of audit

Accountant's daily balance sheet

Books of accounts

Statement of account

Head of account

Compilation of accounts

Adjustment of accounts

In writing

Written order

Notice in writing

Reconciliation of accounts

लेख्यांची पडताळणी  
 लेख्यांची पुनर्रचना  
 लेख्यांची मांडणी  
 लेख्याचे उपशीर्ष  
 लेख्याचे पुनर्विनियोजन  
 लेख्यांच्या विषयात  
 लेख्यातील विसंगती  
 लेख्यातील हातचलाखी  
 लेख्यांमध्ये दर्शवलेले  
 लोकमताच्या न्यायासनासमोर  
 लोकहित  
 लोकहिताची निकड  
 लोकहितार्थ  
 लोकोपयोगी सेवा

Verification of accounts  
 Reconstruction of accounts  
 Building up the accounts  
 Sub-head of accounts  
 Reappropriation of accounts  
 As to accounts  
 Discrepancy in accounts  
 Manipulation of accounts  
 Exhibited in the accounts  
 At the bar of public opinion  
 Common good  
 Exigencies of public service.  
 In the public interest  
 Public utility service

व

वगळण्यात येईल  
 वजने आणि मापे  
 वटवले आणि रक्कम दिली  
 वयाचा दाखला  
 वयाची १५ वर्षे पूर्ण झालेली कोणतीही  
 व्यक्ती  
 वयाचे प्रमाणपत्र  
 वयाविक उमेदवार  
 वयोमर्यादा  
 वयोमर्यादा लागू करणे  
 वयोमर्यादेची अट शिथिल करणे  
 — वर अभिप्राय देणे  
 वर उद्धृत केलेले  
 वर उल्लेखिलेले  
 वर उल्लेखिलेल्या आपल्या जाण्याचे उत्तर  
 म्हणून निवेदन आहे की —

Shall be omitted  
 Weights and measures  
 Cashed and disbursed  
 Age certificate  
 Any person who has attained the  
 age of 15 years  
 Age certificate  
 Overage candidate  
 Age limit  
 Application of age limit  
 Relaxation of age limit  
 Offer remarks on  
 Above cited  
 Mentioned above ; above mentioned  
 With reference to your memo cited  
 above, I beg to state that —

वर उल्लेखिलेल्या वेळी

वरकड खर्च

— वर कार्यवाही करणे

— वर कार्यवाही केली

वरखर्च

— वर चालू

वरची मर्यादा

वरची वयोमर्यादा

वर दिलेल्या कारणांमुळे

वर नमद केलेले

— वर लक्ष ठेवणे

वरवरची आणि दुर्बोध प्रतिवेदने

वरवर पाहणे

वरवर पाहता बरोबर

वर व्यक्त केलेले विचार

— वर शेरा देणे

वरिष्ठ समयश्रेणी

वरील 'अ' प्रमाणे कार्यवाही करावी

वरील कारणासाठी केलेला खर्च चालू वर्षाच्या

अर्थसंकल्पातील . . . . . शीर्षाखालील बचती-

तून भागवण्यात यावा

वरील कारणासाठी केलेला खर्च . . . . . शीर्षा-

खाली घालण्यात यावा

वरील गोष्टी लक्षात घेता

वरील परिस्थितीत अशी विनंती करण्यात

येत आहे की

वरीलप्रमाणे

वरील बाबी लक्षात घेता

वर्गश्रेणी

वर्गानुसार विव्हेवारी

वर्गीकरण नोंदवही

वर्गीकरणात्मक नोंद

वर्गीकृत ग्रंथताळिका

At the time mentioned above

Overhead expense

Deal with —

Action taken on —

Incidental expenses

Continued on —

Upward limit

Upper age limit

On account of the reasons given above

Above noted

Keep watch on —

Perfunctory and cryptic reports

Cursory glance

Seemingly correct

Observations made above

Offer remarks on

Senior time scale

Action as at 'A' above

Expenditure on the above account

should be met out of the savings

under the head . . . . . in the current  
year's budget

Expenditure on the above account

should be debited to the head —

In view of the above

In the above circumstances it is

requested that

As above

In view of the above

Class cadre

Categorization into classes

Analysis register

Analytical entry

Classified catalogue

वर्णक्रमी नोंदवही  
 वर्णन केल्याप्रमाणे  
 वर्णानुक्रमाने  
 वर्तणुकीचा दाखला  
 वर्तणुकीचा व वागणुकीचा अभिलेख  
 वर्तणूक नियम / नियमावली  
 वर्ष अखेरीस  
 वर्षभरात  
 वर्षात भरावयाची देय रक्कम  
 वर्षारंभी  
 वसुलीचा आकार / खर्च  
 वसुलीची विशेष पद्धती  
 वसुली, प्रेषण आणि प्रतिवेदन यांसाठी  
 वसुली सोडून देणे  
 वसूल करावयाची रक्कम निलेखित करणे  
 वसूल झालेली मत्ता  
 वसूल न होणारी रक्कम  
 वस्तुतः  
 वस्तुनिर्माण प्रक्रिया  
 वस्तुनिर्माण लेखा  
 वस्तुनिष्ठ मूल्यमापन  
 वस्तुमान आणि घटक निर्देश  
 वस्तुरूपाने  
 वस्तुसिद्ध  
 वस्तुस्थिति दोष  
 वस्तुस्थितिविषयक चूक  
 वस्तुस्थितिविषयक मुद्दा  
 वस्तुस्थितिसंबंधी प्रश्न  
 वस्तुस्थिती आणि आकडे यांवर आधारित  
 वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष करून  
 वस्तुस्थिती पुढीलप्रमाणे आहे

Alphabetical register  
 As described  
 In alphabetical order  
 Character certificate  
 Conduct and behaviour record  
 Conduct rules  
 At the end of the year  
 During the year  
 Amount due for payment during the year  
 At the beginning of the year  
 Collection charges  
 Special mode of recovery  
 For recovery, remittance and report  
 Waive the recovery  
 Write off an amount to be recovered  
 Assets realised  
 Unrealisable sum  
 In fact  
 As a matter of fact  
 Defacto  
 Manufacturing process  
 Manufacturing account  
 Objective assessment  
 Packing and composition  
 In kind  
 Ipso facto  
 Error of fact  
 Mistake of fact  
 Point of fact  
 Question of fact  
 Based on facts and figures  
 Disregarding the facts  
 Facts are as follows



वस्तुस्थितीशी विसंगत	Inconsistent with the facts
वहन क्षमता	Carrying capacity
वहिवाट पत्र	Letter of administration
वाईट हवामान भत्ता	Bad climate allowance
वागमूक चांगली असेपर्यंत	During good behaviour
वाङ्मयसूचीनुसार वर्गीकरण	Bibliographical classification
वाजवी कारणे	Reasonable grounds
वाजवी खंड ठरवणे	Determination of reasonable rent
वाजवी झीजतूट	Reasonable wear and tear
वाजवी प्रयत्न	Reasonable efforts
वाजवी भाडे/सारा ठरवणे	Determination of reasonable rent
वाजवी सुविधा सोयी	Reasonable facilities
वाटचालीतील हानी	Loss in transit
वाटप लेखा	Allocation account
वाटेल तसा उपयोग	Indiscriminate use
वाटेल तसे	At random
वाढवलेली शिक्षा	Enhanced punishment
वाढवलेले भाडे	Enhanced rent
वाणिज्य उपक्रम	Commercial undertaking
वादग्रस्त प्रश्नांचा निकाल लावणे	Determination of disputed questions
वादग्रस्त वाद	Controversial matter; disputed matter
वादग्रस्त विषय	Subject in dispute
वादग्रस्त निश्चित केला	Issue framed
वादविषय	Bone of contention
वादाचे कारण	Casus belli
वापरण्यास योग्य	Fit for consumption
वापर व कब्जा यांकरता भरपाई	Compensation for use and occupation
वापरात नसलेला	Out of use
वारंवार स्मरणपत्रे पाठवूनसुद्धा उत्तर आले नाही	Reply not received in spite of repeated reminders
वारसा प्रमाणपत्र	Heirship certificate
वार्षिक	Year book
वार्षिक अहवाल	Annual report
वार्षिक अहवाल आणि ताळेबंद	Annual report and balance sheet
प्र. वा.-१०	

वार्षिक आवर्ती खर्च	Annual recurring expenditure
वार्षिक आस्थापना विवरण	Annual establishment return
वार्षिक कब्जेदाखला	Annual possession certificate
वार्षिक खर्च	Annual outlay
वार्षिक निरीक्षण अहवाल / प्रतिवेदन	Annual inspection report
वार्षिक प्रशासन अहवाल	Annual administration report
वार्षिक भांडार लेखा	Annual store account
वार्षिक मागणीपत्र	Annual indent
वार्षिक लेखापरीक्षा कार्यक्रम	Annual audit programme
वार्षिक विवरण	Annual return
वार्षिक विवरणपत्र	Calendar statement
वार्षिक सर्वसाधारण सभा	Annual general meeting
वास्तव लक्ष्ये	Physical targets
वास्तविक	<i>De facto</i>
वास्तविक आधार सामग्री	Factual data
वास्तविक निवासी / विद्यार्थी	<i>Bonafide</i> resident / student
वाहणावळ	Haulage charges; freight charges
वाहतुकीची अनुज्ञेय साधने	Permissible means of transport
वाहतूक आकार / खर्च	Freight charges
वाहतूक खर्च भरणे	Freight to pay
वाहतूक रद्द करणे	Cancellation of service
वाहन भाडे देणे	Grant of conveyance hire
विकलांग वेतन	Disability pension
विकल्प देणे	Give an option
विकल्पाची निवड करणे	Exercise option
विकास योजना	Development scheme
विकृत घनादेश	Scheme of development
विक्रीची एकुणात	Mutilated cheque
विक्री नोंदवही	Turnover of sales
विक्रीसाठी प्रकाशने	Register of sales
विक्रीय उत्पादित वस्तू	Saleable publications
विक्रीय प्रकाशने	Marketable products
विख्यात व्यक्ती	Saleable publications
	Illustrious personages

विचार करण्यात यावा  
 विचारलेल्या प्रश्नाचे उत्तर म्हणून  
 - विचारात घेता  
 विचाराधीन  
 विचाराधीन कागद / पत्र  
 विचाराधीन कागद / पत्र स्वयंप्रमाणे आहे

विचाराधीन मुद्दे  
 विचारार्थ  
 विचारार्थ ठराव  
 विचारार्थ पाठवलेला  
 विचारार्थ प्रस्ताव  
 विचारार्थ विषय  
 वितरण सूची  
 वित्तप्रेषण नोंदवही  
 वित्तप्रेषण प्रतिवेदन  
 वित्त विभागाची सहमती मिळवली आहे

वित्त विभागाने प्रदान केलेल्या सर्वसाधारण  
 शक्तींना अनुसरून असेल त्या व्यतिरिक्त

वित्त विभागाने मान्य केलेल्या नियमान्वये  
 विभागांना शक्ती प्रदान केली गेली असेल  
 तेवढी मर्यादा खेरीज करून

वित्त विभागाशी विचारविनिमय करणे  
 आवश्यक आहे

वित्त विभागाशी विचारविनिमय केल्यानंतर  
 मंजूर

वित्तसाह्य

वित्तीय अरिष्ट

वित्तीय आढावा

वित्तीय नियमावली, खंड १ व २ अनुसार

वित्तीय भार

वित्तीय वर्ष

May be considered

In reply to a query

In the light of —

Under consideration

Paper under consideration

Paper under consideration is self  
 explanatory

Point under consideration

For consideration

Motion for consideration

Referred to —

Motion for consideration

Terms of reference

Distribution list

Remittance register

Remittance report

Concurrence of the Finance Depart-  
 ment has been obtained

Except in accordance with such  
 general delegation as the Finance  
 Department may have made

Except to the extent that power  
 may have been delegated to the  
 Departments under rules approved  
 by the Finance Department

Consultation with Finance Depart-  
 ment is necessary

Sanctioned after consultation with  
 Finance Department

Financial aid

Financial crisis

Financial review

As per Financial Rules, Vol. I and II

Financial implications

Financial year

वित्तीय शक्ती प्रदान करणे  
 वित्तीय सहमती  
 वित्तीय साधने  
 वित्तीय साहाय्य  
 वित्तीय सोय  
 वित्तीय स्वरूप  
 विदेश सेवा  
 विदेशी सरकार  
 विद्याविषयक अर्हता  
 विद्या संस्था  
 विद्वेषपूर्ण क्रत्य  
 विधानमंडळाची अधिकृत मंजूरी मिळेपर्यंत

विधानमंडळामुळे मांडावयाचे कोणतेही  
 विधेयक

विधानसभा प्रश्न  
 विधानसभेचा तारांकित प्रश्न  
 विधानाचा वित्तवृत्तपणा  
 विधायक दृष्टिकोन  
 विधिअनुसार  
 विधिप्राप्त अवधीची समाप्ती  
 विधितः

विधि दोष

विधिद्वारा अंमलात येण्याजोगे

विधिप्रभावी परिपाठ

विधिवत् प्रभावी

विधिविधानाचे उद्दिष्ट

विधिविधानाद्वारे शिक्षा करण्यासंबंधीची  
 विधेयके

विधिविरुद्ध

विधिविरुद्ध प्रयोजन

विधिविषयक अज्ञान

विधिविषयक प्रश्न

विधिविषयक सल्ला

Delegation of financial powers

Financial concurrence

Financial resources

Financial assistance

Financial accommodation

Financial aspects

Foreign service

Foreign Government

Academic qualifications

Academic institution

Malicious act

Pending authorization of the  
 Legislature

Any bill to be moved in the  
 Legislature

Legislative Assembly question

Starred Assembly question

Accuracy of statement

Constructive approach

By law

Expiry of validity period

*De jure*

Error of law

Enforceable by law

Usage having the force of law

Having the force of law

Object of Legislation

Bills relating to imposition by  
 legislation of punishment

Contrary to law

Unlawful purpose

Ignorance of law

Question of law

Legal advice

विधिविषयक सारभूत प्रश्न	Substantial question of law
विधिसमक्ष समता	Equality before law
विधीचा भंग	Violation of law
विधेयक मंजूर / संमत करणे	Passing of bill
(विधेयकांकरता) पूर्वे शिफारस आवश्यक	Prior recommendation (to bills) required
विनंतीनुसार	As desired
विनंतीप्रमाणे	As per request
विनंतीप्रमाणे बदली	As per request
विनंतीवरून	Transfer at request
(विनंतीस) मान देणे	At request
विनातारीख धनादेश	Comply with
विनामूल्य प्रवास / प्रेषण	Undated cheque
विनामूल्य माल	Free transit
विनामूल्य वहन	Gratuitous goods
विनामूल्य स्पर्धा	Free carriage
विनिमय पत्र	Free competition
विनिमय प्रमाणपत्र	Bill of exchange
विनिमय मूल्य	Exchange certificate
विनिमयाचा दर	Exchange value
विनियम करण्याची शक्ती	Rate of exchange
विनियोजन घटक	Power to make regulations
विनियोजन लेखा	Unit of appropriation
विनियोजन लेखा आणि अहवाल	Appropriation accounts
विनिर्दिष्ट माल	Appropriation accounts and reports
विनिर्देश अनुसूची	Specific goods
विभागणीप्राप्त सरकारी कर्मचारी संपूर्ण राज्य संवर्गातील आहे असे मानण्यात यावे	Schedule of specification
विभागणीयोग्य खर्च	Allocated Government servant should be deemed to be belonging to an all-State cadre
विभागणीयोग्य वाढावा	Divisible expenditure
विभागणी लेखा	Divisible surplus
विभागवार विभाजन	Allocation account
विभागाची कार्ये	Divisionwise break-up
	Functions of a department

विभागाने हाती घेतलेला प्रकल्प	Project undertaken departmentally
विभागीय कर्मचारीवर्गात वाढ	Expansion of the departmental staff
विभागीय कारवाई	Departmental action
विभागीय कार्यवाही	Departmental proceedings
विभागीय चौकशी	Departmental enquiry
विभागीय परीक्षा	Departmental examination
विभागीय प्रतिनिधी	Departmental representative
विभाजित जबाबदारी	Divided responsibility
विमा उतरवलेली रक्कम	Sum insured
• विमा उतरवलेले अंदाजित / प्राक्कलित मूल्य	Insured estimated value
विमान वाहतूक	Air service
विमापत्रावरील पृष्ठांकनाद्वारे केलेले अभि- हस्तांकन	Assignment made by endorsement on the policy
विमा प्रमाणपत्र	Certificate of insurance
विमुक्त दिवाळखोर	Discharged bankrupt
विमुक्ति प्रमाणपत्र	Discharge certificate
विमोदार	Insured person
विमोचन निधी	Redemption fund
विमोचनयोग्य अधिमात भाग	Redeemable preference shares
— विरहित	Devoid of —
विरुद्ध दिशा	Opposite direction
— विरुद्ध दोषारोपपत्र तयार करणे	Frame charge sheet against
विरुद्ध वाजू	Opposite direction
— विरुद्ध भेदभाव दाखवणे	Discriminate against
विरोधाची वृत्ती	Antagonistic attitude
विलंबकारी डावपेच	Delaying tactics
विलंब टाळावा	Delay should be avoided
विलंब न करता	Without delay
विलंबाचे कारण	Cause of delay
विलंबाबद्दल खेद वाटतो	Delay is regretted
विलीन राज्य कर्मचारी	Merged State servants
विलीनीकरणापूर्वीची शिल्लक	Pre-merger balance
विल्हेवाटीचा निर्णय	Decision of disposal
विल्हेवाटीची पद्धती	Method of disposal

विवरण कोरे	Return is blank
विवरण दिनदर्शिका	Calendar of returns
विवरण देण्याची ठराविक तारीख . . . . .	Return due on . . . . .
विवक्षित तारखेपर्यंत	By a certain date
विवक्षित प्रकरणांत / बाबतींत	In certain cases
विवादाचा अभिनिर्णय	Adjudication of dispute
विवाद्य मुद्दा	Moot point
विवाद्य विषय	Subject in dispute
विवाहविधी यथाशास्त्र करणे	Solemnization of marriage
विशिष्ट प्रकरणांत / बाबतींत	In certain cases
विशिष्ट रीत्या विनियोजित	Specifically appropriated
विशिष्ट शिफारशी	Specific recommendations
विशिष्ट संप्रदायाचा अनुयायी म्हणवणे	Professing a particular denomination
विशेष असमर्थता रजा	Special disability leave
विशेष घटना	Unusual occurrence
विशेषतः	In particular
विशेष दूताद्वारे	By special messenger
विशेष नुकसान	Material loss
विशेष भत्ता	Special allowance
विशेष रीत्या शक्तिप्रदान केलेला	Specialty empowered
विशेष लक्ष द्यावयाच्या आणि त्वरित	Matters which call for special attention and quick disposal
निकालात काढावयाच्या बाबी	
विशेष विचारार्ह आहे	Deserves special consideration
विशेष वेतन देणे	Grant of special pay
विशेष वेतनी पद	Post carrying a special pay
विशेष संदेशवाहकाद्वारे	By special messenger
विशेषज्ञ पद	Specialized post
विशेषीकृत प्रशिक्षण	Specialized training
विश्राम भवने व विश्राम गृहे राखून ठेवणे	Reservation of circuit and rest houses
विश्लेषण नोंदवही	Analysis register
विश्लेषणात्मक नोंद	Analytical entry
विश्वसनीय पुरावा	Reliable evidence
विश्वस्त मालमत्ता	Trust property
विश्वासघात	Breach of trust

विश्वास पद	Office of trust
विश्वास प्रस्ताव	Motion of confidence
विश्वासाचा अभाव	Want of confidence
विश्वासाचा ठराव	Motion of confidence
विश्वासाने केलेले	Faithfully done
विश्वासू मदतनीस	Trustworthy hand
— विषयक	Relating to —
विषयसूची	Table of contents
विषयाची मांडणी	Treatment of a subject
— विषयी खेद प्रकट करण्यात यावा	May be regretted
विसंगत कथन / निवेदन	Inconsistent statement
विसंगतीचा मेळ घालावा	Discrepancies may be reconciled
विसार	Earnest deposit
विस्तारपूर्वक	In extenso
विस्ताराने	In detail
विस्तृत प्रसिद्धीकरता . . . . ला जाण पाठवा व तसे केल्यासंबंधीचे प्रतिवेदन तारीख . . . . पर्यंत पाठवा आणि तारीख . . . . ला प्रस्तुत करा	Issue memo to . . . for wide publicity and report compliance by . . . . and put up on . . . .
विस्तृत स्वरूपात	In extensive form
विहित अर्हता	Prescribed qualifications
विहित अर्हता असणे	Possession of prescribed qualifications
विहित कार्यपद्धती	Prescribed procedure
विहित नमुना / प्रपत्र	Prescribed form
विहित मर्यादित अधिक	Over and above the prescribed limit
विहित रीत	Prescribed manner
विहित रीतीने	In the prescribed manner
विज्ञापितपूर्वक (कळवण्यात येते की)	Presents compliments to
विज्ञापन अथवा विनंतीअर्ज	Memorial or petition
वीज उभारणी	Electric installation
वृत्तपत्र संहिता	Press code
वृत्तपत्र संहितेच्या पालनाबाबत अहवाल	Report on the observance of press code
वृत्तपत्रांना प्रकाशनार्थ देणे	Release to press
वेचे घेतले	Extracts taken



वेतन आणि भत्ते, निवृत्तिवेतन आणि रजा वेतन यांचा भार	Incidence of pay and allowances, pension and leave salary
वेतन कमी करणे	Reduction in pay
वेतन निश्चिती	Fixation of pay
वेतन निश्चितीमुळेच काही वादग्रस्त प्रश्न उद्भवतात	Fixation of pay itself raises some controversial questions
वेतन पट	Acquittance roll
वेतन बिल	Pay bill
वेतनमान	Scale of pay
वेतनवाढ थांबवणे	Stoppage of increment
वेतनवाढ मिळणे / मिळवणे	Earn an increment
वेतनवाढ रोखणे	Withholding of increment
वेतनवाढ रोखून ठेवली	Increment stopped
वेतनवाढीसाठी हिशेवात घेणे	Count towards increment
वेतनश्रेणी	Scale of pay
वेतनश्रेणी एकरूप असल्याचे जाहीर करण्यात आले आहे	Payscale have been declared as identical
वेतनश्रेणीची फेरपाहणी } वेतनश्रेणीचे पुनरीक्षण }	Revision of payscales
वेतनश्रेणीच्या पुनरीक्षणाचा / फेरपाहणीचा परिणाम म्हणून	Consequent upon the revision of payscales
वेतनाची आगाऊ रक्कम	Advance of pay
वेतनाची पुनर्निश्चिती	Refixation of pay
वेतनाची बाकी	Arrears of wages
वेतनाच्या स्वरूपातील कोणताही मोबदला	Any remuneration of the nature of pay
वेतनावर आधारलेला कार्यदिश	Work order on payment basis
वेतनी पद	Salaried office
वेतनी रजा	Leave with pay
वेळ आणि श्रम यात काटकसर	Economy of time and labour
वेळापत्रक	Time schedule ; time table
वेळापत्रकानुसार आगमन आणि प्रयाण	Scheduled arrival and departure
वेळीच	In time
वेळीच परिपूर्ती / समाप्ती	Timely completion
वेळेवर	In good time ; in time
वेळेवर केलेली कार्यवाही	Timely action

वेळोवेळी  
 वैकल्पिक उपस्थिती / हजेरी  
 वैकल्पिक सुटी  
 वैद्यकीय अहवाल  
 वैद्यकीय कारणासाठी रजा  
 वैद्यकीय कारणास्तव  
 वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती  
 वैद्यकीय तपासणी  
 वैद्यकीय परिचर्या  
 वैद्यकीय पूर्ववृत्ताचा नमुना  
 वैद्यकीय प्रमाणपत्राधारे रजा  
 वैद्यकीय फी  
 वैद्यकीय साहाय्य  
 वैध कब्जा  
 वैध चलन  
 वैध स्थिती  
 वैधानिक कामकाज  
 वैयक्तिक गुण आणि व्यावहारिक कार्य-  
 क्षमता  
 वैयक्तिक चीजवस्तू  
 वैयक्तिक जमानत / प्रतिभूती  
 वैयक्तिक विशेषाधिकार  
 वैयक्तिक वेतन  
 वैर विराम  
 वैज्ञानिक व तांत्रिक पदे  
 व्यक्तिः जबाबदार  
 व्यक्तीचा ठावठिकाणा  
 व्यक्तीविरुद्ध कारवाई करण्यात येईल  
 व्यवसायरोध भत्ता  
 व्यवस्था चालू राहणे  
 व्यवस्थापकीय काम / कार्य  
 व्यवस्थापन हाती घेणे  
 व्यवस्थापनेचे सर्वसाधारण उद्दिष्ट  
 व्यवस्थित काम

From time to time  
 Optional appearance  
 Optional holiday  
 Medical report  
 Leave on medical grounds  
 On medical grounds  
 Reimbursement of medical charges  
 Medical examination  
 Medical attendance  
 Form of medical history  
 Leave on medical certificate  
 Medical fee  
 Medical aid  
 Lawful possession  
 Legal tender  
 Legal position  
 Legislative business  
 Personal qualities and practical ability  
 Personal effects  
 Personal security  
 Personal privileges  
 Personal pay  
 Cessation of hostilities  
 Scientific and technical posts  
 Personally liable  
 Whereabouts of individuals  
 Person shall be proceeded against  
 Non-practising allowance  
 Continuance of arrangements  
 Managerial work  
 Assume management  
 General object of the management  
 Systematic work

व्यवस्थित व सुबक रीतीने  
व्यवहारात

व्यवहार्य असेल तितपत

व्यवहार्य नाही

व्याख्या केल्याप्रमाणे

व्याजाचा वटाव / व्याजात सूट

व्यापक आधारसामग्री

व्यापक पायावर आधारलेले प्रशिक्षण

व्यापक स्वरूपाची जोखीम

व्यापार चिन्ह

व्यापार नाम

व्यापार लेखा

व्यावसायिक परीक्षा

व्यावसायिक प्रशिक्षण

व्यावहारिक प्रशिक्षण

In a neat and tidy way

In practice

{ As far as practicable

{ So far as practicable

It is not feasible

As defined

Rebate of interest

Comprehensive data

Broad-based training

Comprehensive risk

Trade mark

Trade name

Trading account

Professional examination

Vocational training

Practical training

श

शक्तिपरत्वे उपाययोजना करणे

शक्तिबाह्य

शक्तिभर्यादित

शक्ती आणि कर्तव्ये

शक्तीचा वापर करण्यास नकार

शक्ती प्रदान करणे

शक्ती व कर्तव्ये सोपवणे

शक्य असेल तितपत

शक्य आणि सोयीस्कर असेल त्याप्रमाणे

शक्य तर

शक्य तितक्या आधीच्या अवस्थेत

शक्य तितक्या बिनचूकपणे

शक्य तितक्या लवकर

Take measures in their power

Ultra vires

Intra vires

Powers and duties

Refuse to exercise the power

Confer power

Delegation of powers and duties

So far as possible

As far as feasible and convenient

If possible

At the earliest possible stage

As correctly as possible

{ As soon as possible

{ As early as possible

शक्य तितक्या व्यापक प्रमाणावर  
 शक्यतोवर  
 शक्य नाही  
 शक्य होईल. तितपत  
 सपथग्रहण विधी  
 सपथपत्र दाखल करणे  
 सपथपत्र लिहून देणे  
 सपथेवर घोषित करणे  
 शब्दशः अनुवाद  
 शब्दशः प्रतिवृत्त  
 शंभर टक्के  
 शर्तीचा भग  
 शस्त्रे, अग्न्यस्त्रे व दाख्खोळा  
 शांतताभंग  
 शांततामय आंदोलन  
 शांतपणे आणि निमूटपणे  
 शाब्दिक फेरफार  
 शारीरिक अत्याचार  
 शारीरिक इजा  
 शारीरिक श्रम  
 शासकीय आणि अशासकीय  
 शासकीय कामकाज  
 शासकीय कार्यालये इत्यादींतून राष्ट्रीय  
 पुढाऱ्यांच्या तसविरी लावणे  
 शासकीय खर्चाने  
 शासकीय प्रयोजनासाठी  
 शासन नामनिर्देशित व्यक्ती  
 शासन निर्णय  
 शासन निर्णय क्र. .... दिनांक ....  
 अनुसार दिल्या जाणाऱ्या आगाऊ रकमा  
 शासन निर्णयात समाविष्ट असलेले आदेश  
 सविस्तर सांगताना  
 शासन यंत्रणा

As widely as possible  
 As far as possible  
 It is not feasible  
 So far as may be  
 Swearing-in ceremony  
 File an affidavit  
 Make an affidavit  
 Declare upon one's honour  
 Literal translation  
 Verbatim report  
 Cent per cent  
 Breach of condition  
 Arms, fire arms and ammunitions  
 Breach of peace  
 Peaceful agitation  
 Peaceably and quietly  
 Verbal alterations  
 Physical violence  
 Bodily injury  
 Manual labour  
 Official and non-official  
 Business of Government  
 Display of photos of national leaders  
 in Government offices etc.  
 At public expense  
 For public purpose  
 Government nominee  
 Government Resolution  
 Advances governed by Government  
 Resolution No. ....  
 dated .....  
 In amplification of the orders con-  
 tained in Government Resolution  
 Government machinery

शासनाकडे तक्रार घेऊन जाणे / येणे

Approach Government with a complaint

शासनाचा आदेश आहे की

Government are pleased to order

शासनाची अशी इच्छा आहे की

Government desire that

शासनाची मंजूरी मिळेल या अपेक्षेने }

In anticipation of Government sanction

शासनाची मंजूरी मिळेल या प्रत्याशाने }

Declared policy of Government

शासनाचे जाहीर धोरण

Interests of Government

शासनाचे हितसंबंध

Government of India may be informed on the lines of the decision taken by Government

शासनाने घेतलेल्या निर्णयाच्या धर्तीवर

भारत सरकारला कळविण्यात यावे

शासनाला विनंती करण्यात यावी

Government may kindly be moved

शाळेतील / खाजगी विद्यार्थ्यांकरिता आवेदन-पत्राचा नमुना

Application form for school / private candidate

शिकाऊ उमेदवारीची मुदत

Apprenticeship period

शिफारस करून अग्रेषित / पुढे पाठवले आहे

Recommended and forwarded

शिविर सामग्री

Camp equipment

शिलकी अर्थसंकल्प

Surplus budget

शिलकी प्रत

Spare copy

शिलकी वेळ

Spare time

शिलकी क्षेत्र

Surplus area

शिलकेचा आढावा

Review of balance

शिलकेचा मेळ

Agreement of balance

शिलकेची स्वीकृती

Acknowledgement of balance

शिलकेचे वित्तहेवार वाटप

Allocation of balance

शिलकेपैकी प्रत्यक्ष हाती असलेली लेखन-सामग्री

Actual balance of stationery on hand

शिल्लक पुढील पानावर घेणे

Carry forward the balance

शिवराळ भाषा

Abusive language

शिवाय भागवणे

Dispense with

शिष्टमंडळाने — ची भेट घेतली

Deputation waited upon —

शिस्तपालन

Maintenance of discipline

शिस्तभंग

Breach of discipline

शिस्तभंगाची कारवाई

Disciplinary action

शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र  
 शिस्त व अपील कार्यवाही  
 शिस्तविघातक कृत्य  
 शिस्तविषयक वादी  
 शिस्त संहिता  
 शिस्तीचा अभाव  
 शिक्षण फी वी मार्फी / मूट  
 शिक्षणाचा अथवा प्रशिक्षणाचा पाठ्यक्रम  
 शिक्षणाच्या स्थितीचा आणि प्रगतीचा  
 वार्षिक अहवाल  
 शिक्षा आहार  
 शिक्षा एकाच वेळी भोगावयाच्या आहेत  
 शिक्षा कमी करणे  
 शिक्षा भाडे / रक्कम  
 शिक्षा म्हणून कपात  
 शिक्षेची ठरीव प्रमाणा  
 शिक्षेचे ठरीव प्रमाण }  
 शिक्षेतील वाढ  
 शीघ्र कार्य / कार्यवाही / कृती  
 शीघ्रगणक  
 शीघ्र डाक पत्र  
 शीघ्र पालनार्थ  
 — शी जुळते  
 — शी जुळते असणे  
 — शी तुलना केली असता / केल्याप्रमाणे  
 — शी त्याचा प्रत्यक्ष संबंध आहे  
 — शी पत्रव्यवहार करणे  
 — शी परिचित होणे  
 — शी प्रश्नावर विचारविनिमय करणे  
 — शीर्षाखाली  
 — शीर्षाखाली खर्ची घातले  
 शीर्षाच्या दुरुस्तीची मागणी  
 — शी व्यवहार करणे  
 — शी विचारविनिमय करून  
 — शी विचारविनिमय केल्यानंतर

Liable to disciplinary action  
 Discipline and appeal procedure  
 Act subversive to discipline  
 Disciplinary matters  
 Code of discipline  
 Lack of discipline  
 Remission of tuition fee  
 Course of instruction or training  
 Annual report of state and progress  
 of education  
 Penal diet  
 Sentences to run concurrently  
 Reduction in punishment  
 Penal rent / sum  
 Penal cut  
 Quantum of punishment  
 Enhancement of sentence  
 Expeditious action  
 Ready reckoner  
 Express delivery letter  
 For early compliance  
 In conformity with —  
 In rhyme with —, to be  
 As compared with —  
 It has direct bearing on —  
 Address communication to —  
 Correspond with —  
 Become familiar with —  
 Take up the question with —  
 Under head  
 Debited to the head  
 Requisition for correction of heads  
 Deal with —  
 In consultation with —  
 After consultation with —

— श्री संपर्क ठेवून  
— श्री संबंध आहे

— श्री संबंधित

— श्री संवादी असणे

— श्री सुसंगत

— श्री सुसंगत राहणे

शुद्धिपत्रानुसार

शुल्क अनुसूची

शुल्क प्रमाणपत्र

शुल्क लादणे

शुल्क वटाव / सूट

शुल्काचा भार

शून्य काल

शेकडा

शेजारील प्रदेश

शेरा रकाना

शेन्यानुसार

शोध लागत नाही

श्रम आणि कारागिरी

श्रम तास / दिन

श्रमिक तंट्या / विवाद

श्रमिक संघ

श्रेणी नियंत्रण

श्रेणीमध्ये वाटणी / विभागणी

श्रेणीवार यादी

श्रेणी विलीनीकरण

In contact with —

Relates to —

{ Connected with —  
Dealing with —  
Relating to —

Correspond to —

Consistent with —

Remain consistent with —

As per corrigendum

Duty schedule

Duty certificate

Impose duties

Rebate of duty

Duty burden

Zero-hour

Per cent

Neighbouring territory

Remarks column

As per remarks

Not traceable

Labour and workmanship

Man hours / days

Labour dispute

Trade union

Quality control

Distribution into grades

Gradation list

Merger of grades

स

संकटकालीन राजादेश

संकलनाकरता विल्हेवारी

संकल्पित दौऱ्याचा कार्यक्रम

Emergency commission

Compilation sorting

Proposed tour programme

संकीर्ण कार्यमंडळ  
 संकीर्ण बादी  
 संकीर्ण मागण्या  
 संकीर्ण विनियोजन, ऱ्हाम व अपव्यय

संकुचित मनोवृत्ती  
 संकृद्दर्शनी  
 संकेतमान्य अधिकार  
 सक्त दखल घेण्यात येईल  
 सक्ती अंमलात आणणे  
 सक्ती केली जाणार नाही  
 सक्तीचा खोळंबा  
 सक्तीची सेवानिवृत्ती  
 सक्तीचे शिक्षण  
 संक्रमण काल  
 संक्रमणकालीन उपबंध / तरतुदी  
 संग्रह पंजिकेत बिलांची नोंद करणे  
 संग्रह पडताळणीतील आधिक्य  
 संग्रहाचे सहामाही शिल्लक विवरण  
 संग्रहात नसलेला / नाही  
 संघटना खर्च  
 संघन शेतीचा कार्यक्रम  
 संघाची नियमावली  
 संचयी परिणाम  
 संचित आधिक्य / वाढावा  
 सचिवालयीन सेवा  
 सचिवालयीन स्थायी आदेश  
 सडक भत्ता  
 सणाच्या सुट्या  
 सतत व समवर्ती लेखापरीक्षा  
 सत्तारूढ पक्ष  
 सत्तेचा दुरुपयोग  
 सत्य कथन  
 सत्वर उपाययोजना करणे

Miscellaneous working circle  
 Miscellaneous matters  
 Miscellaneous demands  
 Miscellaneous appropriation,  
 deterioration and waste  
 Narrow mentality  
 On the face of it  
 Conventional rights  
 Will be severely viewed  
 Enforce compulsion  
 Shall not be compelled  
 Compulsory waiting  
 Compulsory retirement  
 Compulsory education  
 Transitional period  
 Transitory provisions  
 Posting of bills in stock ledger  
 Excess in stock taking  
 Half yearly balance return of stock  
 Out of stock  
 Organisational expenses  
 Package programme  
 Articles of association  
 Cumulative effect  
 Accumulated surplus  
 Secretariat service  
 Secretariat standing orders  
 Road mileage  
 Festival holidays  
 Continuous and concurrent audit  
 Party in power  
 Abuse of power  
 True statement  
 Take prompt steps



सत्वर कार्यवाहीसाठी	For prompt action
सत्वर पोचवणी / बटवडा	Prompt delivery
संदर्भाधीन	Under reference
संदर्भाधीन पत्र	Letter under reference
संदर्भाधीन पत्रात	In the letter under reference —
संदर्भाधीन जाप	Memo under reference
संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर	Unless the context otherwise requires
संदर्भास प्रतिकूल	Repugnant to the context
संदर्भित	Referred to —
संदर्भित जाप	Memo under reference
सदस्यत्वासाठी अर्ज / आवेदन	Application for membership
(सदस्यास) शक्ती प्रदान करणे	Empower (a member)
सदा निष्काळजी	Habitually negligent
सदिच्छा आणि सौहार्द वाढवणे	Promote goodwill and cordiality
सदृश प्रकरण / बाब	Analogous case
संदेश प्रेषण	Transmission of messages
सदोष कार्यवाही	Faulty action
सदोष योजना	Defective plan
सद्भावनेने	In good faith
सद्भावनेने कार्य करतांना	Acting in good faith
सद्भावपूर्ण कृती	<i>Bona fide</i> act
संधी समता	Equality of opportunity
सध्या असलेल्या रिक्त्या जागी	In an existing vacancy
सध्यापुरते	For the present
संनिक्त नियंत्रण	Immediate control
सन्मानदर्शक पदवी	Honorific title
सन्माननीयांची सूची	Roll of honour
संपविलेली रजा ••• दिवस	Amount of leave exhausted
••• स पात्र होणे	Become subject to —
संपादित लक्ष्ये	Targets achieved
संपूर्णतः	<i>In toto</i>
संपूर्णतः किंवा अंशतः	In whole or in part
संपूर्णपणे	As a whole
संपूर्ण माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे	To the best of knowledge and belief

सप्ताहान्त तिकीट  
 सप्ताहान्त प्रतिवेदन  
 संप्रदायविशिष्ट सुटी  
 सफाई आकार  
 संबद्ध फाईल  
 संबंधित कागदपत्र  
 संबंधित कागदपत्र प्रस्तुत करावेत  
 संबंधित पत्र जोडले आहे  
 संबंधित प्रकरणात फाईल करण्यासाठी  
 संबंधित फाईल  
 संबंधित फाईल खाली ठेवली आहे  
 संबंधित व्यक्ती  
 संबंधित व्यक्तीचे म्हणणे ऐकल्यानंतर  
 ... संबंधीचे फाईल क्रमांक ... असलेले ...  
 विभागाचे कागदपत्र खाली आहेत —  
 — संबंधी माहिती  
 सभागृहाचे मत  
 सभागृहासमोर ठेवणे  
 सभा नियंत्रित करणे  
 सभा भरवणे  
 संभाव्य उपयोग  
 संभाव्य खर्च  
 संभाव्य संकट  
 सभेचे अध्यक्षपद स्वीकारणे  
 सभेचे कामकाज  
 सभेचे कामकाज उचित आणि विधिग्राह्य  
 समजले जावे  
 सभेचे कार्यवृत्त  
 सभेचे स्थळ / स्थान  
 समक्रमांक  
 समजून उमजून केले / केलेले  
 संमतिपत्र  
 संमतिपत्रे व करारपत्रे  
 संमति प्राप्त

Weekend ticket  
 Week ending report  
 Sectional holiday  
 Conservancy charges  
 Linked file  
 Relevant papers ; connected papers  
 Relevant papers be put up  
 The letter in question is enclosed  
 For filing with the case concerned  
 Connected file  
 File in question is placed below  
 Person concerned  
 After hearing the person concerned  
 Below . . . . Department papers bearing  
 file No. . . . . regarding —  
 Information regarding —  
 Sense of the House  
 Lay on the table of the House  
 Controlling of meeting  
 Hold a meeting  
 Contingent use  
 Probable expenditure  
 Potential danger  
 Preside at the meeting  
 Business of meeting  
 Proceedings of meeting to be deemed  
 to be good and valid  
 Minutes of meetings  
 Venue of meeting  
 Even number  
 Deliberately done  
 Agreement bond  
 Agreements and covenants  
 Memorandum of agreement

समतोल विकास	Balanced development
समन्याय वाटणी / वितरण / विभागणी	Equitable distribution
समन्वय समिती	Co-ordination committee
समन्स बजावणी	Service of summons
समन्स बजावूनसुद्धा अनुपस्थित	Absent in spite of service of summons
सममूल्य	Par value
सममूल्याने	At par
समय वेतन श्रेणी	Time scale of pay
समय श्रेणी	Time scale
समय श्रेणीच्या किमान वेतनाहून कमी	Below the minimum of the time scale
समय श्रेणीतील खालची पायरी	Lower stage in time scale
समय सारणी	Time table
समयोत्तर निरीक्षण फी	Late inspection fee
समवर्ती अधिकारक्षेत्र / क्षेत्राधिकार	Concurrent jurisdiction
समसंख्या	Even number
समस्येची सोडवणूक	Solution of problem
समक्ष बोलावे	Please speak
समक्ष मुलाखत	Personal interview
समांतरण दोष	Collimation error
समादेश वेतन	Command pay
समाधानकारक कथन / खुलासा	Satisfactory account
समाधानकारक प्रमाण	Satisfactory proof
समान उद्देश	Common intention
समान वाटणी	Even distribution
समान हक्क असलेला ; समान हक्कदार	Equally entitled
समान हितसंबंध	Common interest
समापनीय पट्टा	Terminable lease
समाप्ति प्रमाणपत्र	Completion certificate
समाप्ति स्मरणपत्र	Expiry reminder
समाप्तीची सूचना	Notice of termination
समायोजनाची सूचना	Intimation of adjustment
समारंभ संचलन	Ceremonial parade
समारोप	Summing up
समाविष्ट असल्याचे मानले जाईल	Shall be deemed to be included
प्र. वा.-११ अ	

समाविष्ट करण्यात येईल	Shall be inserted
समावेशन पद	Post of absorption
समासात नोंद केलेले	Marginally noted
समासात नोंद केलेल्या बाबी हिशेबात वेण्यात येऊ नयेत	Marginally noted items should not be accounted for
समासातील टीप	Marginal note
समासातील शेन्यानुसार मान्य	Approved as per remarks in the margin
समितीची रचना	Composition of the committee
समुचित सरकार	Appropriate Government
समुद्रपार देशांकडून पुरवठा	Supplies from overseas
समुद्रपार शिष्यवृत्ती	Overseas scholarship
समूह स्वास्थ्य	Community hygiene
समीर ठेवून	Vis-a-vis
संयुक्त आयुर्विमापत्र	Policy on the joint lives
संयुक्त कार्ये अथवा उपक्रम	Joint work or undertaking
संयुक्त जबाबदारी	Joint responsibility
संयुक्त दायित्व	Joint liability
संयुक्त नेमणूक	Joint appointment
संयुक्तपणे व पृथक्पणे	Jointly and severally
संयुक्त परिषद	Joint conference
संयुक्तभार	Joint liability
संयुक्त मालमत्ता	Joint property
संयुक्त वैयक्तिक जमानत	Joint personal security
संयुक्त संवर्ग	Joint cadre
संयुक्त हितसंबंध	Joint interest
संयुक्तिक उपपत्ती / कारण	Raison dietre
संयुक्तिक शंका	Rational doubt
सरकारचे जाहीर-घोरण	Declared policy of Government
सरकारजमा रक्कम	Confiscated amount
सरकारजमा होण्यास पात्र	Liable to be confiscated
सरकारी अर्थ साहाय्य	Government subsidy
सरकारी आणि बिनसरकारी	Official and non-official
सरकारी कर्मचाऱ्याचे चारित्र्य आणि पूर्व- चरित्र	Character and antecedents of Government servant

सरकारी कर्मचाऱ्यांचे प्रत्यावर्तन लक्षात घेऊन पदावनती	Reversion <i>vis-a-vis</i> reduction of Government servant
सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी	In the interest of public servants
सरकारी कर्मचाऱ्याने खोटा आनुषंगिक/सांपाश्विक पुरावा दाखल केला होता	Government servant had adduced false collateral evidence
सरकारी कागदपत्र	Official documents
सरकारी कामवाज	Business of Government
सरकारी कोषागार/खजिना	Government Treasury
सरकारी कोषागारात/खजिन्यात जमा केले	Credited into treasury
सरकारी खर्चाने	At public expense
सरकारी तार	Service telegram
सरकारी तिकिटे	Service stamps
सरकारी दुखवटा	Official mourning
सरकारी प्रयोजनासाठी	For public purpose
सरकारी जमीन/भूमी	Government land
सरकारी लेख्यात जमा केलेला पैसा	Money credited to public accounts
सरकारी वचनचिठ्ठी/वचनपत्र	Government Promissory Note
संरचनात्मक फेरफार	Structural alterations
सरसकट दर	Flat rate
सरळ सेवाप्रविष्ट	Direct recruit
सरळ सेवाप्रवेश	Direct recruitment
सराईत अपराधी	Habitual offender
सरासरी	On an average
सरासरी मूल्य	Average value
सरासरी विनिमय दर	Average rate of exchange
सरासरी वेतन विवरणपत्र	Average pay statement
सरासरी वेतनाची परिगणना	Average pay calculation
सरासरी वेतनावरील रजा	Leave on average pay
सरास प्रवेश	Free access
सर्व कर्मचाऱ्यांमध्य फिरवून दप्तरदाखल करावे	Circulate to the staff and file
सर्वतोपरी	By all means
सर्वथा सुसंबद्ध	Strictly relevant
सर्व प्रदेश योजना	All region schemes

सर्वे प्राथम्य	Top priority
सर्वभार मुक्त	Free from all encumbrances
सर्वे भागण्या आवश्यक त्या प्रमाणकांसह करण्यात याव्या	All claims shall be supported by the necessary vouchers
सर्वलागू नियम	Rule of general application
सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी	All concerned to note
सर्वसाधारण	Common to all
सर्वसाधारण आस्थापना प्रशासन	Administration of general establish- ment
सर्वसाधारण नोंदवही	General register
सर्वसाधारणपणे	In general
सर्वसाधारण पत्रव्यवहार	General correspondence
सर्वसाधारण परिपत्रक	General circular
सर्वसाधारण प्रयोजन	General purpose
सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधि खात्याकडे विमापत्राचे अभिहस्तांकन	Assignment of policy to General Provident Fund account
सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी	General Provident Fund
सर्वसाधारण माहितीकरिता अधिसूचित	Notified for general information
सर्वसाधारण रजा	Regular leave
सर्वसाधारण रजा नियम	Ordinary leave rules
सर्वसाधारण सभा	General meeting
सर्वसाधारण संवर्ग	General cadre
सर्वसामान्य लोक	Rank and file
सर्वाधिकार सुरक्षित	All rights reserved
सर्वाना सारखे	Common to all
सर्वोच्च प्राथम्य	Top most priority
संलग्न कार्यालय	Attached office
संलग्नीकरण फी	Affiliation fee
सलामी घेणे	Take the salute
सलोल्याची तडजोड	Amicable settlement
सल्लागार सेवा	Advisory service
सल्ला घेण्यात यावा	Advice should be sought
संवत्सरी	Year book
संवर्ग पद	Cadre post
संवर्गबाह्य पद	Ex-cadre post

संवर्गाची घटना	Constitution of cadre
सवलतीचा कालावधी	Concessional period
सवलतीची मुदत	Grace period
संविदाभंग	Breach of contract
संविदा वाढ	Extension of contract
संविदेची अपरिपूर्ती	Non-fulfilment of contract
संविदेच्या शर्ती	Conditions of contract
संविधानीय आक्षेप	Constitutional objection
संविधानीय सुधारणा	Constitutional reform
सविस्तर	In detail
सविस्तर अहवाल / प्रतिवेदन	Detailed report
सविस्तर शीर्ष	Detailed head
संशय असेल तर	In case of doubt
संशय घेण्यास कारण नाही	No reason to doubt
संशय घेण्यास कोणतेही कारण नाही	There is no reason to suspect
संशयाचा फायदा	Benefit of doubt
संशयाचे निरसन करणे	Dispel doubt
सशर्त राखवण	Conditional reservation
सशर्त स्वीकृती	Conditional acceptance
सश्रम कारावास	Rigorous imprisonment
संस्करण उपचार	Preservative treatment
संस्था नोंदणे / नोंदवणे	Register a society
— सह	In conjugation with —
सहज संपर्क	Free access
सहपत्र पुढीलप्रमाणे	Enclosures as follows
सहानुभूतिपूर्वक विचार	Sympathetic consideration
सहानुभूतिपूर्वक विचारासाठी	For sympathetic consideration
सहानुभूतिपूर्वक विचारासाठी सादर	Submitted for favour of sympathetic consideration
सहामाही	Half yearly
सहामाही खर्चाचे विवरणपत्र	Six monthly expenditure statement
सहामाही संग्रह नोंदवही	Half yearly register of stock
सहायक अनुदान	Grant-in-aid
सहायता व पुनर्वसन	Relief and rehabilitation

सहित अथवा विरहित  
 सही घ्यावी  
 सहीनिशी, सहीने  
 सही मिळवावी  
 सहीसाठी  
 सहीसाठी प्रस्तुत  
 सहांची पडताळणी  
 सक्षम प्राधिकरण / प्राधिकारी  
 संक्षिप्त कार्यपद्धती  
 संक्षिप्त चौकशी  
 संक्षिप्त टीप खाली ठेवली आहे  
 संक्षिप्त नाव  
 संक्षिप्त न्यायचौकशी  
 संक्षिप्त पत्ता  
 संक्षिप्त बिल  
 संक्षिप्त विवरणपत्र  
 संक्षिप्त शीर्षक  
 संक्षिप्त सूचना  
 संक्षिप्त स्पष्टीकरण टीप  
 संक्षेपिका फिरविण्यात यावी  
 सांख्यिकी आधारसामग्री  
 सांख्यिकी गोपवारा  
 सांख्यिकी विवरण  
 सांख्यिकी विश्लेषण  
 सागरी प्रदेश  
 सागरी वाहतूक आणि नौकानयन  
 सागरी व्यापार  
 सांगाल काय ?  
 साचलेले काम  
 — साठी पात्र  
 — साठी पुरेशी कारणे आहेत असे शासनाला  
 वाटत नाही  
 सादर अग्रेषित  
 सादर करणे व निकालात काढणे

With or without  
 Obtain signature  
 Under the hand  
 Obtain signature  
 For signature  
 Put up for signature  
 Verification of signatures  
 Competent authority  
 Summary procedure  
 Summary investigation  
 Brief note is placed below  
 Short title  
 Summary trial  
 Abbreviated address  
 Abstract bill  
 Abstract statement  
 Short caption title  
 Suggestion in brief  
 Brief explanatory note  
 Circulate the precis  
 Statistical data  
 Statistical abstract  
 Statistical return  
 Statistical analysis  
 Maritime territory  
 Maritime shipping and navigation  
 Sea borne trade  
 Will you please state ?  
 Pending work  
 Eligible for —  
 Government consider that there is  
 no case for —  
 Forwarded with compliments  
 Submission and disposal



सादर करण्यासाठी प्रलंबित प्रकरणे  
सादर कळवण्यात येते की  
सादर कळवतो की

सादर निवेदन आहे की

साधकबाधक मुद्दे  
साधारण लायकी  
साधी कैद  
साध्या पावतीचे बिल  
सांपत्तिक दृष्ट्या सुस्थिर  
सांपाश्विक पुरावा  
साप्ताहिक प्रगती  
सामग्री भत्ता  
सामर्थ्याची पराकाष्ठा करून  
सामान दर अनुसूची  
सामानाचे गाडीभाडे  
सामान्य ओष  
सामान्य कसात  
सामान्य कल  
सामान्य कार्यवाही  
सामान्य क्रम  
सामान्य खर्च  
सामान्यतः  
सामान्यतः तरतूद केल्याप्रमाणे  
सामान्य दुस्स्ती  
सामान्य नियमांनुसार  
सामान्यपणे  
सामान्य प्रवृत्ती  
सामान्य मुद्रा  
सामान्य राज्य सेवा  
सामान्य विधी  
सामान्य व्यवहार  
सामान्य सभा  
सामान्य संवर्ग

Cases pending submission

I have the honour to inform you  
Beg to state

I have the honour to state that  
It is submitted that.

Pros and cons

Moderate ability

Simple imprisonment

Bill on simple receipt

Financially strong

Collateral evidence

Weekly progress

Equipment allowance

To the best of ability

Luggage rate schedule

Cartage of kit

General trend

Ordinary retrenchment

General trend

Usual action

Ordinary course

Normal expenditure

In general ; in ordinary course

As is ordinarily provided

Ordinary repairs

According to normal rules

In ordinary course

General tendency

Common seal

General state service

Common law

Ordinary course

Ordinary meeting

Common cadre

सामुदायिक जबाबदारी	Collective responsibility
सामुदायिक रीत्या जबाबदार	Collectively responsible
सामुदायिक शेती	Collective farming
सामूहिक अर्ज	Group application
सामोपचाराने अपराधाचा निकाल करणे	Compound offence
सामोपचाराने खटला / प्रकरण मिटवणे	Compound a case
सायकलीसाठी अग्रिम	Cycle advance
सारभूतपणे एकरूप	Substantially identical
सारा कमी करणे	Abatement of rent
सारा निश्चिती	Fixation of rent
सार्वकालिक काम	Whole time work
सार्वजनिक परिवहन व्यवस्थेतील बिघाड / विस्कळितपणा	Dislocation in the public transport system
सार्वजनिक प्रयोजनासाठी	For public purpose
सार्वजनिक रीत्या	In public
सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेतील बिघाड / विस्कळितपणा	Dislocation in the public transport system
सार्वजनिक हिताच्या दृष्टीने	On public grounds
सार्वजनिक हितासाठी	In the public interest
सार्वत्रिक मागणी	Universal demand
सावधगिरीच्या उपाययोजना	Precautionary measures
सावधगिरी बाळगावी }	Be cautious
सावव राहावे }	Caution notice
सावधान सूचना	Statutory basis
सांविधिक आधार	Statutory authority
सांविधिक प्राधिकरण / प्राधिकार / प्राधिकारी	Cultural delegation
सांस्कृतिक प्रतिनिधिमंडळ	Out-fit allowance
साहित्यसामग्री भत्ता	Auxiliary and Indian Territorial Forces
साह्यकारी व भारतीय प्रादेशिक बल	Summoning witness
साक्षीदार बोलावणे	Proved charge
सिद्ध झालेला दोषारोप	In theory
सिद्धांतदृष्ट्या	Burden of proof
सिद्धिभार	Onus of proof

सीमा कर  
 सीमागस्त शिबिरस्थळ  
 सीमापार व्यापार  
 सीमा शुल्क  
 सीमा शुल्क ठाणे  
 सुकर प्रवेश  
 सुटकेची शेवटची तारीख  
 सुटी प्रत  
 सुटी भत्ता  
 सुटे भाग  
 सुतराम नाही  
 सुधार आकार  
 सुधारता येतील असे दोष  
 सुधार पट्टी  
 सुधारलेला मसुदा  
 सुधारलेली कार्यसूची  
 सुधारलेली प्रत  
 सुधारलेले अंदाज / प्राक्कलन  
 सुधारलेले प्रारूप  
 सुधारल्याप्रमाणे  
 सुनिश्चित होण्यासाठी / व्हावी म्हणून  
 सुयोग्य प्रकरणे  
 सुयोग्य प्रस्ताव  
 सुरक्षा उपाय  
 सुरक्षित  
 सुरक्षित कक्ष  
 सुरक्षित ठेवघर  
 सुरक्षितता घोष्यात आणणे  
 सुरुवातीच्या अवस्थेत  
 सुरुवातीला  
 सुरू करण्याचे योजिले आहे  
 सुलभ चलन  
 सुलभ प्रवेश

Terminal tax  
 Camp site of border patrols  
 Trans-frontier trade  
 Custom duty  
 Border customs post  
 Easy access  
 Final date of release  
 Off print  
 Holiday allowance  
 Spare parts  
 By no means  
 Betterment charges  
 Remedial defects  
 Betterment levy  
 { Amended draft  
 { Improved draft  
 Revised agenda  
 Corrected copy  
 Revised estimates  
 Improved draft  
 As revised ; as amended  
 So as to ensure  
 Deserving cases  
 Sound proposal  
 Security measures  
 In the safe custody  
 Strong room  
 Safe deposit vault  
 Undermine the security  
 At the initial stage ; at an early stage  
 In the first instance  
 Proposed to be introduced  
 Soft currency  
 Easy access

सुवाच्य हस्ताक्षर  
 सुव्यवस्था प्रस्थापित करण्यात आली  
 सुव्यवस्था भंग  
 सुस्थितीत  
 सूचना करण्यासाठी  
 सूचनांची वाट पाहत आहेत  
 सूचना न देता  
 सूचनांनुसार  
 सूचना जाप  
 सूचित केल्याप्रमाणे  
 सूची नि स्थलांतर नोंदपत्र  
 सूची पत्रक  
 सूट दिलेली / मिळालेली व्यक्ती  
 सूक्ष्म देखरेखीची गरज आहे  
 सेवाकाल  
 सेवाकाल निरपेक्ष  
 सेवाकालानुसार  
 सेवानिवृत्त अधिकारी  
 सेवानिवृत्तिपूर्व  
 सेवानिवृत्ती  
 सेवा पुस्तक  
 सेवा पुस्तकात आवश्यक नोंदी करण्यात  
 याव्या  
 सेवाप्रवेश पद्धती  
 सेवाभिलेख  
 सेवामुक्त कर्मचार्यांना सरकारी सेवेत पुनः  
 स्थापित करणे  
 सेवामुक्त सरकारी कर्मचारी  
 सेवामुक्ति सूचना  
 सेवायोजन विवरण  
 सेवा रोधित  
 सेवावधी वाढवणे  
 सेवा विभाजन व सेवा एकात्मिकरण  
 सेवा वृत्त

Legible handwriting  
 Order is restored  
 Breach of order  
 In order  
 For suggestions  
 Instructions are awaited  
 Without being informed  
 As per instructions  
 Intimation memo  
 As suggested  
 Index-cum-movement card  
 Index card  
 Exempted person  
 Needs close supervision  
 Length of service  
 Without service element  
 According to the length of service  
 Retired officer  
 Preparatory to retirement  
 Retirement from service  
 Service book  
 Necessary entries may kindly be  
 made in the service book  
 Method of recruitment  
 Record of service  
 Resettlement in Government service  
 of discharged employees  
 Discharged Government employee  
 Notice of discharge  
 Employment return  
 Debarred from service  
 Extension of service  
 Division and integration of service  
 History of service

सेवा शर्ती

सेवेची पडताळणी

सेवेच्या शर्ती

सेवेत खंड

सेवेत पडलेल्या खंडाबाबत सूट / क्षमापन

सेवेत पुनःस्थापित करणे

सेवेतील खंड

सेवेतून कमी करणे

सेवेतून काढून टाकणे

सेवेतून निलंबित

सेवेतून बडतर्फ

सैद्धांतिक समस्या

(सैनिकी) दीक्षांत संचलन

सोडवून घेण्यात यावे

सोडून देणे

सोन्याचा दिवस

सोबतचे पत्र पाठवावे

सोबत जोडले आहे

सोबत जोडलेले

सोबत जोडलेले पत्र पाठवावे

सोबत दस्तऐवजाची प्रत जोडली आहे

सोयी चालू राहणे

सोयीप्रमाणे होईल तितक्या लवकर

सोयीस्कर अटी

सौजन्य म्हणून

सौम्यकर परिस्थिती

स्टर्लिंग समुद्रपार वेतन

स्टर्लिंग हुंडी

स्वगन प्रस्ताव

स्थगित प्रदान / भरणा

स्थगित वेतन

स्थानबद्धतेचा आदेश

स्थानांतरण आदेश

Service conditions

{ Service verification

Verification of service

Conditions of service

Interruptions of service

Condonation of break of service

Reinstate in service

Break in service

Dispense with services

Removal from service

Suspended from service

Dismissed from service

Theoretical problem

Passing out parade

Please take delivery

Dispense with

Red letter day

Appended letter may issue

Herewith enclosed

Attached herewith

Appended letter may issue

Copy of document is enclosed here-  
with

Continuance of facilities

As soon as conveniently may be

Easy terms

As a matter of comity

Extenuating circumstances

Sterling overseas pay

Sterling draft

Adjournment motion

Deferred payment

Deferred wages

Order of detention

Transfer order

स्थानांतरण प्रवास भत्त्याची आगाऊ रक्कम	Transfer travelling allowance
स्थानांतरण भत्ता	advance
स्थानापन्न नियुक्ती / नेमणूक	Transfer allowance
स्थानापन्न वेतन	Officiating appointment
स्थानापन्न सेवा	Officiating pay
स्थानिक कर्जातून केलेली वांधकामे	Officiating service
स्थानिक किंवा नियंत्रक प्राधिकारी यांच्या हाती असलेल्या जागांसाठी केलेले अर्ज	Local loan works
	Applications for situations in the gift of local or controlling authorities
स्थानिक खरेदी	Local purchase
स्थानिक निधीतून केलेली वांधकामे	Local fund works
स्थानिक परिपाठ	Local usage
स्थानिक पूरक भत्ता	Compensatory local allowance
स्थानिक प्राधिकरण / प्राधिकारी	Local authority
स्थानिक भत्ता	Local assets
स्थानिक लेखापरीक्षा	Local audit
स्थानिक सीमांच्या आत	Within the local limits
स्थायी अग्रिम	Permanent advance
स्थायी आदेशांची फाईल	Standing orders file
स्थायी आदेशांचे प्रमाणन	Certification of standing orders
स्थायीतर नियत भाग	Non-permanent quota
स्थायी पदावर कायमची नियुक्ती	Substantive appointment to a permanent post
स्थायी मुख्यालय	Permanent headquarter
स्थायीवत	Quasi-permanent
स्थायी मालमत्ता	Immovable property
स्थिति विशेषानुसार	As the case may be
स्थिती अधिक विघडणे / विघडवणे	Aggravate the situation
— स्थितीत	In case of —
स्थिर भत्ता	Fixed assets
स्थिर सारणी	Settled table
स्थूल आराखडा	Broad outline
स्थूलमानाने पाहू जाता	Broadly speaking

स्पर्धात्मक मूल्य  
स्पर्धा परीक्षा  
स्पर्धा परीक्षेच्या द्वारा नियुक्ती

स्पष्ट नकार  
स्पष्टपणे अन्यायाचे  
स्पष्टपणे सांगितलेले

स्पष्ट शब्दात उपबंधित केलेल्या बाबी सोडून  
स्पष्ट स्वीकृती

स्पष्टीकरण करणे / देणे  
स्पष्टीकरण मागणे  
स्पष्टीकरण मागवण्यात यावे  
स्पष्टीकरण मागितले आहे  
स्पष्टीकरणात्मक टिप्पणी / टीप  
स्मरणपत्र पाठवण्यात यावे  
स्मरणार्थ  
स्वच्छ पत्र

स्वच्छ प्रत

स्वतः उपस्थित राहणे  
स्वतःची सही करणे  
स्वतःचे समाधान करून घेतल्यावर  
स्वतःच्या जबाबदारीबद्दल जागरूक असणे  
स्वतः बोलून / भेटून  
स्वयंपूर्ण प्रस्ताव  
स्वयंपूर्ण मसुदा  
स्वयंशासित वसाहत  
स्वयंस्पष्ट टिप्पणी  
स्वाधीन असलेला / केलेला  
स्वाधीन निधी  
स्वायत्त निकाय  
स्वायत्त संस्था  
स्वास्थ्य प्रमाणपत्र

Competitive price  
Competitive examination  
Appointment by competitive examination  
Specific denial  
Clearly unjust  
Explicitly told  
Expressly made known  
Save as expressly provided  
Express acceptance  
Account for —  
Demand an explanation  
Explanation be called for  
Clarification sought  
Explanatory note  
Reminder may be sent  
In memorium  
Fair letter  
Clean copy  
Fair copy  
Appear in person  
Affix one's signature  
Having satisfied myself  
Be alive to one's responsibility  
On personal contact  
Self-contained proposal  
Self-contained draft  
Self-governing colony  
Self-explanatory note  
At one's disposal  
Funds at disposal  
Autonomous body  
Autonomous institutions  
Certificate of fitness  
Fitness certificate

स्वाक्षरी करणार —

स्वाक्षरित व मोहोरबंद करून पोचते केले  
स्वीकारण्यास बांधलेला  
स्वीकृत सदस्य  
स्वीकृतिकरता कागदपत्र  
स्वीकृति ठराव  
स्वेच्छा कथन  
स्वेच्छाधीन अनुदाने  
स्वेच्छाधीन निधी  
स्वेच्छाधीन शक्ती  
स्वेच्छानिर्णयाचा वापर करणे  
स्वेच्छानिवेदन  
स्वेच्छासेवा  
स्वेच्छेनुसार कारवाई

Subscribed by —

Signed, sealed and delivered  
Bound to accept  
Co-opted member  
Documents against acceptance  
Acceptance resolution  
Voluntary statement  
Discretionary grants  
Discretionary fund  
Discretionary power  
Exercise due discretion  
Voluntary statement  
Voluntary service  
Arbitrary action

४

हक्क पडताळणा

हक्काचा परित्याग

हक्काची बारीक तपासणी

हक्कांचे अधिक्रमण

हंगामी आस्थापना

हंगामी बेकारी

हंगामी सेवा भत्ता

हजर न होणे

हजेरी पट

हजेरी पत्रक

हजेरी सूचना

हप्ता पाठवणे

हप्तेबंदीने

हप्तेबंदीने वसुली

हप्त्याचे निर्धारण

हमी रद्द करणे

Verification of title

Abandonment of claim

Investigation of claim

Supersession of claims

Seasonal establishment

Seasonal unemployment

Acting allowance

Fail to appear

Attendance roll

Muster roll

Attendance notice

Remit instalment

By instalments

Recovery by instalments

Assessment of the instalment

Revocation of guarantee



हयगयीबद्दल कानउघाडणी	Admonition for negligence
हयात मुले	Surviving children
हयातीचा दाखला	Life certificate
हरकत घेणे	{ Take exception Call in question
हवाई डाकेने	By air mail
हवाई पाहणी	Aerial survey
हवाई युद्धसाधनांची तालीम	Air armament practice
हवामान भत्ता	Climate allowance
हवी असलेली माहिती अविलंब कळवण्यात / पुरवण्यात यावी	Required information may please be furnished / supplied without delay
हवे असल्याप्रमाणे	As required
हस्तदोष	Clerical error
हस्तलिखित स्वरूपात पाठवावे	Send in manuscript form
हस्तलिखिताची सूक्ष्म तपासणी	Scrutiny of script
हस्तक्षेप करणार नाही	Shall not intervene
हस्तक्षेप करण्याचे मला काही कारण दिसत नाही	I see no reason to interfere
हस्तक्षेपाला रोध	Bar to interference
हॉटेलात भोजन घेणे	Boarding in a hotel
हातची रोकड	Cash on hand
हातची शिल्लक	Balance in hand
हाती असलेला माल	Stock on hand
हाती असलेली	On hand
हाती असलेली शिल्लक	At hand balance
हाती घेणे	Take up
हानिसहायक दुर्लक्ष	Contributory negligence
हानीची भरपाई	Compensation for loss ; recovery of loss
हानी न पोचवता	Without prejudice
हा प्रस्ताव पूर्णपणे नियमास धरून आहे	Proposal is quite in order
हितकारक परिणाम	Salutary effect
हितावह अन्न	Wholesome food
हितावह परिणाम	Salutary effect
हिशेब चुकता करणे	Settle the account

हिशेब देणे

हिशेब नक्की करणे

हिशेब पक्के करणे

हिशेब प्रस्तुत करणे

हिशेब संपविणे

हिशेबाचा मेळ बसवावा

हिशेबाची पुनर्रचना

हिशेबातील विसंगती

हिशेबातील हातचलाखी

हिस्स्यांचे प्रमाणन

हिस्सा सोडून देणे

ही एक अनियमित बाब आहे

ही कार्यवाही चालू असताना

ही खेदाची गोष्ट आहे

ही बाब...कडे विचारार्थ पाठवण्यात यावी

ही बाब—शी संबद्ध आहे

हसकावून लावलेला

—हून अन्य

हे अगदी उघड आहे

हे अगदी गोपनीय समजावे

हे अगदी स्पष्ट आहे

हे अत्यंत तातडीचे समजावे

हे अभिप्रेत आहे

हे आदेश लागू करण्यासारखी वस्तुस्थिती आहे

असे मला वाटते

हे आवश्यक कार्यवाहीसाठी...कडे

पाठवण्यात यावे

हे कागदपत्र...यांच्या नावाने अंकित

करण्यात यावेत

हे कागदपत्र...यांच्या नावाने अंकित केले

होते ; ते त्यांच्याकडे का पाठवले नाहीत ?

हे कृपया क्षमापित करावे

{ Render account

{ Account for

Settle the account

Finalisation of accounts

Production of accounts

Closing of accounts

Reconcile the account

Reconstruction of accounts

Discrepancy in accounts

Manipulation of accounts

Certification of shares

Surrender share

This is an irregularity

During the pendency of these proceedings

It is a matter of regret

Matter may be referred to —

This case relates to —

Ejected from

Other than —

It is quite evident

Please treat this as strictly confidential

It is quite evident

Please treat it as most urgent

It is implied

I think there is a case for extending the orders

This may be passed on to.....for necessary action

These papers may be marked to....

The papers were marked to — ; why were they not sent to him ?

This may kindly be condoned

हेतुपुरःसर असत्कथन	Wilful mis-statement
हेतुपुरःसर केलेले	Intentionally done
हेतुपुरःसर गैरहजेरी	Wilful absence
हेतुपुरःसर दुर्लक्ष / ह्यगय	Wilful negligence
हेत्वारीपात्मक प्रतिवेदन	Tendentious report
हे प्रकरण — जी संबद्ध आहे	This case relates to —
हे वगळून	Other than
होईल तितक्या लवकर	As soon as may be
होकारार्थी उत्तर	Affirmative reply
ह्या अविनियमाद्वारा अन्यथा उपबंधित केलेल्या गोष्टीव्यतिरिक्त	Except as otherwise provided by this Act
ह्या अवस्थेमध्ये	At this stage
ह्या खेरीज	Other than —
ह्या नियमात नमूद केलेले पर्याय परस्पर वर्जक आहेत	Alternatives mentioned in this rule are mutually exclusive
ह्या नियमानुसार ग्राह्य असलेल्या प्रतिपूर्ति मागण्या	Claims of reimbursement admissible under these rules
ह्या परिस्थितीत	In the circumstances
ह्या मुद्यांवर	On these points
ह्या विभागाच्या क्रमांक ..... दिनांक ..... च्या पत्रानुसार .....	In continuation of this Department letter No..... dated.....
ह्या विषयावरील आधीचे कागदपत्र ..... शाखेकडे देण्यात आले आहेत	Previous papers on the subject have been transferred to.... section

क्ष

क्षतिपूर्ति—बंधपत्र	Indemnity bond
क्षमता चांचणी	Test of competence
क्षमता प्रमाणपत्रधारी	Competency certificate holder
क्षमा करण्यात यावी	May be excused
क्षमापनाने उत्तीर्ण	Passed with condonation
क्षेत्र निरीक्षण	Field inspection
क्षेत्राधिकार वाढवणे	Extend the jurisdiction
क्षेत्राधिकार विरहित	Without jurisdiction

अत्राधिकाराचा वापर करणे  
अत्राधिकाराच्या अधीन

Exercise jurisdiction  
Subject to jurisdiction

३

ज्ञापात दिलेल्या अनुदेशाची विभागात नोंद  
वेण्यात येईल

Instructions contained in the memo  
will be noted in the department

ज्ञापात विहित केलेल्या कार्यपद्धतीची विभागात  
नोंद केली जाईल

Procedure laid down in the memo  
will be noted in the department

मुद्रणस्थळ—शासकीय फोटोनिर्माण मुद्रणालय, पुणे-१९८७